

Πρεσβυτέρα ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΤΣΟΥΚΑΤΟΥ-ΚΟΡΩΝΑΙΟΥ

ΣΤΕΛΛΑ ΠΛΑΤΑΡΑ

ΠΙΣΤΕΥΩ ή μαθητεία

ΚΑΤΗΧΗΤΙΚΟ ΒΟΗΘΗΜΑ
ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΓΡΑΦΕΙΟ ΝΕΟΤΗΤΟΣ
ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

πρεσβυτέρα ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΤΣΟΥΚΑΤΟΥ - ΚΟΡΩΝΑΙΟΥ
ΣΤΕΛΛΑ ΠΛΑΤΑΡΑ

ΚΑΤΗΧΗΤΙΚΟ ΒΟΗΘΗΜΑ
ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΠΙΣΤΕΥΩ

ή μαθητεία

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΝΕΟΤΗΤΟΣ

Φίλοι μας,

Με το τρίτο βοήθημα κατήχησης για παιδιά της ηλικίας του Δημοτικού σχολείου, που ανήκει στη σειρά με τον γενικό τίτλο **ΠΙΣΤΕΥΩ**, προσπαθούμε για άλλη μια χρονιά να σας συμπαρασταθούμε καθώς στηρίζετε τα παιδιά στις βασικές αλήθειες που ομολογούν ως βαπτισμένα μέλη της Εκκλησίας μας με το Σύμβολο της Πίστεως. **Η προσδοκία** του πεσμένου ανθρώπου στην Παλαιά Διαθήκη προς το Πρόσωπο του Σωτήρα Χριστού οδήγησε στη **συνάντηση** μαζί Του στην Καινή, όπου κι εμείς ανιχνεύσαμε τις αλήθειες αυτές στα δύο προηγούμενα βιβλία μας.

Πολλοί, όντως, συνάντησαν τον Χριστό μας, πολλοί ήταν οι «κλητοί» εδώ και δύο χιλιάδες χρόνια... Σύμφωνα όμως με το αψευδές Του στόμα, λίγοι είναι οι εκλεκτοί, εκείνοι που αποφασίζουν να σηκώσουν τον ελαφρύ και παρηγορητικό σταυρό της μαθητείας, επιτρέποντάς Του ν' αλλάξει με τον Λόγο Του τη ζωή τους για πάντα. Μια τέτοια **μαθητεία** επιχειρούμε κι εμείς τώρα με τη χάρη και την ευλογία Του. Έτσι, με αφορμή τις παραβολές και τη διδασκαλία Του στα Ευαγγέλια, ελπίζουμε να καθίσουμε πλάι στα παιδιά μας στα θρανία του μοναδικού Σχολείου όπου ο Δάσκαλος γνωρίζει τα πάντα για τους μαθητές Του, μια και τους αγαπά «εις τέλος».

Η βασική δομή των μαθημάτων παραμένει ίδια μ' αυτήν των προηγούμενων βοηθημάτων, απ' όπου παραθέσαμε και κάποια αποσπάσματα αυτούσια, όποτε κρίθηκε απαραίτητο. Κι εδώ μπορείτε να βρείτε τον κύριο στόχο που προσπαθούμε να πετύχουμε κάθε φορά, μια ενδεικτική διήγηση του γεγονότος με το σχεδιάγραμμά της, καθώς και μια ευρύτερη εικόνα των αληθειών που πηγάζουν από κάθε ιστορία, αλλά και των πιθανών δυσκολιών που ίσως αντιμετωπίσετε. Επιπλέον ιδέες για δραστηριότητες είναι επίσης στη διάθεσή σας, με νέο κεφάλαιο κάποια καινοτόμα θεατρικά παιχνίδια που θα σας βοηθήσουν να φέρετε στην επιφάνεια σκέψεις και πεποιθήσεις των παιδιών, τις οποίες συχνά αγνοούμε. Ελπίζουμε ολόψυχα, τέλος, η προσωπική σας επαφή με τις πηγές που χρησιμοποιήσαμε κατά τη συγγραφή των μαθημάτων να καλύψει όλες τις ελλείψεις της δικής μας προσπάθειας και να σας φανερώσει την ομορφιά των θεόπνευστων ευαγγελικών κειμένων, ώστε να τη μεταδώσετε και στα παιδιά που διακονείτε.

Τώρα που αυτό το βιβλίο παραδίδεται σ' εσάς με την ευχή να αφαιρέσει λίγο από τον δικό σας κόπο στο έργο της κατήχησης, νιώθουμε μεγάλη ευγνωμοσύνη στον Επίσκοπό μας, Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Πειραιώς κ. Σεραφείμ, που μας εμπιστεύθηκε για τρίτη συνεχή χρονιά, αναθέτοντάς μας κι ευλογώντας τούτη την εργασία. Ευχαριστούμε, επίσης, τον πρωτοσύγκελλο και διευθυντή του Γραφείου Νεότητος πανοσιολογιώτατο αρχιμανδρίτη π. Νήφωνα Καπογιάννη και την Ασπασία Αθανασάκη για τη βοήθειά τους στην υλοποίηση αυτού του εγχειρήματος. Πολλά οφείλουμε, ακόμη, στον επί σειρά ετών υπεύθυνο του Φροντιστηρίου Στελεχών της Μητροπόλεώς μας πανοσιολογιώτατο αρχιμανδρίτη π. Μεθόδιο Κρητικό, που μας αφιέρωσε και πάλι τον πολύτιμο χρόνο του. Η ενθάρρυνση του οικογενειακού, επαγγελματικού και φιλικού μας

περιβάλλοντος παραμένει σταθερός παράγοντας στήριξης στην ολοκλήρωση της προσπάθειάς μας, που με ευγνωμοσύνη αναφέρουμε. Ο Γιώργος Ανανιάδης μας τίμησε για τρίτη φορά με το σχεδιασμό του καλαίσθητου εξωφύλλου. Τέλος, ευχαριστούμε και πάλι όσους στη διάρκεια των τελευταίων ετών συγκέντρωσαν όλο το υλικό των τραγουδιών και της γραμμικής ζωγραφικής στα κατηχητικά σχολεία, στις κατασκηνώσεις και στην ιστοσελίδα της Μητροπόλεώς μας, καθώς και στο 28ο δημοτικό σχολείο Πειραιά, απ' όπου αντλήσαμε όσα θα συναντήσετε στις επόμενες σελίδες.

Με την έναρξη της νέας κατηχητικής χρονιάς καλούμαστε να γίνουμε «παιδαγωγοί εις Χριστόν». Μπροστά στο επίπονο τούτο έργο, το βιβλίο αυτό –παρά τις τυχόν παραλείψεις και αστοχίες της συγγραφικής ομάδας– ως γίνει αφορμή, ώστε να μελετήσουμε τον αποθησαυρισμένο Λόγο του Θεού, όπως τον διέσωσε και τον βιώνει η Εκκλησία μας. Τότε μόνο θα μπορέσουμε να μιλήσουμε στα παιδιά για τον Χριστό, αν πρώτοι εμείς Τον γνωρίσουμε.

Καλή δύναμη στο δύσκολο αγώνα και καλή κατηχητική χρονιά!

πρεσβυτέρα Βασιλική Τσουκάτου-Κορωναίου και Στέλλα Πλαταρά
Αντώνης Σιγάλας
Μανώλης Κρυφός
Μαρία Τσιχλιά-Χανιώτη
Μαριλέν Κιολέογλου
Βιολέττα Σωτηρίου
Αναστασία Κορωναίου
Γιάννης Κορωναίος

ΤΙ ΜΠΟΡΕΙΤΕ ΝΑ ΒΡΕΙΤΕ ΚΑΙ ΠΟΥ

- Ετοιμάζοντας ένα μάθημα, καλό θα ήταν να ξεκινήσετε λίγες μέρες πριν την ημέρα του κατηχητικού. Η προετοιμασία της τελευταίας στιγμής θα σας δυσκολέψει. Ο καλύτερος τρόπος είναι να αρχίσετε απ' τις **ΠΗΓΕΣ (Ζ)** διαβάζοντας αυτούσιο το κείμενο της Αγίας Γραφής ή της Ιεράς Παράδοσης. Θα σας ωφελήσει και θα σας φανεί πολύ εύκολο να απομνημονεύσετε μετά τη διήγηση του μαθήματος.
- Θα μπορούσατε να διαβάσετε έπειτα την **ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΔΙΗΓΗΣΗ (Γ)** και τον **ΒΑΣΙΚΟ ΔΟΓΜΑΤΙΚΟ ΣΤΟΧΟ (Α)** για να ξέρετε πού στοχεύετε.
- Τα **ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ (Ε)** και οι **ΠΙΘΑΝΕΣ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ (ΣΤ)** ίσως σας θυμίσουν συγκεκριμένα παιδιά του κατηχητικού σας και γεγονότα ανάμεσά τους. Θα μπορούσατε να τα εκμεταλλευτείτε για να έχει το μάθημά σας έναν άμεσο ζωντανό αντίκτυπο, χωρίς να απομακρυνθείτε όμως πολύ από τον βασικό σας στόχο.
- Δοκιμάστε να αναγνώσετε μεγαλόφωνα τη διήγηση και να αντικαταστήσετε σημεία που δε σας διευκολύνουν με δικές σας φράσεις ώστε να αφηγηθείτε πιο ταιριαστά με τον δικό σας τρόπο.
- Κοιτώντας μόνο το **ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ (Β)** προσπαθήστε να διηγηθείτε ξανά την ιστορία. Μια καλή ιδέα θα ήταν να μετρήσετε τα σημεία του σχεδιαγράμματος για να βεβαιωθείτε ότι τα θυμάστε, καθώς και να χρονομετρήσετε τον εαυτό σας, γιατί τα παιδιά δυσκολεύονται να παρακολουθήσουν για περισσότερο από δέκα λεπτά. Αποφύγετε να τους διαβάσετε αυτούσια τη διήγηση απευθείας απ' το βιβλίο, πράγμα που φαντάζει συχνά σαν εύκολη λύση.
- Ένα χαρτάκι με το **ΣΥΝΘΗΜΑ (Δ)** και το σχεδιάγραμμα επιγραμματικά θα μπορούσε να σας βοηθήσει αν «κολλήσετε». Επιπλέον υλικό (εικόνα, βίντεο, PowerPoint) θα σας ήταν χρήσιμο, αν είναι διαθέσιμο.
- Αν κάνετε τον **ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟ (ΙΒ)**, μπορείτε να τον δώσετε ατομικά στα παιδιά ή χωρίζοντάς τα σε ομάδες. **ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΣ ΥΜΝΟΣ (Η)**, **ΤΡΑΓΟΥΔΙ (Θ)** και **ΠΑΙΧΝΙΔΙ (Ι)** μπορούν να συνυπάρχουν ή να εναλλάσσονται ανά μάθημα, ανάλογα με το αν θα χρησιμοποιήσετε και τη θεατρική δραστηριότητα που τυχόν προτείνεται.
- Αν υπάρχει δυνατότητα, καλό θα ήταν να ζωγραφίζουν τα παιδιά επιτόπου. Θα μπορούσατε να αναρτήσετε κάπου τη **ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ (ΙΑ)** των παιδιών που επιθυμούν, προς όφελος όσων επισκέπτονται τον χώρο.
- Ζητήστε τη βοήθεια του Θεού και μην απογοητευτείτε, αν μείνετε με την εντύπωση πως το μάθημα δεν πήγε καλά. Τις περισσότερες φορές που σκεπτόμαστε έτσι, πέφτουμε έξω.

ΘΕΑΤΡΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Υπάρχουν φορές που έχουμε την αίσθηση ότι το κατηχητικό μας μάθημα γίνεται μια ρουτίνα, στην οποία τα παιδιά παίζουν τον ρόλο του παθητικού δέκτη. Δεν είμαστε καθόλου σίγουροι ότι όσα λέμε γίνονται κτήμα τους ή τα ενδιαφέρουν, μια και δείχνουν να ζωντανεύουν μόνο την ώρα του παιχνιδιού. Προτείνουμε λοιπόν εδώ κάποιες δραστηριότητες που, εξαιτίας της θεατρικής τους προέλευσης, επιλέξαμε να τις ονομάσουμε θεατρικές, παρόλο που συμπεριλαμβάνουν και ιδέες για χειροτεχνία. Μερικές χρειάζονται προετοιμασία, άλλες παίζουν τον ρόλο της αφόρμησης για να ξεκινήσει το μάθημα, ενώ κάποιες τοποθετούνται στη μέση ή στο τέλος. Αξίζει να διανθίσετε με όσες περισσότερες μπορείτε τις συναντήσεις σας με τα παιδιά, γιατί αφενός τα ενεργοποιούν (μόνο όποιος ενεργοποιείται μαθαίνει!), αφετέρου φέρνουν στην επιφάνεια στοιχεία, που τα ίδια τα παιδιά μπορεί να μη μας έλεγαν ποτέ παρακολουθώντας απλά το μάθημα.

ΓΡΑΜΜΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ (ΜΑΘΗΜΑ 2ο)

Ξεκινώντας το μάθημα...

Στόχος του παιχνιδιού πρωτίστως είναι να καταλάβουν τα παιδιά πως ο καθένας έχει τη δική του ικανότητα/ταλέντο. Δευτερευόντως, θέλουμε να κατανοήσουν ότι συνδυάζοντας τα ταλέντα τους καταφέρνουν περισσότερα από ό, τι ο καθένας μόνος του.

Τα παιδιά πρέπει να συνεργαστούν για να ετοιμάσουν ένα δώρο. Ο κατηχητής ζητάει έναν μικρό αριθμό παιδιών (4-5 ή και παραπάνω) ως εθελοντές να συμμετάσχουν στο παιχνίδι. Κατόπιν τους μοιράζει αρμοδιότητες. Ο ένας τυλίγει το χαρτί περιτυλίγματος, ο δεύτερος βάζει το σελοτέιπ, ο τρίτος τυλίγει την κορδέλα και ο τέταρτος τη δένει. Στην περίπτωση που είναι περισσότερα τα παιδιά, αναθέτουμε το ίδιο στάδιο σε δύο. Είναι σημαντικό να τονίσουμε ότι το κάθε παιδί κάνει μόνο ό, τι του ανέθεσαν. Για να τονίσουμε περισσότερο τον ρόλο του καθενός, μπορούμε να επαναλάβουμε το παιχνίδι αφαιρώντας ένα από τα παιδιά. Έτσι θα υπάρχει ένα κενό στην αλυσίδα και το δώρο θα βγει ημιτελές. Επίσης, θα μπορούσαμε ν' αλλάξουμε τη σειρά τους οπότε η κατασκευή γίνεται ανέφικτη.

Με αφορμή το τελικό αποτέλεσμα ο κατηχητής μπαίνει στο μάθημα εκείνης της ημέρας.

ΤΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΤΟΥ ΤΥΦΛΟΥ (ΜΑΘΗΜΑ 5ο)

Με το πέρας του μαθήματος...

Στόχος του παιχνιδιού είναι τα παιδιά να κατανοήσουν την ύπαρξη του φύλακα αγγέλου τους.

Χωρίζουμε τα παιδιά σε ζευγάρια. Εξηγούμε ότι το παιχνίδι θα γίνει σε δύο γύρους. Στον πρώτο γύρο το ένα μέλος κάθε ζευγαριού παίρνει τον ρόλο του «τυφλού», δηλαδή του ανθρώπου που δεν μπορεί να δει τον πνευματικό κόσμο (όπως είμαστε όλοι). Το άλλο παιδί παίρνει τον ρόλο του «οδηγού-φύλακα αγγέλου» που βλέπει το θέλημα του Θεού, καθώς και τις παγίδες που μας στήνει ο διάβολος. Οι «τυφλοί» κλείνουν τα μάτια. Οι «οδηγοί» τούς πιάνουν από τα χέρια (αντικριστά) ή από τους ώμους (ο ένας πίσω απ' τον άλλον) και τους μετακινούν στον χώρο προσέχοντας τα διάσπαρτα αντικείμενα (όσο περισσότερα τόσο καλύτερα) αλλά και τα άλλα ζευγάρια, ώστε να μη χτυπήσουν.

Ο κατηχητής μετά από 2-3 λεπτά φωνάζει «Στοπ!» και τα ζευγάρια ακινητοποιούνται. Ζητάμε από κάθε «τυφλό» πριν ανοίξει τα μάτια να μαντέψει σε ποιο σημείο του χώρου βρίσκεται. Το παιχνίδι επαναλαμβάνεται με τους ρόλους αντεστραμμένους. Έτσι τα παιδιά βιώνουν πόσο σημαντικός είναι ο ρόλος του φύλακα αγγέλου μας, καθώς και πόσο έξω πέφτουμε στις πνευματικές μας εκτιμήσεις συχνά.

ΤΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΤΟΥ «ΝΑΙ» και ΤΟΥ «ΟΧΙ» (ΜΑΘΗΜΑ 10ο και 19ο)

Ξεκινώντας το μάθημα...

Στόχος του παιχνιδιού είναι να τονίσουμε πόσο σημαντική είναι η θετική μας απάντηση στην πρόσκληση του Θεού.

Ζητάμε απ' τα παιδιά να σχηματίσουν έναν κύκλο όσο το δυνατόν πιο ανοιχτό. Κοιτάζουν προς το κέντρο του κύκλου, όπου βρίσκεται ο κατηχητής. Ο κατηχητής κάνει ερωτήσεις που απευθύνονται προς όλους και πρέπει ν' απαντώνται ταυτόχρονα απ' όλους μ' ένα «ναι» ή μ' ένα «όχι». Τα παιδιά όμως δε θ' απαντούν με λέξεις, αλλά με βήματα. Ένα βήμα προς το κέντρο σημαίνει «Ναι», ενώ ένα βήμα προς τα έξω (πίσω) σημαίνει «Όχι». Οι ερωτήσεις που θα έχει προετοιμάσει ο κατηχητής πρέπει να έχουν το «ναι» ως «καλή» απάντηση, ενώ το «όχι» ως «κακή» (π.χ. «Προσπαθείς να λες την αλήθεια;» κι όχι «Λες ψέματα συχνά;»).

Ενδεικτικές ερωτήσεις:

- Σου αρέσει το σχολείο;
- Θα ήθελες να τρώγαμε όλοι μαζί σήμερα το μεσημέρι;
- Με εμπιστεύεσαι;
- Κοινωνήσες την τελευταία βδομάδα; κ.λπ.

Εξηγούμε στα παιδιά στο τέλος του παιχνιδιού, ότι το «Ναι» προς τον Θεό μας φέρνει ολοένα πιο κοντά Του, ενώ το «Όχι» μας απομακρύνει. Άρα οι εντολές Του έχουν σκοπό να Τον πλησιάσουμε και να Τον γνωρίσουμε. Τονίζουμε όμως κι ότι όσο πλησιάζουμε προς το κέντρο, πλησιάζουμε κι ο ένας τον άλλον (διδασκαλία Αββά Δωροθέου). Όσο γνωρίζεις τον Θεό, γνωρίζεις και τους αδελφούς σου και αντίστροφα.

Έπειτα ξεκινάμε την αφήγηση της ιστορίας.

ΑΥΤΟΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΜΕ ΚΡΥΦΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ (ΜΑΘΗΜΑ 14ο)

Ξεκινώντας το μάθημα...

Στόχος του παιχνιδιού είναι να δείξουμε στα παιδιά ότι εύκολα ζητάμε συγχώρεση, αλλά δύσκολα συγχωρούμε.

Ζητάμε τρεις εθελοντές. Παίρνουν τους ρόλους «Α», «Β» και «Γ». Δίνουμε μία κρυφή οδηγία στο κάθε παιδί. Στον «Γ» λέμε ότι χρωστάει 50€ στον «Β» και ζητάει πίστωση χρόνου. Στον «Β» λέμε ότι δε δίνει πίστωση χρόνου στον «Γ». Χρωστάει όμως 300€ στον «Α». Στον «Α» λέμε ότι είναι ανεκτικός απέναντι στο χρέος του «Β» και δεν τον πιέζει να ξεπληρώσει. Τους ζητάμε να αυτοσχεδιάσουν με αυτές τις οδηγίες. Αφήνουμε να ξεκινήσει όποιος θέλει πρώτος και παρακολουθούμε τη συζήτηση. Σε λίγο αλλάζουμε τους ρόλους: ο Α μπορεί να γίνει Β, ο Β να γίνει Γ κλπ. Αφήνουμε λίγο ακόμα χρόνο, ώστε να δούμε τις νέες συμπεριφορές.

Με αφορμή αυτό που παρακολουθήσαμε, αρχίζουμε τη διήγηση της παραβολής, τονίζοντας τα σημεία που διαφέρουν από αυτό που παρακολουθήσαμε πριν λίγο.

ΔΡΑΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (ΜΑΘΗΜΑ 18ο)

Με το πέρας του μαθήματος...

Αφού κάνουμε το μάθημα της ημέρας χωρίζουμε τα παιδιά σε ολιγομελείς ομάδες. Ζητάμε από κάθε ομάδα να μας δραματοποιήσει την ιστορία του μαθήματος. Τους δίνουμε 5 λεπτά χρόνο για να ετοιμαστούν. Κατόπιν παρουσιάζει η κάθε ομάδα τη δουλειά της στους υπόλοιπους. Είναι πολύ ενδιαφέρον και χρήσιμο να δούμε πως εξέλαβαν όσα άκουσαν.

ΑΝΑΚΡΙΤΙΚΗ ΚΑΡΕΚΛΑ (ΜΑΘΗΜΑΤΑ 3ο, 7ο, 11ο, 15ο, 17ο, 18ο, 20ο)

Με το πέρας του μαθήματος...

Πρώτη εκδοχή

Ζητάμε έναν εθελοντή και του λέμε να διαλέξει έναν από τους χαρακτήρες της ιστορίας που συζητήσαμε με τα παιδιά. Αφού μας πει τι διάλεξε, κάθεται στην «ανακριτική καρέκλα». Τα υπόλοιπα παιδιά τον ρωτούν σχετικά με τις πράξεις του ό,τι θέλουν: π.χ. γιατί φέρθηκε έτσι, πώς ένιωσε, αν έχει ξανακάνει κάτι τέτοιο παλιότερα, αν μετάνιωσε, αν θέλει να επανορθώσει και πώς κ.ο.κ.

Δεύτερη εκδοχή

Χωρίζουμε τα παιδιά σε ομάδες. Κάθε ομάδα αντιπροσωπεύει ένα από τα πρόσωπα της διήγησης. Αφού τα μέλη κάθε ομάδας συζητήσουν λίγο μεταξύ τους για τον ρόλο τους, αρχίζουν να δέχονται ερωτήσεις από τους υπόλοιπους ή από τον κατηχητή και προσπαθούν να μας εξηγήσουν γιατί έκαναν ό,τι έκαναν, τι ένιωσαν κλπ.

Στόχος του παιχνιδιού είναι να μπουν τα παιδιά στη θέση των προσώπων της διήγησης, που έχουν πιθανώς μιμηθεί στην καθημερινή τους ζωή και να καταλάβουν καλύτερα τα αίτια και τις συνέπειες κάθε πράξης. Επίσης προσπαθούμε να αποκτήσουν μια πιο ρεαλιστική εικόνα για τις δυσκολίες που αντιμετώπισε κάθε πρόσωπο, που συχνά εξιδανικεύεται θετικά ή αρνητικά στα μάτια τους.

Ο ΔΙΑΔΡΟΜΟΣ ΤΗΣ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗΣ (6ο, 15ο)

Κατά τη διάρκεια του μαθήματος...

Το παιχνίδι χρησιμοποιείται σε μια κρίσιμη στιγμή όπου υπάρχει δίλημμα. Ο κατηχητής αναλαμβάνει τον ρόλο του προσώπου που αντιμετωπίζει το δίλημμα (π.χ. ο Ζακχαίος που θέλει να δει τον Χριστό κι αναρωτιέται αν ταιριάζει ν' ανέβει στη συκομουριά, ο καλός Σαμαρείτης που περνά κοντά στον πληγωμένο Ιουδαίο κι αναλογίζεται αν πρέπει να τον βοηθήσει κλπ). Τα παιδιά σχηματίζουν δυο αντικριστές σειρές κι ο κατηχητής, αφού πει το δίλημμά του, προχωρεί αργά ανάμεσά τους. Σε κάθε βήμα του δύο παιδιά, ένα από κάθε πλευρά με τη σειρά, δίνουν συμβουλές με μορφή φράσεων καθώς αυτός περνά μπροστά τους. Οι δύο σειρές αντιπροσωπεύουν τις δύο βασικές απαντήσεις του διλήμματος, οπότε τα μέλη της κάθε πλευράς συμβουλεύουν αντίθετα πράγματα με την άλλη, με όσα επιχειρήματα μπορούν να σκεφτούν.

Έτσι τα παιδιά ανακαλύπτουν κι εμπεδώνουν τι μας οδηγεί σε κάθε απόφαση, καθώς και τι αξία είχε η απόφαση που πήρε τελικά το πρόσωπο της ιστορίας.

ΟΜΑΔΙΚΗ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ (με όλα τα μαθήματα)

Με το πέρας του μαθήματος...

Όλα τα παιδιά μαζί ή χωρισμένα σε ομάδες, ετοιμάζουν μια ομαδική ζωγραφική ή κατασκευή (π.χ. γλυπτό από πλαστελίνη, σύνθεση από χαρτί, ανακυκλώσιμα υλικά κλπ) με την οποία θα απεικονίσουν ένα πρόσωπο ή ένα συναίσθημα, μια κατάσταση. Θα μπορούσαν π.χ. α) να ζωγραφίσουν το πρόσωπο του Ασώτου ενώ ήταν στη μακρινή χώρα και κατόπιν μετά την επιστροφή του στο σπίτι, β) να κατασκευάσουν το σπίτι που στηρίζεται στην πέτρα κι εκείνο που χτίστηκε στην άμμο, γ) να φτιάξουν μια σβούρα του τύπου «παρ' τα όλα» με πλευρές σχετικές με τα μαθήματα (όπως πρόσωπα των παραβολών), δ) να ετοιμάσουν ένα χάρτη με τις φυλές και τις χώρες της ορθόδοξης ιεραποστολής κλπ. Αφού ολοκληρώσουν την κατασκευή συζητούν για τα χρώματα, υλικά, σχήματα, μορφές κλπ που επέλεξαν κι αιτιολογούν τις αποφάσεις τους. Έτσι αντιλαμβανόμαστε τι έχουν καταλάβει, τι πιστεύουν και παρεμβαίνουμε βοηθητικά αν χρειαστεί.

Συχνά κάτι που τα παιδιά φτιάχνουν με τα χέρια τους δεν ξεχνιέται ποτέ και μαζί του κι η σχετική ιστορία.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΜΑΘΗΜΑ	ΤΙΤΛΟΣ	ΔΟΓΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ	ΣΕΛΙΔΑ
ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΩΤΟ	Η παραβολή του Σπορέως	Πιστεύω στο Πνεύμα το Άγιο που μίλησε δια των προφητών και συνεχίζει να μιλά στην Αγία Γραφή.	13
ΜΑΘΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟ	Η παραβολή των ταλάντων	Πιστεύω στο πρόσωπο του Αγίου Πνεύματος, που είναι Κύριος, χορηγός της ζωής, της σοφίας και κάθε χαρίσματος.	22
ΜΑΘΗΜΑ ΤΡΙΤΟ	Ο φτωχός Λάζαρος και ο πλούσιος	Πιστεύω πως ο Θεός δημιούργησε με ξεχωριστή φροντίδα τον άνθρωπο, ο οποίος με την πτώση του έχασε τον Παράδεισο.	32
ΜΑΘΗΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟ	Η παραβολή των ζιζανίων	Πιστεύω πως ο Θεός είναι Παντοκράτορας, συγκρατεί στη ζωή και φροντίζει όλη τη δημιουργία. Τίποτε δε γίνεται χωρίς τη θέλησή Του και σ' Αυτόν υπακούουν τα σύμπαντα.	41
ΜΑΘΗΜΑ ΠΕΜΠΤΟ (ΤΑΞΙΑΡΧΩΝ)	Ο Χριστός και τα παιδιά	Πιστεύω πως ο Θεός δημιούργησε τον αόρατο κόσμο.	50
ΜΑΘΗΜΑ ΕΚΤΟ	Η παραβολή του καλού Σαμαρείτη	Πιστεύω σε μία, αγία, καθολική και αποστολική Εκκλησία που μας σώζει από τον θάνατο και την αμαρτία.	59
ΜΑΘΗΜΑ ΕΒΔΟΜΟ (ΕΙΣΟΔΙΑ)	Η παραβολή του άφρονος πλουσίου	Πιστεύω στον Θεό Πατέρα, ποιητή ουρανού και γης και όλων των ορατών.	69
ΜΑΘΗΜΑ ΟΓΔΩΟ	Το σπίτι στην πέτρα	Πιστεύω εις τον Θεόν-εμπιστεύομαι τον εαυτό μου πλήρως στον Θεό.	79
ΜΑΘΗΜΑ ΕΝΑΤΟ	Οι εργάτες του αμπελώνα	Πιστεύω πως ο Υιός, ευδοκούντος του Πατρός και συνεργούντος του Αγίου Πνεύματος, κατήλθε από τους ουραμούς, χωρίς να πάψει να είναι Θεός, από αγάπη για το πλάσμα Του.	89
ΜΑΘΗΜΑ ΔΕΚΑΤΟ (ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ)	Η παραβολή του μεγάλου δείπνου	Πιστεύω πως ο Υιός του Θεού σαρκώθηκε εκ Πνεύματος Αγίου και Μαρίας της Παρθένου και Θεοτόκου.	99
ΜΑΘΗΜΑ ΕΝΔΕΚΑΤΟ (ΘΕΟΦΑΝΙΑ)	Ο πλούσιος νέος και το δίλεπτο της χήρας	Πιστεύω σε έναν Τριαδικό Θεό, Πατέρα, Υιό και Άγιο Πνεύμα, του Οποίου τον τρόπο ύπαρξης και ζωής καλούμαι να ζήσω μέσα στην Εκκλησία.	109
ΜΑΘΗΜΑ ΔΩΔΕΚΑΤΟ	Η παραβολή των κακών γεωργών	Πιστεύω πως ο ενανθρωπήσας Υιός του Θεού, δια του οποίου πλάστηκαν τα πάντα (δι' ου τα πάντα εγένετο), αγίασε με τον ερχομό Του στον κόσμο τη δημιουργία και μας διδάσκει να τη χρησιμοποιούμε κατά Θεόν.	119
ΜΑΘΗΜΑ ΔΕΚΑΤΟ ΤΡΙΤΟ	Η επί του όρους Ομιλία	Πιστεύω πως ο ενανθρωπήσας Υιός και Λόγος του Θεού είναι τέλειος Θεός και τέλειος άνθρωπος, αγιάζοντας έτσι ολόκληρη την ανθρωπίνη φύση.	129
ΜΑΘΗΜΑ ΔΕΚΑΤΟ ΤΕΤΑΡΤΟ (ΤΡΙΩΝ ΙΕΡΑΡΧΩΝ)	Ο σπλαχνικός βασιλιάς κι ο άσπλαχνος δούλος	Πιστεύω στο ξεχωριστό Πρόσωπο του Θεού Πατέρα, που χαρίζει το χάρισμα της πατρότητας και στον άνθρωπο.	139
ΜΑΘΗΜΑ ΔΕΚΑΤΟ ΠΕΜΠΤΟ (ΖΑΚΧΑΙΟΥ)	Ζακχαίος, το χαμένο πρόβατο	Πιστεύω πως ο άνθρωπος χρειαζόταν σωτηρία, γιατί ζούσε τις συνέπειες της πτώσης και τον θάνατο.	149

ΜΑΘΗΜΑ ΔΕΚΑΤΟ ΕΚΤΟ (ΧΑΝΑΝΑΙΑΣ)	Ο άδικος κριτής και η χήρα	Πιστεύω πως ο Υιός του Θεού ονομάστηκε Ιησούς Χριστός, μπήκε στην ανθρώπινη ιστορία, είχε επίγεια πατρίδα και μας άφησε το Όνομά Του ως πνευματικό όπλο.	159
ΜΑΘΗΜΑ ΔΕΚΑΤΟ ΕΒΔΟΜΟ (ΤΕΛΩΝΟΥ ΚΑΙ ΦΑΡΙΣΑΙΟΥ)	Ο ταπεινός Τελώνης κι ο υπερήφανος Φαρισαίος	Πιστεύω πως ο Αναστημένος Χριστός ανελήφθη και κάθισε στα δεξιά του Πατρός, ανεβάζοντας εκεί τη θεωμένη ανθρώπινη φύση μας.	169
ΜΑΘΗΜΑ ΔΕΚΑΤΟ ΟΓΔΟΟ (ΑΣΩΤΟΥ)	Ο στοργικός Πατέρας κι ο χαμένος γιος	Ομολογώ ένα Άγιο Βάπτισμα εις άφεσιν αμαρτιών και πιστεύω στο αναβάπτισμα (Ιερά Εξομολόγηση) που μυστηριακά μου χαρίζει η Εκκλησία.	178
ΜΑΘΗΜΑ ΔΕΚΑΤΟ ΕΝΑΤΟ (ΑΠΟΚΡΕΩ)	Η μέλλουσα Κρίση	Πιστεύω πως ο Τριαδικός Θεός έπλασε τον άνθρωπο κατ' εικόνα και καθ' ομοίωσίν Του, κάτι που μας αποκαλύφθηκε πλήρως με την ενανθρώπιση του Υιού.	188
ΜΑΘΗΜΑ ΕΙΚΟΣΤΟ (ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ)	Τα ώριμα στάχυα	Πιστεύω πως ο ενανθρωπήσας Υιός έμεινε τρεις ημέρες στον Τάφο ενώ η αθάνατη ψυχή Του κήρυξε τη σωτηρία στο βασίλειο του Άδη, ελευθερώνοντας τις ψυχές των κεκοιμημένων και κατανικώντας τον διάβολο.	198
ΜΑΘΗΜΑ ΕΙΚΟΣΤΟ ΠΡΩΤΟ (ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΠΑΛΑΜΑ– 25Η ΜΑΡΤΙΟΥ)	Το Φως και το αλάτι του κόσμου	Πιστεύω στο Πρόσωπο του Υιού, που είναι Φως εκ Φωτός, Θεός αληθινός εκ Θεού αληθινού και στου Οποίου τις άκτιστες ενέργειες μετέχει ο άνθρωπος αν το θελήσει.	208
ΜΑΘΗΜΑ ΕΙΚΟΣΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ (ΣΤΑΥΡΟΠΡΟΣΚΥΝΗΣΕΩΣ)	Η στενή πύλη	Πιστεύω πως ο ενανθρωπήσας Υιός του Θεού σταυρώθηκε και πέθανε για τη δική μας λύτρωση και σωτηρία, φανερώνοντας και σ' εμάς το αληθινό νόημα του προσωπικού μας σταυρού που οδηγεί στην Ανάσταση.	217
ΜΑΘΗΜΑ ΕΙΚΟΣΤΟ ΤΡΙΤΟ (ΙΩΑΝΝΟΥ ΚΛΙΜΑΚΟΣ)	Οι παραβολές της Βασιλείας	Περιμένω με ελπίδα την ανάσταση των νεκρών και την αιώνια Βασιλεία του Θεού.	227
ΜΑΘΗΜΑ ΕΙΚΟΣΤΟ ΤΕΤΑΡΤΟ (ΟΣΙΑΣ ΜΑΡΙΑΣ ΑΙΓΥΠΤΙΑΣ)	Οι δέκα παρθένες	Πιστεύω πως ο Χριστός θα ξανάρθει στη Δευτέρα Παρουσία Του για να κρίνει ζώντας και νεκρούς.	237
ΜΑΘΗΜΑ ΕΙΚΟΣΤΟ ΠΕΜΠΤΟ (ΒΑΪΩΝ)	Ο σπόρος του σιταριού	Πιστεύω πως ο ενανθρωπήσας Χριστός αναστήθηκε την 3η ημέρα κατά τας Γραφάς.	247

Α. ΒΑΣΙΚΟΣ ΔΟΓΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ

(Αυτό που κυρίως προσπαθούμε να μείνει στα παιδιά ως στοιχείο κατήχησης)

Να γνωρίσουν τα παιδιά πως ο Λόγος του Θεού καρποφορεί στις καρδιές μας με τη δύναμη του Αγίου Πνεύματος, που μας μιλά μέσα απ' την Αγία Γραφή.

Β. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

(Μια σύντομη απεικόνιση του μαθήματος για πιο εύκολη δική μας απομνημόνευση)

- Ο Κύριος διδάσκει επί τρία χρόνια τους ανθρώπους.
- Οι μαθητές Του διασώζουν τη διδασκαλία Του στην Καινή Διαθήκη, ώστε να ζήσει μέσα μας ο Χριστός.
- Παραβολές, απλές ιστορίες που κρύβουν αλήθειες για τη σωτηρία μας, ταπείνωση και πίστη για να τις καταλάβουμε.
- Ο γεωργός ρίχνει το σπόρο του που πέφτει:
  - Δίπλα στο δρόμο (περαστικοί, πουλιά)
  - Στην πέτρα (φυτρώνει, αλλά ξεραίνεται)
  - Στα αγκάθια (φυτρώνει, αλλά πνίγεται)
  - Στην καλή γη (φυτρώνει και ανάλογα καρποφορεί)
- Οι μαθητές ζητούν ερμηνεία και ο Χριστός εξηγεί: ο σπόρος είναι ο Λόγος του Θεού.
  - Δρόμος → αδιάφοροι άνθρωποι, πετεινά → Διάβολος.
  - Πέτρα → αρχικά ενδιαφέρον και χαρά, αλλά εγκατάλειψη μπροστά στους πειρασμούς.
  - Αγκάθια → αρχική προσπάθεια, που καταπνίγεται από πλούτο, μέριμνες και απολαύσεις.
  - Καλή γη → όσοι δέχονται, αγωνίζονται με υπομονή, φωτισμός Αγίου Πνεύματος.
- Ελευθερία: «ο έχων ώτα ακούειν, ακουέτω».

Γ. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΔΙΗΓΗΣΗ

(Μια ιδέα για τον τρόπο αφήγησης)

Πιθανές ερωτήσεις για να ξεκινήσουμε

- Περιγράψε ένα επάγγελμα: τι εργαλεία χρειάζεται, ποιες είναι οι δυσκολίες του, γιατί μας βοηθάει;
- Πώς φέρεται η καλή γη στο σπόρο; Τι τού παρέχει;

- Πώς γίνεται ένα χωράφι «καλή γη»;

Τρία ολόκληρα χρόνια ο Χριστός μας περπατούσε από τόπο σε τόπο διδάσκοντας πλούσιους και φτωχούς, μορφωμένους και αγράμματους, άρχοντες και δούλους. Οι μαθητές Του κράτησαν μέσα τους τα λόγια Του και με τον φωτισμό του Αγίου Πνεύματος μετά την Πεντηκοστή, τα έγραψαν οι ίδιοι ή τα διηγήθηκαν σε άλλους πιστούς, ώστε να μείνουν φυλαγμένα στην Καινή Διαθήκη. Η Εκκλησία μας προστάτεψε μέσα στους αιώνες αυτόν τον θησαυρό, για να ζωντανεύει σε κάθε εποχή μέσα στον νου και στην καρδιά μας ο αγαπημένος μας Σωτήρας, ο Ιησούς Χριστός.

Συχνά ο Κύριος μιλούσε με παραβολές, μικρές, δηλαδή, ιστορίες που Εκείνος διάλεγε από την καθημερινή ζωή των απλών ανθρώπων. Κάθε παραβολή σαν κλειδωμένη πόρτα πίσω της έκρυβε σπουδαία μυστικά για τη σωτηρία μας, αλλά για να την ανοίξει κανείς χρειαζόταν ταπεινωση και πίστη.

«Βγήκε ο γεωργός για να ρίξει τον σπόρο του» είπε, λοιπόν, μια μέρα ο Χριστός. «Και καθώς έσπερνε, κάποιοι σπόροι έπεσαν δίπλα στον δρόμο, πατήθηκαν απ' τους περαστικούς και τους άρπαξαν τα πεινασμένα πουλιά του ουρανού. Άλλοι έπεσαν ανάμεσα στις πέτρες και, ενώ φύτρωσαν, έπειτα από λίγο ξεράθηκαν χωρίς νερό. Μερικοί έπεσαν ανάμεσα στ' αγκάθια, που γρήγορα έπνιξαν τα καινούρια φυτά. Να, όμως, που έπεσαν και κάποιοι στο καλό χώμα, ρίζωσαν και μεγαλώνοντας άνθισαν, φέρνοντας άλλος λίγους και άλλος πολλούς καρπούς».

Όσοι είχαν πλησιάσει τον Ιησού από απλή περιέργεια ή βιάζονταν να γυρίσουν στα σπίτια και στις δουλειές τους, άκουσαν την ιστορία του σποριά κι έπειτα έφυγαν. Οι Απόστολοι, όμως, σίγουροι ότι ο Δάσκαλός τους ήθελε κάτι σπουδαίο να πει, Του ζήτησαν να τους την εξηγήσει. Και ο Χριστός φανέρωσε τα κρυμμένα μυστικά της.

Ο σπόρος είναι ο Λόγος του Θεού, όπως ο Υιός Του μας Τον διηγήθηκε, που πέφτει στις καρδιές των ανθρώπων. Το αδούλευτο χώμα κοντά στον δρόμο μοιάζει με τις ψυχές που δεν του δίνουν καμιά σημασία, ενώ τα πεινασμένα πουλιά φανερώνουν τον Διάβολο, που γρήγορα στρέφει αλλού την προσοχή των αδιάφορων ανθρώπων, για να μην πιστέψουν και σωθούν. Το πετρωμένο έδαφος θυμίζει όσους στην αρχή ακούνε με χαρά τα λόγια του Κυρίου, αλλά στην πρώτη δυσκολία απογοητεύονται και σταματούν να προσπαθούν. Αυτοί που έμπλεξαν στ' αγκάθια μοιάζουν μ' εκείνους που τους αρέσει πολύ ό, τι λέει το Ευαγγέλιο, αλλ' έπειτα η αγάπη τους στα πλούτη, στα όμορφα πράγματα και στις διασκεδάσεις αυτού του κόσμου τούς κάνει να ξεχνούν αυτά που ο Θεός ζητάει και μένουν άκαρποι. Υπάρχει όμως και το καλό χώμα, η δουλεμένη γη. Είναι όλοι οι φανεροί και κρυμμένοι Άγιοι, που ακόμα και σήμερα ζουν ανάμεσά μας. Ακούν τον Λόγο του Θεού και με υπομονή αγωνίζονται να κάνουν όσα λέει. Τούτο, βέβαια, δεν το πετυχαίνουν μόνοι τους! Το Άγιο Πνεύμα βλέπει την καλή τους επιθυμία, καθαρίζει τις καρδιές τους και τις γεμίζει με αρετές, ώστε να κατοικήσει εκεί ολόκληρη η Αγία Τριάδα.

Και ο Χριστός, που πάνω απ' όλα σέβεται την ελευθερία κάθε ανθρώπου, τελείωσε λέγοντας: «Όποιος έχει αυτιά για να ακούει, ας ακούει».

Πιθανές ερωτήσεις εμπέδωσης

- Γιατί ο Χριστός παρομοίασε τους Αγίους με τη δουλεμένη γη;
- Ποιες αρετές έχει ο γεωργός και ο ψαράς ;
- Γιατί άραγε ο Χριστός διάλεξε να μιλήσει με παραβολές;
- Αν ο Χριστός μιλούσε σε ανθρώπους που δεν είναι γεωργοί, θα έλεγε μια τέτοια ιστορία;

Δ. ΣΥΝΘΗΜΑ

(Μια σύντομη πρόταση που μπορούμε να δίνουμε στα παιδιά σε τετραδιάκι κ.λπ.)

Ας παρακαλούμε το Άγιο Πνεύμα που μας μιλάει μέσα από την Αγία Γραφή, να μας φωτίζει ώστε να κάνουμε πράξη τον Λόγο του Θεού και στη δική μας ζωή.

Ε. ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

(Παράπλευρες γνώσεις που θα μπορούσαν να κερδίσουν τα παιδιά αν καλύψουμε το βασικό μας στόχο και γίνει συζήτηση)

1. Ο Χριστός μας κατά την επίγεια ζωή Του δίδαξε αδιάκοπα και ακούραστα τους πάντες. Μας δείχνει έτσι:
  - Την επιθυμία να πλησιάσει κάθε άνθρωπο και να τον σώσει.
  - Τα στοιχεία που θα πρέπει να διακρίνουν και τη δική μας ιεραποστολική προσπάθεια, δηλαδή, αγάπη και διακριτική προσέγγιση κάθε ανθρώπου που θα βρεθεί στο δρόμο μας.
2. Γιατί ο Κύριος μιλούσε με παραβολές; Οι μικρές αυτές ιστορίες μπορούσαν να γίνουν κατανοητές ακόμα και απ' τον πιο απλό άνθρωπο, ανεξαρτήτως ηλικίας και μόρφωσης. Ξυπνούσαν το ενδιαφέρον των ακροατών και γίνονταν αφορμή συζήτησης με τον Χριστό ή τους Αποστόλους Του. Όσοι είχαν ταπείνωση και πίστη φωτιζόνταν μέσα απ' αυτές, όπως ακριβώς συμβαίνει ακόμα και σήμερα («ο έχων ώτα ακούειν, ακουέτω»). Όσοι, όμως, ήταν πείσμονες και σκληρόκαρδοι σαν τους Φαρισαίους, τις προσπερνούσαν αδιάφορα εκπληρώνοντας τα λόγια του προφήτη Ησαΐα: είχαν μάτια, χωρίς να βλέπουν και αυτιά, χωρίς να ακούν, γιατί δεν ήθελαν να καταλάβουν, να πλησιάσουν τον Θεό και να σωθούν. Έτσι, ο Κύριος μέσα στην αγάπη Του προφύλασσε και από χειρότερη πνευματική ζημιά εκείνους που ήταν ανέτοιμοι και απρόθυμοι να δεχτούν τον Λόγο Του.
3. Λόγος παρομοιάζεται με τον σπόρο του γεωργού, θέμα πολύ οικείο στους περισσότερους απ' τους ακροατές του Ιησού. Ένας συνηθισμένος σπόρος, αν και πολύ μικρός, κρύβει τεράστια δύναμη και προοπτικές και γι' αυτό ακριβώς παρομοιάζεται με τον Θείο Λόγο, που ζωοποιεί τον άνθρωπο και τον αλλάζει θαυματουργικά με τη χάρη του Αγίου Πνεύματος.
4. Ο γεωργός της παραβολής είναι ο Κύριος και τα διάφορα εδάφη οι ανθρώπινες ψυχές. Πράγματι, ο Χριστός «βγήκε», δηλαδή, μας πλησίασε λαμβάνοντας την ανθρώπινη φύση και διαμέσου των αιώνων, μέσα από το σώμα Του την Εκκλησία, προσφέρει τον Λόγο Του παντού, αδιακρίτως φύλου, ηλικίας, εθνικής, κοινωνικής ή μορφωτικής κατάστασης. Αν ζούμε τη χαρά της παρουσίας Του, τότε επιθυμούμε να Τον γνωρίσουν και άλλοι συνάνθρωποί μας και γινόμαστε τα χέρια Του κατά την ευλογημένη σπορά.
5. Η γη κοντά στον δρόμο συμβολίζει τους αδιάφορους πνευματικά ανθρώπους, από την καρδιά των οποίων εύκολα ο Διάβολος απομακρύνει κάθε επίδραση του Λόγου του Θεού. Το ίδιο αποτέλεσμα, όμως, παρουσιάζεται και σε όσους αρχικά δέχονται με χαρά το Ευαγγέλιο, αλλά δεν είναι αποφασισμένοι ν' αγωνιστούν για να πετύχουν όσα ο Χριστός ζητά, δηλαδή το πετρωμένο έδαφος. Έτσι, με τις πρώτες δυσκολίες και δοκιμασίες αποσύρονται από την προσπάθεια. Η αληθινή αγάπη στον Θεό συνοδεύεται από την απόφαση να σηκώσουμε τον σταυρό των θλίψεων.

6. Τα αγκάθια συμβολίζουν τον πλούτο, τις απολαύσεις και τις φροντίδες της επίγειας ζωής που, αν γίνουν το κέντρο της ύπαρξής μας, σύντομα μας χωρίζουν απ' τον Θεό. Η εγκράτεια, η νηστεία και η ελεημοσύνη μάς βοηθούν να δώσουμε σ' όλα αυτά τη σωστή τους διάσταση και χρήση, ώστε να μη γίνονται είδωλα, μέσα απ' τα οποία λατρεύεται ο Διάβολος. Αν θυμηθούμε τους τρεις πειρασμούς του Κυρίου στην έρημο, διακρίνουμε την επίμονη προσπάθεια του πονηρού να στρέψει την προσοχή μας σ' αυτά, ώστε να χάσουμε την αλήθεια.

7. Η καλή γη, που είναι μόνο το ένα τέταρτο του εδάφους όπου έπεσαν σπόροι, παρουσιάζει ως βασική αρετή της την υπομονή. Η υπομονή στην εργασία των εντολών του Θεού δείχνει αληθινή αγάπη προς Αυτόν και ταπεινωση μπροστά στις αποτυχίες και τα λάθη μας. Ας μη μας φοβίζει ο μικρός αριθμός των καρποφόρων ψυχών, αφού αυτές συγκρατούν με τον αγώνα τους στη ζωή και τους υπόλοιπους ανθρώπους.

8. Η καρποφορία των Αγίων δεν είναι πανομοιότυπη. Άγιοι, κατ' αρχάς, ονομαζόμαστε όλοι οι αγωνιζόμενοι και μετανοούντες Χριστιανοί μέσα στην Εκκλησία. Οι προϋποθέσεις και οι δυνατότητές μας δεν είναι σ' όλους ίδιες. Ο Χριστός, όμως, δέχεται και ευλογεί κάθε αγαθή προαίρεση και προσπάθεια, ώστε με την ποικιλία των χαρισμάτων μας να αλληλοσυμπληρωνόμαστε μέσα στην Εκκλησία. Εδώ βρίσκεται το Άγιο Πνεύμα, ο Παράκλητος, που φώτισε τους συγγραφείς των κειμένων της Αγίας Γραφής, καθοδήγησε τους Πατέρες που τα ερμήνευσαν, στηρίζει όλους μας στην εφαρμογή τους και ζωντανεύει στις ψυχές μας τον Χριστό. Δίχως Αυτόν η επαφή μας με την Αγία Γραφή γίνεται άκαρπη, ακόμα κι επικίνδυνη, όπως στην περίπτωση των αιρετικών που παρερμηνεύουν και παραποιούν την Αλήθεια.

ΣΤ. ΠΙΘΑΝΕΣ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ

(Δυσκολίες που συναντήσαμε στο παρελθόν και ιδέες αντιμετώπισης)

1. «Πού βρίσκουμε τον Λόγο του Θεού; Τι είναι η Αγία Γραφή;» Είναι αξιοπρόσεκτο, πως πολλά παιδιά σήμερα δε γνωρίζουν τι ακριβώς ονομάζουμε Αγία Γραφή. Το βιβλίο με τα περισσότερα αντίτυπα στην ιστορία της τυπογραφίας, που έχει μεταφραστεί σχεδόν σ' όλες τις ομιλούμενες γλώσσες, λείπει, δυστυχώς, από πολλά σπίτια πια στην πατρίδα μας, όχι μόνο παιδιών αλλά και στελεχών της Εκκλησίας που έχουν αναλάβει την κατήχησή τους. Αγία Γραφή ονομάζουμε την Παλαιά και Καινή Διαθήκη. Η Καινή Διαθήκη είναι γεμάτη απ' όσα είδαν και έζησαν οι Απόστολοι κοντά στον Χριστό. Άλλα απ' αυτά τα έγγραψαν οι ίδιοι (κατά Ματθαίον, κατά Ιωάννην ευαγγέλια, επιστολές Παύλου, Ιωάννου, Πέτρου κλπ) και άλλα προέρχονται από τις διηγήσεις τους προς τους Ευαγγελιστές Λουκά και Μάρκο. Μαζί με την Παλαιά Διαθήκη αποτελούν τον Λόγο του Θεού, πάνω στον οποίο στηρίζεται όλη η ζωή και η παράδοση της Εκκλησίας μας. Ο Λόγος αυτός, με τη χάρη του Αγίου Πνεύματος, είναι ζωντανός και γίνεται ορατή και απτή πραγματικότητα στη ζωή των Αγίων κάθε εποχής. Αποτελεί τον θησαυρό της Εκκλησίας, που ως Σώμα Χριστού βιώνει, μελετά και ερμηνεύει τον Λόγο Του στην λατρευτική της ζωή.

2. «Ένας έμπειρος και μυαλωμένος γεωργός δε θα έριχνε ποτέ τον σπόρο του σε ακατάλληλο έδαφος. Γιατί ο σποριάς της παραβολής κάνει κάτι τέτοιο;» Ενώ στην καθημερινή ζωή και στην ορατή πραγματικότητα η πέτρα πάντα θα παραμείνει έτσι, τα αγκάθια επίσης κ.ο.κ., στις ανθρώπινες ψυχές δε συμβαίνει το ίδιο. Η πέτρα μπορεί να μεταβληθεί σε εύφορο χώμα, μια καλοδουλεμένη γη να παραμεληθεί και να γεμίσει μ' αγκάθια, ένας αδιάφορος πνευματικά άνθρωπος να ξυπνήσει απ' τον λήθαργο και να σωθεί. Διαβάζοντας την παραβολή διαπιστώνουμε και εμείς οι ίδιοι, ότι σε διάφορες φάσεις της ζωής μας περνάμε απ' όλα τα είδη εδάφους: γι' αυτό και ο Κύριος, παρόλο που ως Παντογνώστης ξέρει το παρελθόν, το παρόν και το μέλλον μας, χαρίζει τον Λόγο Του παντού, ώστε να έχουμε την ευκαιρία ν' αλλάξουμε και να σωθούμε.

Ζ. ΠΗΓΕΣ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ

(Απαραίτητα αγιογραφικά χωρία και βοηθητικά ερμηνευτικά έργα)

1. Κατά Ματθαίον ιγ' 1 – 23, κατά Μάρκον δ' 1- 20, κατά Λουκάν η' 4 – 15, 19 – 21.
2. Π. Τρεμπέλα, «Υπόμνημα εις το κατά Ματθαίον Ευαγγέλιον», εκδ. αδελφ. Θεολόγων «Ο Σωτήρ».
3. Π. Τρεμπέλα, «Υπόμνημα εις το κατά Μάρκον Ευαγγέλιον», εκδ. αδελφ. Θεολόγων «Ο Σωτήρ».
4. Π. Τρεμπέλα, «Υπόμνημα εις το κατά Λουκάν Ευαγγέλιον», εκδ. αδελφ. Θεολόγων «Ο Σωτήρ».
5. Αγίου Ιωάννου του Χρυσσοστόμου, Υπόμνημα εις τον Ευαγγελιστήν Ματθαίον, ομιλία μδ'.
6. Νικηφόρου Θεοτόκη, αρχιεπισκόπου Αστραχανίου και Σταυρουπόλεως, «Κυριακοδρόμιον», τόμος Α', έκδοσις Ιεράς Μονής Μεταμορφώσεως Σωτήρος Κουβαρά Αττικής.
7. Αγίου Λουκά, αρχιεπισκόπου Κριμαίας, «Γιατί ο Κύριος μιλούσε με παραβολές;», Λόγοι και ομιλίες, τόμος Β', Εκδόσεις Ορθόδοξος Κυψέλη.
8. Ιωήλ Φραγκάκου, μητροπολίτου Εδέσσης, «Ο Επιούσιος άρτος», εκδόσεις «Αποστολική Διακονία».
9. Ιερεμίου Φούντα, μητροπολίτου Γόρτυνος και Μεγαλοπόλεως, «Κυριακοδρόμιον Ευαγγελίων», έκδοσις περιοδικού «Θυμίαμα».

Η. ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΣ ΥΜΝΟΣ

Ἄγιε Πνεύματι, θεογνωσίας πλοῦτος, θεωρίας καί σοφίας· πάντα γάρ ἐν τούτῳ,
τά πατρῶα δόγματα ὁ Λόγος ἐκδιδάσκει.

Θ. ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Ο ΣΠΟΡΙΑΣ

Μια μέρα βγήκε ένας σποριάς να σπείρει τον αγρό του,
εκεί 'τανε η σκέψη του, αυτό ήτανε το βιός του.
Μια χούφτα έπεσε σιμά στο δίπλα μονοπάτι,
την αφάνισαν τα πουλιά, το πέλημα του διαβάτη.

Αν θες κι εσύ η σπορά να φτάσει ως το θερισμό,
έλα μαζί μας να σκάψεις βαθιά τον αγρό. (2)

Καμπόσοι σπόροι έπεσαν εκεί που ήταν βράχοι,
νερό δε βρήκαν, δίψασαν και χάθηκαν μονάχοι.
Πιο πέρα στο χωράφι του αγκάθια είχαν μείνει,
έπεσε μέσα ο σπόρος του, δεν μπόρεσε να γίνει.

Αν θες κι εσύ ...

Μα εκεί που η γη ήταν έτοιμη και καλοσκαλισμένη,
εβλάστησ' έκανε καρπό, αυτό ο Σποριάς προσμένει.
Πέτρες, αγκάθια και κλαδιά ας διώξει η σκαπάνη,
να πάρει τον καρπό ο Χριστός, να δώσει το στεφάνι

I. ΠΑΙΧΝΙΑ

Ο ΒΑΣΙΛΙΑΣ

Τα παιδιά «τα βγάζουν» κι ένα τους γίνεται βασιλιάς. Ο βασιλιάς κάθεται κάπου, ενώ οι άλλοι απομακρύνονται για να διαλέξουν ποιο επάγγελμα θα παραστήσουν και με ποιες κινήσεις. Όταν καταλήξουν, επισκέπτονται τον βασιλιά, κι ακολουθεί ο παρακάτω διάλογος ανάμεσα στα παιδιά που μιλάνε όλα μαζί «εν χορώ» στον βασιλιά:

- Βασιλιά, βασιλιά, με τα δώδεκα σπαθιά, τι δουλειά;
- Τεμπελιά!
- Και τα ρέστα;
- Παγωτά!
- Είπε η γιαγιά να μας κάνεις μια δουλειά.
- Τι δουλειά;

Τότε τα παιδιά μιμούνται, όλοι μαζί, τις κινήσεις του επαγγέλματος που διαλέξανε (π.χ. του γεωργού,

της μοδίστρας, του μουσικού κλπ). Αν ο βασιλιάς το καταλάβει, το φωνάζει και κυνηγάει να πιάσει κάποιον απ' τα παιδιά, που με τη σειρά του γίνεται βασιλιάς. Αν ο βασιλιάς δεν καταλάβει τι δουλειά παριστάνουν, ξανακάθεται και ξεκινούν απ' την αρχή.

ΙΑ. ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ

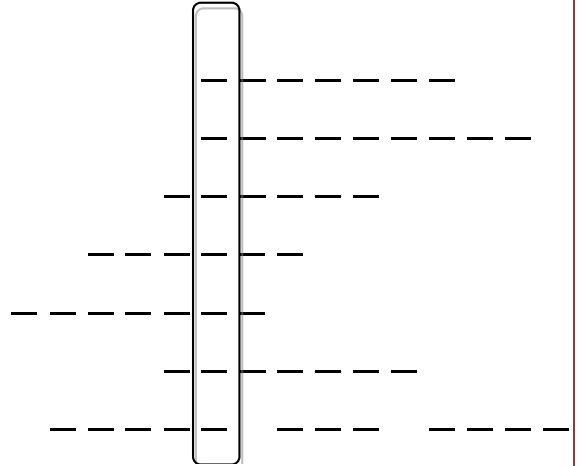
Ο ΣΠΕΙΡΩΝ

ΙΒ. ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

Μπορείτε να βρείτε τη μεσοστιχίδα;

1. Ο γεωργός έριχνε στη γη ...
2. Οι ιστορίες που έλεγε ο Χριστός από την καθημερινή ζωή των ανθρώπων.
3. Αυτά έφαγαν τους σπόρους που έπεσαν στο δρόμο.
4. Μερικοί σπόροι έπεσαν ανάμεσα στις ...
5. Άλλοι σπόροι φύτεψαν ανάμεσα σε ...
6. Μόνο οι σπόροι που έπεσαν στο καλό χώμα έφεραν ...
7. Ο σπόρος της παραβολής είναι ο ...

Και τώρα κυκλώστε τις σωστές απαντήσεις:

Ο Χριστός τελείωσε την παραβολή λέγοντας:

«Όποιος έχει ...

- A. μάτια   B. πόδια   Γ. χέρια   Δ. αυτιά   E. δάχτυλα

για να ...

- A. μιλάει   B. ακούει   Γ. παρατηρεί   Δ. προσέχει   E. μετράει

ας ... !

- A. αγγίζει   B. ψιθυρίζει   Γ. βλέπει   Δ. τρέχει   E. ακούει

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ !

Η ΠΑΡΑΒΟΛΗ ΤΩΝ ΤΑΛΑΝΤΩΝ

A. ΒΑΣΙΚΟΣ ΔΟΓΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ

(Αυτό που κυρίως προσπαθούμε να μείνει στα παιδιά ως στοιχείο κατήχησης)

Να στηριχτούν τα παιδιά στην πίστη πως το πρόσωπο του Αγίου Πνεύματος είναι Κύριος, χορηγός της ζωής, της σοφίας και κάθε χαρίσματος.

B. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

(Μια σύντομη απεικόνιση του μαθήματος για πιο εύκολη δική μας απομνημόνευση)

- Κάθε άνθρωπος είναι ξεχωριστός κι έχει τα δικά του χαρίσματα που του έδωσε ο Θεός, για να τα χρησιμοποιήσει με αγάπη.
- Παραβολή των ταλάντων: ο πλούσιος οικοδεσπότης δίνει τάλαντα στους δούλους του ανάλογα με τις ικανότητές τους (πέντε, δύο, ένα), προκειμένου να εργαστούν και να τα αυξήσουν. Έπειτα φεύγει από το σπίτι του για κάποιο χρονικό διάστημα.
- Ο πρώτος και ο δεύτερος δούλος διπλασιάζουν τα τάλαντά τους με εργασία και κόπο· μεγάλη η χαρά τους. Ο τρίτος το θάβει στη γη.
- Ο πλούσιος οικοδεσπότης επιστρέφει και ζητά από τους δούλους να δει το αποτέλεσμα της εργασίας τους. Επαινεί και επιβραβεύει τους δύο πρώτους, καλώντας τους να μοιραστούν τη χαρά του.
- Θλίβεται για τον τρίτο δούλο, που μιλά με αγένεια και τον διώχνει ως ανάξιο. Το τάλαντό του δίνεται στον πρώτο, ως περίσσειμα.
- Οικοδεσπότης= Θεός, τάλαντα= χαρίσματα, δούλοι= όλοι οι άνθρωποι. Πολύ σπουδαία τα ξεχωριστά χαρίσματα-αρετές που λαμβάνουμε οι Χριστιανοί με το Μυστήριο του Χρίσματος.
- Το Άγιο Πνεύμα μας δίνει χαρίσματα κι εμείς καλούμαστε να τα αξιοποιήσουμε προσφέροντάς τα με αγάπη στους αδελφούς μας και να τα πολλαπλασιάσουμε, ώστε όταν έρθει η ώρα της Κρίσης, να ζήσουμε τη χαρά του Κυρίου μας.

Γ. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΔΙΗΓΗΣΗ

(Μια ιδέα για τον τρόπο αφήγησης)

Πιθανές ερωτήσεις για να ξεκινήσουμε

- Τι σημαίνει άραγε η φράση "Τα αγαθά αποκτώνται με κόπο";
- Τι παθαίνει ένα χωράφι αν δεν το καλλιεργούμε;
- Πώς θα μπορούσες να πετύχεις σε μία δύσκολη εξέταση – δοκιμασία;
- Ποιο τάλαντο (=ταλέντο) ξεχωρίζεις στους φίλους σου;

➤ **Πρόταση θεατρικής δραστηριότητας: Γραμμή παραγωγής**

Κάθε άνθρωπος στον κόσμο είναι ξεχωριστός, με τα δικά του χαρίσματα. Ίσως το χάρισμα του ενός να μην το έχει ο άλλος. Κι αν τυχόν ζηλέψουμε κάποιο ταλέντο που μας λείπει, ας αναλογιστούμε πως σίγουρα σ' εμάς ο Θεός έδωσε κάποιο άλλο δώρο, που ευθύνη μας είναι να το ανακαλύψουμε κι έπειτα να το καλλιεργήσουμε. Καμιά φορά μοιάζει δύσκολο να βρούμε την ιδιαίτερη ικανότητά μας ή την αρετή που μας χαρακτηρίζει, ώστε με πολλή αγάπη να την προσφέρουμε στους άλλους ανθρώπους κι έτσι να κάνουμε πράξη τον Λόγο του Θεού. Για να μας βοηθήσει να το καταλάβουμε αυτό ο Χριστός μας, είτε κάποτε ακόμα μια ιστορία, την παραβολή των ταλάντων.

Κάποτε, ένας πλούσιος οικοδεσπότης αποφάσισε να ταξιδέψει και να λείψει για αρκετό καιρό. Κάλεσε τότε τους δούλους του και τους παρέδωσε τα υπάρχοντά του, ανάλογα με τη δύναμη και την ικανότητα του καθενός. Τους είχε καιρό στη δουλειά του και τους γνώριζε πολύ καλά. Διάλεξε, επομένως, ό,τι τους ταίριαζε καλύτερα. Εκείνοι, βέβαια, έπρεπε να εργαστούν και με τον κόπο τους να αυξήσουν όλα αυτά τα αγαθά. Έτσι, χαρούμενοι κι ικανοποιημένοι από όσα θα κατάφερναν, θα τον υποδέχονταν όταν θα επέστρεφε να ζητήσει λογαριασμό για τη διαχείριση που έκανε ο καθένας.

Στον πρώτο δούλο, λοιπόν, έδωσε πέντε τάλαντα, στον δεύτερο δύο και στον τρίτο ένα. Έπειτα έφυγε κι απουσίασε από το σπίτι του για κάμποσο καιρό. Όσο εκείνος έλειπε, οι δύο πρώτοι δούλοι έχοντας στο μυαλό τα λόγια του κυρίου τους, εργάστηκαν σκληρά και κατάφεραν τελικά μετά από κόπο να διπλασιάσουν τα τάλαντά τους! Ο πρώτος είχε πέντε και κέρδισε άλλα πέντε τάλαντα. Παρόμοια κι ο δεύτερος, από δύο που πήρε, τα έκανε τέσσερα. Ένωσαν στ' αλήθεια μεγάλη χαρά! Αντίθετα, ο τρίτος δούλος πήρε το τάλαντο που του έδωσε ο κύριός του κι ενώ οι άλλοι έτρεξαν για να εργαστούν, εκείνος έκανε την πονηρή σκέψη να αποφύγει τη δουλειά. Έψαχνε, λοιπόν, τι να κάνει, ώστε ούτε να κουραστεί αλλά ούτε και να χάσει το ένα και μοναδικό τάλαντό του. Αμέσως, βρήκε τη λύση κι έτρεξε να την πραγματοποιήσει: πήρε το τάλαντο και με μεγάλη ευκολία, απλώς, το έθαψε βαθιά στη γη!

Πέρασε ο καιρός και ο κύριος επέστρεψε, ζητώντας από τους δούλους να μάθει τι έκαναν με όσα τους εμπιστεύτηκε. Τον πλησίασε ο πρώτος και με χτυποκάρδι, νιώθοντας μεγάλη ευθύνη, του είπε: «Κύριε, πέντε τάλαντα μου έδωσες, ορίστε, κέρδισα άλλα πέντε με αυτά». Το ίδιο έκανε και ο δεύτερος, δείχνοντας τα τέσσερα τάλαντα. Ο κύριός τους τότε, χαρούμενος για την επιτυχία τους, τους επαίνεσε και τους κάλεσε κοντά του, να μοιραστούν κι αυτοί μαζί του τη μεγάλη του χαρά.

Ο τρίτος, όμως, που δεν ασχολήθηκε καθόλου με το τάλαντό του αλλά απλώς το έκρυψε, όταν αντίκρισε τον οικοδεσπότη, γεμάτος αγένεια, είπε: «Κύριε, ξέρω ότι είσαι σκληρός άνθρωπος. Πήρα λοιπόν, το τάλαντο που μου έδωσες και το έκρυψα στη γη, επειδή σε φοβήθηκα. Ορίστε, πάρε το πίσω». Ο κύριός του τον άκουσε προσεκτικά. Ένωσε μεγάλη θλίψη για τον αχάριστο αυτόν υπηρέτη! Μιλώντας του αυστηρά, τον έδιωξε από το σπίτι ως ανάξιο δούλο. «Πάρτε το τάλαντο απ' αυτόν», διέταξε «και δώστε το σ' εκείνον που έχει τα δέκα τάλαντα, γιατί όποιος αύξησε με ζήλο όσα του δόθηκαν, θα βρεθεί να έχει και περίσσειμα, ενώ από εκείνον που τα παραμέλησε και δεν εργάστηκε, θα αφαιρεθεί ακόμα κι αυτό που έχει».

Η παραβολή των ταλάντων έχει για όλους εμάς ένα σπουδαίο νόημα.

Σίγουρα, καταλάβαμε πως ο οικοδεσπότης που εμπιστεύθηκε την περιουσία του στους δούλους του είναι ο Θεός μας, που δίνει σε κάθε άνθρωπο τάλαντα, δηλαδή, δώρα, ψυχικά και σωματικά χαρίσματα. Τα χαρίσματα αυτά τα μοιράζει διαφορετικά στον καθένα μας, γεμάτος φροντίδα και αγάπη, ώστε να μας ταιριάζουν και να μας προσφέρουν νόημα και χαρά στη ζωή μας. Ακόμα σπουδαιότερα είναι τα χαρίσματα που παίρνουμε εμείς οι Χριστιανοί από το Άγιο Πνεύμα με το Μυστήριο του Χρίσματος την ημέρα της Βάπτισής μας. Είναι οι αρετές, που μας κάνουν παιδιά του Θεού!

Άρα, οι δούλοι της παραβολής είμαστε όλοι εμείς οι άνθρωποι, χωρίς καμία εξαίρεση. Κάποιοι, σαν τους δύο πρώτους δούλους, εργάζονται και διπλασιάζουν τις ικανότητές τους προσφέροντας με ειλικρινή αγάπη τον καρπό του κόπου τους στους συνανθρώπους τους και ωφελώντας τη μεγάλη μας οικογένεια, την Εκκλησία. Νιώθουν τόσο μεγάλη χαρά! Υπάρχουν όμως κι αυτοί που μοιάζουν με τον τρίτο δούλο, τον πονηρό και τεμπέλη. Είναι εγωιστές και το μόνο που τους ενδιαφέρει είναι το δικό τους συμφέρον. Μα ποτέ έτσι δε θα γίνουν ευτυχισμένοι.

Και το σπίτι της παραβολής ποιο είναι άραγε;

Σπίτι μας και πατρίδα μας αληθινή, ξέρουμε όλοι πως είναι ο Παράδεισος, η Βασιλεία των Ουρανών. Εκεί θέλει ο Θεός να μοιραστούμε κοντά Του την αληθινή χαρά! Για να το πετύχουμε, όμως, πρέπει ν' αναρωτηθούμε: ποιο παράδειγμα θα ακολουθήσουμε στη ζωή μας; Θα δεχτούμε ταπεινά να καλλιεργήσουμε το τάλαντο της αγάπης Του, ώστε να μείνουμε ενωμένοι μαζί Του; Εάν το θέλουμε, τότε από τη μικρή μας ηλικία πρέπει να ανακαλύψουμε τα χαρίσματά μας, ν' αναπτύξουμε τις δυνάμεις που μας εμπιστεύθηκε το Άγιο Πνεύμα, τις αρετές μας, βοηθώντας, έτσι, τους άλλους όπως μπορούμε. Κάθε μας ικανότητα και γνώση είναι δικό Του δώρο, που μας το χάρισε για να το μοιραστούμε. Μακάρι κι εμείς την ημέρα της δίκαιης ανταπόδοσης του Κυρίου να μοιάσουμε στους δύο πρώτους δούλους και να ακούσουμε τον έπαινο του Θεού!

Πιθανές ερωτήσεις εμπέδωσης

- Πώς φέρθηκαν οι δούλοι απέναντι στον κύριο τους;
- Ποιο ήταν το λάθος του δούλου που πήρε το ένα τάλαντο; Γιατί φέρθηκε έτσι;
- Ποια ήταν η αντίδραση του κυρίου απέναντι στον δούλο που τεμπέλιασε; Είχε δίκιο κατά τη γνώμη σου;
- Ποια χαρίσματα λαμβάνουν οι άνθρωποι από τον Θεό; Έχεις σκεφτεί παραδείγματα;

Δ. ΣΥΝΘΗΜΑ

(Μια σύντομη πρόταση που μπορούμε να δίνουμε στα παιδιά σε τετραδιάκι κ.λπ.)

Ας δεχτούμε με ταπείνωση τα χαρίσματα που μας δίνει το Άγιο Πνεύμα και ας τα αξιοποιήσουμε με αγάπη για τους συνανθρώπους μας και με πίστη στον Θεό.

Ε. ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

(Παράπλευρες γνώσεις που θα μπορούσαν να κερδίσουν τα παιδιά αν καλύψουμε το βασικό μας στόχο και γίνει συζήτηση)

1. Το τάλαντο στα χρόνια που αφηγήθηκε ο Χριστός μας την παραβολή ήταν νόμισμα μεγάλης αξίας, αλλά και μονάδα βάρους ασημιού. Συνήθως τα παιδιά αντιλαμβάνονται αμέσως τη σχέση της λέξης με το «ταλέντο», το χάρισμα.
2. Σύμφωνα με τον άγιο Ιωάννη το Χρυσόστομο «τάλαντα» είναι οι δυνάμεις και οι ικανότητες του κάθε ανθρώπου στο να κάνει το καλό και το θεάρεστο. Τα χαρίσματα τα δωρίζει στους ανθρώπους ο Πατέρας και το Άγιο Πνεύμα τα διανέμει με μοναδική σοφία («τὸ Πνεῦμα ὅπου θέλει πνεῖ» κατά Ιωάν. γ' 8).

Άλλος έχει ηγετικό χάρισμα, άλλος το χάρισμα του λόγου, της τέχνης ή της καλλιφωνίας, άλλος είναι οργανωτικός, αυθόρμητος, τολμηρός, έχει έμφυση στα γράμματα ή στη χειροτεχνία κ.ά. Η δική μας αποστολή είναι να δεχόμαστε τη Χάρη του Θεού με ταπεινωση. Τα χαρίσματά μας δεν πρέπει να μας κάνουν υπερήφανους, αλλά ευγνώμονες στον Θεό και υπεύθυνους απέναντί Του, μια και είναι όλα δικά Του δώρα που μας εμπιστεύεται. Ας θυμηθούμε τον πρώτο και τον δεύτερο δούλο που απέδωσαν το κέρδος τους όχι στον εαυτό τους, αλλά στα αγαθά του κυρίου τους, γι' αυτό είπαν: «Κέρδισα άλλα πέντε (ή δύο) τάλαντα με αυτά». Αντίθετα ο τρίτος δούλος, όχι μόνο δεν εργάστηκε, αλλά προσπάθησε να δικαιολογηθεί κατηγορώντας τον κύριό του.

3. Χρειάζεται επομένως προσοχή! Αληθινός χαρισματούχος είναι εκείνος που μένει σταθερά ενωμένος με το Σώμα της Εκκλησίας και ταπεινά καλλιεργεί τα χαρίσματά του προς όφελός της, δηλαδή, προς όφελος όλων των αδελφών μας. Αντίθετα, εκείνοι που εντυπωσιάζονται από την ανωτερότητά τους και δημιουργούν κλειστούς κύκλους οπαδών στηριζόμενοι στον εαυτό τους κι όχι στη Χάρη του Θεού, δεν είναι γνήσιοι χαρισματούχοι, όσες αρετές κι αν επιφανειακά διαθέτουν. Μπορεί π.χ. κάποιος να χρησιμοποιήσει το χάρισμα του λόγου για να οδηγήσει στην αίρεση, την ευφυΐα του για να προκαλέσει κακό στους άλλους, την ομορφιά του για να σκανδαλίσει και να οδηγήσει στην αμαρτία κλπ. Ο κατηχητής θα πρέπει να επιμείνει στο γεγονός ότι ο Κύριος μοιράζει τα χαρίσματα, για να ενεργούμε με οδηγό την αγάπη κι όχι με βάση το πόσο αγαπητοί και αρεστοί θα είμαστε στους ανθρώπους. Τα χαρίσματα διανέμονται από το Άγιο Πνεύμα για να διατηρείται η ενότητα της Εκκλησίας, μια κι ο καθένας μας έχει ανάγκη τις ικανότητες των άλλων.

4. Ο Θεός, ως παντογνώστης Δημιουργός μας, ξέρει τη δύναμη, την αντοχή και τις ανάγκες του καθενός ξεχωριστά. Όπως ο οικοδεσπότης της παραβολής, που γνώριζε καλά τους δούλους του, έδωσε στον ένα πέντε τάλαντα, στον άλλο δύο και στον τρίτο ένα, έτσι κι Εκείνος δωρίζει σε μας σύμφωνα με την αλάνθαστη κρίση Του, ώστε κανείς να μην υστερεί, ούτε και να αδυνατεί να διαχειριστεί το βάρος και την ευθύνη ενός χαρίσματος. Σημαντικό είναι να ανακαλύψουμε τα δικά μας χαρίσματα και να μην ζηλεύουμε αυτά των άλλων. Κάτι τέτοιο μόνο δυστυχία θα μας φέρει, μια και θα αγνοήσουμε τη δική μας ξεχωριστή δυνατότητα για προσφορά. Ας έχουμε εμπιστοσύνη στον Θεό και στην απέραντη σοφία Του.

5. Σύμφωνα με την παραβολή των ταλάντων, ο κύριος, αφού έδωσε στους δούλους τα τάλαντα, έφυγε σε μακρινή χώρα. Αντίστοιχα και ο Θεός μάς δίνει «τάλαντα», αλλά μας αφήνει ελεύθερους να τα διαχειριστούμε, όπως εμείς νομίζουμε καλύτερα. Ακόμα κι αν δεν τα χρησιμοποιήσουμε με το σωστό τρόπο, δηλαδή, με αγάπη προς τους συνανθρώπους μας, Εκείνος συνεχίζει να μην παρεμβαίνει, μακροθυμεί, γιατί σέβεται την ελευθερία μας. Εξάλλου, η ζωή μας ολόκληρη είναι ένα δώρο, ένα «τάλαντο» του Θεού. Ας θυμόμαστε πάντα ότι κάποτε θα δώσουμε λόγο για τον τρόπο που ζήσαμε και διαχειριστήκαμε την ελευθερία μας. Ας εργαστούμε φιλότιμα, λοιπόν, για να καλλιεργήσουμε τα τάλαντα που μας έδωσε ο Θεός, ώστε να έχουμε καλή απολογία όταν θα έρθει να μας κρίνει στη Δευτέρα Παρουσία Του και συμμετοχή στη χαρά Του. Η χαρά, μάλιστα, αυτή ξεκινά από την επίγεια ζωή μας, όπως διαπιστώνουμε κι από τους βίους των Αγίων μας.

6. Με αφορμή το θέμα των χαρισμάτων μπορεί ο κατηχητής να κάνει μια σύντομη αναφορά στο Μυστήριο του Χρίσματος που γίνεται μαζί με το Βάπτισμα και κατά το οποίο το Άγιο Πνεύμα δίνει στον άνθρωπο τα χαρίσματά Του. Θα μπορούσαμε να πούμε ότι το Άγιο Πνεύμα «φυτεύει» στην ψυχή μας τις αρετές. Τα επτά χαρίσματα του Αγίου Πνεύματος είναι: αγάπη, χαρά, ειρήνη, μακροθυμία, χρηστότητα, αγαθοσύνη, πίστη, πραότητα και εγκράτεια (Γαλ. ε' 22). Αυτά κάποτε ανθίζουν και καρποφορούν. Από εμάς εξαρτάται πόσο πολλούς καρπούς θα βλαστήσουν, και από τη δική μας διάθεση και προσπάθεια εξαρτάται το πόσο πολύ θα ωριμάσουν.

7. Τέλος, η παραβολή των ταλάντων μας θυμίζει πόσο σπουδαίο είναι να βοηθήσουμε τα παιδιά ν' ανακαλύψουν τα δώρα του Θεού στην προσωπικότητά τους. Εκεί αποτυγχάνει συχνά η οικογένεια, ακόμα δυστυχώς κι η εκπαίδευση. Αξίζει να προσπαθήσουμε να οργανώνουμε διάφορες δραστηριότητες, παιχνίδια, καινοτόμες ιδέες παρουσίασης και βιωματικής προσέγγισης των θεμάτων στο κατηχητικό κλπ. Εκεί θα φανούν οι διαφορετικοί χαρακτήρες των παιδιών κι ίσως βγουν στην επιφάνεια τα ξεχωριστά ταλέντα τους, που όλα πρέπει να ενθαρρυνθούν και να αξιοποιηθούν στη ζωή της μικρής ή μεγάλης εκκλησιαστικής κοινότητας. Οι καλλιτεχνικές και κατασκευαστικές ικανότητες, η μαγειρική και ζαχαροπλαστική, το χιούμορ, η ευστροφία, η σβελτάδα, η άνεση στην επικοινωνία, όλα είναι απαραίτητα. Ο αυριανός αγιογράφος, δάσκαλος, ψάλτης, νεωκόρος, ιερέας και πρεσβυτέρα και τόσα άλλα διακονήματα μπορεί να περιμένουν τη δική μας μικρή ώθηση, για να εκδηλωθούν και να γίνουν κάποτε πραγματικότητα.

ΣΤ. ΠΙΘΑΝΕΣ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ

(Δυσκολίες που συναντήσαμε στο παρελθόν και ιδέες αντιμετώπισης)

1. «Υπάρχουν άνθρωποι χωρίς χαρίσματα;» Να μια ερώτηση που τίθεται πολύ συχνά από παιδιά δειλά ή αντιδραστικά, που δεν πιστεύουν ότι έχουν κάποιο ταλέντο. Χαρίσματα έχουν, όμως, όλοι οι άνθρωποι. Όπως κανένας δούλος στην παραβολή δεν έμεινε χωρίς τάλαντο, έτσι και κανένας άνθρωπος δεν μένει χωρίς θεϊκό δώρο. Συχνά διαπιστώνουμε ότι ακόμα κι οι χειρότεροι άνθρωποι έχουν κάποια αρετή. Γι' αυτό να είμαστε προσεκτικοί και ποτέ να μην υποτιμούμε ή να κοροϊδεύουμε τους άλλους, θεωρώντας τον εαυτό μας καλύτερο. Ούτε, βέβαια, να απογοητευόμαστε ή να ζηλεύουμε αν μας λείπει το χάρισμα κάποιου άλλου, γιατί προφανώς δεν έχουμε εντοπίσει κι αξιοποιήσει το δικό μας. Το κάθε ανθρώπινο πρόσωπο είναι μοναδικό, ιερό και ανεπανάληπτο και το σεβόμαστε γι' αυτό που είναι. Άλλωστε, το γεγονός ότι είμαστε διαφορετικοί μεταξύ μας δημιουργεί τελικά στον κόσμο μια ιδιαίτερη συμμετρία, καθώς ο ένας συμπληρώνει τον άλλο. Δεν υπάρχουν δύο όμοιοι σε όλα άνθρωποι. Μόνο με την αγάπη και την ταπείνωση συναντιόμαστε και συμπληρώνουμε με τα χαρίσματά μας ο ένας τον άλλο. Ας θυμηθούμε τις γλώσσες φωτιάς πάνω από κάθε Απόστολο ξεχωριστά την ημέρα της Πεντηκοστής· στον καθένα το Άγιο Πνεύμα κατήλθε προσωπικά κι όλοι μαζί αποτέλεσαν την πρώτη Εκκλησία.

2. «Αφού είμαστε παιδιά του Θεού, γιατί στην παραβολή ο Χριστός μιλάει για δούλους;» Πράγματι, ο Ιησούς κάνει λόγο για «κύριο» και «δούλους». Στη νέα ζωή που άρχισε με την ενανθρώπησή Του ο Χριστός μας, η λέξη «δούλος» αποκτά νέο νόημα όταν αναφέρεται στη σχέση μας με τον Θεό. Πρώτος «δούλος», υπήκοος μέχρι θανάτου στο θέλημα του Πατρός, έγινε ο ίδιος ο Υιός του Θεού. Με τον Σταυρό και την Ανάστασή Του μας αποκάλυψε ότι όποιος διαλέγει να εργάζεται το θέλημα του Θεού (δούλος → δουλεύω = εργάζομαι) γίνεται αληθινά ελεύθερος, ακόμα κι από τον θάνατο! Μια άλλη σημασία της λέξης αυτής είναι «δέσμιος», από τα δεσμά που φορούσαν οι δούλοι. Όποιος, όμως είναι «δέσμιος», δεμένος δηλαδή, με τον Θεό είναι σίγουρα ελεύθερος! Επίσης, με τη λέξη «δούλος» η παραβολή μας θυμίζει πως είμαστε υπεύθυνοι απέναντι στον Θεό, μια και Του οφείλουμε τα πάντα. Μόλις το συνειδητοποιήσουμε κι αρχίσουμε να ξεπληρώνουμε αυτό μας το χρέος προς τα πρόσωπα των αδελφών μας, τότε από δούλοι - που απλώς προσπαθούμε να εφαρμόσουμε το θέλημά Του - γινόμαστε φίλοι και παιδιά Του: «Ουκέτι ὑμᾶς λέγω δούλους, ὅτι ὁ δοῦλος οὐκ οἶδε τί ποιεῖ αὐτοῦ ὁ κύριος· ὑμᾶς δὲ εἴρηκα φίλους, ὅτι πάντα ἃ ἤκουσα παρὰ τοῦ πατρὸς μου ἐγνώρισά ὑμῖν» (κατά Ιωάν. ιε' 15).

3. Τα παιδιά είναι πιθανό να χαρακτηρίσουν πολύ σκληρή την τιμωρία του τρίτου δούλου. «Αφού δεν έκανε κάτι κακό, γιατί ο κύριος τον έδιωξε από το σπίτι και επιπλέον του πήρε πίσω το τάλαντο;» Ο κατηχητής καλό είναι να εξηγήσει πως δεν αρκεί μόνο να αποφεύγουμε το κακό, να ξεριζώνουμε τα πάθη. Έχουμε ευθύνη να κάνουμε το καλό, να φυτεύουμε, δηλαδή, αρετές στη θέση των παθών. Ειδικά μάλιστα, αν έχουμε κάποιο ιδιαίτερο χάρισμα και μπορούμε να ωφελήσουμε, αλλά αδιαφορούμε, τότε η ευθύνη μας είναι πολύ μεγάλη. Την οκνηρία (τεμπελιά) και την αδιαφορία τιμωρεί ο οικοδεσπότης της παραβολής. Ας σκεφτούμε, επίσης, ότι ο δούλος αυτός ήταν αδύνατο να συμμετέχει στη χαρά του κυρίου του, όπου κλήθηκαν οι άλλοι δύο. Όπως είπε ο ίδιος, θεωρούσε τον αφέντη του σκληρό και άδικο άνθρωπο και το χάρισμα που του εμπιστεύτηκε, ως ένα δυσβάσταχτο βάρος. Μόνος του είχε αποκοπεί με τη συμπεριφορά του. Επιπλέον ας αναλογιστούμε: εάν ο δούλος που δεν χρησιμοποίησε το τάλαντό του τιμωρήθηκε τόσο αυστηρά, πόσο μεγαλύτερη θα είναι η τιμωρία για εκείνον που κατασπαταλά το τάλαντό του σε ανούσιες ή βλαβερές δραστηριότητες!

4. «Πώς ερμηνεύεται στην πράξη το ένα επιπλέον τάλαντο που δόθηκε στον δούλο με τα ήδη δέκα τάλαντα;» Αυτό φαίνεται καθαρά στη ζωή των Αγίων μας. Με τον κόπο τους πολλαπλασίασαν τα χαρίσματα που τους εμπιστεύτηκε ο Θεός και τα πρόσφεραν με αγάπη στους αδελφούς τους. Η αγάπη τους όμως αυτή νικούσε ταυτόχρονα και όσα εμπόδια όρθωναν μπροστά τους οι φθονεροί κι εγωιστές άνθρωποι, μεταβάλλοντας ακόμα και τις μεγαλύτερες δοκιμασίες και παγίδες σε νίκες. Έτσι, η αμαρτία και αποτυχία των διωκτών τους γινόταν αρετή και στεφάνι για τους Αγίους μας. Το τάλαντο που είχε θαφτεί στο χώμα, έγινε τελικά περίσσειμα στα χέρια των αγαθών και πιστών δούλων του Θεού.

Ζ. ΠΗΓΕΣ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ

(Απαραίτητα αγιογραφικά χωρία και βοηθητικά ερμηνευτικά έργα)

1. Κατά Ματθαίον Ευαγγέλιον, κε' 14-30.
2. Π. Τρεμπέλα, «Υπόμνημα εις το κατά Ματθαίον Ευαγγέλιον», εκδ. αδελφ. Θεολόγων «Ο Σωτήρ».
3. Μοναχού Μωυσέως Αγιορείτου, «Παθοκτονία: Πρόσκληση μετανοίας σε καιρούς κρίσεως», εκδ. Εν πλω.
4. Περιοδικό «Ο Σωτήρ», 1/2/2013.
5. Σεραφείμ Γ. Παπακώστα, «Αι παραβολαί του Κυρίου», Αδελφότης Θεολόγων Η Ζωή, 2002.
6. Αγίου Λουκά Αρχιεπισκόπου Κριμαίας, «Λόγοι και ομιλίες, τομ. Α'», εκδ. Ορθόδοξος κυψέλη.
7. π. Αντώνιου Αλεβιζόπουλου, «Εγχειρίδιο αιρέσεων και παραχριστιανικών ομάδων», Αθήνα 1994.

Η. ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΣ ΥΜΝΟΣ

**Άγιω Πνεύματι, αναβλύζει τὰ τῆς χάριτος ρεῖθρα, ἀρδεύοντα ἅπασαν τὴν κτίσιν,
πρὸς ζωογονίαν.**

Θ. ΤΡΑΓΟΥΔΙ

ΚΑΡΑΜΕΛΕΣ

Αν μοιράζαμε τις λύπες μας μια μέρα

μια εσύ, μια εγώ.

Όπως τώρα μία χούφτα καραμέλες

μια εσύ, μια εγώ.

Θα γίνει όμορφη η ζωή μας

και θα παλέψουμε μαζί

μια εσύ, μια εγώ.

Θα κλαίς μαζί μου όταν θα κλαίω

και θα γελάς όταν γελώ

μια εσύ, μια εγώ.

Μια εσύ, μια εγώ,

στο καλό, στο κακό.

Ι. ΠΑΙΧΝΙΔΙ

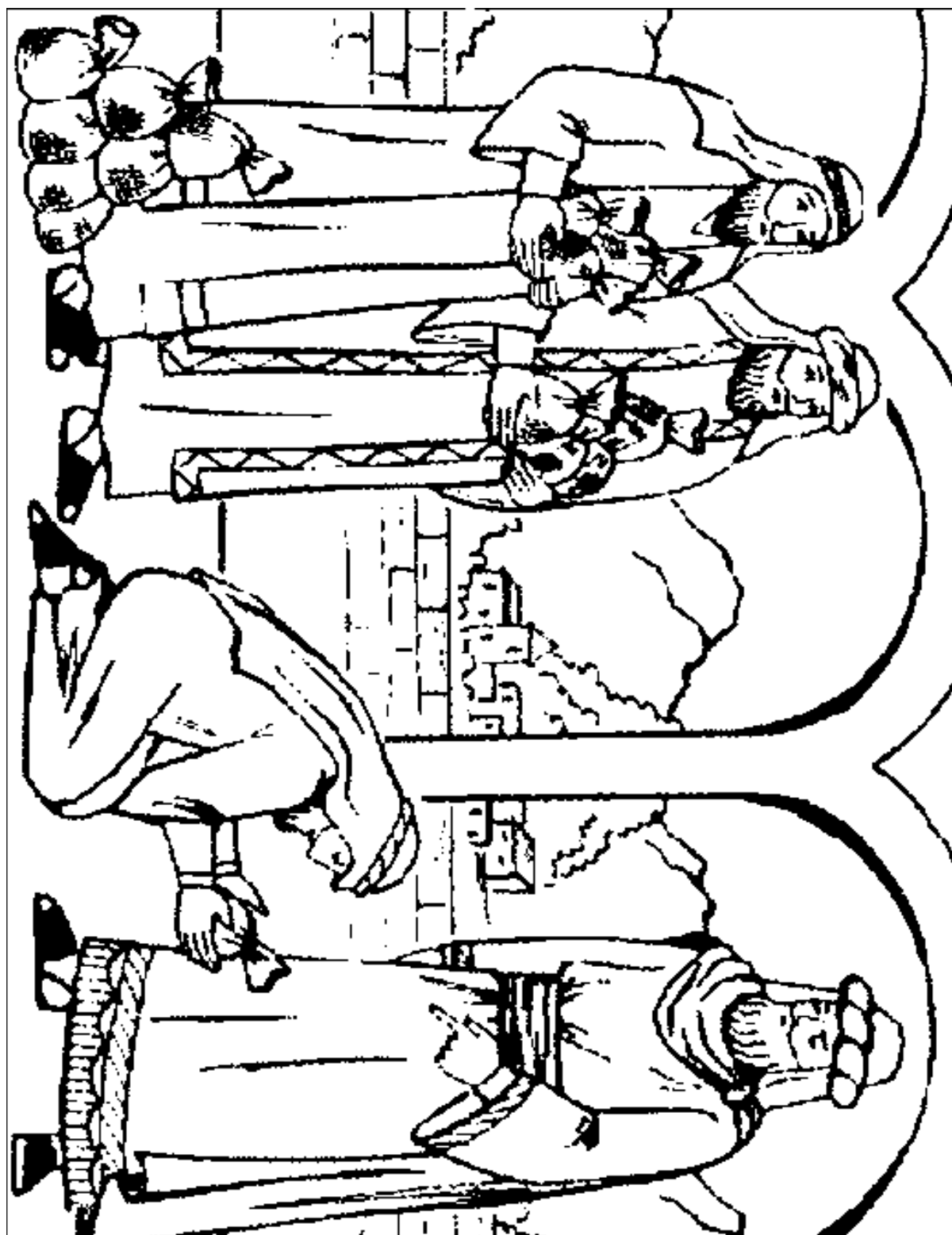
Ο ΠΙΟ ΕΠΙΔΕΞΙΟΣ

Τοποθετήστε πάνω στο δάπεδο μέσα σε ένα κύκλο διάφορα αντικείμενα μικρότερα κατά ένα σε αριθμό από τους παίκτες. Οι παίκτες αρχίζουν να κινούνται έξω από τον κύκλο (καλό θα ήταν ν' ακούγεται κάποια κατάλληλη μουσική).

Ο επικεφαλής του παιχνιδιού κάποια στιγμή σφυρίζει και όλοι πρέπει ν' αρπάξουν ένα αντικείμενο. Εκείνος που δεν πρόλαβε να πάρει κανένα, βγαίνει από το παιχνίδι. Ο επικεφαλής μειώνει κατά ένα τα αντικείμενα και το παιχνίδι συνεχίζεται. Νικητής, όποιος μείνει ως το τέλος!

ΙΑ. ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ

ΙΒ. ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

Να ενώσετε αυτά που ταιριάζουν:

ΠΑΡΑΒΟΛΗ
ΤΑΛΑΝΤΟ
ΔΟΥΛΟΣ
ΘΕΟΣ
ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΣ
ΑΓΙΟ ΠΝΕΥΜΑ

ΠΛΟΥΣΙΟΣ ΟΙΚΟΔΕΣΠΟΤΗΣ
ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΤΩΝ ΟΥΡΑΝΩΝ
ΙΣΤΟΡΙΑ
ΝΟΜΙΣΜΑ
ΥΠΗΡΕΤΗΣ
ΧΑΡΙΣΜΑΤΑ

Και τώρα κυκλώστε τις σωστές απαντήσεις:

- Πόσα ήταν τα τάλαντα που πήρε ο πρώτος δούλος;

ΔΥΟ

ΠΕΝΤΕ

ΔΕΚΑ

- Πόσα τάλαντα επέστρεψε ο δεύτερος δούλος;

ΔΥΟ

ΤΕΣΣΕΡΑ

ΕΞΙ

- Τι έκανε το τάλαντο ο τρίτος δούλος;

ΤΟ ΠΕΤΑΞΕ

ΤΟ ΧΑΡΙΣΕ

ΤΟ ΕΚΡΥΨΕ ΣΤΗ ΓΗ

- Με ποιο μυστήριο παίρνουμε τα χαρίσματα του Αγίου Πνεύματος;

ΧΡΙΣΜΑ

ΓΑΜΟΣ

ΒΑΠΤΙΣΗ

Τέλος, υπογραμμίστε κάποια από τα χαρίσματα που δίνει ο Θεός:

ΚΙΝΗΤΟ ΤΗΛΕΦΩΝΟ * ΕΙΡΗΝΗ * ΓΡΗΓΟΡΟ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟ * ΕΞΥΠΝΑΔΑ * ΧΑΡΑ *
TABLET * ΘΥΜΟΣ * ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ * ΑΘΛΗΤΙΚΑ ΠΑΠΟΥΤΣΙΑ * ΚΑΛΟΣΥΝΗ *
ΩΡΑΙΑ ΦΩΝΗ * ΓΡΗΓΟΡΑΔΑ * ΤΑΠΕΙΝΩΣΗ * ΛΑΙΜΑΡΓΙΑ * ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΗ
DISNEYLAND * ΑΓΑΠΗ * ΦΙΛΙΑ * ΤΑΛΕΝΤΟ ΣΤΑ ΜΑΣΤΟΡΕΜΑΤΑ * ΑΚΡΙΒΟ
ΜΠΟΥΦΑΝ * ΤΑΛΕΝΤΟ ΣΤΟΥΣ ΚΑΥΓΑΔΕΣ * ΠΙΣΤΗ * ΤΑΛΕΝΤΟ ΣΤΗ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ
* ΚΟΥΚΛΟΣΠΙΤΟ * ΤΑΛΕΝΤΟ ΣΤΗ ΜΑΓΕΙΡΙΚΗ * ΡΟΛΟΪ

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ!

Ο ΦΤΩΧΟΣ ΛΑΖΑΡΟΣ

ΚΑΙ Ο ΠΛΟΥΣΙΟΣ

Α. ΒΑΣΙΚΟΣ ΔΟΓΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ

(Αυτό που κυρίως προσπαθούμε να μείνει στα παιδιά ως στοιχείο κατήχησης)

Να στηριχτούν τα παιδιά στην πίστη της Εκκλησίας μας πως ο Θεός δημιούργησε με ξεχωριστή φροντίδα τον άνθρωπο, ο οποίος όμως με την πτώση του έχασε τον Παράδεισο.

Β. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

(Μια σύντομη απεικόνιση του μαθήματος για πιο εύκολη δική μας απομνημόνευση)

- Αμαρτωλοί πλησιάζουν και ακούν τον Χριστό. Ο Χριστός καρδιολγνώστης, αναφορά στην πτώση μας και την έξοδο του ανθρώπου απ' τον Παράδεισο.
- Πλούσιος, πολυτελή ρούχα, καθημερινή διασκέδαση.
- Φτωχός Λάζαρος, άρρωστος, στην πόρτα του πλουσίου, πεινασμένος, τα σκυλιά γλείφουν τις πληγές του.
- Ο Λάζαρος πεθαίνει, άγγελοι μεταφέρουν την ψυχή του στην αγκαλιά του δίκαιου Αβραάμ.
- Ο πλούσιος πεθαίνει, η ψυχή του υποφέρει στον Άδη.
- Αίτημα πλουσίου προς τον Αβραάμ να του στείλει τον Λάζαρο, απάντηση του Αβραάμ για την προηγούμενη ζωή τους και το χάσμα.
- Αίτημα πλουσίου να σταλεί ο Λάζαρος στα 5 αδέρφια του. Απάντηση Αβραάμ για τον Μωυσή και τους προφήτες.

Γ. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΔΙΗΓΗΣΗ

(Μια ιδέα για τον τρόπο αφήγησης)

Πιθανές ερωτήσεις για να ξεκινήσουμε

- Μπορεί ένας εγωιστής να μοιραστεί τα αγαθά του;
- Πώς θα μπορούσε ο πλούτος ενός ανθρώπου να γίνει πηγή χαράς για τους υπολοίπους;
- Γνωρίζεις οργανισμούς ή ανθρώπους που βοηθούν τους φτωχούς;
- Φαντάσου ότι αύριο θα ταξιδέψεις με μια μικρή βάρκα: τι θα ήθελες να πάρεις μαζί σου; Τι μπορείς να πάρεις μαζί σου;

➤ **Πρόταση θεατρικής δραστηριότητας:** Ανακριτική καρέκλα

Δεν ήταν λίγες οι φορές που άνθρωποι άδικοι και αμαρτωλοί πλησίαζαν τον Χριστό για να Τον ακούσουν να μιλά. Εκείνος, που έβλεπε το βάθος της καρδιάς του κάθε πλάσματος Του, δεν έδιωχνε κανέναν μακριά Του. Μας δημιούργησε για να ζούμε στη χαρά του Παραδείσου κι από τότε που τη χάσαμε, ψάχνουμε συνεχώς με λάθος τρόπο να την ξαναβρούμε. Να, όμως, που ο Υιός του Θεού έγινε άνθρωπος, για να νικήσει την αμαρτία και τον θάνατο που ήρθαν στη ζωή μας και να μας διδάξει πώς θα μπορούμε ξανά στην αληθινή μας πατρίδα. Γι' αυτήν μιλούσε και η σημερινή παραβολή Του, παρόλο που δεν το υποψιάστηκε κανείς απ' την αρχή.

Κάποτε, είπε ο Κύριος, ζούσε ένας πλούσιος. Ντυμένος με πανάκριβα ρούχα, απολάμβανε κάθε μέρα όλα τα αγαθά και τις διασκεδάσεις στο πολυτελέστατο σπίτι του. Κάπου κοντά στην πόρτα του αρχοντικού του, όμως, βρισκόταν πεταγμένος ένας πάμφτωχος άρρωστος, που λεγόταν Λάζαρος. Πεινούσε τόσο, ώστε επιθυμούσε να χορτάσει και μόνο με τα ψίχουλα που έπεφταν απ' το τραπέζι του πλούσιου. Αλλά κανείς δεν του έδινε σημασία, εκτός απ' τα σκυλιά που τον πλησίαζαν κι έγλειφαν τις πληγές του. Έτσι, έπειτα από καιρό, ο Λάζαρος πέθανε και οι άγγελοι ανέβασαν την ψυχή του στον ουρανό, στην αγκαλιά του δίκαιου Αβραάμ.

Ήρθε κι η στιγμή που πέθανε κι ο πλούσιος. Έθαψαν το σώμα του με τιμές και μεγαλοπρέπεια, όπως ήταν φυσικό. Η ψυχή του, όμως, γεμάτη από εγωισμό και απονιά, φεύγοντας από τη γη βασανιζόταν μέσα στο σκοτάδι του θανάτου. Κάποια στιγμή, αντίκρισε από μακριά την ψυχή του Λάζαρου, που αναπαυόταν όλο χαρά στη φωτεινή αγκαλιά του δίκαιου Αβραάμ. Τότε ο πλούσιος φώναξε: “Πατέρα μου, Αβραάμ, στείλε τον Λάζαρο να βρέξει τη γλώσσα μου με το δάχτυλό του, να δροσιτώ λίγο από τη φλόγα που με κάνει τόσο να βασανίζομαι!”

Ο καημένος ο πλούσιος δεν καταλάβαινε πως η φωτιά που ένιωθε να τον ταλαιπωρεί ερχόταν από το βάθος της σκληρής καρδιάς του. “Προσπάθησε, παιδί μου, να θυμηθείς πως εσύ απόλαυσες ό,τι ήθελες στη ζωή σου, ενώ ο Λάζαρος σήκωσε με υπομονή κάθε δοκιμασία”, απάντησε ο Αβραάμ. “Γι' αυτό τώρα εσύ πονάς, ενώ εκείνος παρηγορείται. Είναι αδύνατον να σε πλησιάσουμε ή εσύ να 'ρθεις κοντά μας, γιατί μεγάλος γκερεμός μας χωρίζει!”. “Τότε στείλε τον τουλάχιστον στα πέντε αδέρφια μου στη γη, γιατί η ζωή τους είναι σαν τη δική μου! Αν αναστηθεί ένας νεκρός και τους μιλήσει, θα τον πιστέψουν!”, συνέχισε να παρακαλεί ο πλούσιος. Ήταν αδύνατον ν' αλλάξει πια και να νιώσει όσα του έλεγε ο δίκαιος πατριάρχης. Ακόμα αντιμετώπιζε τον Λάζαρο σαν ζητιάνο, που θα μπορούσε να τον στείλει όπου επιθυμούσε! Ακόμα πίστευε πως τ' αδέρφια του, σκληροί κι αυτοί σαν τον ίδιο, θα μετάνιωσαν ξαφνικά βλέποντας ένα θαύμα! Πραγματικά, δεν μπορούσε να ξεπεράσει τον γκερεμό του εγωισμού που τον χώριζε απ' τον Παράδεισο, γιατί όσο ζούσε έκλεινε τ' αυτιά του στον Λόγο του Θεού. Γι' αυτό και ο Αβραάμ του απάντησε: “Να είσαι σίγουρος, πως αν τ' αδέρφια σου δε δίνουν σημασία σε όσα δίδαξαν ο Μωυσής και οι Προφήτες, φωτισμένοι απ' το Άγιο Πνεύμα, δε θα πιστέψουν ούτε αν δουν ν' ανασταίνεται ένας νεκρός!”

Πιθανές ερωτήσεις εμπέδωσης

- Πώς ζούσε ο φτωχός Λάζαρος και πώς ο πλούσιος ;
- Ποια στοιχεία της ζωής του καθενός ξεχωρίζεις ;
- Ποιος ευθύνεται άραγε για την φτώχεια των ανθρώπων;
- «Ο πλούτος είναι προσωρινός». Τι σημαίνει άραγε αυτή η φράση;

Δ. ΣΥΝΘΗΜΑ

(Μια σύντομη πρόταση που μπορούμε να δίνουμε στα παιδιά σε τετραδιάκι κ.λπ.)

Ας μοιραζόμαστε με τους αδερφούς μας τα αγαθά που μας χαρίζει ο Θεός, ώστε να ζήσουμε μαζί Του ευτυχισμένοι στην αληθινή μας πατρίδα, τον Παράδεισο.

Ε. ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

(Παράπλευρες γνώσεις που θα μπορούσαν να κερδίσουν τα παιδιά αν καλύψουμε το βασικό μας στόχο και γίνει συζήτηση)

1. Κάποιοι Πατέρες αναφέρουν ότι τα πρόσωπα της παραβολής ήταν υπαρκτά, ενώ κάποιοι ότι απλώς τα παρουσίασε ο Κύριος ως αντιπροσωπευτικά των δύο τύπων ανθρώπου που θέλει να μας περιγράψει. Αξιοσημείωτο είναι ότι το όνομα του πλούσιου δεν αναφέρεται. Έτσι συμβαίνει με όσους στηρίζουν τη ζωή τους στα υλικά αγαθά και αγνοούν τη σχέση με τον συνάνθρωπο. Κανείς δεν επιθυμεί να τους θυμάται! Κι ενώ σίγουρα ο Θεός της Αγάπης δεν τους ξεχνά ποτέ, η Εκκλησία μας δεν παύει να εύχεται για κάθε κεκοιμημένο “αιωνία η μνήμη αυτού”, για να ξυπνά μέσα μας την έγνοια και την προσευχή για όλες τις ψυχές.
2. Ο πλούσιος αναφέρεται πως φορούσε πορφύρα (πανάκριβο μάλλινο εξωτερικό ένδυμα) και βύσσο (εσωτερικό πολύτιμο λινό ρούχο) και διασκέδαζε καθημερινά με λαμπρότητα. Χαιρόταν με υπερβολή όλα τα αγαθά, χωρίς ν’ αναλογιστεί πως δεν είναι δικά του, αλλά αποτελούν δώρα του Θεού που καλείται να τα διαχειριστεί με σύνεση και αγάπη προς τον πλησίον. Η αμαρτία και αυτοκαταδίκη του δεν ήταν ο πλούτος, αλλά η εγωιστική χρήση του. Εξάλλου και ο δίκαιος Αβραάμ πλούσιος ήταν, μα έμεινε παροιμιώδης η φιλοξενία και η ελεημοσύνη του.
3. Ο Λάζαρος σηκώνει τον βαρύ σταυρό της δοκιμασίας χωρίς να κατηγορεί ούτε τον Θεό, ούτε τον άκαρδο πλούσιο, στα σκαλοπάτια του οποίου βρίσκεται ριγμένος. Η ασθένεια, η φτώχεια, η έσχατη πείνα και η μοναξιά συνδυαζόμενες αποτελούν ένα δυσβάσταχτο φορτίο, που, όμως, δε στερεί από τον Λάζαρο την αγάπη και την πίστη. Γι’ αυτό και άγγελοι τον οδηγούν στην πρόγευση της Βασιλείας του Θεού, που εκφράζεται με την πατρική αγκαλιά του δίκαιου Αβραάμ. Ο πατριάρχης αυτός με τη ζωή του έδειξε ζηλευτή πίστη και αγάπη στον Θεό και στους συνανθρώπους του κι έλαβε την υπόσχεση πως οι απόγονοί του (όχι μόνο οι κατά σάρκα, αλλά και οι κατά πνεύμα, δηλαδή όλα τα μέλη της Εκκλησίας) θα είναι αμέτρητοι.
4. Ο πλούσιος αναφέρεται απλά πως “ετάφη”. Μπορεί να κηδεύτηκε με τιμές, αλλά η κατάσταση της ψυχής του είναι μαρτυρική. Πριν από την Β΄ Παρουσία οι ψυχές των Αγίων έχουν μία πρόγευση της χαράς του Παραδείσου, ενώ οι ψυχές των αμετανόητων αμαρτωλών μια πρόγευση της κόλασης. Έτσι, ο πλούσιος αρχίζει να υποφέρει από τον εγωισμό και τη σκληρότητα που έδειξε κατά την επίγεια ζωή του και που τώρα πια στρέφονται εναντίον του. Τόσο βασανίζεται από την πνευματική αυτή φωτιά, που ζητά μόνο να βρέξει λίγο το δάχτυλό του ο Λάζαρος και να τον αγγίξει, για ν’ ανακουφιστεί.
5. Από την παραβολή καταλαβαίνουμε πως οι ψυχές των αμετανόητων και των δικαίων θα μπορούν να δουν οι μεν τις δε, όχι όμως και να αλληλεπιδράσουν μεταξύ τους. Το αγεφύρωτο χάσμα που τις χωρίζει αντανακλά την προσωπική ελευθερία μας, το αυτεξούσιο. Ό,τι διαλέξαμε ελεύθερα να γίνουμε (άνθρωποι αγάπης ή μίσους) αυτό αποτελεί τη μόνιμή μας κατάσταση, που κανείς δεν μπορεί ν’ αλλάξει, όσο και να το επιθυμεί. Βέβαια, στην Εκκλησία μας, αποτελούμε ένα ζωντανό Σώμα, όπου επηρεάζουμε ο ένας τον άλλον, γι’ αυτό και ξέρουμε πως με προσευχή και ελεημοσύνη μπορούμε ν’ ανακουφίσουμε τις ψυχές των κεκοιμημένων αδελφών μας. Εντύπωση, πάντως, μας κάνει ο αγαπητικός τρόπος ομιλίας του δίκαιου Αβραάμ προς τον άσπλαχνο πλούσιο. Δεν τον κατακεραυνώνει

με τις κατηγορίες που θα του άξιζαν, αλλά τον αποκαλεί “τέκνον” (ο πλούσιος, εξάλλου, τον είχε φωνάξει “πάτερ”, θεωρώντας ότι ανήκει κι αυτός στους απογόνους του). Του θυμίζει διακριτικά πόσα απόλαυσε στη γη και πόσα υπέφερε ο Λάζαρος, ώστε να συνειδητοποιήσει τη δίκαια εξέλιξη των πραγμάτων. Όλα αυτά είναι κι ένα βαρύ χτύπημα για τους υποκριτές Φαρισαίους που άκουγαν την παραβολή και που θεωρούσαν ότι μόνο η καταγωγή τους από τον Αβραάμ αρκούσε για να τους σώσει.

6. Ο πλούσιος αποδεικνύει με τραγικό τρόπο πως δεν έχει αλλάξει εσωτερικά και γι’ αυτό κανείς δεν μπορεί να τον πλησιάσει και να τον ξεκουράσει από το μαρτύριό του. Αντιμετωπίζει τον Λάζαρο σαν υπηρέτη, που ο δίκαιος Αβραάμ μπορεί να στείλει είτε στον ίδιο είτε στ’ αδέρφια του. Υπονοεί, με όσα ζητά, ότι ο Θεός δεν κάνει όσα θα ‘πρεπε για να σωθούμε (π.χ. θα μπορούσε να διατάξει μια ανάσταση απ’ τους νεκρούς, για να πειστούμε!). Κι όμως, ξέρουμε πια ότι το θαύμα δεν ωφελεί καθόλου έναν άπιστο. Πόσοι Φαρισαίοι, αλήθεια, είδαν τον τετραήμερο Λάζαρο ν’ ανασταίνεται στη Βηθανία κι αμέσως μετά συνωμότησαν για να σταυρώσουν τον Χριστό!

7. Ο Λόγος του Θεού (δηλαδή, ο Μωυσής και οι Προφήτες, συνοδευόμενοι πλέον από το Ευαγγέλιο) αποτελεί την πιο ασφαλή καθοδήγησή μας προς τη Βασιλεία του Θεού. Εδραϊώνει μέσα μας την αγάπη προς τον Θεό και τον συνάνθρωπο κι έτσι μας σώζει. Αν ο πλούσιος ή τ’ αδέρφια του έδιναν προσοχή στην Αγία Γραφή, θα είχαν μια τελείως διαφορετική ζωή και πορεία.

ΣΤ. ΠΙΘΑΝΕΣ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ

(Δυσκολίες που συναντήσαμε στο παρελθόν και ιδέες αντιμετώπισης)

1. «Γιατί ο Θεός δεν άλλαζε την κατάσταση όσο ακόμα ζούσαν οι δύο άνθρωποι της παραβολής; Γιατί άφησε να συμβούν όλες οι δυστυχίες στον Λάζαρο κι επέτρεψε να έχει ο πλούσιος όλα τα καλά;» Συχνά τα παιδιά (όπως κι εμείς, άλλωστε) απορούν για τον τρόπο που υποφέρουν άγιοι και πιστοί άνθρωποι, ενώ ευδοκούν και προσδεύουν οι άδικοι και οι άπιστοι. Σίγουρα, ο Θεός ξέρει καλύτερα τις καρδιές όλων μας και στέλνει τα πιο ωφέλιμα στον καθένα. Οι Άγιοι, υπομένοντας τις δοκιμασίες, υπερνικούν τις αδυναμίες τους και καθαρίζουν τις ψυχές τους από κάθε ελάχιστο πάθος που μπορεί να τους ταλαιπωρεί. Έτσι, είναι έτοιμοι για τη χαρά του Παραδείσου. Όταν ο Χριστός ξέρει ότι θα ωφεληθούμε από τη δοκιμασία, τότε την επιτρέπει. Όταν βλέπει ότι θα αγανακτήσουμε και θα γίνουμε χειρότεροι, επιλέγει άλλο τρόπο να μας βοηθήσει. Όσοι, δυστυχώς, απολαμβάνουν όσα αγαθά έχουν εγωιστικά, χάνουν την ευκαιρία να τα μοιραστούν αγαπητικά και να σωθούν. Στο έπος του 1940 οι πρόγονοί μας υπέφεραν άδικα τα πάνδεινα από την φασιστική Ιταλία, που διέθετε πλούτο και δόξα. Κι όμως, στη διάρκεια της γερμανικής Κατοχής ήρθε η ώρα της πτώσης για τους Ιταλούς, τους οποίους οι υπόδουλοι Έλληνες συχνά έκρουβαν και φρόντιζαν μεγαλόψυχα.

2. Όταν συζητάμε για τον Παράδεισο και την κόλαση, τα παιδιά ρωτούν: «Δε θέλει ο Χριστός να είμαστε όλοι στον Παράδεισο; Γιατί στέλνει κάποιους στην κόλαση και δεν τους συγχωρεί; Τί είναι η κόλαση;» Η παραβολή μας οδηγεί στο αδιαμφισβήτητο γεγονός ότι όντως ο Κύριος μάς θέλει όλους στον Παράδεισο, θέλει δηλαδή να είμαστε ευτυχισμένοι μέσα στην Αγάπη Του. Αν όμως δεν ετοιμάσουμε ελεύθερα τον εαυτό μας εξασκούμενοι στην αγάπη, δεν θα μπορέσουμε να χαιρόμαστε με την παρουσία του Θεού, παρόλο που Εκείνος ήδη θα μας έχει συγχωρήσει. Τα παιδιά το κατανοούν αυτό από εμπειρίες φθονερών ή μνησικάκων συνανθρώπων τους, που όσο και να τους ζητά κανείς συγγνώμη και να τους φέρεται με καλοσύνη, εκείνοι αντιδρούν όλο και χειρότερα. Γι’ αυτό και η Αγάπη του Θεού είναι για άλλους Φως και γι’ άλλους φωτιά, για άλλους Παράδεισος και για άλλους Κόλαση. Έτσι εξηγείται κι η αγαπητική στάση του δίκαιου Αβραάμ, ο οποίος δεν κατηγορεί τον πλούσιο, αλλά προσπαθεί να τον βοηθήσει να καταλάβει για ποιο λόγο υποφέρει, πράγμα που αποδεικνύεται αδύνατον. Ο Αβραάμ μοιάζει στον Θεό που κι ο ίδιος αγάπησε και πίστεψε · αγαπά τον καταδικασμένο πλούσιο, αλλά η αγάπη του προσκρούει στον τοίχο του εγωισμού της βασανισμένης ψυχής.

3. Τέλος, σε ερωτήσεις των παιδιών για τον τόπο του θανάτου ή, αλλιώς, του «Άδη», υπάρχει ο κίνδυνος να μπερδευτούν με όσα έχουν ακούσει στη μυθολογία της Γ΄ Δημοτικού ή αλλού. Χρησιμοποιούμε τη λέξη «Άδης» για να περιγράψουμε την κατάσταση της πνευματικής μοναξιάς και αγωνίας που ζούσαν οι αθάνατες ψυχές των κεκοιμημένων περιμένοντας τη λύτρωση κι απελευθέρωσή τους από τον διάβολο, πριν την Ανάσταση του Κυρίου. Δεν είναι ένα συγκεκριμένο μέρος μα μια πνευματική κατάσταση. Με την ίδια λέξη συχνά εννοούμε και την κόλαση, την πνευματική, δηλαδή, επίσης κατάσταση του μαρτυρίου που ζουν οι ψυχές εξαιτίας του εγωισμού, ο οποίος δεν τις αφήνει να χαρούν την Αγάπη του Θεού.

Ζ. ΠΗΓΕΣ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ

(Απαραίτητα αγιογραφικά χωρία και βοηθητικά ερμηνευτικά έργα)

1. Κατά Λουκάν Ευαγγέλιον, ιστ΄ 19-31.
2. Π. Τρεμπέλα, «Υπόμνημα εις το κατά Λουκάν Ευαγγέλιον», εκδ. αδελφ. Θεολόγων «Ο Σωτήρ».
3. Μητροπολίτου Τρίκκης και Σταγών Διονυσίου, “Πατερικόν Κυριακοδρόμιον”, Αγ. Ιωάννου του Χρυσοστόμου, Ομιλία στον φτωχό Λάζαρο και στον πλούσιο.
4. Νικηφόρου Θεοτόκη, αρχιεπισκόπου Αστραχανίου και Σταυρουπόλεως, «Κυριακοδρόμιον», τόμοι Α΄ και Γ΄, έκδοσις Ιεράς Μονής Μεταμορφώσεως Σωτήρος Κουβαρά Αττικής.

Η. ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΣ ΥΜΝΟΣ

Τὴν δέησιν, ἐκχεῶ πρὸς Κύριον, καὶ αὐτῷ ἀπαγγελῶ μου τὰς θλίψεις, ὅτι
κακῶν ἡ ψυχὴ μου ἐπλήσθη, καὶ ἡ ζωὴ μου τῷ ἄδη προσήγγισε• καὶ δέομαι ὡς
Ἰωάνης• Ἐκ φθορᾶς ὁ Θεὸς μὲ ἀνάγαγε.

Θ. ΤΡΑΓΟΥΔΙ

ΤΙ ΚΑΛΑ ΤΟ ΛΕΕΙ Τ’ΑΗΔΟΝΙ (δημοτικό Θράκης)

Που ’σουν εψές λεβέντη μου
Κι αντιπροψές καλέ μου
Τι καλά το λέει τ’ αηδόνι

Εψές ήμουν στους ουρανούς
Κι αντιπροψές στους Άγιους
Τι καλά ...

Τον Άγγελό μου φίλευα
Και τον Χριστό κερνούσα
Τι καλά ...

Και την κυρά την Παναγιά
Την επαρακαλούσα
Τι καλά ...
Για να μου δώσει τα κλειδιά
Κλειδιά του Παραδείσου
Τι καλά ...
Ν' ανοίξω τον Παράδεισο
Να μπω να σεργιανίσω
Τι καλά ...
Να δω που κάθονται οι φτωχοί
Πού κάθονται οι αρχοντάδες
Τι καλά ...

Ι. ΠΑΙΧΝΙΑΔΙ

ΠΕΣ ΔΕΚΑ

Τα παιδιά της ομάδας κάθονται σε κύκλο. Ο κατηχητής δίνει σ' ένα παιδί μια μπάλα και του ζητά να πει δέκα... ονόματα, ζώα, παιχνίδια, βουνά, χώρες κλπ. Εκείνο πρέπει να προλάβει να τα πει πριν η μπάλα, που εντωμεταξύ πηγαίνει από χέρι σε χέρι, ξαναφτάσει σε αυτό. Αν τα καταφέρει, συνεχίζει με επόμενη δοκιμασία, αν όχι, τη θέση του παίρνει το επόμενο παιδί.

Αν τα καταφέρει, συνεχίζει με επόμενη δοκιμασία, αν όχι, τη θέση του παίρνει το επόμενο παιδί.

Αν τα παιδιά δυσκολεύονται πολύ να πετύχουν τον στόχο, μειώνουμε τον αριθμό των πραγμάτων που ζητάμε, μέχρι να προσαρμοστεί στις δυνατότητές τους. Νικητής είναι όποιος πέτυχε ν' απαντήσει σε περισσότερες δοκιμασίες.

ΙΑ. ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ

ΙΒ. ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

Να κυκλώσετε 10 λέξεις που έχουν σχέση με την παραβολή που ακούσατε και να τις γράψετε από κάτω:

Π _____

Λ _____

Φ _____

Α _____

Σ _____

Π _____

Α _____

Α _____

Μ _____

Π _____

Π	Ρ	Ο	Φ	Η	Τ	Ε	Σ	Τ	Θ	Ζ	Ρ
Λ	Μ	Ν	Ξ	Π	Λ	Η	Γ	Ε	Σ	Ν	Ξ
Ο	Ψ	Α	Β	Ρ	Α	Α	Μ	Λ	Λ	Π	Χ
Υ	Μ	Ν	Ξ	Π	Ζ	Σ	Κ	Υ	Λ	Ι	Α
Σ	Ν	Μ	Δ	Β	Α	Γ	Γ	Ε	Λ	Ο	Ι
Ι	Η	Υ	Α	Ρ	Ρ	Ω	Σ	Τ	Ο	Σ	Τ
Ο	Ε	Δ	Γ	Β	Ο	Φ	Τ	Ω	Χ	Ο	Σ
Σ	Τ	Μ	Ω	Υ	Σ	Η	Σ	Φ	Χ	Ψ	Ω

Να υπογραμμίσετε ό,τι είναι λάθος σε κάθε πρόταση και να γράψετε από κάτω το σωστό:

- Ο πλούσιος της παραβολής ήταν ντυμένος με φτηνά ρούχα.
_____
- Η ψυχή του Λαζάρου αναπαυόταν στην αγκαλιά του Ισαάκ.
_____
- Την 28^η Οκτωβρίου γιορτάζουμε το ΟΧΙ που είπαμε στους Τούρκους.
_____
- Η ελληνική σημαία έχει τέσσερις μπλε και πέντε άσπρες ρίγες.
_____

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ!

Η ΠΑΡΑΒΟΛΗ ΤΩΝ ΖΙΖΑΝΙΩΝ

A. ΒΑΣΙΚΟΣ ΔΟΓΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ

(Αυτό που κυρίως προσπαθούμε να μείνει στα παιδιά ως στοιχείο κατήχησης)

Στοχεύουμε στην πίστη ότι ο Θεός είναι Παντοκράτορας, συγκρατεί στη ζωή και φροντίζει όλη τη δημιουργία και τίποτα δεν γίνεται χωρίς τη θέλησή Του, αφού σ' Αυτόν υπακούουν τα σύμπαντα.

B. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

(Μια σύντομη απεικόνιση του μαθήματος για πιο εύκολη δική μας απομνημόνευση)

- Ο Κύριος συχνά μιλούσε για τη Βασιλεία των Ουρανών που θα μοιραστούν μαζί Του όσοι αγωνιστούν εδώ στη γη.
- Ο διάβολος προσπαθεί να μας απελπίσει, μα ο Θεός που φροντίζει όλη τη δημιουργία Του, επιτρέπει να αντιμετωπίσουμε μόνο ό,τι αντέχουμε, για βγούμε νικητές: παραβολή των ζιζανιών.
- Ένας γεωργός έσπειρε σιτάρι στο χωράφι του.
- Τη νύχτα ένας εχθρός έσπειρε ζιζάνια μέσα στο χωράφι.
- Τα ζιζάνια βλάστησαν μαζί με το σιτάρι. Έκπληκτοι οι εργάτες ενημερώνουν τον γεωργό και προτείνουν να ξεριζώσουν τα ζιζάνια πριν μεγαλώσουν.
- Ο γεωργός συμβουλεύει να περιμένουν την ώρα του θερισμού. Οι θεριστές τότε θα μαζέψουν πρώτα τα ζιζάνια, για να τα κάψουν κι έπειτα τα σιτάρια, για να τα βάλουν στις αποθήκες.
- Οι Απόστολοι ζητούν την ερμηνεία της παραβολής.
- Γεωργός ο Κύριος, χωράφι ο κόσμος, σιτάρι όσοι αγωνίζονται να ζήσουν κοντά στον Θεό.
- Εχθρός ο διάβολος, ζιζάνια όσοι παρασύρονται απ' αυτόν και μένουν αμετανόητοι, προκαλώντας δοκιμασίες στους πιστούς (γνωστοί και άγνωστοι).
- Θερισμός η Τελική Κρίση κατά τη Δευτέρα Παρουσία, θεριστές οι άγγελοι. Οι αμετανόητοι θα βασανίζονται αιώνια από τον εγωισμό τους, οι δίκαιοι θα λάμψουν σαν τον ήλιο και θα κερδίσουν τη Βασιλεία των Ουρανών.

Γ. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΔΙΗΓΗΣΗ

(Μια ιδέα για τον τρόπο αφήγησης)

Πιθανές ερωτήσεις για να ξεκινήσουμε

- Έχεις κάνει πείραμα στο σχολείο με φύτευση; Έχεις φυτέψει ένα φυτό κάπου αλλού; Πώς έγινε;
- Με ποια σειρά γίνονται οι εργασίες θερισμός, σπορά, όργωμα, σε ένα χωράφι; Φτιάξε μία μικρή ιστορία για την κάθε εργασία.
- Από ποιες πράξεις καταλαβαίνουμε την αγάπη ενός γεωργού για τα φυτά και για το χωράφι του;
- Σε ποια παραβολή ακούσαμε για έναν γεωργό που έχει σπείρει την γη του;

Πολλές φορές ο Κύριος μίλησε για τη Βασιλεία των Ουρανών που θα μοιραστούν μαζί Του όσοι Τον ακολουθήσουν πιστά και υπομείνουν με θάρρος τις δοκιμασίες της ζωής εδώ στη γη. Γιατί σίγουρα ο εχθρός μας, ο διάβολος, προσπαθεί να μας απελτίσει μπροστά σε κάθε δυσκολία! Παλεύει να διώξει απ' το νου μας την αλήθεια, που τον κάνει να ζηλεύει και να θυμώνει: πως δηλαδή ο Πανάγαθος Θεός δε μας αφήνει ποτέ μόνους στους πειρασμούς. Νοιάζεται για όλα τα πλάσματά Του και τα συγκρατεί στη ζωή όλος αγάπη · ακόμα περισσότερο, φροντίζει τις ζωντανές εικόνες Του, εμάς τους ανθρώπους. Κι αν, λοιπόν, τα εμπόδια μας φαίνονται αζεπέραστα και οι εχθροί μας δυνατοί, Εκείνος θα επιτρέψει να αντιμετωπίσουμε μόνο ό, τι μπορούμε να αντέξουμε, βγαίνοντας με τη βοήθειά Του νικητές. Για να μην ξεχνάμε την αλήθεια αυτή, ο Κύριος διηγήθηκε κάποτε την παραβολή των ζιζανίων.

Κάποτε, ένας καλός γεωργός όργωσε με το αλέτρι του το χωράφι του. Άφησε το χώμα να σταθεί για μερικές ημέρες, ώστε να το δει ο ήλιος κι έπειτα έσπειρε καλό σπόρο σιτάρι. Σκέπασε τους σπόρους και περίμενε να έρθει η βροχή, για να μαλακώσουν και να βγουν ρίζες και βλαστοί. Πράγματι, πέρασε ο καιρός και το φως του ήλιου ζέσταινε τα νέα φυτά, βοηθώντας τα να μεγαλώσουν. Το χωράφι είχε πια γεμίσει σιτάρι. Μα κάτι κακό συνέβη. Οι εργάτες παρατήρησαν ότι ανάμεσα στα σιτάρια ξεφύτρωναν και ζιζάνια, αγριόχορτα και αγκάθια! Ανήσυχoi, έτρεξαν γρήγορα να το πουν στον γεωργό. Εκείνος, μόλις τους άκουσε, παρατήρησε: «Κάποιος εχθρός που ζηλεύει το έργο μας ήρθε την ώρα του ύπνου κι έσπειρε τα ζιζάνια». «Να πάμε να τα ξεριζώσουμε;» ρώτησαν τότε οι εργάτες. «Όχι, απάντησε ο γεωργός, μη βιάζεστε, γιατί οι ρίζες τους είναι πολύ κοντά στις ρίζες των καλών καρπών και υπάρχει ο κίνδυνος τραβώντας το ζιζάνιο να ξεριζώσετε και το σιτάρι. Θα τ' αφήσουμε να μεγαλώνουν μαζί και θα περιμένουμε την ώρα του θερισμού». Έτσι κι έκαναν. Στο θερισμό οι θεριστές θα μάζευαν πρώτα τα ζιζάνια όπως τους είχε πει ο γεωργός, για να τα ρίξουν στη φωτιά να καούν κι έπειτα το καλό σιτάρι, για να το βάλουν στις αποθήκες.

Η παραβολή αυτή γέμισε μεγάλη έκπληξη τους μαθητές του Χριστού! Με την πρώτη ευκαιρία που τους δόθηκε Του ζήτησαν να τους εξηγήσει τι σημαίνουν όλα αυτά. Κι ο Κύριος τους είπε πως γεωργός του χωραφιού είναι ο Υιός του Θεού που έγινε άνθρωπος. Ο αγρός είναι ο κόσμος, που Εκείνος έπλασε. Οι καλοί σπόροι είναι οι αγαθοί και ενάρετοι άνθρωποι που με αγάπη δέχονται τα δώρα Του και τηρούν το θέλημά Του. Τα ζιζάνια είναι οι αμετανόητοι άνθρωποι, που παρασυρμένοι από τον εχθρό –δηλαδή, τον διάβολο- με τις σκέψεις τους και τις πράξεις τους κάνουν κακό στον κόσμο και στην Εκκλησία. Συχνά όσοι αγωνίζονται να ζήσουν κοντά στον Θεό, ταλαιπωρούνται και δυσκολεύονται από εκείνους που μοιάζουν με ζιζάνια. Μπορεί να είναι άγνωστοί τους με μεγάλη εξουσία, αλλά και συγγενείς, συμμαθητές, συνεργάτες, ίσως και φίλοι τους, που δεν τους διάλεξαν με προσοχή. Κι όμως, ο Θεός γεμάτος αγάπη δεν επεμβαίνει. Χαρίζει δύναμη στους καλόκαρδους ανθρώπους για ν' αντέξουν και χρόνο στους πονηρούς, μήπως διορθωθούν.

Κάποια στιγμή όμως θα έρθει η ώρα του θερισμού, δηλαδή η Δευτέρα Παρουσία. Τότε ο Θεός θα στείλει στον κόσμο τους θεριστές, δηλαδή τους αγγέλους. Εκείνοι θα μαζέψουν τους αμετανόητους, που θα βρεθούν αντιμέτωποι με τη σκληρή αλήθεια και θα βασανίζονται αιώνια από τον εγωισμό τους. Θα οδηγήσουν, όμως, και τους καλούς αγωνιστές στην αιώνια ευτυχία κοντά στον Θεό. Αυτοί θα είναι οι κληρονόμοι της Βασιλείας των Ουρανών, που θα λάμψουν σαν τον ήλιο!

Πιθανές ερωτήσεις εμπέδωσης

- Τι συνέβη και βρέθηκαν ζιζάνια μέσα στο καλλιεργημένο χωράφι; Έφταιξε ο γεωργός;
- Ποια ήταν η οδηγία που έδωσε ο γεωργός για τα ζιζάνια; Πώς προστάτεψε τα φυτά του;
- Σε τι μοιάζουν ο Χριστός με τον γεωργό, το χωράφι με τον κόσμο;
- Με τι μοιάζει ο καλός σπόρος και με τι μοιάζουν τα ζιζάνια στην καθημερινή μας ζωή;

Δ. ΣΥΝΘΗΜΑ

(Μια σύντομη πρόταση που μπορούμε να δίνουμε στα παιδιά σε τετραδιάκι κ.λπ.)

Ας μη μας φοβίζουν τα ζιζάνια και οι δοκιμασίες αυτού του κόσμου, αλλά ας έχουμε εμπιστοσύνη στον Θεό που φροντίζει όλη τη δημιουργία.

Ε. ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

(Παράπλευρες γνώσεις που θα μπορούσαν να κερδίσουν τα παιδιά αν καλύψουμε το βασικό μας στόχο και γίνει συζήτηση)

1. Ο γεωργός έσπειρε μόνο «καλό σπόρο»: ο Θεός όλα στον κόσμο τα δημιούργησε «καλά λίαν» γιατί θέλει όλοι οι άνθρωποι να σωθούν. Δυστυχώς όμως, ο διάβολος σπέρνει το κακό στον κόσμο, συχνά την ώρα που οι ανθρώπινες ψυχές αποκοιμούνται πνευματικά. Μπορεί εδώ να αναφερθεί και το γεγονός ότι και ο διάβολος αρχικά ήταν άγγελος. Ο ίδιος επέλεξε να απομακρυνθεί από τον Θεό, διαλέγοντας τον δρόμο του εγωισμού και να γίνει «σκοτεινός άγγελος». Υπάρχουν όμως και οι φωτεινοί άγγελοι (θεριστές), που υπερασπίζονται την ασφάλεια και προκοπή των πιστών και γίνονται βοηθοί τους παρακολουθώντας κι ενισχύοντας τον αγώνα τους (βλέπε και επόμενο μάθημα).
2. Ο καλός σπόρος δεν είναι ο λόγος του Θεού, όπως στην παραβολή του σπορέως. Σ' αυτή την παραβολή ο καλός σπόρος είναι όλοι εκείνοι που δέχονται τον λόγο του Θεού με καλή διάθεση και θέλουν να γίνουν οι κληρονόμοι της Βασιλείας Του. Τα ζιζάνια είναι οι άνθρωποι που, όχι μόνο παρασύρονται οι ίδιοι από τον διάβολο, αλλά επιπλέον γίνονται και στους άλλους αιτία να αμαρτήσουν και να παραβούν τον νόμο του Θεού. Είτε είναι πολύ μακρινοί είτε πολύ κοντινοί οι άνθρωποι των δύο κατηγοριών, οι ζωές τους αλληλοεξαρτώνται, όπως οι ρίζες των δύο ειδών φυτών της παραβολής.
3. Οι αγωνιζόμενοι πιστοί μέσα από τις δυσκολίες της ζωής κοντά σε άδικους και πονηρούς ανθρώπους καταφέρνουν να κερδίσουν στεφάνια νίκης και να «λάμψουν» οι καρδιές τους από το φως του Χριστού που είναι «ο ήλιος της δικαιοσύνης». Τα προβλήματα και οι θλίψεις στη ζωή μας αποτελούν τη μεγάλη μας ευκαιρία, μένοντας σταθεροί στην πίστη και στην ελπίδα μας στον Θεό, να καθαριστούμε από τα πάθη και να κερδίσουμε τη Βασιλεία των Ουρανών. Οφείλουμε να Τον ευγνωμονούμε και να Τον δοξολογούμε όχι μόνο για τα ευχάριστα, αλλά και για τα δυσάρεστα και τις δυσκολίες που επιτρέπει να μας συμβούν. Αρκεί να Τον εμπιστευόμαστε ως «Πατέρα Παντοκράτορα» χωρίς του Οποίου τη θέληση τίποτε δε γίνεται, πιστεύοντας πως θα μας δώσει τη δύναμη ν' αντέξουμε (δες και ΣΤ1).
4. Ακόμα και στο σώμα της Εκκλησίας συνυπάρχουν καλοί και κακοί, όπως τα σιτάρια με τα ζιζάνια (δες και τις παραβολές της Βασιλείας, μάθημα 23ο). Πολλοί παρουσιάζονται ως γνήσιοι ορθόδοξοι χριστιανοί, αλλά στην ουσία έχουν σκοπό να παραπλανήσουν τους πιστούς και να κάνουν κακό στην Εκκλησία με διάφορες αιρέσεις.
5. Ο γεωργός δεν θέλει να κοπούν άμεσα τα ζιζάνια για να μην καταστραφεί το σιτάρι. Το ίδιο και ο Θεός. Μακροθυμεί και υπομένει την ασέβεια των αμετανόητων ανθρώπων εδώ και χιλιάδες χρόνια, για χάρη των «καλών σπόρων». Περιμένει να ωριμάσουν πολύτιμοι καρποί ευσέβειας και αρετής μέσα σε έναν κόσμο όπου συνυπάρχει η κακία. Αξίζει όλη αυτή η αναμονή, για να «λάμψουν» οι μυριάδες κληρονόμοι της Βασιλείας του Θεού ανάμεσα σε σκοτεινούς ανθρώπους. Κι ίσως, κάποια από τα φαινομενικά ζιζάνια αλλάξουν πορεία και σωθούν.

(Δυσκολίες που συναντήσαμε στο παρελθόν και ιδέες αντιμετώπισης)

1. «Γιατί ο γεωργός αφήνει το σιτάρι να μεγαλώνει μαζί με τα ζιζάνια;» ή «Γιατί ο Θεός επιτρέπει να υπάρχουν οι κακοί στη ζωή των καλών;» Ο κατηχητής σε μια τέτοια ερώτηση των παιδιών καλό είναι να εξηγήσει ότι η ζωή μας βελτιώνεται και αποκτά νόημα μέσα από τις δυσκολίες. Αν λείψουν αυτές, τότε μένουμε επαναπαυμένοι και δεν εργαζόμαστε για την πνευματική μας καλλιέργεια, την καλλιέργεια της ψυχής μας. Η Βασιλεία του Θεού κερδίζεται όχι με άνεση αλλά με κόπο. Σωζόμαστε μέσα από τις δοκιμασίες. Ας θυμηθούμε τον Ιώβ στην Παλαιά Διαθήκη. Πόσες δοκιμασίες πέρασε! Έχασε την περιουσία του, το σπίτι του, την υγεία του, αλλά δεν έπαψε να αγωνίζεται. Εξάλλου ο Θεός δεν μας αφήνει ποτέ να περάσουμε δοκιμασίες που ξεπερνούν τις δυνάμεις και τις αντοχές μας. Επιπλέον, όσο κι αν φαίνεται παράξενο, τα «ζιζάνια» μέσα στον κόσμο μπορεί να δυναμώνουν την πίστη των δικαίων. Συχνά συμβαίνει οι δίκαιοι, επειδή βλέπουν το κατάντημα και την εσωτερική δυστυχία των αμετανόητων, να κάνουν ό,τι μπορούν για να μην μοιάσουν σε αυτούς.

2. Τα παιδιά ακούγοντας για τη «Βασιλεία των Ουρανών» μπορεί να κάνουν ερωτήσεις σχετικές με το θέμα αυτό. Καλό είναι αρχικά ο κατηχητής να τους εξηγήσει τον όρο «Βασιλεία των Ουρανών» διευκρινίζοντας πως δεν σημαίνει την εξουσία ή την κυριαρχία του Θεού, αλλά τον Παράδεισο (βλέπε προηγούμενο μάθημα), τη χαρά στην οποία μας καλεί ο Κύριός μας (βλέπε μάθημα 2ο). Μην μπερδεύουμε τη λέξη «Βασιλεία» και «Βασιλιάς» με τις κοσμικές λέξεις, όπως έκανε ο Ηρώδης που φοβήθηκε μήπως ο νεογέννητος Ιησούς του πάρει τον θρόνο. Βασιλεία του Θεού είναι ο καινούριος κόσμος που έχει ετοιμάσει για τους δίκαιους ανθρώπους ο Θεός στον οποίο θα κυριαρχεί η αγάπη. Είναι ο τρόπος ζωής του Θεού, τον οποίο μας προσφέρει Εκείνος και για τον οποίο πρέπει να αγωνιστούμε από την επίγεια ζωή μας. Επομένως, η Βασιλεία των Ουρανών έχει σχέση με την παρούσα ζωή μας, αλλά ολοκληρώνεται στη μέλλουσα ζωή μετά τον θάνατο.

3. «Ποιοι είναι οι εργάτες της παραβολής που παρακολουθούν το χωράφι κι εντοπίζουν τα ζιζάνια;» Θα μπορούσαμε να σκεφτούμε τους θερμότερους πιστούς, τους ποιμένες και τους Αγίους μας που αγωνίζονται για την ορθή πίστη της Εκκλησίας και την ασφαλή πορεία των Χριστιανών. Όσοι έχουν μια διακονία κι ένα επιπλέον χάρισμα μέσα στην Εκκλησία, διακατέχονται από αίσθημα ευθύνης και συχνά μαρτυρούν για την αλήθεια, ακόμα και με το αίμα τους, επειδή εντόπισαν τα «ζιζάνια» και καθοδήγησαν τους πιστούς.

4. Τέλος, επειδή η λέξη «ζιζάνιο» χρησιμοποιείται μεταξύ σοβαρού και αστείου στην καθημερινότητα για το άταχτο παιδί, το πειραχτήρι κλπ, να διαβεβαιώσουμε τα παιδιά, πως αυτού του είδους οι αταξίες – παρόλο που ταλαιπωρούν μικρούς και μεγάλους – δεν έχουν καμία σχέση με τη σοβαρή αμετανοησία και κακία που μας περιγράφει ο Κύριος στην παραβολή.

Ζ. ΠΗΓΕΣ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ

(Απαραίτητα αγιογραφικά χωρία και βοηθητικά ερμηνευτικά έργα)

1. Κατά Ματθαίον Ευαγγέλιον, ιγ' 24-30 και ιγ' 36-43.
2. Π. Τρεμπέλα, «Υπόμνημα εις το κατά Ματθαίον Ευαγγέλιον», εκδ. αδελφ. Θεολόγων «Ο Σωτήρ».
3. Σεραφείμ Γ. Παπακώστα, Αι παραβολαί του Κυρίου, Αδελφότης Θεολόγων Η Ζωή, 2002.
4. Αγίου Λουκά Αρχιεπισκόπου Κριμαίας, Λόγοι και ομιλίες, τομ. Β', εκδ. Ορθόδοξος κυψέλη.

Η. ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΣ ΥΜΝΟΣ

Τὸν Βασιλέα τῶν οὐρανῶν, ὃν ὕμνοῦσι, στρατιαὶ τῶν Ἀγγέλων, ὑμνεῖτε, καὶ ὑπερψοῦτε, εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

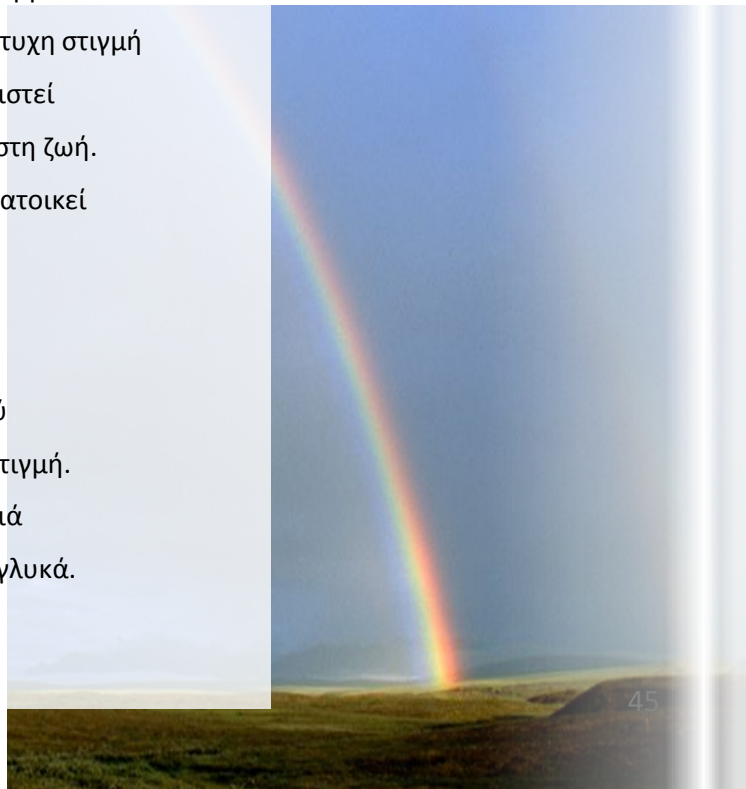
Θ. ΤΡΑΓΟΥΔΙ

ΟΥΡΑΝΙΟ ΤΟΞΟ

Κάθε φορά που η βροχή χτυπά
στα τζάμια του παράθυρού μου δυνατά
σκέφτομαι πως σε λίγο θα φανεί
το ουράνιο τόξο κι όλη η πλάση θα χαρεί.

Σαν στη ζωή μας κάτι δύσκολο συμβεί
κάποια φουρτούνα δυνατή ή κάποια άτυχη στιγμή
το ουράνιο τόξο τότε θα εμφανιστεί
θα γίνει νέα η αρχή να' χετε πίστη στη ζωή.
Αν ο Χριστός μες την καρδιά μας κατοικεί
το ουράνιο τόξο θε να βγει
να' χετε ελπίδα στη ζωή.

Κάθε φορά παρακαλώ πολύ
να μείνει μόνο λίγο ακόμα, μια στιγμή.
Για να χαρώ την τόση ομορφιά
αυτά τα χρώματα τα ουράνια τα γλυκά.
Σαν στη ζωή μας...

ΦΑΝΤΑΣΙΑ

Δημιουργούνται ομάδες των επτά ατόμων. Σε κάθε ομάδα δίνονται οι εξής ερωτήσεις:

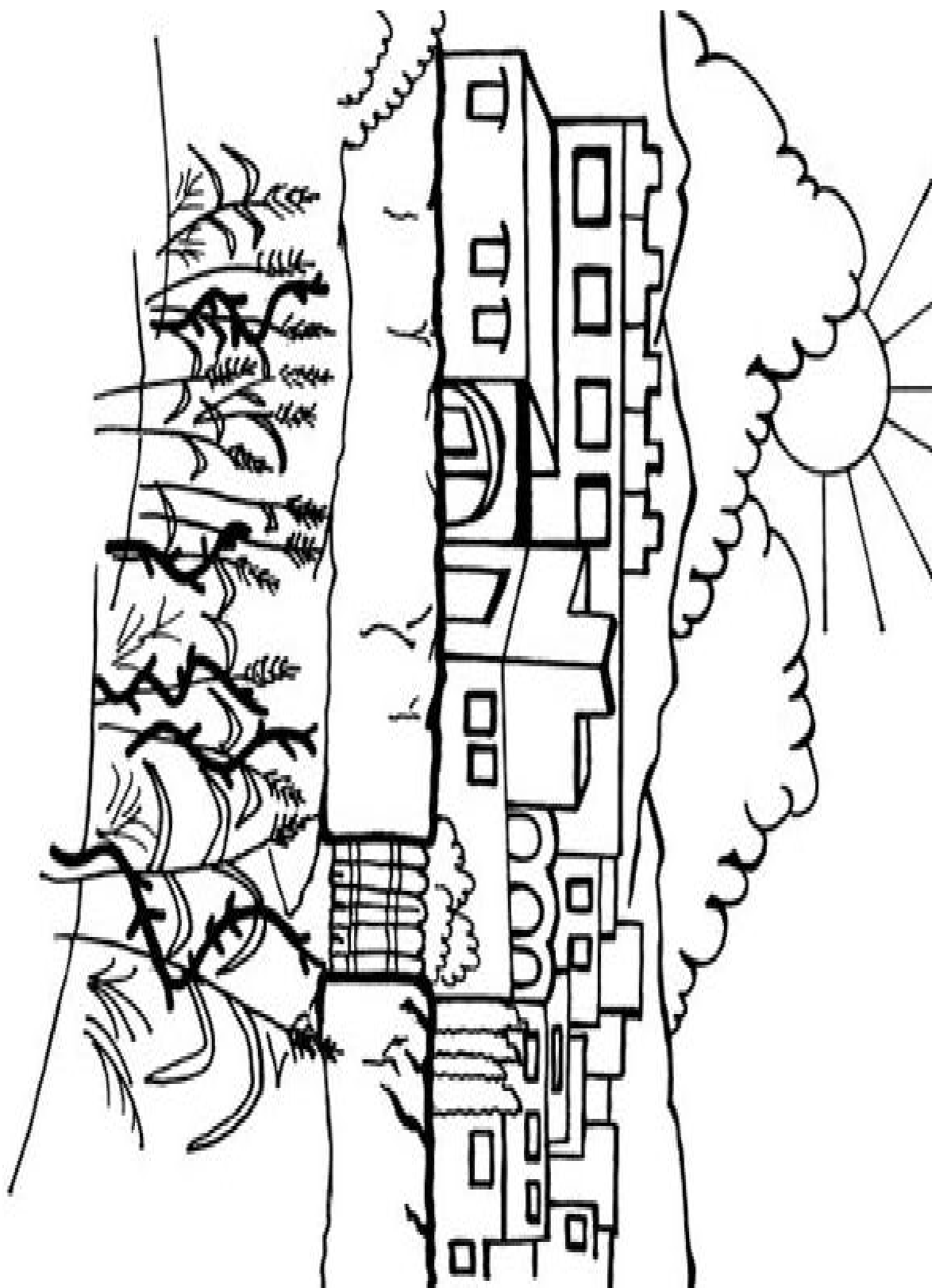
- Ποιος ήταν;
- Πού βρισκόταν;
- Τι έκανε;
- Γιατί το έκανε;
- Τι είπε ο κόσμος;
- Τι έγινε στο τέλος;

Ο πρώτος της ομάδας απαντά γραπτά στην πρώτη ερώτηση και διπλώνει το χαρτί για να μην μπορεί κανείς να διαβάσει την απάντηση. Ο δεύτερος απαντά στη δεύτερη ερώτηση και διπλώνει και αυτός το χαρτί κ.ο.κ. Όταν εξαντλούνται οι έξι ερωτήσεις,

ο έβδομος παίκτης διαβάζει όλες τις απαντήσεις της ομάδας μαζί, σαν αφήγημα. Κερδίζει η ομάδα που έχει δημιουργήσει την πιο πρωτότυπη ή αστεία ιστορία (μπορεί να γίνει και ψηφοφορία στο τέλος). Αν τα παιδιά δεν μπορούν να γράψουν λόγω χώρου ή έλλειψης ταχύτητας, μπορούν να ψιθυρίζουν στο αυτί του έβδομου παίκτη τις απαντήσεις τους κι εκείνος στο τέλος να αφηγηθεί την ιστορία.

ΙΑ. ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ

ΙΒ. ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

Να αντιστοιχίσετε τις λέξεις που ταιριάζουν από την παραβολή των ζιζανίων:

Γεωργός	Άγγελοι
Χωράφι	Κόσμος
Εχθρός	Υιός του Θεού
Καλοί σπόροι	Διάβολος
Ζιζάνια	Ενάρετοι άνθρωποι
Ώρα του θερισμού	Αμετανόητοι άνθρωποι
Θεριστές	Δευτέρα Παρουσία

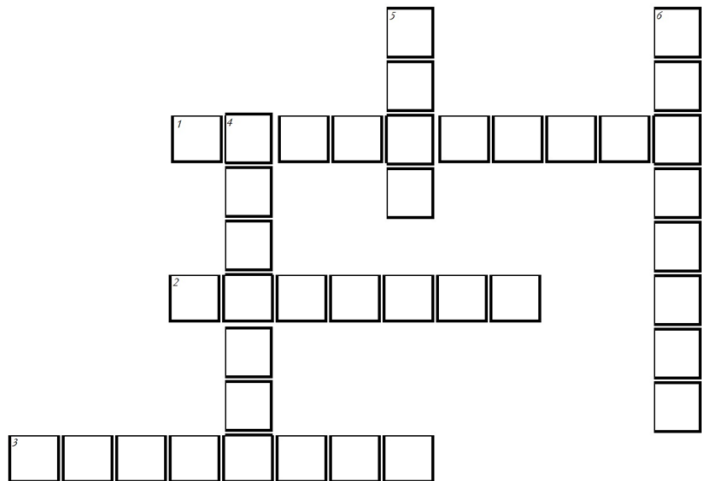
Να συμπληρώσετε το παρακάτω σταυρόλεξο:

ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ

- Τέτοια ήταν τα ζιζάνια.
- Ρώτησαν για να ξεριζώσουν τα ζιζάνια.
- Μάζεψαν το καλό σιτάρι.

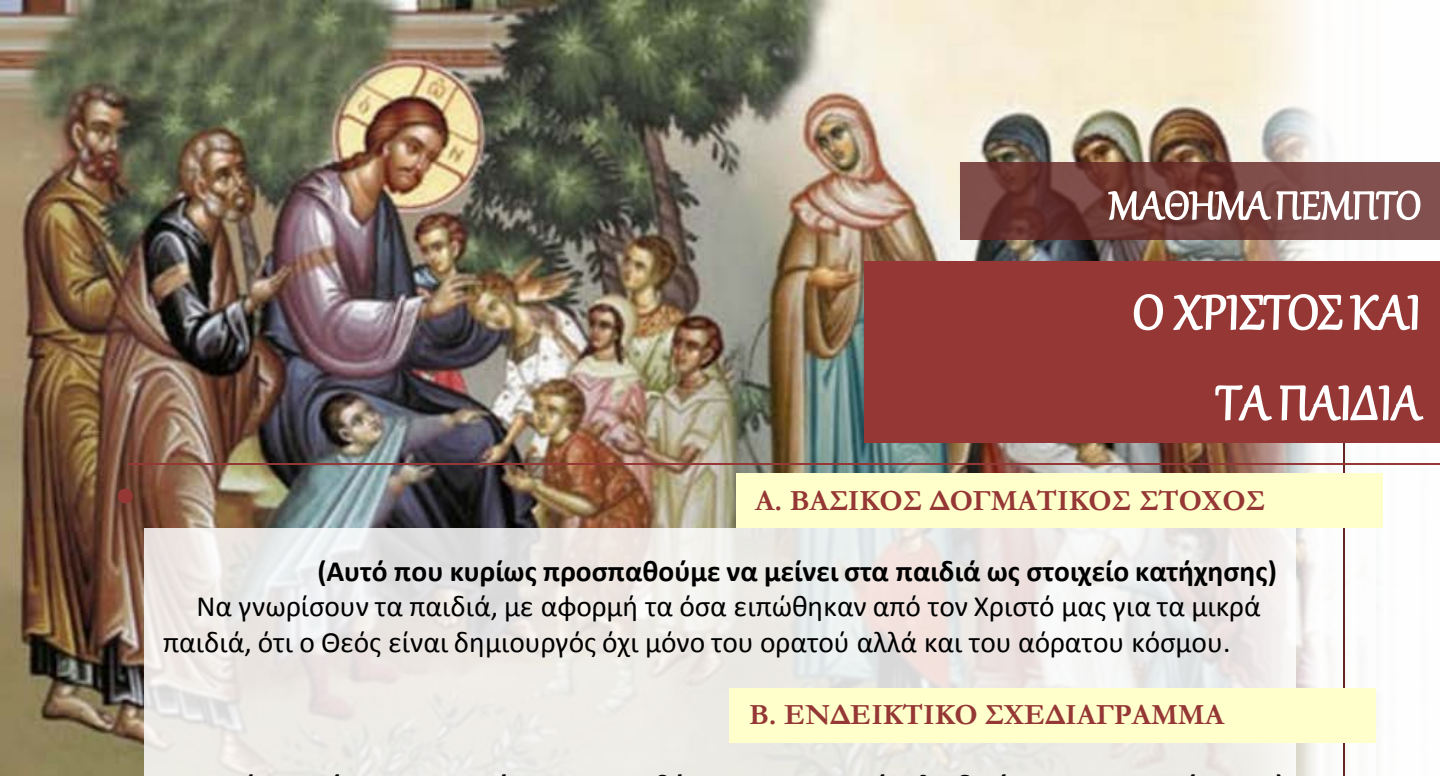
ΚΑΘΕΤΑ

- Όργωσε και έσπειρε το χωράφι.
- Δε μας αφήνει μόνους στους πειρασμούς.
- Προσπαθεί να μας απελπίσει στις δυσκολίες

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ!

Ο ΧΡΙΣΤΟΣ ΚΑΙ
ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ

Α. ΒΑΣΙΚΟΣ ΔΟΓΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ

(Αυτό που κυρίως προσπαθούμε να μείνει στα παιδιά ως στοιχείο κατήχησης)

Να γνωρίσουν τα παιδιά, με αφορμή τα όσα ειπώθηκαν από τον Χριστό μας για τα μικρά παιδιά, ότι ο Θεός είναι δημιουργός όχι μόνο του ορατού αλλά και του αόρατου κόσμου.

Β. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

(Μια σύντομη απεικόνιση του μαθήματος για πιο εύκολη δική μας απομνημόνευση)

- Οι αμαρτίες και τα πάθη μάς δυσκολεύουν όταν αποφασίσουμε ν' ακολουθήσουμε τη διδασκαλία του Χριστού.
- Έτσι συνέβαινε και με τους Αποστόλους: κάποτε φιλονικούσαν για το ποιος είναι ο καλύτερος ανάμεσά τους.
- Ο Χριστός καλεί ένα μικρό παιδί και δείχνοντάς τους το, λέει:
  - I. όποιος ταπεινωθεί σαν το παιδί αυτό, θα κληθεί μεγάλος στη Βασιλεία του Θεού,
  - II. όποιος σκανδαλίσει ένα μικρό παιδί, καλύτερα να πέσει να πνιγεί στη θάλασσα και
  - III. οι άγγελοι του Θεού προστατεύουν τα μικρά παιδιά.
- Όπως εμπιστεύεται ένα μικρό παιδί τον πατέρα του, έτσι πρέπει να εμπιστευόμαστε τον Χριστό. Έτσι ζούσαν στον παράδεισο ο Αδάμ και η Εύα.
- Συμπαραστάτες μας οι φύλακες Άγγελοι που πήραμε με το βάπτισμά μας, οι ουράνιες δυνάμεις που δεν ακολούθησαν τον διάβολο.
- Στα μικρά παιδιά υπάρχουν οι ρίζες της αμαρτίας, δεν έχουν όμως ακόμα εδραιωθεί. Η αγνότητά τους μας θυμίζει τους Αγγέλους.
- Λίγο καιρό αργότερα οι Απόστολοι απομακρύνουν τις μητέρες που έφεραν βρέφη και παιδιά να τα ευλογήσει ο Κύριος. Εκείνος, όμως, τα καλεί και τα ευλογεί στοργικά και παραγγέλνει να μην τα εμποδίζουμε να Τον πλησιάζουν, γιατί δική τους είναι η Βασιλεία του Θεού.

Γ. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΔΙΗΓΗΣΗ

(Μια ιδέα για τον τρόπο αφήγησης)

Πιθανές ερωτήσεις για να ξεκινήσουμε

- Τα παιδιά φέρονται αλλιώςτικα απ' τους μεγάλους; Πώς;
- Ποιους ανθρώπους εμπιστεύεσαι;
- Πώς νιώθεις όταν είσαι με τους ανθρώπους που αγαπάς και εμπιστεύεσαι;
- Έχεις ακούσει την φράση «δικαιώματα των παιδιών»; Τι σημαίνει άραγε;

➤ **Πρόταση θεατρικής δραστηριότητας:** Το παιχνίδι του τυφλού

Αν αποφασίσεις να γίνεις μαθητής του Χριστού, ακούγοντας τη διδασκαλία Του, χρειάζεσαι χρόνο και κόπο πολύ για να καταφέρεις να την εφαρμόσεις. Οι παλιές κακές σου συνήθειες, οι αμαρτίες και τα πάθη δηλαδή, που όλους μας ταλαιπωρούν, δε σ' αφήνουν σε ησυχία. Ακόμα και οι άγιοι Απόστολοι που εγκατέλειψαν τα πάντα για να ακολουθήσουν τον Κύριο, βασανίζονταν κι αυτοί από αδυναμίες. Μια φορά, μάλιστα, συζητούσαν έντονα μεταξύ τους - σχεδόν μάλωνα - καθώς βάδιζαν αρκετά πιο πίσω από τον Δάσκαλό τους, για το ποιος απ' όλους είναι ο σπουδαιότερος κι ο καλύτερος ανάμεσά τους!

Τότε ο Κύριος, που γνώριζε τι είχε συμβεί, κάλεσε μπροστά τους ένα μικρό παιδί και είπε: «Αν δε γίνετε σαν τα παιδιά, δε θα μπορέσετε ποτέ να μπείτε στη Βασιλεία του Θεού. Γιατί, μόνο αν κάποιος ταπεινώσει τον εαυτό του σαν το παιδί αυτό, θα καταφέρει να ονομαστεί σπουδαίος εκεί. Αλλοίμονο, όμως, σ' όποιον σκανδαλίσει ένα τέτοιο μικρό παιδί και το διώξει από τον δρόμο του Θεού! Θα πρέπει να έχει τόση κακία και μίσος μέσα του, που καλύτερα θα ήταν να έδενε μία πέτρα στον λαιμό του και να έπεφτε στη θάλασσα, ώστε να πάψει να ζει. Ποτέ σας, λοιπόν, μην περιφρονήσετε αυτά τα μικρά παιδιά, γιατί ουράνιοι Άγγελοι συνεχώς τα προστατεύουν!»

Αλήθεια, αν δεν εμπιστευτούμε τον Χριστό μας, όπως ένα μικρό παιδί εμπιστεύεται τον πατέρα του, δεν θα Τον αφήσουμε να μας ελευθερώσει από την κακία του διαβόλου. Αυτή την μεγάλη ευτυχία είχαν ζήσει κι ο Αδάμ με την Εύα στον Παράδεισο, ώπου ξεγελάστηκαν κι υποδουλώθηκαν στην αμαρτία. Συmpαραστάτες μας σε αυτόν τον πνευματικό αγώνα βρίσκονται πάντα οι άγιοι Άγγελοι, εκείνοι που δεν παρασύρθηκαν από τον διάβολο, τότε που γεμάτος εγωισμό επαναστάτησε ενάντια στην αγάπη του Θεού. Ο καθένας μας με το Βάπτισμά του πήρε σαν πολύτιμο βοηθό τον φύλακα Άγγελό του. Η αγνότητα και η ταπείνωση των μικρών παιδιών μάς θυμίζουν συχνά τους φωτεινούς αυτούς ουράνιους στρατιώτες του Κυρίου που, υπακούοντας στο θέλημά Του, δίνουν και σε μας το καλό παράδειγμα. Γιατί τα μικρά παιδιά, αν και κρύβουν κι αυτά μέσα στην καρδιά τους τις ρίζες της αμαρτίας - όπως όταν ζηλεύουν, λένε ψέματα ή μιλούν άσχημα - δεν την έχουν αφήσει ακόμα να γίνει δυνατή, σαν πανύψηλο δέντρο που δύσκολα γκρεμίζεται.

Κι όμως, οι άγιοι Απόστολοι τότε δυσκολεύτηκαν να καταλάβουν τα λόγια του Χριστού μας. Την εποχή εκείνη, βλέπετε, κανείς δεν έδινε μεγάλη σημασία στα μικρά παιδιά. Λίγες μέρες αργότερα, μάλιστα, όταν κάποιες μητέρες έφεραν τα μωρά τους μαζί με τα μεγαλύτερα αδελφάκια τους να τα ευλογήσει ο Ιησούς, οι μαθητές τις έδιωχναν μακριά με αυστηρότητα, γιατί νόμιζαν πως ο Κύριος ήταν πολύ κουρασμένος για να ασχοληθεί μαζί τους. Όμως, Εκείνος άρχισε να τα αγκαλιάζει και να τα ευλογεί ένα - ένα ξεχωριστά, δίνοντας στους Αποστόλους, αλλά και σ' όλους μας, μία σπουδαία εντολή: «Αφήστε τα παιδιά να έρθουν κοντά μου και μην τα εμποδίζετε, γιατί σε αυτά ανήκει η Βασιλεία του Θεού!»

Πιθανές ερωτήσεις εμπέδωσης

- Πώς φερόταν ο Χριστός μας στα παιδιά ;
- Από ποια σημεία της διήγησης φαίνεται η αγάπη του Χριστού για τα παιδιά ;
- Πώς φέρονταν οι άνθρωποι εκείνης της εποχής στα μικρά παιδιά;
- Πώς φέρονται οι άνθρωποι στα παιδιά σήμερα;

Δ. ΣΥΝΘΗΜΑ

(Μια σύντομη πρόταση που μπορούμε να δίνουμε στα παιδιά σε τετραδιάκι κ.λπ.)

Ας παρακαλούμε τους αγίους Αγγέλους, που μας βοηθούν στον πνευματικό μας αγώνα, να μείνουμε κοντά στον Χριστό από τώρα που είμαστε μικρά παιδιά, αλλά και σε όλη τη ζωή μας.

Ε. ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

(Παράπλευρες γνώσεις που θα μπορούσαν να κερδίσουν τα παιδιά αν καλύψουμε το βασικό μας στόχο και γίνει συζήτηση)

1. Οι ουράνιες δυνάμεις, που αποτελούν τον δογματικό μας στόχο στο μάθημα αυτό, χωρίζονται κατά πολλούς Πατέρες σε 10 τάγματα: Άγγελοι, Αρχάγγελοι, Εξουσίες, Θρόνοι, Αρχές, Κυριότητες, Δυνάμεις, Χερουβίμ, Σεραφείμ και το τάγμα των δαιμόνων που τελικά εξέπεσε. Στην Αγία Γραφή συναντάμε τα ονόματα 3 Αρχαγγέλων: Μιχαήλ, Γαβριήλ και Ραφαήλ. Η λέξη «άγγελος» υποδηλώνει και το έργο της μεταφοράς ειδήσεων και μηνυμάτων από το Θεό προς τους ανθρώπους και αντίστροφα. Οι Άγγελοι, επίσης, υμνούν δοξολογώντας τον Θεό και συμβάλλουν στη σωτηρία και την προστασία μας απ' το κακό (φύλακες Άγγελοι, που μας αναλαμβάνουν από την ώρα του Αγίου Βαπτίσματος). Το εκπεσόν 10ο τάγμα των δαιμόνων, επιθυμούν να αντικαταστήσουν ζώντας ασκητική και αγγελική ζωή οι μοναχοί και οι μοναχές (φέρουν και το Μέγα Αγγελικό Σχήμα).
2. Η αμαρτία του Εωσφόρου (=διάβολος) ήταν ο εγωισμός και η έλλειψη αγάπης. Γι' αυτό και όλες του οι πλούσιες πνευματικές δυνάμεις στρέφονται μετά την πτώση του (που συνέβη πριν τη δημιουργία του υλικού κόσμου) εναντίον των υπόλοιπων πλασμάτων του Θεού (π.χ. άνθρωπος). Φθονεί την ταπείνωση και την αγάπη, επειδή ακριβώς τα έχασε.
3. Ο διάβολος και οι δαίμονες δεν μπορούν να μας βλάψουν, ιδιαίτερα μετά την ήττα τους με την Ανάσταση του Χριστού μας, παρά μόνο όταν τους δίνουμε εμείς εξουσία με τη συγκατάθεσή μας στην αμαρτία. Δεν είναι πανταχού παρόντες ούτε παντογνώστες, επειδή όμως δεν έχουν υλικό σώμα, κινούνται γρήγορα και χρησιμοποιούν την πονηριά τους για να βγάζουν συμπεράσματα, που πολλές φορές τα παρουσιάζουν ως υπερφυσικές γνώσεις.
4. Μετά την πτώση, η ροπή προς το κακό και οι ρίζες των παθών υπάρχουν σε όλους μας, ακόμα και στα μικρά παιδιά. Δεν έχει, όμως, σ' αυτά συμβεί ακόμα μεγάλη ζημιά από την αμαρτία, γι' αυτό και η καθαρότητα τους θυμίζει τους αγίους Αγγέλους. Τρομερή, επομένως, η αμαρτία εκείνου που θα σκανδαλίσει ένα μικρό παιδί! Είναι η μοναδική περίπτωση αμαρτωλού, για τον οποίο ο Κύριος μιλά με τόση αυστηρότητα και αναφέρει πως καλύτερα θα ήταν να πνιγόταν στη θάλασσα.
5. Ο Χριστός, ως παντογνώστης, βλέπει τις σκέψεις των Αποστόλων και ξέρει όσα συζητούν. Καλεί το μικρό παιδί (κατά μία παράδοση ήταν ο άγιος Ιγνάτιος ο Θεοφόρος) για να τους δείξει πως μόνο όποιος ταπεινωθεί και εμπιστευθεί τον Θεό γίνεται σπουδαίος και μπαίνει στη Βασιλεία Του. Ο αγώνας μας είναι να κάνουμε το αντίθετο από τον διάβολο, που επιθύμησε την εγωιστική ανύψωση και εξουσία με αποτέλεσμα την τραγική του πτώση.
6. Η θέση των μικρών παιδιών στις κοινωνίες της εποχής εκείνης ήταν ασήμαντη και υποβαθμισμένη. Όσα πιστεύουμε και προσπαθούμε να διασφαλίσουμε σήμερα σχετικά με τα δικαιώματα των παιδιών, απορρέουν από τη χριστιανική πίστη. Όπου δεν επικρατούν οι χριστιανικές αξίες ή όπου έχουν παραπονηθεί, τα παιδιά παραμένουν σε συνθήκες άθλιες και οπισθοδρομικές. Το μάθημά μας αυτό θα μπορούσε να γίνει αφορμή να μιλήσουμε με τα παιδιά για τις συνθήκες ζωής των συνομηλίκων τους σε διάφορα μέρη του κόσμου.

6. Η θέση των μικρών παιδιών στις κοινωνίες της εποχής εκείνης ήταν ασήμαντη και υποβαθμισμένη. Όσα πιστεύουμε και προσπαθούμε να διασφαλίσουμε σήμερα σχετικά με τα δικαιώματα των παιδιών, απορρέουν από τη χριστιανική πίστη. Όπου δεν επικρατούν οι χριστιανικές αξίες ή όπου έχουν παραποιηθεί, τα παιδιά παραμένουν σε συνθήκες άθλιες και οπισθοδρομικές. Το μάθημά μας αυτό θα μπορούσε να γίνει αφορμή να μιλήσουμε με τα παιδιά για τις συνθήκες ζωής των συνομηλίκων τους σε διάφορα μέρη του κόσμου.

7. Καμιά φορά, όσοι θεωρούμαστε «άνθρωποι της Εκκλησίας» μπορεί, άθελα μας ίσως, να ορθώσουμε εμπόδια ανάμεσα στον Χριστό και τους υπόλοιπους ανθρώπους. Το περιστατικό με τους Αποστόλους και τις μητέρες που έφερναν τα βρέφη τους θα πρέπει πάντα να μας προβληματίζει, ώστε η οποιαδήποτε θέση ευθύνης που μας εμπιστεύεται η εκκλησιαστική κοινότητα να μην γίνεται θέση εξουσίας.

8. Η προτροπή του Κυρίου «Αφήστε τα παιδιά να έρθουν κοντά μου» θα πρέπει να γίνει βίωμα σε όσους ασχολούμαστε με μικρά παιδιά. Αξίζει να αναρωτιόμαστε ως ιερείς, γονείς, δάσκαλοι, κατηχητές, μέλη του εκκλησιαστικού σώματος: είναι η ζωή και ο λόγος μας κίνητρο να πλησιάζουν τα παιδιά μας τον Χριστό;

ΣΤ. ΠΙΘΑΝΕΣ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ

(Δυσκολίες που συναντήσαμε στο παρελθόν και ιδέες αντιμετώπισης)

1. Συχνά υπάρχουν ερωτήσεις για το φύλο, την εμφάνιση ή τη στολή των Αγγέλων (με αφορμή πολλές φορές τις εικόνες που παρατηρούν τα παιδιά). Οι Άγγελοι δεν έχουν φύλο (αφού δεν έχουν σώμα σαν τους ανθρώπους), εικονίζονται με φτερά, για να φανεί το χάρισμα που έχουν να κινούνται γρήγορα και να μεταφέρουν τα θεία μηνύματα σ' εμάς κι αγιογραφούνται ενδεδυμένοι με στρατιωτική στολή, για να καταλάβουμε πως μας ενισχύουν στον πνευματικό πόλεμο των λογισμών. Όσα γνωρίζουμε γι' αυτούς είναι όσα παρουσιάζει το Άγιο Πνεύμα μέσα από την Αγία Γραφή και αρκούν για τη σωτηρία μας.

2. Η συζήτηση που θα ακολουθήσει το μάθημα ή οι απορίες κατά τη διάρκεια του ενδεχομένως να επικεντρωθούν στο θέμα του διαβόλου και των δαιμόνων, για τους οποίους τα παιδιά έχουν συχνά πλήθος ερωτημάτων ή οπτικών παραστάσεων (από βυζαντινές αγιογραφίες έως ταινίες και υλικό από το διαδίκτυο). Δεν πρέπει να ακολουθήσουμε αυτή την κατεύθυνση, γιατί συνήθως δε βγάζει πουθενά (συνεχώς αναφύονται ερωτήσεις), αναστατώνει πολλά παιδιά και δεν έχει πνευματικό όφελος. Στόχος μας είναι να κατηχηθούμε γνωρίζοντας τον Θεό και όχι ασχολούμενοι με τον διάβολο, παρά μονάχα για το πώς θα τον αγνοούμε ή θα αμυνόμαστε στις επιθέσεις του.

3. Μήπως ο τρόπος που θα μιλήσουμε για τα λόγια του Χριστού φέρει κάποιο αίσθημα υπερηφάνειας και καύχησης στα μικρά παιδιά που θα μας ακούσουν; Δεν είναι λίγο πράγμα να λέει ο Κύριος πως η Βασιλεία Του ανήκει στα μικρά παιδιά! Αξίζει, λοιπόν, να επιμείνουμε στο στοιχείο της ταπείνωσης και της εμπιστοσύνης που έχει ένα μικρό παιδί προς τους γονείς του και προς τους ενήλικους που το αγαπούν και το καθοδηγούν (π.χ. ιερέας, δάσκαλος, κατηχητής κλπ). Αν το μικρό παιδί δείχνει πείσμα και εγωισμό απέναντι σ' αυτά τα πρόσωπα, τότε χάνει το στοιχείο της παιδικότητας και της αγνότητας που τόνισε ο Χριστός μας. Συχνά ένας ενήλικας Άγιος (όπως, για παράδειγμα, οι σύγχρονοι Άγιοι, Νικόλαος Πλανάς, Πορφύριος Καυσοκαλυβίτης, Παΐσιος Αγιορείτης κλπ) είναι πολύ πιο «παιδί» κατά Θεόν από τα δικά μας κακομαθημένα παιδιά των σύγχρονων δυτικών κοινωνιών. Ας αναθεωρήσουμε όλοι την παιδαγωγική μας, ώστε να βοηθήσουμε τα παιδιά να καλλιεργούν την ταπείνωση και την καθαρότητα ψυχής και σώματος.

Ζ. ΠΗΓΕΣ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ

(Απαραίτητα αγιογραφικά χωρία και βοηθητικά ερμηνευτικά έργα)

1. Κατά Ματθαίον Ευαγγέλιον ιη' 1-10 και ιθ' 13-15, κατά Μάρκον Ευαγγέλιον θ' 36-37 και ι' 13-16, κατά Λουκάν Ευαγγέλιον ιζ' 1-2 και ιη' 15-17.
  2. Π. Τρεμπέλα, «Υπόμνημα εις το κατά Ματθαίον Ευαγγέλιον», εκδ. αδελφ. Θεολόγων «Ο Σωτήρ».
  3. Π. Τρεμπέλα, «Υπόμνημα εις το κατά Μάρκον Ευαγγέλιον», εκδ. αδελφ. Θεολόγων «Ο Σωτήρ».
  4. Π. Τρεμπέλα, «Υπόμνημα εις το κατά Λουκάν Ευαγγέλιον», εκδ. αδελφ. Θεολόγων «Ο Σωτήρ».
  5. Αγίου Νικολάου Βελιμίροβιτς, «Δρόμος δίχως Θεό δεν αντέχεται... Ιεραποστολικές επιστολές Α'», εκδόσεις «Εν Πλω».
  6. Αγίου Νικολάου Βελιμίροβιτς, «Αργά βαδίζει ο Χριστός», εκδόσεις «Εν Πλω».
- Νικηφόρου Θεοτόκη, αρχιεπισκόπου Αστραχανίου και Σταυρουπόλεως, «Κυριακοδρόμιον», έκδοσις Ιεράς Μονής Μεταμορφώσεως Σωτήρος Κουβαρά Αττικής.

Η. ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΣ ΥΜΝΟΣ

Ταῖς τῶν Ἀσωμάτων, Οἰκτίρμον, προστασίαις, ἐξάλειψον τὰ πλήθη τῶν ἐμῶν
ἐγκλημάτων.

Θ. ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Η ΜΑΤΙΑ ΕΝΟΣ ΠΑΙΔΙΟΥ

Ένα χέρι παιδικό κι άλλο χέρι πιο μικρούλι
πιάνουν φως απ' το σωρό και το ρίχνουν στο σακούλι.

Ένα βλέμμα γαλανό δυο σχιστά ματάκια μόνα
κλέβουν τόπους ουρανό να σκεπάσουν το χειμώνα.

Απ' τα πλούτη όλου του κόσμου μόνο κράτησε και δος μου
τη χαρά ενός παιδιού.

Το Θεό, λευκό ή μαύρο, αν ζητήσω μόνο θα' βρω
στη ματιά ενός παιδιού.

Μια καρδούλα παιδική χίλιοι χτύποι δίχως χρώμα
με παλέτα μουσική ζωγραφίζουνε το χρώμα.
Μια ανάσα απ' την ψυχή κάθε ανάσα μια ελπίδα
τα παιδιά μες τη βροχή κουβαλούν την ηλιαχτίδα.

Απ' τα πλούτη όλου του κόσμου...
Το Θεό, λευκό ή μαύρο...

Ένα γέλιο παιδικό τόσα γέλια όσα μέρη
τραγουδούν το μουσικό που η γλώσσα δεν προφέρει.

Απ' τα πλούτη όλου του κόσμου...
Το Θεό, λευκό ή μαύρο...

I. ΠΑΙΧΝΙΔΙ

Η ΚΟΛΟΚΥΘΙΑ

Παίζεται από αρκετά παιδιά, που παίρνουν το καθένα από ένα νούμερο. Πρέπει να θυμούνται το νούμερο τους, καθώς και των υπόλοιπων παιδιών, για να μπορέσουν να κερδίσουν το παιχνίδι:

Ο πρώτος παίκτης ξεκινά λέγοντας: «Έχω μια κολοκυθιά που έχει 4 κολοκύθια!». Τότε αυτός που έχει τον αριθμό 4, πρέπει να πει: «Και γιατί να έχει 4 κολοκύθια;» Οι άλλοι τον ρωτούν: «Και πόσα να έχει;» και εκείνος τους λέει: «Να έχει 3 κολοκύθια!».

Οπότε, το παιδί με τον αριθμό 3 πρέπει να απαντήσει και ... οι ίδιες ερωτήσεις γίνονται ξανά και ξανά, μέχρι κάποιο παιδί να μπερδευτεί και να πει τον δικό του αριθμό ή κάποιον που δεν υπάρχει ή έχει βγει απ' το παιχνίδι.

ΙΑ. ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ

ΙΒ. ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

Συμπληρώστε σωστά το κείμενο. Τις λέξεις που λείπουν θα τις βρείτε κάθετα και οριζόντια στο κρυπτόλεξο. Πρέπει πρώτα να τις κυκλώσετε!

Β	Α	Σ	Ι	Λ	Ε	Ι	Α	Γ	Λ	Ζ	Θ	Ε	Ο	Χ	Ψ
Χ	Π	Ψ	Τ	Φ	Σ	Λ	Τ	Ν	Ρ	Κ	Κ	Ι	Κ	Λ	Μ
Α	Α	Α	Ι	Ω	Α	Α	Δ	Α	Μ	Φ	Ν	Μ	Κ	Ε	Β
Ι	Τ	Δ	Κ	Ε	Α	Ο	Ω	Σ	Κ	Κ	Ρ	Π	Ο	Ρ	Α
Ι	Ε	Ε	Δ	Κ	Ε	Α	Λ	Π	Ε	Σ	Ρ	Ρ	Κ	Ε	Τ
Χ	Ρ	Κ	Λ	Μ	Α	Γ	Γ	Ε	Λ	Ο	Ι	Φ	Χ	Ψ	Ι
Τ	Α	Η	Ι	Σ	Τ	Ρ	Κ	Σ	Τ	Ρ	Κ	Σ	Τ	Ρ	Σ
Ο	Κ	Τ	Ω	Φ	Χ	Ψ	Ω	Φ	Ε	Υ	Α	Κ	Λ	Π	Μ
Ρ	Β	Γ	Δ	Ζ	Θ	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Π	Ρ	Σ	Τ	Α

Συμπληρώστε σωστά το κείμενο:

- Ο Χριστός είπε: «Αν δε γίνετε σαν τα παιδιά δεν θα μπείτε στη _____ του Θεού. Τα μικρά παιδιά τα προστατεύουν οι _____.»
- Όπως εμπιστεύεται ένα μικρό παιδί τον _____ του, πρέπει κι εμείς να εμπιστευόμαστε τον _____.
- Έτσι ζούσαν στον παράδεισο ο _____ και η _____.
- Τους Αγγέλους γιορτάζουμε στις _____ Νοεμβρίου.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ!

Η ΠΑΡΑΒΟΛΗ ΤΟΥ ΚΑΛΟΥ ΣΑΜΑΡΕΙΤΗ

Α. ΒΑΣΙΚΟΣ ΔΟΓΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ

(Αυτό που κυρίως προσπαθούμε να μείνει στα παιδιά ως στοιχείο κατήχησης)

Να διδαχθούν τα παιδιά την πίστη μας σε μία, αγία, καθολική και αποστολική Εκκλησία που μας σώζει από τον θάνατο και την αμαρτία.

Β. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

(Μια σύντομη απεικόνιση του μαθήματος για πιο εύκολη δική μας απομνημόνευση)

- Ένας νομοδιδάσκαλος θέλει να φανεί ανώτερος του Ιησού και τον ρωτά υποκριτικά πώς θα σωθεί.
- Αναγκάζεται να μιλήσει για την αγάπη στον Θεό και στον «πλησίον». Ρωτά, ποιος είναι ο «πλησίον».
- Ο Ιησούς λέει την παραβολή του καλού Σαμαρείτη.
- Ένας Ιουδαίος κατευθύνεται από την Ιερουσαλήμ στην Ιεριχώ. Ληστές τον χτυπούν και τον αφήνουν αιμόφυρτο στο δρόμο.
- Ένας περαστικός Ιουδαίος ιερέας προσπερνά βιαστικά χωρίς να προσφέρει βοήθεια. Το ίδιο κι ένας Λευίτης.
- Ένας Σαμαρείτης (εχθρός των Ιουδαίων) σταματά και βοηθά τον πληγωμένο συνάνθρωπό του. Πληγές: λάδι και κρασί. Τον οδηγεί με το γαϊδουράκι σ' ένα πανδοχείο, ζητά από τον ξενοδόχο να προσέξει τον άνθρωπο μέχρι εκείνος να επιστρέψει, πληρώνοντας 2 δηνάρια και υποσχόμενος περισσότερα στην επιστροφή του.
- Καλός Σαμαρείτης = Χριστός
- πληγωμένος Ιουδαίος = ο άνθρωπος που έχει πληγές από τις αμαρτίες
- Ιερουσαλήμ = Ουρανός
- Ιεριχώ = γη
- λάδι και κρασί = Βάπτισμα και Θεία Κοινωνία
- πανδοχείο = η Εκκλησία
- 2 δηνάρια = Παλαιά και Καινή Διαθήκη
- επιστροφή του Σαμαρείτη = η επιστροφή του Χριστού στη γη κατά τη Δευτέρα Παρουσία.
- Αρχή νηστείας Χριστουγέννων. Η Εκκλησία προβάλλει ως πρότυπο αγάπης τον καλό Σαμαρείτη. Την έμπρακτη αγάπη μόνο μέσα στην Εκκλησία μπορούμε να τη βιώσουμε.

Γ. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΔΙΗΓΗΣΗ

(Μια ιδέα για τον τρόπο αφήγησης)

Πιθανές ερωτήσεις για να ξεκινήσουμε

- Έχεις συναντήσει στο δρόμο ανθρώπους που χρειάζονται βοήθεια;
- Πώς θα ένιωθε άραγε ένας άνθρωπος που τον χτύπησαν για να τον ληστέψουν;
- Τι θα περίμενε από τους άλλους ανθρώπους;
- Γιατί ονομάζουμε τον Θεό "φιλ-άνθρωπο"; Ποιες λέξεις συνθέτουν αυτή την λέξη;

➤ *Πρόταση θεατρικής δραστηριότητας: Ο διάδρομος της συνείδησης*

Ένας δάσκαλος του Ιουδαϊκού Νόμου γεμάτος αυτοπεποίθηση πλησίασε κάποτε τον Χριστό, θέλοντας ν' αποδείξει πως ο ίδιος γνώριζε καλύτερα τα λόγια του Μωυσή και των Προφητών. «Τι πρέπει να κάνω, δάσκαλε, για να κερδίσω την αιώνια ζωή;» Τον ρώτησε με υπερήφανη διάθεση. Ο Κύριός μας, όμως, του απάντησε με μια νέα ερώτηση: «Τι λέει σχετικά μ' αυτό ο Νόμος; Πώς τον εξηγείς;» Εκείνος αποκρίθηκε πως σύμφωνα με τις Γραφές πρέπει να αγαπάμε τον Θεό με όλη την καρδιά μας, αλλά και τον "πλησίον" μας, σαν τον εαυτό μας. «Κάνε αυτό, λοιπόν, και θα σωθείς» τον συμβούλεψε ο Ιησούς. Κι ο νομοδιδάσκαλος, σαν να ήθελε να δικαιολογηθεί αναρωτήθηκε: «Ποιος είναι όμως ο "πλησίον";» Τότε ο Κύριος του απάντησε με μια από τις ωραιότερες παραβολές, αυτήν του καλού Σαμαρείτη.

Κάποτε ένας Ιουδαίος προχωρούσε ολομόναχος σε δρόμο ερημικό από την Ιερουσαλήμ προς την Ιεριχώ. Ξαφνικά, μέσα στην ερημιά εμφανίστηκαν μπροστά του άγριοι ληστές κι άρχισαν με βία να τον χτυπούν! Αφού κατάφεραν να πάρουν όσα χρήματα είχε πάνω του, τον άφησαν καταγής τραυματισμένο και μισοπεθαμένο. Πέρασε αρκετή ώρα, ώσπου άκουσε βήματα. Έστρεψε το βλέμμα του κι είδε έναν ιερέα που ήταν κι αυτός Ιουδαίος. Με δυσκολία του έκανε νόημα καλώντας τον σε βοήθεια. Ο ιερέας, βλέποντας τον πληγωμένο, κατάλαβε τι είχε συμβεί. Φοβήθηκε όμως μήπως οι ληστές ήταν κάπου εκεί κοντά κι επιτεθούν και στον ίδιο! Κοίταξε με αγωνία γύρω, πέρασε στο απέναντι μέρος κι απομακρύνθηκε γρήγορα. Ο άνθρωπος έμεινε εκεί αβοήθητος, ώσπου άκουσε πάλι κάποιον να πλησιάζει. Αναθάρρησε, καθώς σκέφτηκε πως τούτη τη φορά θα ήταν πιο τυχερός. Μπροστά του είδε έναν Λευίτη που υπηρετούσε τον Ναό του Θεού. Κι όμως... Ο Λευίτης τον κοίταξε με αδιαφορία, τον προσπέρασε και βιαστικά τράβηξε τον δρόμο του.

Η ώρα περνούσε. Οι ελπίδες να φανεί κάποιος που θα τον λυπόταν και θα τον βοηθούσε λιγότευαν. Μέχρι που ακούστηκε να έρχεται ένα γαϊδουράκι. Μέσα σε λίγη ώρα ένας ξένος τον πλησίασε, έσκυψε δίπλα του και με αγάπη τον περιποιήθηκε. Έπλυνε τις πληγές του κι έπειτα τις άλειψε με λάδι και κρασί. «Έλα, μαζί μου» του είπε. «Θα σε πάω σ' ένα πανδοχείο. Εκεί θα είσαι καλύτερα». Τον σήκωσε στα χέρια του και τον έβαλε να καθίσει πάνω στο γαϊδουράκι του. Πολλή ώρα περπάτησε ο άνθρωπος εκείνος κρατώντας το γαϊδουράκι που κουβαλούσε τον πληγωμένο Ιουδαίο. Τελικά έφτασαν σ' ένα πανδοχείο. Με μεγάλη προσοχή τον κατέβασε και στοργικά τον φρόντισε στο δωμάτιο που του ετοίμασαν.

Έτσι, πέρασε το βράδυ και το επόμενο πρωί, μόλις ξημέρωσε, ο καλόκαρδος ξένος έδωσε δύο δηνάρια – νομίσματα της εποχής – στον ξενοδόχο και του είπε: «Είναι ανάγκη να φύγω για την Ιεριχώ. Σε παρακαλώ, φρόντισε όσο χρειάζεται τον άνθρωπο που έφερα χθες. Οτιδήποτε δαπανήσεις επιπλέον θα σου το πληρώσω, όταν επιστρέψω». Ήταν πράγματι πολύ καλός αυτός ο ξένος. Και δεν ήταν καν Ιουδαίος! Είχε καταγωγή από τη Σαμάρεια. Κι οι Σαμαρείτες δεν είχαν καλές σχέσεις με τους Ιουδαίους. Ήταν εχθροί. Αλήθεια, πόση αγάπη έδειξε στον εχθρό του ο καλός Σαμαρείτης!

Δεν ξέρουμε αν ο νομοδιδάσκαλος ωφελήθηκε ή έφυγε ντροπιασμένος. Εμείς όμως καταλαβαίνουμε πως καλός Σαμαρείτης έγινε πρώτος ο Θεάνθρωπος Ιησούς. Ο χτυπημένος από τους ληστές άνθρωπος μοιάζει με τον καθέναν από μας που πληγωνόμαστε από την αμαρτία. Η Ιερουσαλήμ, που βρίσκεται ψηλότερα απ' την Ιεριχώ, θυμίζει τον Ουρανό απ' όπου κατέβηκε ο Χριστός μας για να βοηθήσει και να σώσει στη γη τον αμαρτωλό άνθρωπο. Πανδοχείο είναι η Εκκλησία μας, που την ίδρυσε ο Ίδιος ο Κύριος και την στερέωσαν με το αίμα τους οι Απόστολοι και οι Μάρτυρες. Η Εκκλησία μας είναι ένα μεγάλο «ιατρείο» όπου βρίσκουμε την αληθινή αγάπη.

Το λάδι και το κρασί συμβολίζουν τα μυστήρια που μας θεραπεύουν, δηλαδή το Άγιο Βάπτισμα και τη Θεία Κοινωνία. Τα δύο δηνάρια που πλήρωσε ο καλός Σαμαρείτης στον πανδοχέα μάς θυμίζουν την Παλαιά και την Καινή Διαθήκη, που έχουν τόσο μεγάλη αξία για τη σωτηρία μας. Κι η επιστροφή του καλού Σαμαρείτη, για να μάθει αν θεραπεύθηκε ο πληγωμένος κι ετοιμοθάνατος άνθρωπος, συμβολίζει τη Δευτέρα Παρουσία του Κυρίου μας.

Οι ημέρες που ξεκινά η νηστεία των Χριστουγέννων είναι πάντοτε κοντά στην Κυριακή που ακούμε την παραβολή του καλού Σαμαρείτη. Κι αυτό δεν είναι τυχαίο! Αρχίζουμε την πορεία μας προς τα Χριστούγεννα, για να γιορτάσουμε τον Θεό που έγινε για μας άνθρωπος. Πήρε γεμάτος αγάπη πάνω Του την ανθρώπινη φύση, για να μας θεραπεύσει μέσα στην Εκκλησία Του. Αυτή την αγάπη ας κάνουμε κι εμείς πράξη!

Πιθανές ερωτήσεις εμπέδωσης

- Ποιοι άνθρωποι προσπέρασαν τον χτυπημένο άνθρωπο;
- Ποιος βοήθησε τελικά τον χτυπημένο άνθρωπο κι από πού καταγόταν; Γιατί είχε σημασία η καταγωγή του στην παραβολή;
- Σε τι μοιάζει ο Σαμαρείτης με τον Χριστό;
- Ποιες αρετές του Σαμαρείτη ξεχωρίζεις; Πώς θα τις εφάρμοζες στη ζωή σου;

Δ. ΣΥΝΘΗΜΑ

(Μια σύντομη πρόταση που μπορούμε να δίνουμε στα παιδιά σε τετραδιάκι κ.λπ.)

Ο Χριστός έγινε για μας ο καλός Σαμαρείτης που μας θεραπεύει στην Εκκλησία Του από τον θάνατο και την αμαρτία.

Ε. ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

(Παράπλευρες γνώσεις που θα μπορούσαν να κερδίσουν τα παιδιά αν καλύψουμε το βασικό μας στόχο και γίνει συζήτηση)

1. Ο νομοδιδάσκαλος δείχνει με την πρόθεση και τα λόγια του πόσο είχαν απομακρυνθεί οι Ισραηλίτες από το πνεύμα του Νόμου της Παλαιάς Διαθήκης. Πλησιάζει τον Χριστό, όχι για να ωφεληθεί με την εξήγηση του Θείου Νόμου αλλά για να δείξει τις γνώσεις του και να φανεί ανώτερος. Βλέπουμε ότι ο Χριστός δεν αποκαλύπτει μπροστά στον λαό τις προθέσεις του νομοδιδάσκαλου, αλλά επιθυμεί να τον καθοδηγήσει κι αυτόν στη σωτηρία.
2. Οι δύο πρώτοι άνθρωποι που είδαν τον πληγωμένο συμπεριφέρθηκαν εγωιστικά. Είχαν τις δικές τους έγνοιες και προφανώς έφυγαν βιαστικά γιατί φοβήθηκαν μήπως πάθουν τα ίδια, μήπως δηλαδή τους πιάσουν κι εκείνους οι ληστές. Όποιος, όμως, κοιτάζει τον εαυτό του, δεν μπορεί να δει τις ανάγκες των άλλων, να τους αγαπήσει ούτε να τους προσφέρει τη βοήθειά του. Σκοπός στη ζωή μας δεν πρέπει να είναι τα μικροσυμφέροντά μας, αλλά η έμπρακτη αγάπη και η θυσία για το συνάνθρωπο που οδηγούν στον αγιασμό και στη θέωση.
3. Ο ιερέας και ο Λευίτης ήταν πρόσωπα με αξίωμα και έργο ιερό (ο Λευίτης βοηθούσε τον ιερέα στη λατρεία, όπως κάνουν σήμερα οι διάκονοι ή οι νεωκόροι). Έπρεπε λοιπόν, λόγω της θέσης τους να δίνουν το καλό παράδειγμα. Κι όμως, αν και «άνθρωποι του Θεού» κάθε άλλο παρά την αγάπη στον πλησίον δίδαξαν με τη συμπεριφορά τους. Αυτό επαναλαμβάνεται και σήμερα, ακόμα κι από «ανθρώπους της Εκκλησίας» της οποίας μέλη είμαστε κι εμείς οι ίδιοι. Άραγε εμείς είμαστε σκληροί και αδιάφοροι μπροστά στον ανθρώπινο πόνο ή γεμάτοι ενδιαφέρον και αγάπη για τον άλλο;
4. Ο ιερέας κι ο Λευίτης συμβολίζουν την ιεροσύνη και τον Νόμο της Παλαιάς Διαθήκης, που μπορεί να βοηθήσαν τον άνθρωπο αλλά αδυνατούσαν να τον σώσουν. Μόνο ο Χριστός μας με την ενανθρώπησή Του και την ίδρυση της Εκκλησίας μπορεί να μας σώσει.
5. Οι Ιουδαίοι ήταν εχθροί των Σαμαρειτών. Το γεγονός αυτό κάνει ακόμα πιο αξιοθαύμαστη την πράξη του καλού Σαμαρείτη. Αυτός δεν έκανε διάκριση στην αγάπη και στην προσφορά. Σπεύδει να βοηθήσει χωρίς να κοιτάζει αν είναι «δικός» του ή «ξένος», γιατί η ειλικρινής αγάπη δεν κάνει διακρίσεις ανάμεσα στους ανθρώπους, μορφωμένους ή αμόρφωτους, φτωχούς ή πλούσιους, Έλληνες ή ξένους, φίλους και εχθρούς. Όλοι είναι εικόνες του Θεού, άρα αντιπροσωπεύουν τον «πλησίον» του Ευαγγελίου, δηλαδή κάθε άνθρωπο που έχει την ανάγκη μας. Δεν ταιριάζει σ' έναν Χριστιανό να έχει σκληρή καρδιά.
6. Στον καλό Σαμαρείτη διακρίνουμε τρία χαρακτηριστικά της αγάπης που οφείλουμε να μιμηθούμε: α) Έμπρακτη αγάπη. Ο καλός Σαμαρείτης δεν περιορίστηκε μόνο σε παρηγορητικά λόγια. Πήρε πάνω του τον πόνο του πληγωμένου ανθρώπου κι έκανε τα πάντα για να τον βοηθήσει. β) Ανιδιοτέλεια. Ο καλός Σαμαρείτης δεν είχε κανένα προσωπικό όφελος από το ενδιαφέρον που έδειξε στον «πλησίον». Ίσα ίσα άφησε προσωρινά τις δουλειές του, άλλαξε το πρόγραμμά του και ασχολήθηκε με τον άγνωστο άνθρωπο, χωρίς να αποβλέπει σε ανταλλάγματα. γ) Θυσία. Κανείς δεν αμφιβάλει ότι τελικά ο Σαμαρείτης βγήκε ζημιωμένος από οικονομικής πλευράς, εφόσον όλα του τα χρήματα τα έδωσε για τον τραυματισμένο. Θυσίασε τις ανάγκες του για τον συνάνθρωπο, σε αντίθεση με πολλούς άλλους που αποταμιεύουν πλούτη και δεν διαθέτουν το παραμικρό σε όσους χρειάζονται βοήθεια (βλέπε επόμενο μάθημα).
7. Το κρασί το έβαζαν πάνω στις πληγές για να τις καυτηριάσουν. Το λάδι έκανε πιο υποφερτό τον πόνο. Η συμβολική τους σημασία αφορά τα δύο θεμελιώδη κι απαραίτητα μυστήρια για κάθε Χριστιανό: το Βάπτισμα και τη Θεία Κοινωνία.

8. Ο καλός Σαμαρείτης που βοήθησε τον πληγωμένο άνθρωπο είναι ο Κύριος. Πολλοί παρουσιάστηκαν ως μεσσίες και σωτήρες που θα βοηθούσαν τον παγιδευμένο από τον διάβολο άνθρωπο. Μόνο ο Χριστός, όμως, ήρθε ως πραγματικός λυτρωτής. Αυτός μόνο μας σώζει από την αμαρτία και μας χαρίζει την αιώνια ζωή. Όλοι κάποια στιγμή στη ζωή μας είμαστε τραυματισμένοι και στενοχωρημένοι από τα πάθη, τις δυσκολίες και τα προβλήματα της ζωής. Ο Χριστός έρχεται στο δρόμο μας σαν τον καλό Σαμαρείτη και μας δίνει μέσα στην Εκκλησία Του την αγάπη Του, την ανακούφιση από τις δοκιμασίες, τη λύτρωση από τις αμαρτίες μας και τη σωτηρία της ψυχής μας. Στο «πανδοχείο» της Εκκλησίας συνεχίζεται το λυτρωτικό έργο του Χριστού στη γη, με τη βοήθεια των επισκόπων και ιερέων μας (πανδοχέας) στους οποίους ο Κύριος εμπιστεύτηκε την καθοδήγηση και στήριξη μας. Απαραίτητη και η τροφή της ψυχής μας με τον Θείο Λόγο, Παλαιά και Καινή Διαθήκη (2 δηνάρια).

9. Σαμαρείτες ονομάζονται σήμερα κατ' επέκταση οι νέοι του Ερυθρού Σταυρού. Σκοπός του Ερυθρού Σταυρού μέσα από το κοινωνικό και φιλανθρωπικό του έργο του είναι η φροντίδα των τραυματιών, η προστασία των θυμάτων του πολέμου, το ενδιαφέρον για τη δημόσια υγεία κ.ά.

ΣΤ. ΠΙΘΑΝΕΣ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ

(Δυσκολίες που συναντήσαμε στο παρελθόν και ιδέες αντιμετώπισης)

1. Μιλώντας για την έμπρακτη αγάπη προς τον συνάνθρωπο τα παιδιά αναρωτιούνται συχνά για τους μοναχούς. Έχουν την εντύπωση ότι οι μοναχοί μένουν στο μοναστήρι και κοιτούν τη δική τους μόνο σωτηρία, αδιαφορώντας για τα προβλήματα του κόσμου. Σε περίπτωση που κάποιο παιδί κάνει σχετική ερώτηση, ο κατηχητής θα πρέπει να εξηγήσει ότι οι μοναχοί νύχτα μέρα προσεύχονται για τη σωτηρία της ψυχής τους αλλά και για όλο τον κόσμο. Αγάπη δεν είναι μόνο η υλική βοήθεια αλλά και η προσευχή με την οποία μπορούμε να στηρίξουμε τον συνάνθρωπό μας. Εκτός από αυτό βέβαια, μην ξεχνάμε πως υπάρχουν Ιερές Μονές με πλούσιο φιλανθρωπικό έργο. Άλλες πάλι φορές η βοήθεια που προσφέρουν τα μοναστήρια σε πονεμένους ανθρώπους δεν διαφημίζεται, ούτε τη μαθαίνει ο πολύς κόσμος.

2. Αν συζητήσουμε με τα παιδιά τις ονομασίες της Εκκλησίας μας από το Σύμβολο της Πίστεως, ίσως υπάρξουν απορίες. Η Εκκλησία μας είναι μία (γιατί ένα είναι το Σώμα του Χριστού), αγία (γιατί αγιάζεται από την κεφαλή της που είναι ο Χριστός), καθολική (γιατί αγκαλιάζει όλον τον κόσμο και κατέχει όλη την αλήθεια) και αποστολική (γιατί βασίζεται στην παράδοση και τις εντολές των Αποστόλων, σε μια αδιάρρηκτη ιστορική γραμμή Ιεροσύνης, που ξεκινά από τότε και φτάνει ως σήμερα · επίσης, γιατί βρίσκεται κι αυτή σε αποστολή, για να σώσει τον κόσμο). Διακρίνεται σε αγωνιζομένη (όσα μέλη της είμαστε ακόμη σε αυτό τον κόσμο, εν ζωή) και θριαμβεύουσα (οι Άγιοι, οι Μάρτυρες και οι κεκοιμημένοι, όσοι, δηλαδή, περιμένουν την Ανάσταση των σωμάτων και τη Δευτέρα Παρουσία).

Ζ. ΠΗΓΕΣ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ

(Απαραίτητα αγιογραφικά χωρία και βοηθητικά ερμηνευτικά έργα)

1. Κατά Λουκάν Ευαγγέλιον, ι' 25-37.
2. Π. Τρεμπέλα, «Υπόμνημα εις το κατά Λουκάν Ευαγγέλιον», εκδ. αδελφ. Θεολόγων «Ο Σωτήρ».
3. Σεραφείμ Γ. Παπακώστα, Αι παραβολαί του Κυρίου, Αδελφότης Θεολόγων «Η Ζωή», 2002.
4. Γεωργίου Πατρώνου, Κήρυγμα και Θεολογία, τομ. Α', εκδ. Αποστολικής Διακονίας, Αθήνα 2003.
5. Κυριακοδρόμιο, εκδ. Άρτος Ζωής, Αθήνα 2011.

Η. ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΣ ΥΜΝΟΣ

Εὐφραίνεται ἐπὶ σοί, ἡ Ἐκκλησία σου Χριστέ κράζουσα· Σὺ μου ἰσχύς Κύριε,
καὶ καταφυγὴ καὶ στερέωμα.

Θ. ΤΡΑΓΟΥΔΙ

ΤΙ ΝΑ ΦΟΒΗΘΩ

Όταν είσαι Συ κοντά μου
περς μου, τι να φοβηθώ
όταν σ' έχω συντροφιά μου,
φύλακα μου βοηθό.
Τι να φοβηθώ; (τρεις)

Όταν είσαι Συ κοντά μου
δυναμώνω στη στιγμή
κι ας φυτρώνουν στην καρδιά μου
ζήλιες, ψέματα, θυμοί.
Τι να φοβηθώ; (τρεις)

Όλα τούτα τότε μόνο
όταν πλάι Σου περπατώ
μονομιάς τα ξεριζώνω
και στο χώμα τα πατώ.
Τι να φοβηθώ; (τρεις)

Όταν είσαι Συ κοντά μου
νιώθω τόσο δυνατός
μη φοβάσαι πια καρδιά μου
είναι πλάι σου ο Χριστός.
Τι να φοβηθώ; (τρεις)

Είμαι σύντροφος σου τώρα
πέρα ως πέρα στη ζωή
πώς να φοβηθώ τη μπόρα
ή της θύελλας την ορμή;
Τι να φοβηθώ; (τρεις)

Ι. ΠΑΙΧΝΙΑΔΙ

ΛΥΚΟΣ – ΚΡΙΑΡΙ - ΤΣΟΠΑΝΟΣΚΥΛΟ

Χωρίζουμε τα παιδιά σε δύο ομάδες και, σε κάθε γύρο, τους δίνουμε λίγο χρόνο να αποφασίσουν αν η ομάδα θα είναι λύκος, κριάρι ή τσοπανόσκυλο. Αφού αποφασίσουν και οι δύο ομάδες, με το σύνθημά μας παρουσιάζουν και οι δύο ταυτόχρονα την απόφασή τους (όπως παίζουμε το «πέτρα – ψαλίδι – χαρτί»).

Πώς όμως; Απλώς κάνοντας τον ήχο του ζώου που διάλεξαν (για χάρη του παιχνιδιού θεωρούμε ότι το κριάρι βελάζει). Ανάλογα με το τι διάλεξαν, βγαίνει και η νικήτρια ομάδα κάθε γύρου (προφανώς, ο λύκος νικά το κριάρι, το τσοπανόσκυλο τον λύκο και, θεωρώντας ότι το τσοπανόσκυλο δεν επιτίθεται ποτέ στο κοπάδι, το κριάρι νικά το τσοπανόσκυλο).

ΙΑ. ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ

Ο ΚΑΛΟΣ ΣΑΜΑΡΕΙΤΗΣ

ΙΒ. ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

Οι λέξεις μπερδεύτηκαν. Μπορείτε να κυκλώσετε μόνο 13 λέξεις που έχουν σχέση με την παραβολή του «Καλού Σαμαρείτη»;

ΕΜΠΟΡΟΣΓΙΑΤΡΟΣΝΟΜΟΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣΨΑΡΑΔΕΣΛΗΣΤΕΣ
ΙΕΡΟΥΣΑΛΗΜΑΘΗΝΑΒΗΘΛΕΕΜΝΑΖΑΡΕΤΙΕΡΙΧΩΙΕΡΕΑΣ
ΛΕΥΙΤΗΣΑΙΓΥΠΤΙΟΣΙΟΥΔΑΙΟΣΣΑΜΑΡΕΙΤΗΣΕΛΛΗΝΑΣΡΩΜΑΙΟΣ
ΜΕΛΙΛΑΔΙΝΕΡΟΚΡΑΣΙΑΓΕΛΑΔΑΑΛΟΓΟΓΑΙΔΟΥΡΑΚΙΛΙΡΕΣ
ΔΗΝΑΡΙΑΕΥΡΩΠΑΝΔΟΧΕΙΟΦΑΡΜΑΚΕΙΟΙΑΤΡΕΙΟ

Τώρα να συμπληρώσετε
αυτά που ταιριάζουν:

- Καλός Σαμαρείτης → _____
- π _____ Ι _____ → ο άνθρωπος που έχει πληγές από τις αμαρτίες
- Ιερουσαλήμ → _____
- Ιεριχώ → __
- λάδι → _____
- κρασί → Θ _____ Κ _____
- πανδοχείο → _____
- 2 δηνάρια → Π _____ και Κ _____
- επιστροφή του Σαμαρείτη → Δ _____ Π _____

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ!

Η ΠΑΡΑΒΟΛΗ ΤΟΥ ΑΦΡΟΝΟΣ ΠΛΟΥΣΙΟΥ

Α. ΒΑΣΙΚΟΣ ΔΟΓΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ

(Αυτό που κυρίως προσπαθούμε να μείνει στα παιδιά ως στοιχείο κατήχησης)

Να γνωρίσουν τα παιδιά την πίστη μας πως ο Θεός Πατέρας είναι ο δημιουργός του ουρανού και της γης και όλων όσων βλέπουμε, με αφορμή την παραβολή του άφρονος πλούσιου.

Β. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

(Μια σύντομη απεικόνιση του μαθήματος για πιο εύκολη δική μας απομνημόνευση)

- Δύο αδέρφια μάλωναν για την πατρική κληρονομιά. Ο ένας ζητά απ' τον Χριστό λύση.
- Ο Κύριος απαντά με μια παραβολή για την πλεονεξία.
- Ζούσε ένας πλούσιος άνθρωπος με πολλή γη και αποθήκες γεμάτες αγαθά.
- Αγωνιά πού θα βάλει τη νέα σοδειά, αποφασίζει να γκρεμίσει τις παλιές και να χτίσει νέες μεγαλύτερες αποθήκες.
- Λέει στην ψυχή του να φάει και να απολαύσει όσα έχει για πολλά χρόνια.
- Η ψυχή του πλούσιου πεινασμένη για αγάπη και ευγνωμοσύνη. Ο πλούσιος δε χρησιμοποιεί με αγάπη όσα δημιούργησε ο Θεός και του εμπιστεύθηκε.
- Ο Θεός τον αποκαλεί άμυαλο αποκαλύπτοντάς του πως τη νύχτα εκείνη θα πεθάνει και η ψυχή του θα ταλαιπωρείται.
- Έτσι γίνεται με όλους όσους πλουτίζουν εγωιστικά κι όχι με αγάπη για τον Θεό και τον πλησίον.

Γ. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΔΙΗΓΗΣΗ

(Μια ιδέα για τον τρόπο αφήγησης)

Πιθανές ερωτήσεις για να ξεκινήσουμε

- Έχεις ακούσει για φτωχούς ανθρώπους με "πλούσια καρδιά"; Τι σημαίνει άραγε;
- Ποιες πράξεις στολίζουν την ζωή μας, κάνουν τους άλλους να μας εκτιμούν;
- Υπάρχει άραγε κάτι που όταν το μοιράζεσαι γίνεται περισσότερο;
- Τι είναι η "κοινο-κτημοσύνη"; Υπάρχει πουθενά σήμερα;

➤ **Πρόταση θεατρικής δραστηριότητας:** Η ανακριτική καρέκλα

Στα χρόνια του Χριστού μας δυο αδέρφια μάλωσαν για την περιουσία που κληρονόμησαν απ' τον πατέρα τους. Τίποτε άλλο δε σκέφτονταν, παρά μόνο ποιος θ' αποκτούσε μεγαλύτερο κομμάτι από τη γη που τους άφησε. Ο ένας τους μάλιστα πλησίασε τον Χριστό μας, ενώ Εκείνος δίδασκε τον λαό, ζητώντας Του να δώσει λύση στο πρόβλημα. Αλλά ο Κύριος έβλεπε τη ζημιά που είχε συμβεί στην καρδιά του από την πλεονεξία και του απάντησε με μια παραβολή για να τον βοηθήσει.

Υπήρχε κάποτε ένας πλούσιος άνθρωπος με κτήματα πολλά. Οι αποθήκες του ήταν γεμάτες από τα αγαθά του κι όλοι πίστευαν ότι ήταν πολύ ευτυχισμένος. Ο θαυμάσιος καιρός της χρονιάς εκείνης έφερε ακόμα μια καλή σοδειά κι οι εργάτες μάζευαν σωρούς από φρέσκο σιτάρι κι άλλους καρπούς. Αντί, όμως, ο πλούσιος να χαρεί και να δοξάσει τον Θεό για την ευλογία που ζούσε, αντί να σκεφτεί τόσους φτωχούς και πεινασμένους που χρειάζονταν τη βοήθειά του, βλέποντας τις ήδη γεμάτες αποθήκες άρχισε να αγωνιά: «Τι να κάνω; Πού θα βάλω την καινούρια μου σοδειά; Να! Θα γκρεμίσω τις παλιές μου αποθήκες για να χτίσω καινούριες, μεγαλύτερες. Εκεί θα μαζέψω όλους μου τους καρπούς και θα πω στην ψυχή μου: Ψυχή, έχεις τόσα αγαθά που σου αρκούν για πολλά, πολλά χρόνια! Μπρος, ξεκουράσου, φάε, πιες κι απόλαυσέ τα!»

Τι κρίμα που ο πλούσιος δεν μπορούσε να ακούσει την απάντηση της ψυχής του! Με την πλεονεξία και τον εγωισμό του είχε σκεπάσει τη φωνή της συνείδησής του εδώ και πολύ καιρό. Νόμιζε πως με το φαΐ, το ποτό και τις διασκεδάσεις που χάριζε στο σώμα του, θα έτρεφε και θα ξεκούραζε και την ψυχή του. Εκείνη, όμως, ήταν αδύναμη και πεινασμένη. Η αγάπη κι η ευγνωμοσύνη, που θα τη γέμιζαν υγεία και χαρά, έλειπαν τελείως από τη ζωή του πλούσιου εγωιστή. Ούτε στιγμή δεν πέρασε απ' τον νου του πως τίποτε από αυτά που απολάμβανε δεν ήταν δικό του! Ο ήλιος, ο αέρας, η βροχή, το καρπερό χρώμα, όλα όσα δηλαδή συνεργάστηκαν για τους σωρούς των καρπών που μάζεψε, ανήκαν στον Δημιουργό τους, τον Θεό. Το ίδιο και τα χρόνια που περνούν. Ο παντοδύναμος Κύριος εμπιστεύεται τα πάντα σ' εμάς για να τα μοιραστούμε με αγάπη μεταξύ μας, κρατώντας για τον εαυτό μας όσα μόνο χρειαζόμαστε, ευχαριστώντας Τον για τα δώρα Του.

«Ανόητε! Άμμαλε!» ακούστηκε η φωνή του Θεού εκείνο το βράδυ, γεμίζοντας με τρόμο τον δυστυχισμένο εκείνο άνθρωπο. «Τούτη τη νύχτα η βασανισμένη ψυχή σου θα φύγει από τον κόσμο και δε θα βρίσκει ανάπαυση. Κι όλα αυτά που ετοιμάσες, νομίζοντας ότι είναι δικά σου, σε ποιον θα ανήκουν πια;»

Κι ο Χριστός μας τελείωσε την παραβολή κοιτάζοντας το πλήθος κι ανάμεσά τους τον έναν από τους δύο μαλωμένους αδελφούς, λέγοντας: «Προσέξτε. Έτσι θα ταλαιπωρείται όποιος θησαυρίζει μ' εγωισμό και δε γίνεται αληθινά πλούσιος με την αγάπη του Θεού στην καρδιά του».

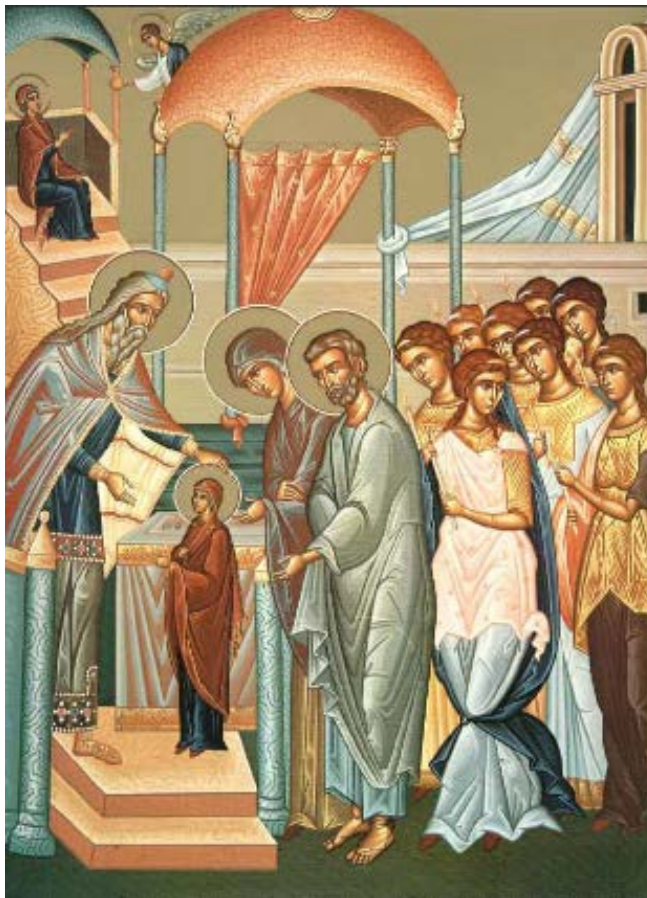
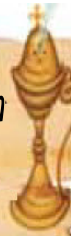
Πιθανές ερωτήσεις εμπέδωσης

- Πώς ζούσε ο πλούσιος άνθρωπος; Ποιο ήταν το λάθος του;
- Γιατί η ψυχή του πλουσίου δεν έβρισκε ανάπαυση;
- Ποιες πράξεις του πλουσίου θα έκαναν άραγε την ψυχή του χαρούμενη και δυνατή;
- Γιατί η παραβολή ονομάζει τον πλούσιο "άφρονα, άμυαλο";

Δ. ΣΥΝΘΗΜΑ

(Μια σύντομη πρόταση που μπορούμε να δίνουμε στα παιδιά σε τετραδιάκι κ.λπ.)

Ας ευχαριστούμε τον Θεό για όλη την όμορφη δημιουργία που μας χάρισε ώστε να τη μοιραστούμε με αγάπη, αποφεύγοντας το παράδειγμα του άμυαλου πλούσιου της παραβολής.

Ε. ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

(Παράπλευρες γνώσεις που θα μπορούσαν να κερδίσουν τα παιδιά αν καλύψουμε το βασικό μας στόχο και γίνει συζήτηση)

1. Ο Χριστός μας αναφέρεται στο Ευαγγέλιο να μιλά για την εμπιστοσύνη μας στην πρόνοια του Θεού και για την ομολογία της πίστης μας μπροστά στους ανθρώπους, όταν ξαφνικά παρεμβαίνει ο ένας απ' τους δύο αδελφούς με τις κληρονομικές διαφορές και λέει το πρόβλημά του. Αυτό δείχνει, βέβαια, ότι το μυαλό του ήταν προσκολλημένο στο θέμα αυτό και δεν είχε δώσει καμιά σημασία στα προηγούμενα λόγια του Χριστού.
2. Ο Κύριος απαντά στον άνθρωπο πρώτα με μια ερώτηση: «Άνθρωπε, ποιος με κατέστησε δικαστή ανάμεσά σας;», την οποία δεν αναφέρουμε. Έπειτα δίνει μια συμβουλή για το θέμα της πλεονεξίας και, τέλος, λέει την παραβολή του άφρονος πλούσιου. Δεν ήρθε στον κόσμο απλώς για να λύσει τα εξωτερικά μας προβλήματα, αλλά για να θεραπεύσει τις αιτίες τους, δηλαδή την αμαρτία. Άρα η απάντησή Του είναι πολύ πιο ουσιαστική και αποτελεσματική.
3. Ο πλούσιος δεν αναφέρεται να απέκτησε άδικα τα πλούτη του, αλλά να μη σκέφτηκε ποτέ ότι είναι δώρο του Θεού, που του εμπιστεύτηκε για να ωφελήσει τον ίδιο και τους συνανθρώπους του.
4. Αντί ο πλούσιος πραγματικά να χαρεί με την καλή σοδειά, γεμίζει άγχος. Δεν ακούγεται απ' τα χείλη του ούτε ένα «ευχαριστώ» προς τον Θεό που του την χάρισε. Ο εγωιστικός τρόπος που αντιμετωπίζουμε τις συνθήκες ζωής μας, η αγνωμοσύνη μας και η προσπάθειά μας να επιβληθεί το θέλημά μας είναι και οι σύγχρονες αιτίες του άγχους, που ταλαιπωρεί μεγάλους και παιδιά.
5. «Τι να κάνω, αφού δεν έχω πού να βάλω τους καρπούς μου;» Ο πλούσιος θεωρεί δικά του τα αγαθά. Κι όμως, η γη με τους καρπούς της, καθώς και οι ευνοϊκές καιρικές συνθήκες που επέτρεψαν την καρποφορία είναι πλασμένα και κατευθυνόμενα από το Θεό.
6. Πλήθος ψυχικών προβλημάτων έρχονται στην επιφάνεια από τις επόμενες αποφάσεις του πλούσιου. Είναι πρόθυμος να μπει σε μεγάλους κόπους, γκρεμίζοντας και ξαναχτίζοντας αποθήκες, αντί να ελεήσει φτωχούς και πεινασμένους με τους παλιότερους καρπούς του. Μιλά στην ψυχή του, λες κι απευθύνεται στο σώμα του. Θεωρεί ότι μπορεί να την ικανοποιήσει με φαγητό, ποτό και υλικές απολαύσεις, ενώ εκείνη χρειάζεται πνευματικά αγαθά για να τραφεί. Είναι σίγουρος πως τα πλούτη του θα κρατήσουν για πολλά χρόνια, και πως ο ίδιος θα ζει και θα τα χαίρεται. Ο χρόνος, όμως, όπως ακριβώς κι η ύλη, είναι δημιουργήματα του παντοδύναμου Θεού που είναι άχρονος και άυλος. Μας τα παραχωρεί για να σωθούμε, χρησιμοποιώντας τα με αγάπη κι ακολουθώντας το παράδειγμά Του.
7. Ο πλούσιος δε δείχνει καμιά πρόθεση αλλαγής και βελτίωσης παρ' όλες τις ευεργεσίες του Θεού προς αυτόν. Πλησιάζει, λοιπόν, η ώρα της αναχώρησής του απ' αυτόν τον κόσμο, κάτι που καθόλου δεν έμοιαζε να τον απασχολεί και να αποτελεί κριτήριο για τις αποφάσεις του. Αυτό δείχνουν και τα λόγια που του απευθύνει ο Θεός: «Άμυαλε!». Είναι μεγάλη αφροσύνη να μη σκεφτόμαστε το τέλος της ζωής μας. Αν προετοιμαζόμαστε πνευματικά γι' αυτό, η ψυχή μας αναχωρεί γεμάτη χαρά κι ελπίδα για τη συνάντησή της με τον Κύριο, όπως διαβάζουμε στους βίους των Αγίων μας. Αλλιώς, κατά την αναχώρησή της, τη διεκδικούν τα πονηρά πνεύματα, βασανίζοντάς την με τις ενθυμήσεις των αμαρτιών της («τήν ψυχήν σου άπαιτοῦσιν άπό σου»).

8. «Αυτά που ετοιμάσες σε ποιον θα ανήκουν;» ρωτά ο Θεός. Ο πλούσιος αδυνατεί να πάρει μαζί τα πλούτη του στην άλλη ζωή. Μόνο σ' αυτόν τον κόσμο μπορούσε να ωφεληθεί απ' αυτά είτε εγωστικά, είτε κατά Θεόν, ελεώντας τους αδερφούς του κι ευγνωμονώντας τον Δημιουργό που του τα χάρισε. Ο Χριστός μάς δείχνει ποια θα είναι η κατάληξη όσων επιλέγουμε τον πρώτο τρόπο χρήσης των αγαθών, ώστε να συνέλθουμε και να νικήσουμε το πάθος της πλεονεξίας.

9. Θα μπορούσαμε, μια και θίξαμε την ευγνωμοσύνη στον Θεό για όσα μας χαρίζει, ν' αναφερθούμε στην εορτή των Εισοδίων της Θεοτόκου που τιμούμε αυτές τις μέρες. Ο Ιωακείμ και η Άννα δεν ξέχασαν την υπόσχεσή τους κι αφιέρωσαν στον Ναό το παιδί που τόσα χρόνια περίμεναν. Πίστευαν ότι είναι δώρο του Θεού και γ' αυτό Του το εμπιστεύονταν ολόψυχα. Το αποτέλεσμα ήταν η σωτηρία όλου του κόσμου, αφού στον Ναό η Παναγία μας ετοιμάστηκε για να δεχτεί αργότερα το μήνυμα του Ευαγγελισμού.

ΣΤ. ΠΙΘΑΝΕΣ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ

(Δυσκολίες που συναντήσαμε στο παρελθόν και ιδέες αντιμετώπισης)

1. «Ήταν λάθος που ο ένας από τους δυο αδερφούς πλησίασε τον Χριστό και του ζήτησε βοήθεια στο πρόβλημα της κληρονομιάς;» Το να ζητάμε τη βοήθεια του Κυρίου δεν είναι, βέβαια, λάθος. Εξαρτάται, όμως, αν την επιθυμούμε ειλικρινά αναθέτοντας σ' Εκείνον που είναι καρδιογνώστης τον τρόπο που θα μας βοηθήσει για την ωφέλεια της ψυχής μας. Αν Του ζητάμε εγωστικά να δράσει όπως θέλουμε εμείς, ο Χριστός μας απομακρύνεται και δεν παρεμβαίνει ώστε να μη μας βλάψει πνευματικά.

2. «Οι ενέργειες του πλουσίου δε θα μπορούσαν να θεωρηθούν σαν ένα είδος αποταμίευσης; Όλοι οι συνετοί άνθρωποι εξοικονομούν χρήματα για το μέλλον, για τα γεράματά τους κ.λπ». Η οικονομία και η σωστή διαχείριση αποτελούν αρετές και για τον άνθρωπο του κόσμου και για τον άνθρωπο του Θεού. Μόνο που ο δεύτερος τις εξασκεί όχι μόνο για δικό του όφελος αλλά και για τον πλησίον. Προσπαθεί να χρησιμοποιεί μόνο τα απαραίτητα στο παρόν, σχεδιάζοντας παρόμοια και το μέλλον, έχοντας στον νου του τα λόγια του Μεγάλου Βασιλείου: «Το ψωμί που αποθηκεύεις είναι του πεινασμένου, τα ρούχα που συσσωρεύεις είναι του γυμνού, τα παπούτσια που τα έχεις και σαπίζουν είναι του ξυπόλυτου, τα λεφτά που θάβεις για να μη στα κλέψουν είναι του φτωχού. Είναι τόσο αυτοί που αδικείς, όσοι αυτοί που θα μπορούσες να βοηθήσεις.» Αποταμιεύει για όλους και ελεεί με διάκριση, ακόμα κι απ' το υστέρημά του.

3. «Είναι τόσο απαραίτητο να πιστεύουμε ότι ο Θεός δημιούργησε τον κόσμο (δογματικός στόχος), αφού δεν έχουμε αποδείξεις; Η επιστήμη λέει διάφορα πράγματα γι' αυτό το θέμα, χωρίς να καταλήγει κάπου». Πέραν του γεγονότος ότι πρέπει να είμαστε προσεκτικοί για το τι καλούμε «επιστήμη» (πραγματικά, θα εκπλαγούμε διαβάζοντας τις όντως επιστημονικές επισημάνσεις για την αρχή της ενέργειας και της ύλης και την εμφάνιση των οργανισμών) είναι αδύνατο να ζητάμε σαφείς αποδείξεις γι' αυτό το θέμα, λόγω της χρονικής απόστασης που μας χωρίζει από τότε. Το να πιστεύουμε, όμως, ότι ο Θεός δημιούργησε τον κόσμο και τον χρόνο, έχει άμεση συνέπεια στον τρόπο ζωής μας. Θεωρούμε τα πάντα σαν δώρο Του και τα χρησιμοποιούμε με τέτοιο τρόπο, ώστε συχνά να ξεπερνιούνται οι φυσικοί κανόνες και να γίνονται θαύματα (Άγιοι). Και μόνο εκ του αποτελέσματος, από την αγιότητα και τη χαρά της ζωής όσων το πιστεύουν έμπρακτα, θα έπρεπε να είμαστε σίγουροι γι' αυτό!

Ζ. ΠΗΓΕΣ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ

(Απαραίτητα αγιογραφικά χωρία και βοηθητικά ερμηνευτικά έργα)

1. Κατά Λουκάν Ευαγγέλιον ιβ' 15 – 21.
2. Κατά Ιωάννην Ευαγγέλιον η' 43 – 17.
3. Π. Τρεμπέλα, «Υπόμνημα εις το κατά Λουκάν Ευαγγέλιον», εκδ. αδελφ. Θεολόγων «Ο Σωτήρ».
4. Π. Τρεμπέλα, «Υπόμνημα εις το κατά Ιωάννην Ευαγγέλιον», εκδ. αδελφ. Θεολόγων «Ο Σωτήρ».
5. «Πνευματικά μαργαριτάρια Αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου», εκδόσεις «Ορθόδοξος Κυψέλη».
6. Αγίου Νικολάου Βελιμίροβιτς, «Κυριακοδρόμιο» γ' – «Ομιλίες» στ', επιμέλεια Π. Μπότση.
7. Αγίου Νικολάου Βελιμίροβιτς, «Αργά βαδίζει ο Χριστός», εκδόσεις «Εν πλω».
8. Αγίου Λουκά Αρχιεπισκόπου Κριμαίας, «Λόγοι και Ομιλίες», τόμος Α', εκδόσεις «Ορθόδοξος Κυψέλη».
9. Ιερεμίου Φούντα, μητροπολίτου Γόρτυνος και Μεγαλοπόλεως, «Κυριακοδρόμιον Ευαγγελίων», έκδοσις περιοδικού «Θυμίαμα».
10. Francis S. Collins, «Η γλώσσα του Θεού», εκδόσεις Παπαζήση.

Η. ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΣ ΥΜΝΟΣ

Ὁ οὐρανὸν τοῖς ἄστροις, κατακοσμήσας ὡς Θεός, καὶ διὰ τῶν σῶν Ἁγίων, πᾶσαν
τὴν γῆν φωταγωγῶν, Δημιουργὲ τῶν ἀπάντων, τοὺς ἀνυμνοῦντάς σε σῶζε.

Θ. ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Ο ΜΙΔΑΣ

Κάθεται ο Μίδας και κοιτά
τα νόστιμα κι αχνιστά ψωμιά
και δεν τα ακουμπάει.
Κρυφά στην πείνα του μιλάει.

Δε θα βρει ο κόσμος προκοπή,
όσο δε ζούμε όλοι μαζί.
Αλλιώςτικα, αλλιώςτικα
αλλιώς έπρεπε να `ναι.

Να μην υπήρχε το μυαλό
ούτε το άπληστο Εγώ
γιατί σε τυραννάνε. (2)

Με όλα του Μίδα τα καλά,
δεν τρώγονται τα χρυσά ψωμιά
κι όσο κι αν το ζητάει,
ο χρόνος πίσω δε γυρνάει.
Δε θα βρει ο κόσμος προκοπή...

Ι. ΠΑΙΧΝΙΔΙ

ΣΠΑΣΕ ΤΟ ΜΠΑΛΟΝΙ

Δένετε στο πόδι κάθε παιδιού ένα μπαλόνι. Μόλις ξεκινήσει μουσική, το κάθε παιδί προσπαθεί να σπάσει τα μπαλόνια των άλλων, προστατεύοντας όμως το δικό του.

Μόλις σταματήσει η μουσική, νικητές είναι αυτοί που έχουν «σώσει» τα μπαλόνια τους.

ΙΑ. ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ

ΙΒ. ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

Να συμπληρώσετε τις λέξεις στη μεσοστιχίδα:

Π _ _ _ _ _
Α _ _ _ _ _
_ _ Ρ _ _ _ _
Α _ _ _ _ _
Β _ _ _ _ _
_ _ Ο _ _ _ _
_ Λ _ _ _ _ _
_ _ _ _ Η

1. Τέτοιος ήταν ο άνθρωπος της παραβολής
2. Εκεί έβαζε τα αγαθά της γης
3. Μια χρονιά όμως μάζεψε πολλούς ...
4. Αντί να δοξάσει το Θεό, είχε μεγάλη ...
5. Δεν σκέφτηκε τους φτωχούς που χρειάζονταν ...
6. Νόμιζε πως θα ζούσε πολλά ...
7. Η καρδιά του είχε πάθει ζημιά από την ...
8. Βασανιζόταν γιατί του έλειπε η ...

Να διαγράψετε αυτά που πρέπει να
αποφεύγουμε και να κυκλώσετε τις αρετές που
μας θυμίζει η Παναγία μας με τη γιορτή των
Εισοδίων:

ΕΓΩΙΣΜΟΣ

ΤΑΠΕΙΝΩΣΗ ΑΓΝΟΤΗΤΑ

ΥΠΑΚΟΗ

ΕΥΓΝΩΜΟΣΥΝΗ

ΠΛΕΟΝΕΞΙΑ

ΑΓΑΠΗ

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ!

A. ΒΑΣΙΚΟΣ ΔΟΓΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ

(Αυτό που κυρίως προσπαθούμε να μείνει στα παιδιά ως στοιχείο κατήχησης)

Να διδαχθούν τα παιδιά την πίστη, την απόλυτη, δηλαδή, εμπιστοσύνη στον Θεό, που χαρίζει και το θάρρος της ομολογίας και του μαρτυρίου (Πιστεύω εις).

B. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

(Μια σύντομη απεικόνιση του μαθήματος για πιο εύκολη δική μας απομνημόνευση)

- Ο Χριστός συμβούλευε τους μαθητές να Τον εμπιστεύονται. Το ίδιο αγωνιζόμαστε κι εμείς σήμερα στην Εκκλησία.
- Κοντά Του παίρνουμε θάρρος σαν τους μάρτυρες.
- Παραβολή: Ένας άνθρωπος έχτισε το σπίτι του στην πέτρα έπειτα από μελέτη και κόπο κι ένας άλλος βιαστικά στην άμμο.
- Το σπίτι στην πέτρα, χτισμένο σε γερά θεμέλια, δεν κινδύνευσε από την κακοκαιρία-Το σπίτι στην άμμο καταστράφηκε.
- Πέτρα = οι εντολές του Θεού, σπίτι = η ζωή του καθενός. Όποιος στηρίζει τη ζωή του στην αλήθεια του Χριστού «χτίζει» στην πέτρα - Όποιος δεν ακολουθεί τον λόγο του Θεού «χτίζει» στην άμμο.
- Κακοκαιρία = τα προβλήματα, οι πειρασμοί της ζωής.
- «Πρόβατα ανάμεσα σε λύκους». Ομολογία χωρίς φόβο και αγωνία, με φωτισμό απ' τον Θεό και μαρτύριο.
- Ας εμπιστευτούμε όλη μας την ύπαρξη στον Θεό. Μόνο κοντά στον Θεό δεν κινδυνεύουμε πνευματικά από τις δυσκολίες της ζωής.

Γ. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΔΙΗΓΗΣΗ

(Μια ιδέα για τον τρόπο αφήγησης)

Πιθανές ερωτήσεις για να ξεκινήσουμε

- Κάποιος δεν έχει δει ποτέ άμμο στη ζωή του. Πώς θα την περιέγραφε;
- Σε τι διαφέρει η άμμος από την πέτρα;
- Από πού βγαίνει η λέξη "εμπιστοσύνη";
- Σε ποιο κείμενο της Εκκλησίας μας ομολογούμε την πίστη μας;

Πολλές φορές ο Χριστός συμβούλευε τους Αποστόλους Του να Τον εμπιστεύονται. Κι όμως, μόνο μετά την Ανάσταση και την Πεντηκοστή φωτίστηκαν και κατάλαβαν ακριβώς τι εννοούσε. Έτσι κι εμείς, τα μέλη της Εκκλησίας του Θεού, καθώς αγωνιζόμαστε να κάνουμε πράξη τις εντολές Του, καταλαβαίνουμε πως μόνο κοντά Του είμαστε απολύτως ασφαλείς και δεν κινδυνεύουμε από την αμαρτία. Η αλήθεια του Χριστού είναι το πιο γερό θεμέλιο για να στηρίξουμε τη ζωή μας. Αν Τον εμπιστευτούμε μ' όλη μας την καρδιά, τότε μας χαρίζει τέτοιο θάρρος σαν εκείνο των γενναίων μαρτύρων, που δε δίσταζαν να ομολογήσουν την πίστη τους μπροστά σε τρομερούς άρχοντες και τυραννικούς βασιλιάδες. Κάπως έτσι νιώθουμε κι όταν ακούμε μια από τις παραβολές που είπε κάποτε ο Χριστός στους μαθητές Του.

Δύο άνθρωποι θέλησαν να χτίσουν τα σπίτια τους. Ο πρώτος έψαξε πολύ για να βρει πού ακριβώς θα σκάψει και τελικά διάλεξε ένα σκληρό βράχο. Σίγουρα θα κουραζόταν αρκετά για να δουλέψει εκεί! Πίστευε όμως πως η πέτρα θα ήταν γερό στήριγμα κι ότι το σπίτι του, θεμελιωμένο πάνω σ' αυτή, θα ήταν στέρεο κι ασφαλές. Ο δεύτερος πάλι, δεν ήθελε να χάσει χρόνο. Εντελώς τυχαία και βιαστικά βρήκε ένα μέρος μαλακό μέσα στην άμμο. Εκεί άρχισε να χτίζει το δικό του σπίτι και τέλειωσε νομίζοντας πως κινήθηκε έξυπνα και γρήγορα.

Όσο ο καιρός ήταν καλός, κανένα πρόβλημα δεν παρουσιάστηκε. Όταν όμως άρχισαν δυνατοί άνεμοι και βροχές, τότε φάνηκε ποιος είχε κάνει τη σωστή επιλογή. Τα νερά της βροχής φούσκωσαν σαν ορμητικά ποτάμια που παρέσερναν στο πέρασμά τους τα πάντα. Ο άνθρωπος που είχε χτίσει πάνω στην πέτρα σώθηκε, γιατί το σπίτι του άντεξε μέσα στη νεροποντή. Αντίθετα, εκείνος που το έχτισε στην άμμο έπαθε τεράστια καταστροφή! Το σπίτι του γκρεμίστηκε εντελώς, κάνοντας κρότο μεγάλο.

Πίσω από κάθε παραβολή ξέρουμε ότι πάντα κρύβονται μεγάλες αλήθειες. Με τη λέξη «σπίτι» ο Κύριος εννοούσε τη ζωή του κάθε ανθρώπου. Αν πρέπει να έχει τον νου του όποιος χτίζει ένα απλό σπίτι, ας φανταστούμε πόση προσοχή χρειάζεται εκείνος που ξεκινά να στηρίζει και να χτίζει τη ζωή του, μια ζωή που δεν τελειώνει σ' αυτόν τον κόσμο, αλλά συνεχίζεται αιώνια! Αν διαλέξει την πέτρα, δηλαδή, τον λόγο του Θεού, τις εντολές Του, τότε θα κοπιάσει προσπαθώντας να τις βάλει βαθιά στην καρδιά του και να τις εφαρμόσει. Από την άλλη πλευρά, αυτός που χτίζει στην άμμο μοιάζει μ' όποιον άκουσε τη διδασκαλία του Χριστού, αλλά δεν αγωνίζεται να την κάνει πράξη. Οι καταιγίδες, που συμβολίζουν τα προβλήματα και τις δοκιμασίες της ζωής, δε θ' αργήσουν να έρθουν και για τους δυο. Ο πρώτος θ' αντέξει και θα μείνει απείραχτος. Αλλά για τον δεύτερο, μπορεί ακόμα κι η πρώτη αναποδιά να είναι αρκετή για να γκρεμίσει ολόκληρη τη ζωή του, φέρνοντας απογοήτευση κι απελπισία.

Μην ξεχνάμε άλλωστε πως εμπόδια και δυσκολίες θα συναντήσουμε πολλά. Ο ίδιος ο Κύριος είχε πει στους μαθητές Του, ότι τους στέλνει στον κόσμο αυτό σαν πρόβατα ανάμεσα σε λύκους. Και σίγουρα υπάρχουν πολλοί «λύκοι» που προσπαθούν να μας κάνουν κακό! Γνωστοί και άγνωστοι, ακόμα και φίλοι ή συγγενείς μπορεί να θέλουν να μας απομακρύνουν από τον δρόμο του Θεού, κλονίζοντας την αγάπη και την εμπιστοσύνη μας σ' Αυτόν. Ο Χριστός μάς αποκάλυψε πως θα χρειαστεί να μαρτυρήσουμε και για την πίστη μας! Μας συμβούλεψε, όμως, να έχουμε θάρρος και να μην αγωνιούμε. Εκείνος θα είναι πλάι μας ακόμα και στη μεγαλύτερη δοκιμασία, δίνοντάς μας φώτιση πώς να την αντιμετωπίσουμε. Αν στηρίξουμε τη ζωή μας στον Θεό και Τον εμπιστευτούμε μ' όλη μας την καρδιά ζώντας στην Εκκλησία Του, τίποτα, όσο απειλητικό κι επικίνδυνο κι αν μοιάζει, δε θα μπορεί να μας στερήσει την αγάπη του Χριστού και τη Βασιλεία Του.

Πιθανές ερωτήσεις εμπέδωσης

- Γιατί ο ένας άνθρωπος διάλεξε να χτίσει στην άμμο; Τι νόμιζε ότι γλίτωσε;
- Τι συνέβη στο σπίτι που χτίστηκε στην άμμο;
- Πότε φάνηκαν τα λάθη του ανθρώπου που έχτισε στην άμμο;
- Τι συμβολίζει άραγε η πέτρα και τι η άμμος σε αυτή την παραβολή; Ποιους άλλους συμβολισμούς βλέπεις;

Δ. ΣΥΝΘΗΜΑ

(Μια σύντομη πρόταση που μπορούμε να δίνουμε στα παιδιά σε τετραδιάκι κ.λπ.)

Ας εμπιστευτούμε όλη μας τη ζωή στον Θεό, στηρίζοντάς την στις εντολές Του, χωρίς να φοβόμαστε απειλές και δυσκολίες.

Ε. ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

(Παράπλευρες γνώσεις που θα μπορούσαν να κερδίσουν τα παιδιά αν καλύψουμε το βασικό μας στόχο και γίνει συζήτηση)

1. Το Σύμβολο της Πίστεως χρησιμοποιεί συνεχώς τη φράση «πιστεύω εις» κι όχι «πιστεύω ότι». Τούτο δείχνει την ποιότητα της Ορθόδοξης πίστης μας, που αποτελεί απόλυτη εμπιστοσύνη και αγάπη στον Τριαδικό Θεό και το θέλημά Του. Πίστη στον Θεό δεν σημαίνει απλώς να αναγνωρίζουμε την ύπαρξή Του. Αυτό το κάνουν και οι δαίμονες, διότι κι αυτοί αναγνωρίζουν ότι υπάρχει Θεός. Αρνούνται όμως να Τον εμπιστευτούν και να Τον αγαπήσουν.

2. Η Εκκλησία θεμελιώθηκε στο πρόσωπο του Χριστού με το λυτρωτικό Του έργο, τη σταυρική θυσία, τον θάνατο, την Ανάσταση, την Ανάληψη και τη Δευτέρα Παρουσία Του. Εμείς οι Ορθόδοξοι Χριστιανοί καλούμαστε ως μέλη της Εκκλησίας να στηριχθούμε στον Χριστό. Κάθε άνθρωπος καλείται να φτιάξει τη ζωή του με κάποιο τρόπο. Το ζήτημα τελικά είναι αν θα την οικοδομήσει καλά ή όχι, διαλέγοντας τα κατάλληλα θεμέλια. Το πώς θα οικοδομήσουμε την επίγεια ζωή μας έχει επέκταση και στη μετά θάνατον ζωή μας, αφού έχουμε αθάνατη ψυχή. Το Ευαγγέλιο, όπως το βιώνει η Εκκλησία μας διαμέσου των αιώνων, πρέπει να είναι η αμετακίνητη βάση πάνω στην οποία θα χτίσουμε σιγά σιγά, από τη μικρή μας ηλικία, ολόκληρο το οικοδόμημα της ζωής μας (σε επίπεδο προσωπικό, οικογενειακό, επαγγελματικό, κοινωνικό).

3. Το να αναζητήσουμε δόξα και δύναμη βασιζόμενοι πάνω στα ανθρώπινα και στα υλικά αγαθά είναι μάταιο κι επικίνδυνο (βλέπε και προηγούμενο μάθημα). Ο άνθρωπος βρίσκει τον σκοπό της ζωής του και δοξάζεται πραγματικά μόνο κοντά στον Θεό. Όσο άλλοι θα παρασύρονται από τις δοκιμασίες, ο αληθινός Χριστιανός θα μένει ακλόνητος και ενωμένος με τον Χριστό, ζώντας απ' αυτόν τον κόσμο την αιώνια χαρά και σωτηρία. Η διαμόρφωση του χαρακτήρα και της καθημερινότητάς μας με βάση την ψυχική μας ωφέλεια είναι ο αληθινά συνετός τρόπος να διαβούμε την επίγεια ζωή μας, γιατί το μόνο που θα πάρουμε μαζί μας στην επουράνια είναι η ψυχή μας.

4. Ο Κύριος είπε πως θα κληθούμε να ομολογήσουμε την πίστη μας και να μαρτυρήσουμε γι' αυτήν. Υπάρχουν πολλά είδη ομολογίας (με τον λόγο, με τη συμπεριφορά μας, με τις επιλογές της ζωής μας), καθώς και πολλά είδη μαρτυρίου. Μπορεί να μη χρειαστεί να μας σκοτώσουν για την πίστη μας (παρόλο που κι αυτό συμβαίνει σε διάφορα μέρη του κόσμου και σήμερα), αλλά να υπομεινουμε αδικίες, συκοφαντίες, κοροϊδίες, μοναξιά και τόσα άλλα. Μόνο αγαπώντας με εμπιστοσύνη τον Θεό, μπορούμε να τα αντέξουμε. Ο Χριστός μας είπε να μην αγωνιούμε, γιατί Εκείνος θα μας δώσει σοφία και λόγο τις δύσκολες εκείνες ώρες. Τέλος, μας συμβούλεψε να μη φοβόμαστε εκείνους που έχουν την εξουσία να μας αφαιρέσουν τη ζωή του σώματος, αλλά εκείνους που απειλούν την αθάνατη ψυχή μας, δηλαδή, τον διάβολο · κι αυτός αποκτά εξουσία πάνω μας, μόνο αν απομακρυνθούμε από το θέλημα του Θεού.

5. Μην ξεχνάμε πως για χτίσουμε σε γερά θεμέλια τη ζωή μας χρειάζεται κόπος και σωστοί υπολογισμοί. Η προσευχή, η νηστεία, η συμμετοχή στη λατρεία της Εκκλησίας μας, η έμπρακτη εφαρμογή του λόγου του Θεού, η ομολογία της πίστης μας μπροστά σε άπιστους φίλους ή συγγενείς προϋποθέτουν να κοπιάσουμε και να προσπαθήσουμε πολύ. Σ' αυτή την προσπάθειά μας να έχουμε ως παράδειγμα τους Αγίους της Εκκλησίας που αγωνίστηκαν, εξορίστηκαν, διώχθηκαν, φυλακίστηκαν, μαρτύρησαν. Προπάντων να μιμούμαστε τον Χριστό και να σκεφτόμαστε πως η δική Του θυσία είναι σαφώς μεγαλύτερη και ασύγκριτη σε σχέση με τις θυσίες και τους κόπους που κάνουμε εμείς για Εκείνον.

(Δυσκολίες που συναντήσαμε στο παρελθόν και ιδέες αντιμετώπισης)

1. Ο κατηχητής στο σημερινό μάθημα πρέπει να επιμένει στην αλήθεια του Χριστού ως τη μόνη ακλόνητη βάση, πάνω στην οποία αξίζει να στηρίξουμε τη ζωή μας. Μπορεί, λοιπόν, να πει στα παιδιά και ότι ο λόγος του Θεού είναι «μάχαιρα» που κόβει ό,τι είναι επικίνδυνο για την ψυχική μας υγεία.
2. Καθώς έχει ξεκινήσει η νηστεία των Χριστουγέννων και η προετοιμασία μας για τη μεγάλη αυτή Δεσποτική εορτή, καλό είναι ο κατηχητής να εκμεταλλευτεί την ευκαιρία που του δίνεται από το σημερινό μάθημα, ώστε να πει λίγα λόγια στα παιδιά για την εξομολόγηση. Μιλώντας δηλαδή για την οικοδομή της ψυχής μπορεί ο κατηχητής να πει επιπλέον στα παιδιά ότι αυτή αρχίζει με τη βάπτισή μας και στη συνέχεια σε όλη τη διάρκεια της ζωής μας με τη διαρκή μετάνοια και εξομολόγηση.
3. «Γιατί ο Χριστός μας αφήνει τους μαθητές Του να πειράζονται, να βασανίζονται κι ακόμα να χάνουν τη ζωή τους, εξαιτίας της πίστης τους;» Ο Κύριος κατ' αρχάς δεν πειράζει κανέναν. Επιτρέπει, όμως, δοκιμασίες και πειρασμούς, για να αποκτήσουμε την αληθινή ελευθερία από τα πάθη και να παρακινηθούμε σε εντονότερο πνευματικό αγώνα. Αυτός μας δίνει τη δύναμη ν' αντέξουμε, αρκεί κι εμείς να μη χάνουμε την ελπίδα μας και την πίστη μας σ' Εκείνον. Στους Αγίους επιτρέπει ο Θεός τους πειρασμούς και το μαρτύριο, για να λάμψει η αρετή τους μπροστά στην κακία του κόσμου και για να γίνουν πρότυπα και παράδειγμα προς μίμηση για κάθε άνθρωπο που δοκιμάζεται στη ζωή του. Ο κατηχητής καλό είναι να αναφέρει επίσης ότι η δύναμη του σατανά είναι περιορισμένη. Πειράζει τους ανθρώπους όσο παραχωρεί ο Θεός και δεν μπορεί να υποδουλώσει κανέναν, εκτός εάν ο άνθρωπος παραδοθεί σ' αυτόν με τη θέλησή του. Ο Κύριος δεν αφήνει να μας πειράξει ο σατανάς παραπάνω από τη δύναμη και την αντοχή μας. Μ' αυτόν τον τρόπο λάμπει η αλήθεια και η πίστη μας, ακόμα κι αν χρειαστεί να μαρτυρήσουμε γι' αυτήν. Η Εκκλησία μας είναι θεμελιωμένη στο αίμα των Αποστόλων και των μαρτύρων, αλλά και στους ασκητικούς αγώνες (μαρτύριο της υπομονής) των Αγίων, φανερών και κρυφών, κάθε εποχής.

Ζ. ΠΗΓΕΣ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ**(Απαραίτητα αιογραφικά χωρία και βοηθητικά ερμηνευτικά έργα)**

1. Κατά Ματθαίον Ευαγγέλιον ζ' 24-27 και ι' 16-20.
2. Κατά Λουκάν Ευαγγέλιον στ' 47-49 και ι' 3 κ.ε. και ιβ' 7-12.
3. Κατά Μάρκον Ευαγγέλιον ιγ' 9-13.
4. Π. Τρεμπέλα, «Υπόμνημα εις το κατά Ματθαίον Ευαγγέλιον», εκδ. αδελφ. Θεολόγων «Ο Σωτήρ».
5. Π. Τρεμπέλα, «Υπόμνημα εις το κατά Μάρκον Ευαγγέλιον», εκδ. αδελφ. Θεολόγων «Ο Σωτήρ».
6. Π. Τρεμπέλα, «Υπόμνημα εις το κατά Λουκάν Ευαγγέλιον», εκδ. αδελφ. Θεολόγων «Ο Σωτήρ».
7. Αγ. Νικολάου Βελιμίροβιτς, «Ομιλίες, για την αισιοδοξία, την απαισιοδοξία, το "Μέγα Όνομα" και την ανάσταση των νεκρών», -αποσπάσματα-, εκδ. Ορθόδοξος Κυψέλη, Θεσ/νίκη 2012.

Η. ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΣ ΥΜΝΟΣ

Στερέωσον, Κύριε, ἐπὶ τὴν πέτραν τῶν ἐντολῶν σου, σαλευθείσαν τὴν καρδίαν μου,
ὅτι μόνος Ἅγιος ὑπάρχεις καὶ Κύριος.

Θ. ΤΡΑΓΟΥΔΙ

ΠΗΡΑΜΕ ΤΗΝ ΑΝΗΦΟΡΙΑ

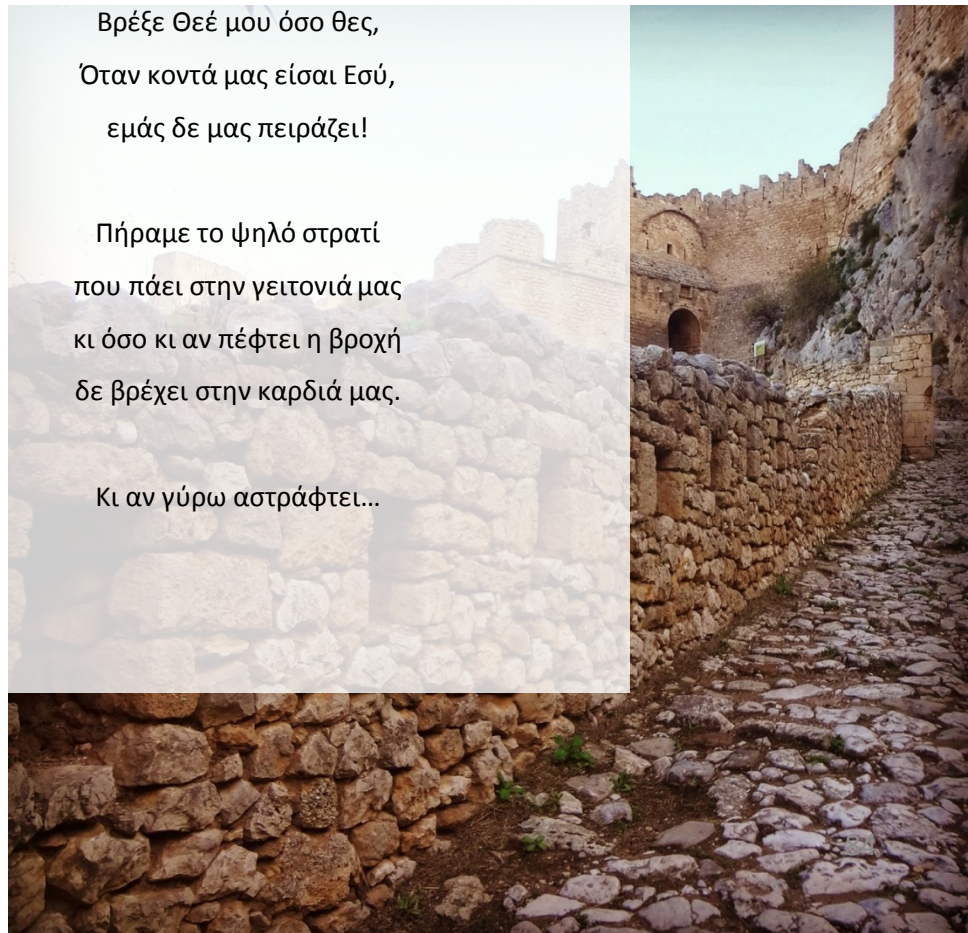
Πήραμε την ανηφοριά
στο σπίτι που μας βγάζει
στον δρόμο βρήκαμε βοριά
μας βρήκε και τ' αγιάζι.

Κι αν γύρω αστράφτει και βροντά
είναι το σπίτι μας κοντά
γι' αυτό και δε μας νοιάζει!

Βρέξε Θεέ μου όσο θες,
Όταν κοντά μας είσαι Εσύ,
εμάς δε μας πειράζει!

Πήραμε το ψηλό στρατί
που πάει στην γειτονιά μας
κι όσο κι αν πέφτει η βροχή
δε βρέχει στην καρδιά μας.

Κι αν γύρω αστράφτει...

ΚΛΕΦΤΕΣ ΚΙ ΑΣΤΥΝΟΜΟΙ

Παίζουν όσα παιδιά θέλουν και χωρίζονται σε δύο ομάδες. Η μία είναι οι κλέφτες και η άλλη οι αστυνόμοι. Οι αστυνόμοι προσπαθούν να πιάσουν τους κλέφτες, ακουμπώντας τους στην πλάτη. Αυτοί για να προφυλαχτούν, ακουμπούν με την πλάτη κάτω ή στον τοίχο.

Αλλά και οι κλέφτες προσπαθούν συγχρόνως ν' ακουμπήσουν στην πλάτη τους αστυνόμους. Όποιον τον ακουμπήσουν στην πλάτη, βγαίνει από το παιχνίδι. Νικήτρια είναι όποια ομάδα μείνει με τα περισσότερα παιδιά.

ΙΑ. ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ

ΙΒ. ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

Οι λέξεις μπερδεύτηκαν. Να τις ξεχωρίσετε και να τις γράψετε σε όποιο σπίτι ταιριάζει η καθεμιά.

βράχοςάμμοςκούρασηβιασύνηευκολίαστέρεοασφαλέςκαταστροφή

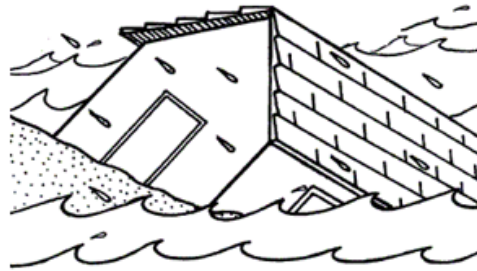

Να ενώσετε τις λέξεις με τις φράσεις που ταιριάζουν:

ΣΠΙΤΙ

ΧΤΙΣΙΜΟ ΣΤΗΝ ΠΕΤΡΑ

ΧΤΙΣΙΜΟ ΣΤΗΝ ΑΜΜΟ

ΚΑΚΟΚΑΙΡΙΑ

ΠΡΟΒΑΤΑ

ΛΥΚΟΙ

Οι μαθητές του Χριστού, όλοι οι Χριστιανοί

Η ζωή κάθε ανθρώπου

Τα προβλήματα, οι πειρασμοί της ζωής

Η ζωή χωρίς Θεό

Η ζωή με οδηγό τις εντολές του Χριστού

Όσοι θέλουν να μας απομακρύνουν από το δρόμο του Θεού

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ!

Α. ΒΑΣΙΚΟΣ ΔΟΓΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ

(Αυτό που κυρίως προσπαθούμε να μείνει στα παιδιά ως στοιχείο κατήχησης)

Να πιστέψουν τα παιδιά, με αφορμή την παραβολή των εργατών του αμπελώνα, πως ο Υιός του Θεού περίμενε την ανταπόκριση του ανθρώπου για να κατέβει από τους Ουρανούς, από αγάπη στο πλάσμα Του.

Β. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

(Μια σύντομη απεικόνιση του μαθήματος για πιο εύκολη δική μας απομνημόνευση)

- Πώς μοιάζει η Βασιλεία των Ουρανών; Ο Χριστός απαντά με παραβολή.
- Ο ιδιοκτήτης του αμπελώνα πηγαίνει πολύ πρωί στην αγορά ψάχνοντας για εργάτες.
- Προσφέρει ως αμοιβή ένα δηνάριο, οι εργάτες συμφωνούν ευχαρίστως και αρχίζουν δουλειά.
- Ο ιδιοκτήτης πηγαίνει ξανά ως αργά το απόγευμα πολλές φορές, φέρνοντας να δουλέψει όποιον άνεργο βρει.
- Ακόμα και οι τελευταίοι εργάζονται με όρεξη.
- Το βράδυ το αφεντικό μοιράζει ένα δηνάριο σε όλους, αρχίζοντας από τους τελευταίους.
- Οι πολύ πρωϊνοί εργάτες παραπονιούνται, γιατί οι τελευταίοι πήραν τα ίδια χρήματα με τους πρώτους.
- Ο ιδιοκτήτης απαντά πως έδωσε στους πρώτους ό,τι είχαν συμφωνήσει, το τι έγινε με τους άλλους είναι δική του δουλειά, που τους παρακολουθούσε όλους.
- Όπως ο Χριστός περίμενε την κατάλληλη στιγμή να γεννηθεί ως άνθρωπος από την Παναγία μας, έτσι περιμένει τον καθένα μας να Τον συναντήσουμε.
- Η Βασιλεία Του ανοικτή για όλους κάθε στιγμή, αρκεί να αποφασίσουμε να εργαστούμε στην αρετή και στην αγάπη.
- Προσοχή όμως: πολλοί οι κλητοί, ολίγοι δε εκλεκτοί.

Γ. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΔΙΗΓΗΣΗ

(Μια ιδέα για τον τρόπο αφήγησης)

Πιθανές ερωτήσεις για να ξεκινήσουμε

- Ποιο είναι το επάγγελμα που ονειρεύεσαι να κάνεις; Τι άδικο θα μπορούσε να σου συμβεί σ' αυτό;
- Τι περιμένουν οι άνθρωποι από την εργασία τους;
- Τι πρέπει να κάνει ένας καλός εργάτης και ένας καλός εργοδότης;
- Θυμάσαι την ιστορία του Αγίου Ληστή πάνω στον Σταυρό; Πότε ομολόγησε την πίστη του και τι κέρδισε;

Κάθε φορά που ο Χριστός μιλούσε στους ανθρώπους για τη Βασιλεία των Ουρανών, όλοι αναρωτιούνταν πώς να μοιάζει. Μήπως είναι σαν τις αυτοκρατορίες αυτού του κόσμου; Μήπως ο Βασιλιάς της έχει στρατό και υπηρέτες, που εμποδίζουν τους πολίτες να Τον ενοχλούν; Ο Κύριος, βέβαια, ήξερε όλες αυτές τις σκέψεις των μαθητών και του απλού λαού, γι' αυτό και διάλεγε σοφές παραβολές για να φανερώσει την αλήθεια.

«Η Βασιλεία των Ουρανών» είπε μια μέρα ο Χριστός μας, «μοιάζει με τον ιδιοκτήτη ενός μεγάλου αμπελώνα που ζητούσε εργάτες για να μαζέψουν τα σταφύλια. Βγήκε, λοιπόν, πολύ πρωί, πριν ακόμα ξημερώσει, στην αγορά κι έψαχνε προσεκτικά. Είχαν, πραγματικά, μαζευτεί εκεί πολλοί που ήθελαν να δουλέψουν. Τους φώναξε όλους και συμφώνησε μαζί τους μία πολύ καλή αμοιβή: ένα δηνάριο στον καθένα, αν εργαστούν έως το βράδυ. Έτσι, έφυγαν μαζί του χαρούμενοι για το κτήμα.

Καθώς η ημέρα προχωρούσε, ο ιδιοκτήτης βγήκε πολλές φορές ακόμα στην αγορά. Όποιον έβρισκε χωρίς εργασία, αμέσως του πρότεινε να έρθει στον αμπελώνα να βοηθήσει. Όταν έφτασαν πια κι οι τελευταίοι στο κτήμα του, είχαν μαζευτεί σχεδόν όλα τα σταφύλια. Κι όμως, έπεσαν κι αυτοί με τα μούτρα στη δουλειά, κουβαλώντας κοφίνια και τακτοποιώντας, όπως ήταν ξεκούραστοι, όλα όσα άφηναν πίσω τους οι πιο παλιοί και κουρασμένοι.

Το βράδυ όλοι οι εργάτες μπήκαν στη σειρά για πληρωθούν. Το αφεντικό άρχισε απ' αυτούς που ήρθαν αργά το απόγευμα κι έδωσε στον καθένα από ένα δηνάριο. Προχώρησε, φτάνοντας σ' όσους είχαν αρχίσει πρώτοι από τα ξημερώματα, δίνοντας τους πάλι από ένα δηνάριο. Κάποιοι όμως διαμαρτυρήθηκαν, γιατί, αφού είχαν κοπιάσει τόσες ώρες στον καυτό ήλιο, πίστευαν πως άξιζαν να πληρωθούν περισσότερα! Νόμιζαν ότι μια κι οι πιο αργοπορημένοι πήραν από ένα δηνάριο, ο ιδιοκτήτης θα πρόσφερε σ' αυτούς σαν έκπληξη κάτι παραπάνω. Όμως το αφεντικό τούς θύμισε πως είχαν συμφωνήσει με χαρά ένα δηνάριο για το μεροκάματο, άρα δεν αδικήθηκαν καθόλου. Το τι έδωσε στους υπόλοιπους ήταν δική του δουλειά. Εκείνος τους παρακολουθούσε όλους και ήξερε καλύτερα».

Κι αληθινά: η Βασιλεία των Ουρανών είναι ανοιχτή σαν τον αμπελώνα του σοφού αφεντικού, για όποιον θέλει να εργαστεί στην αρετή και στην αγάπη. Η αμοιβή κάθε δουλευτή, μοναδική: είναι η χαρά του Παραδείσου μέσα στην αγκαλιά του Θεού. Όπως ο Χριστός μας περίμενε την κατάλληλη στιγμή να γεννηθεί σαν άνθρωπος για την σωτηρία μας από την Παναγία, έτσι ψάχνει τότε ο καθένας μας θα είναι έτοιμος, για να Τον συναντήσει και να κατοικήσει στην καρδιά του. Άλλος μπορεί από τα μικρά του χρόνια να αγαπήσει τον Θεό, άλλος όμως μπορεί να Τον πιστέψει αργότερα, έπειτα από βάσανα και ταλαιπωρίες. Ακόμα και στο τέλος της ζωής μας Εκείνος περιμένει να Τον αναγνωρίσουμε, όπως έκανε ο Ληστής επάνω στον Σταυρό. Γι' αυτό ποτέ δεν σταματά να μας ζητά και να μας ψάχνει, γεμάτος στοργή και αγάπη.

Προσοχή όμως! Κάποτε φτάνει το βράδυ, δηλαδή, η ώρα που θα φύγουμε από τον κόσμο αυτό. Μακάρι να μη χάσουμε έστω και την τελευταία ευκαιρία να μπούμε στη Βασιλεία του Θεού. Γιατί η παραβολή τελείωνε με μια φράση που δείχνει πως δε θα δώσουν όλοι σημασία στην κλήση Του: «Πολλοί είναι οι καλεσμένοι, αλλά λίγοι αυτοί που δέχτηκαν».

Πιθανές ερωτήσεις εμπέδωσης

- Γιατί παραπονέθηκαν οι πρωϊνοί εργάτες κατά την ώρα της πληρωμής; Τι νόμιζαν για τον εαυτό τους;
- Ο εργοδότης αδίκησε τους πρωϊνούς εργάτες; Τι είχαν συμφωνήσει;
- Τι πρόσφεραν οι πρωϊνοί εργάτες και τι οι τελευταίοι; Με τι χαιρόταν ο καλός εργοδότης;
- Τι συμβολίζουν ο αμπελώνας, η ημέρα της εργασίας, ο κόπος των εργατών, οι πρωϊνοί εργάτες;

Δ. ΣΥΝΟΗΜΑ

(Μια σύντομη πρόταση που μπορούμε να δίνουμε στα παιδιά σε τετραδιάκι κ.λπ.)

Ο Χριστός μάς καλεί όλους στη Βασιλεία Του, περιμένοντας την κατάλληλη στιγμή για τον καθένα μας, όπως περίμενε την απάντηση της Παναγίας μας για να πάρει την ανθρώπινη φύση και να μας σώσει.

Ε. ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

(Παράπλευρες γνώσεις που θα μπορούσαν να κερδίσουν τα παιδιά αν καλύψουμε το βασικό μας στόχο και γίνει συζήτηση)

1. Συχνά επανερχόμαστε στα μαθήματά μας στην έννοια της Βασιλείας των Ουρανών. Αυτό είναι απαραίτητο, για να εδραιωθεί στα παιδιά η αίσθηση της αιωνιότητας που η καθημερινή ρουτίνα τείνει συνεχώς να μειώνει. Αλλά και ο Κύριος αφιέρωσε πολλές παραβολές στο θέμα αυτό, ώστε να κινητοποιηθούμε προς τη σωτηρία. Η συγκεκριμένη ειπώθηκε προς τους μαθητές για να μη θεωρήσουν την πίστη και την υπακοή στο Θεό σαν ένα είδος εμπορικής συναλλαγής. Η Βασιλεία των Ουρανών δεν αγοράζεται. Χαρίζεται, όχι γιατί την δικαιούμαστε, αλλά γιατί την επιθυμούμε βαθιά και κοπιάζουμε για αυτήν, ελκύνοντας έτσι το έλεος του Θεού.

2. Αμπελώνας είναι η Εκκλησία, οι ψυχές των πιστών και ιδιοκτήτης ο Θεός. Δεν έχει ανάγκη ο Θεός να εργαστούμε και να κοπιάσουμε στο αμπέλι Του · αντίθετα, εμείς ωφελούμαστε από αυτό το έργο. Κι όμως, ο φιλόanthρωπος Κύριος μάς αξιώνει να καλούμαστε εργάτες Του και μάλιστα αμειβόμενοι. Η ημέρα κατά την οποία ο ιδιοκτήτης ζητούσε εργάτες συμβολίζει τον χρόνο της ζωής μας, πέρα από τον οποίο δε θα μπορούμε να δουλέψουμε για την σωτηρία μας.

3. Ο ιδιοκτήτης κατέβηκε πολλές φορές στην αγορά, αναζητώντας δουλευτές. Η αγορά, όπου περίμεναν χωρίς απασχόληση οι εργάτες, συμβολίζει τον καιρό της αμαρτίας και της άγνοιας του θελήματος του Θεού. Άλλοι από μας καλούμαστε ή ανταποκρινόμαστε νωρίς, άλλοι πολύ αργότερα. Οι διαρκείς προσπάθειες του ιδιοκτήτη δείχνουν το συνεχές ενδιαφέρον του Θεού για την σωτηρία μας και τις άπειρες ευκαιρίες που μας προσφέρει, οι οποίες συχνά περνούν απαρατή-

ρητες κι ανεκμετάλλευτες. Εκείνος όμως συνεχίζει να μας καλεί κοντά Του έως την ώρα του θανάτου μας. Το θέμα είναι πότε εμείς θα ανταποκριθούμε σ' αυτήν την κλήση. Το γεγονός πως ο κύριος του αμπελώνα καλούσε εργάτες έως αργά το βράδυ δεν σημαίνει πως μπορούμε να αναβάλλουμε συνεχώς τη μετάνοιά μας δείχνοντας αμέλεια. Κανείς μας δεν γνωρίζει πότε θα φύγει απ' αυτή τη ζωή.

4. Κάπως έτσι, θα λέγαμε, πως έδρασε ο Θεός και στην προετοιμασία του κόσμου για την ενανθρώπιση του Υιού Του. Από την έξοδο των πρωτοπλάστων από τον Παράδεισο μέσα σε όλη την πορεία του ανθρώπου στην Παλαιά Διαθήκη, ο Κύριος καλεί τα πλάσματα Του να συμμετέχουν στο σχέδιο της σωτηρίας του ανθρωπίνου γένους. Οι Δίκαιοι ανταποκρίνονται διαμέσου των αιώνων έως ότου ανθίσει ο καρπός όλων των Αγίων, ανδρών και γυναικών, της εποχής εκείνης: η Θεοτόκος. Τότε έρχεται το πλήρωμα του χρόνου για την αληθινή κλήση, την οποία η Παναγία μας αποδέχεται ταπεινά, χαρίζοντας σ' όλους μας τη δυνατότητα σωτηρίας.

5. Οι πρώτοι εργάτες συμφώνησαν στη γενναία αμοιβή του ενός δηναρίου με χαρά. Ήξεραν, δηλαδή, το μεγάλο όφελος που θα αποκόμιζαν. Οι επόμενοι δεν έκαναν καμία συμφωνία, έχοντας την ταπεινή πεποίθηση πως δεν μπορούσαν να θέσουν θέμα ύψους μισθού, αφού έφτασαν αργοπορημένοι. Αυτή τους η θέση τους έκανε να νιώθουν υποχρέωση και να εργαστούν με μεγάλη διάθεση και ορμή, ώστε να ξεπεράσουν ίσως και την εργασία των πρώτων. Ας θυμηθούμε τον Ληστή και τη μεγαλειώδη ομολογία του στο τέλος της ζωής του. Δείχνει ζωντανή πίστη καλώντας τον Χριστό Βασιλιά την στιγμή της έσχατης ταπείνωσής Του, όπου όλοι σχεδόν οι ακόλουθοί Του Τον είχαν εγκαταλείψει. Γι' αυτό και άνοιξε πρώτος τον Παράδεισο.

6. Ο οικοδεσπότης καλεί για πληρωμή αρχικά τους τελευταίους εργάτες για δύο λόγους. Πρώτον, φαίνεται έτσι πως η χαρά της Βασιλείας των Ουρανών είναι κοινή για όλους όσους θα φιλοξενεί. Κανείς, όσο αργά κι αν κλήθηκε, δεν θα είναι παραπονούμενος, εφόσον ανταποκρίθηκε στο κάλεσμα. Σίγουρα, όσο περισσότερο αγάπησε κάποιος τον Θεό (ας σκεφτούμε τους Αγίους που εορτάζουν τις ημέρες αυτές, όπως τον άγιο Νικόλαο, την αγία Βαρβάρα, τον άγιο Σπυρίδωνα κλπ), τόσο μεγαλύτερη αγαλλίαση θα νιώθει με την παρουσία Του («ἄλλη δόξα ἡλίου, καὶ ἄλλη δόξα σελήνης, καὶ ἄλλη δόξα ἀστέρων· ἀστὴρ γὰρ ἀστέρος διαφέρει ἐν δόξῃ» Α' Κορινθ. ιε' 41). Δεύτερον, για να αποδειχθεί, από τα παράπονα μερικών από τους πρώτους εργάτες, πως πολλοί από τους φαινομενικά καλούς και συνεπείς Χριστιανούς μπορεί να είναι κλητοί, όχι όμως εκλεκτοί («μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνατε» Ιωάν. ζ' 24). Αν βλέπουν τη σχέση τους με τον Θεό σαν εμπορική συναλλαγή και θέλουν μεγαλύτερες αμοιβές από άλλους, δε θα μπορέσουν να απολαύσουν την αγάπη Του. Ο Χριστιανός χαίρεται σαν τους αγγέλους με κάθε αμαρτωλό που επιστρέφει, χωρίς να θεωρεί τον εαυτό του ανώτερο πνευματικά. Γι' αυτό και η παραβολή τελειώνει με τρόπο που προκαλεί προβληματισμό και εγρήγορση: «Οὕτως ἔσονται οἱ ἔσχατοι πρῶτοι καὶ οἱ πρῶτοι ἔσχατοι· πολλοὶ γὰρ εἰσι κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί».

(Δυσκολίες που συναντήσαμε στο παρελθόν και ιδέες αντιμετώπισης)

1. «Γιατί ο Θεός δεν καλεί όλους τους ανθρώπους από την αρχή της ζωής τους;». Ο Θεός πάντοτε μας καλεί κοντά Του. Για τον καθέναν από μας όμως υπάρχει πάντα η ειδική στιγμή της ιδιαίτερης κλήσης, που γίνεται την πιο κατάλληλη στιγμή, όταν ο Κύριος βλέπει πως είμαστε έτοιμοι να επιλέξουμε ελεύθερα. Σίγουρα το κριτήριο Του είναι η αγάπη και θα πρέπει να Τον εμπιστευόμαστε.

2. «Δεν είναι κάπως άδικο να αμείβονται όλοι οι εργάτες το ίδιο; Αξίζει το ίδιο η δουλειά εκείνου που τράβηξε όλη την κούραση της ημέρας με εκείνου που έφτασε το βράδυ;» Ο Χριστός μάς είπε αυτή την παραβολή, ακριβώς για να σταματήσουμε να σκεφτόμαστε τη Βασιλεία των Ουρανών σαν μια οποιαδήποτε ανθρώπινη εργασία που έχει ωράριο και μισθό. Στην κανονική μας δουλειά ο εργαζόμενος είναι σωστό να πληρώνεται ανάλογα με τις ώρες και τη δυσκολία της εργασίας του. Η αγάπη του Θεού όμως – γιατί αυτό είναι η Βασιλεία Του – δεν είναι κάτι που αγοράζεται και κοστολογείται. Ο Θεός μάς χαρίζει τον Παράδεισο και όσοι όντως Τον αγαπούν κι απαντούν στο κάλεσμά Του αισθάνονται ανάξιοι για τέτοιο δώρο! Νιώθουν πως, ακόμα κι όλη τους τη ζωή να αγωνίζονται, δεν αρκεί ο χρόνος για να μετανοήσουν αληθινά. Θεωρούν τον εαυτό τους προνομιούχο που γνώρισαν από νωρίς το θέλημα του Κυρίου και Τον παρακαλούν ν' αξιώσει κι άλλους να το επιτύχουν. Οι Άγιοί μας, όπως ο άγιος Νικόλαος που εορτάζουμε τώρα, πρεσβεύουν για όλους τους αμαρτωλούς στον ουρανό! Γι' αυτό η απόλαυση της Βασιλείας του Θεού, η χαρά της παρουσίας Του δε μετριέται με ώρες εργασίας, αλλά με την ποιότητα της μετάνοιας και της αγάπης που χαρακτηρίζει την ψυχή μας. Άλλος, για να το πετύχει αυτό, χρειάζεται μια ολόκληρη ζωή κι άλλος μόνο λίγες ώρες (π.χ. ο εκ δεξιών Ληστής).

3. «Τι θα πει "πολλοί γάρ εισί κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί"; Ο Θεός καλεί πολλούς αλλά διαλέγει λίγους;» Στα χέρια του Θεού είναι η κλήση. Όλους μας καλεί και μάλιστα πολλές φορές. Όλους επιθυμεί να μας διαλέξει. Όμως αυτό πια είναι στα δικά μας χέρια. Ουσιαστικά, εμείς διαλέγουμε αν θα είμαστε κοντά Του, ανάλογα με την προσωπική μας ελευθερία και ανταπόκριση.

Ζ. ΠΗΓΕΣ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ

(Απαραίτητα αγιογραφικά χωρία και βοηθητικά ερμηνευτικά έργα)

1. Κατά Ματθαίον Ευαγγέλιον, κ' 1-16.
2. Κατά Ιωάννην Ευαγγέλιον, ζ' 24.
3. Π. Τρεμπέλα, «Υπόμνημα εις το κατά Ιωάννην Ευαγγέλιον», εκδ. αδελφ. Θεολόγων «Ο Σωτήρ».
4. Ιωάννου Χρυσοστόμου, «Μαργαρίται», εκδόσεις Β. Ρηγοπούλου.
5. Οι εργάτες του αμπελώνα, www.enromiosini.gr.

Η. ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΣ ΥΜΝΟΣ

Ῥάβδος ἐκ τῆς ρίζης Ἰεσσαί, καὶ ἄνθος ἐξ αὐτῆς Χριστέ, ἐκ τῆς Παρθένου ἀνεβλάστησας, ἐξ ὄρους ὁ αἰνετὸς κατασιίου δασέος, ἦλθες σαρκωθεὶς ἐξ ἀπειράνδρου, ὁ ἄυλος καὶ Θεός. Δόξα τῇ δυνάμει σου, Κύριε.

Θ. ΤΡΑΓΟΥΔΙ

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΑ ΚΑΛΑΝΤΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΘΡΑΚΗΣ

Ύψε Χριστὸς γεννήθηκε κι ο κόσμος δεν το νοιώθει
κι ο κόσμος και τα οικούμενα κι ο βασιλιάς Ηρώδης.

Κι εκεί π' ακούμπησ' ο Χριστὸς χρυσὸ δεντράκι βγήκε,
χρυσὸ δεντρί, χρυσὸ κλωνί, χρυσὸ μαργαριτάρι.

Το δέντρο ἦταν ο Χριστὸς, τα κλώνια οι Αποστόλοι
και τα γαρουφαλάκια του ἦταν οι Προφητάδες,

που προφητούσαν κι ἔλεγαν για του Χριστοῦ τα πάθη.
Κι εμεῖς Χριστὸν εψάλαμε, Χριστὸς να μας φυλάει.

Ὅσ' ἄστρα ἔχει ο ουρανὸς και φύλλα τα δεντράκια,
τόσα καλά να δώσει ο Θεὸς σ' αυτό το νοικοκύρη.

ΛΙΟΝΤΑΡΙΑ ΠΟΥ ΚΟΙΜΟΥΝΤΑΙ

Όλοι οι παίκτες ξαπλώνουν στο πάτωμα ανάσκελα και κάθονται ακίνητοι. Ο αρχηγός (που έχουμε διαλέξει) προσπαθεί να δει αν κινούνται τα "ακίνητα λιοντάρια" κι αν δεν κινούνται, προσπαθεί να τους κάνει να χάσουν με μορφασμούς, πειράγματα, αστεία κλπ. Όποιος κουνηθεί, σηκώνεται και γίνεται βοηθός του αρχηγού, παρατηρώντας κι αυτός με τη σειρά του όλους τους παίκτες και προσπαθώντας μαζί με τον αρχηγό να τους κάνουν να χάσουν. Απαγορεύεται το άγγιγμα! Κερδίζει το τελευταίο "κοιμώμενο λιοντάρι"!!!

ΙΑ. ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ

ΙΒ. ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

Μπορείτε να βάλετε τις λέξεις στη σωστή τους θέση:

(Νικόλαος, έξι, πρωί, απόγευμα, βράδυ (x2), αμπελώνα, σταφύλια, εργάτες, δηνάριο (x2), τελευταίοι, περισσότερα, πολλοί, λίγοι, όρεξη, συναντήσουμε, Παραδείσου, Θεού (x2), αρετή, αγάπη, τέλος)

Ο Χριστός είπε:

«Η Βασιλεία των Ουρανών μοιάζει με τον ιδιοκτήτη ενός _____, που ζητούσε _____ για να μαζέψουν τα _____. Πολλοί συμφώνησαν να εργαστούν από το _____ ως το _____, με αμοιβή ένα _____. Ο ιδιοκτήτης έφερνε ως αργά το _____ όποιον ήθελε να δουλέψει. Ακόμα και οι _____ εργάστηκαν με _____. Το _____ το αφεντικό μοίρασε σ' όλους από ένα _____. Κάποιοι διαμαρτυρήθηκαν, γιατί πίστευαν πως έπρεπε να πάρουν _____.»

Κι αληθινά:

Ο Χριστός μας περιμένει όλους ως το _____ της ζωής μας να τον _____. Η Βασιλεία των Ουρανών είναι ανοιχτή για όποιον θέλει να εργαστεί στην _____ και στην _____. Η αμοιβή μας είναι η χαρά του _____ μέσα στην αγκαλιά του _____.

Προσοχή όμως!

Η παραβολή τελείωσε έτσι: «_____ είναι οι καλεσμένοι, αλλά _____ αυτοί που δέχτηκαν.

Ένας εκλεκτός του _____ είναι και ο Άγιος _____ που τον γιορτάζουμε στις _____ Δεκεμβρίου.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ!

Η ΠΑΡΑΒΟΛΗ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΔΕΙΠΝΟΥ

Α. ΒΑΣΙΚΟΣ ΔΟΓΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ

(Αυτό που κυρίως προσπαθούμε να μείνει στα παιδιά ως στοιχείο κατήχησης)

Να διδαχθούν τα παιδιά πως ο Υιός του Θεού σαρκώθηκε εκ Πνεύματος Αγίου και Μαρίας της Παρθένου και Θεοτόκου.

Β. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

(Μια σύντομη απεικόνιση του μαθήματος για πιο εύκολη δική μας απομνημόνευση)

- Χριστούγεννα: ο Χριστός σαρκώνεται από την Παναγία μας με τη Χάρη του Αγίου Πνεύματος.
- Η Εκκλησία μάς προετοιμάζει για τη γιορτή των Χριστουγέννων και μας θυμίζει την παραβολή του Μεγάλου Δείπνου.
- Ενωνόμαστε με τον Χριστό, μόνο κοινωνώντας το Σώμα και το Αίμα Του · όλα τα υπόλοιπα απλώς μας βοηθούν.
- Ένας άνθρωπος ετοίμασε βραδινό δείπνο με ιδιαίτερη φροντίδα.
- Έστειλε τον δούλο του να πει στους καλεσμένους πως το τραπέζι είναι έτοιμο. Οι καλεσμένοι προσπαθούν να δικαιολογήσουν την αδυναμία τους να πάνε στο δείπνο: ο πρώτος αγόρασε χωράφι, ο δεύτερος βόδια, ο τρίτος έκανε οικογένεια.
- Ο δούλος επιστρέφει κι ενημερώνει τον κύριό του. Εκείνος προστάζει το δούλο να βρει φτωχούς, περιφρονημένους, ανάπηρους κι αυτούς να καλέσει στη θέση των άλλων.
- Ο δούλος υπακούει. Μένει κι άλλος χώρος στο τραπέζι. Έπειτα καλεί και τους άστεγους με επιμονή (μην ντραπούν) ώστε κι εκείνοι να χαρούν με τα αγαθά που ετοίμασε ο κύριος της παραβολής.
- Κύριος=ο Θεός, δούλος= οι απεσταλμένοι του Θεού στη γη, καλεσμένοι= όλοι οι άνθρωποι, κυρίως οι βαπτισμένοι Χριστιανοί.
- Ο Θεός έχει ετοιμάσει τραπέζι εδώ στη γη (μυστήριο Θείας Ευχαριστίας) και στον Ουρανό (αιώνια Βασιλεία του Θεού)- Στη γιορτή των Χριστουγέννων να συμμετάσχουμε όλοι προετοιμασμένοι στο τραπέζι της Θείας Ευχαριστίας, να μην κάνουμε Χριστούγεννα χωρίς Χριστό.

Γ. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΔΙΗΓΗΣΗ

(Μια ιδέα για τον τρόπο αφήγησης)

Πιθανές ερωτήσεις για να ξεκινήσουμε

- Ποιους θα καλούσες σε ένα γιορτινό δείπνο; Έχεις καλέσει τους φίλους σου για δείπνο;
- Περίγραψε μας τις ετοιμασίες, τα φαγητά, το τραπέζι για το δείπνο που θα έκανες.
- Πώς θα σου φαινόταν αν οι καλεσμένοι σου αρνούσαν να έλθουν;
- Ποιο μυστήριο της Εκκλησίας μας μοιάζει με ένα λαμπρό δείπνο;
- Ποια μεγάλη γιορτή πλησιάζει; Τι γιορτάζουμε σ' αυτήν;

➤ **Πρόταση θεατρικής δραστηριότητας:** Το παιχνίδι του «ναι» και του «όχι»

Όλοι περιμένουμε με ανυπομονησία να γιορτάσουμε σε λίγες μέρες τη Γέννηση του Χριστού. Ο Υιός του Θεού γίνεται αληθινός άνθρωπος από αγάπη για τα πλάσματά Του! Με τη χάρη του Αγίου Πνεύματος ο Χριστός μας παίρνει σάρκα από την Παναγία μας και γεννιέται στην πόλη του Δαβίδ, τη Βηθλέεμ.

Πέρασαν όμως τόσοι αιώνες από τότε! Τα σημερινά Χριστούγεννα δε μοιάζουν καθόλου με εκείνα τα πρώτα στο σκοτεινό σπήλαιο. Η Εκκλησία μας, λοιπόν, μάς προετοιμάζει κατάλληλα για τη μεγάλη αυτή Δεσποτική εορτή, θυμίζοντάς μας πως Χριστούγεννα δεν είναι τα πολύχρωμα φώτα και τα φανταχτερά στολίδια, αλλά η ένωσή μας με τον Χριστό που γεννιέται. Και πώς γίνεται αυτό; Αρκεί να νηστεύσουμε, να προσευχηθούμε και να κάνουμε καλές πράξεις, βοηθώντας όσους έχουν ανάγκη; Όλα αυτά είναι ωφέλιμα και βοηθούν την ψυχή μας. Μόνο, όμως, όταν συμμετέχουμε στη Θεία Ευχαριστία και κοινωνούμε μετανιωμένοι το Σώμα και το Αίμα του Χριστού μας, ενωνόμαστε αληθινά μαζί Του. Αυτό ακριβώς μας θυμίζει και το Ευαγγέλιο που αναφέρεται στην παραβολή του Μεγάλου Δείπνου.

Ένας οικοδεσπότης, λέει η παραβολή, ετοίμασε κάποτε πλούσιο βραδινό τραπέζι και κάλεσε πολλούς. Ασχολήθηκε ο ίδιος προσωπικά με την προετοιμασία και φρόντισε με αγάπη, ώστε να προσφέρει άφθονα αγαθά στους καλεσμένους του. Όμως εκείνοι δεν παρουσιάστηκαν κι έτσι έστειλε έναν υπηρέτη, για να τους πει πως όλα είναι έτοιμα κι ο κύριός του τούς περιμένει. Ο δούλος πραγματικά τούς βρήκε, αλλά όλοι τον υποδέχτηκαν με πολύ ψυχρό τρόπο, αρχίζοντας τις δικαιολογίες. «Αγόρασα ένα χωράφι, είπε ο πρώτος, και θέλω να πάω να το δω. Θεώρησέ με δικαιολογημένο». «Αγόρασα πέντε ζευγάρια βόδια, είπε ο δεύτερος, και θέλω να τα δοκιμάσω. Συγχώρησε την απουσία μου». «Εγώ έκανα οικογένεια κι έχω πολλές φροντίδες τώρα», είπε τέλος ο τρίτος, χωρίς καν να ζητήσει συγγνώμη για την απουσία του από το τραπέζι.

Ο υπηρέτης στενοχωρημένος επέστρεψε στον αφέντη του. Του μίλησε για την αχάριστη συμπεριφορά των καλεσμένων κι εκείνος οργισμένος πρόσταξε τον δούλο του: «Βγες στους δρόμους και μάζεψε τους φτωχούς, τους περιφρονημένους ανθρώπους, τους τυφλούς και τους ανάπηρους, αφού οι άλλοι δεν δέχτηκαν την πρόσκληση». Πρόθυμα ο δούλος υπάκουσε κι επιστρέφοντας του είπε πως έγιναν όλα όπως ακριβώς ήθελε και πως υπάρχει ακόμα χώρος αδειανός στο σπίτι. Τότε ο οικοδεσπότης του είπε να πάει να βρει τους άστεγους. «Πες τους να έρθουν. Να είσαι επίμονος στην πρόσκλησή σου, γιατί μπορεί να ντραπούν», είπε. «Θέλω να γεμίσει το σπίτι μου με ανθρώπους που θα χαίρονται στο γιορτινό τραπέζι μου. Σε βεβαιώνω ότι κανείς απ' όσους με περιφρόνησαν δε θα απολαύσει τα αγαθά του δείπνου που ετοίμασα για χάρη τους».

Μεγάλο δείπνο, σπουδαίο γιορτινό τραπέζι, έχει ετοιμάσει και για μας ο Θεός στη γη και στον Ουρανό. Γεμάτος αγάπη, μας θέλει όλους συμμετόχους στη χαρά Του. Ιδιαίτερα εμείς, οι βαπτισμένοι Χριστιανοί, έχουμε πάρει ονομαστική πρόσκληση για το μεγάλο δείπνο Του, από τη στιγμή που γίναμε μέλη της Εκκλησίας Του! Σε κάθε Θεία Λειτουργία ο Κύριος προσφέρει το Σώμα και το Αίμα Του, που τρέφει και δυναμώνει την ψυχή μας. Όταν από την επίγεια ζωή μας δεχόμαστε πρόθυμα την πρόσκλησή Του, τότε μονάχα μπορούμε να έχουμε κι εμείς μια θέση στο «Δείπνο» της Βασιλείας των Ουρανών.

Μήπως όμως μετρούν για μας περισσότερο άλλα πράγματα; Μήπως βρίσκουμε δικαιολογίες ν' απουσιάσουμε ή να φτάσουμε βιαστικοί κι απροετοίμαστοι; Ας σκεφτούμε προσεκτικά τι απάντηση θα δώσουμε στον Χριστό μας φέτος τα Χριστούγεννα, που θα μας καλέσει ξανά νωρίς το πρωί της μεγάλης αυτής γιορτής, πριν ακόμα ξημερώσει. Το τραπέζι θα είναι -όπως πάντοτε- στρωμένο με τα δώρα του Θεού: την ένωση με το Χριστό και τη σωτηρία μας. Εμείς θα δεχτούμε την πρόσκλησή Του; Θα θυμηθούμε άραγε, πως η νύχτα των Χριστουγέννων για κάθε Χριστιανό ξεκινάει με τη συμμετοχή στη χριστουγεννιάτικη Θεία Λειτουργία και στη Θεία Ευχαριστία; Ή θα ζήσουμε ψεύτικα Χριστούγεννα, δίχως τον νεογέννητο Χριστό;

Πιθανές ερωτήσεις εμπέδωσης

- Γιατί η Εκκλησία παρουσιάζει αυτές τις μέρες την παραβολή του μεγάλου δείπνου;
- Πώς φρόντισε ο οικοδεσπότης για το δείπνο;
- Ποιους κάλεσε πρώτους ο οικοδεσπότης; Γιατί αρνήθηκαν;
- Πώς αντέδρασε ο οικοδεσπότης όταν είδε ότι οι καλεσμένοι αργούσαν; Τι έκανε όταν αυτοί αρνήθηκαν να έρθουν;
- Ποιος μπορεί να συμμετάσχει στην Θεία Ευχαριστία; Πώς πρέπει να προετοιμαστεί;

Δ. ΣΥΝΟΗΜΑ

(Μια σύντομη πρόταση που μπορούμε να δίνουμε στα παιδιά σε τετραδιάκι κ.λπ.)

Ας συμμετέχουμε με καθαρή καρδιά στο μεγάλο Δείπνο, τη Θεία Λειτουργία, για να κάνουμε Χριστούγεννα μαζί με τον Χριστό!

Ε. ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

(Παράπλευρες γνώσεις που θα μπορούσαν να κερδίσουν τα παιδιά αν καλύψουμε το βασικό μας στόχο και γίνει συζήτηση)

1. Στη Σάρκωση και τη Γέννηση του Χριστού μας έχουμε την ελεύθερη συνεργασία Θεού και ανθρώπου (Παναγία), με αποτέλεσμα τη σωτηρία μας.
2. Όλες οι αρετές και οι πνευματικές ασκήσεις που έχουμε στη διάθεσή μας (νηστεία, προσευχή, εγκράτεια, ελεημοσύνη) πρέπει να μας προετοιμάζουν και να μας οδηγούν στο μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας, με το οποίο ενωνόμαστε αληθινά με τον Χριστό. Αν επιθυμούμε να υπερβούμε τη φθαρτή μεταπτωτική μας φύση, δηλαδή να έχουμε αιώνια ζωή, η συμμετοχή μας στο μυστήριο αυτό είναι απαραίτητη: «εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ φάγητε τὴν σάρκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου καὶ πῖντε αὐτοῦ τὸ αἷμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς. ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἔχει ζωὴν αἰώνιον, καὶ ἐγὼ ἀναστήσω αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ...ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἐν ἐμοὶ μένει, καὶ ἐγὼ ἐν αὐτῷ» (Ιωάν. στ' 52-56).
3. Το δείπνο είναι μεγάλο γιατί:
  - Εκείνος που καλεῖ είναι ο ίδιος ο Θεός. Όπως λέμε στη Θεία Λειτουργία, ο Κύριος είναι που προσφέρει και προσφέρεται.
  - Όσα παρατίθενται στο τραπέζι είναι πάρα πολύ μεγάλης πνευματικής σημασίας. Δεν πρόκειται για υλική τροφή, αλλά για ουράνια.

- Μπορεί το δείπνο αυτό να ικανοποιήσει ταυτόχρονα μεγάλο πλήθος ανθρώπων.

4. Στην παραβολή ο οικοδεσπότης έστειλε τον δούλο του, ώστε να ειδοποιήσει τους καλεσμένους. Ήταν συγκεκριμένη η ώρα του δείπνου. Αυτή η ώρα αρχίζει για την ανθρωπότητα με την ενανθρώπιση του Χριστού. Για αιώνες ολόκληρους περιμέναμε να έρθει ο Μεσσίας κι όταν Εκείνος ήρθε, μας κάλεσε σε ένα «παγκόσμιο Δείπνο» για όλη την ανθρωπότητα και για όλους τους αιώνες. Η ώρα όμως κατά την οποία καλούμαστε είναι ορισμένη. Δεν παρατείνεται ο χρόνος, γι' αυτό και δεν πρέπει να αναβάλλουμε.

5. Ο δούλος συμβολίζει τους απεσταλμένους του Θεού στη γη και ειδικότερα τον άγιο Ιωάννη το Βαπτιστή καθώς και τον ίδιο τον Ιησού Χριστό που πήρε μορφή δούλου για τη σωτηρία του ανθρώπινου γένους. Θα μπορούσαμε πλέον να πούμε ότι μας καλούν πια οι Απόστολοι, οι Άγιοι, οι πνευματικοί μας πατέρες κλπ.

6. Οι προφάσεις που βρίσκουν οι καλεσμένοι, ενώ είναι σοβαρές (μάλιστα αποτελούσαν και νόμιμες δικαιολογίες της εποχής για θέματα στράτευσης κλπ), στην ουσία δείχνουν ότι δεν υπάρχει διάθεση να συναντηθούν με τον κύριο της παραβολής. Αν πραγματικά ήθελαν, θα μπορούσαν να τακτοποιήσουν τις δουλειές τους και να πάνε. Ακόμα και τη γυναίκα του θα μπορούσε να πάρει ο νεόνυμφος της παραβολής, ώστε κι εκείνη να ωφεληθεί. Σίγουρα θα ήταν κι εκείνη ευπρόσδεκτη. Αξίζει, επίσης, να σκεφτούμε πως οι τρεις αυτές δικαιολογίες δεν αφορούν κάποια αμαρτωλή ασχολία, αλλά τρεις σημαντικούς τομείς της ανθρώπινης ζωής: την περιουσία (αγρός), την εργασία (ζευγάρια βόδια) και την οικογένεια (γάμος). Κι όμως, αν δεν τα ιεραρχήσουμε σωστά, ακόμα και τα καλά και τ' απαραίτητα στη ζωή μας μπορούν να μας χωρίσουν από τον Χριστό!

7. Ο Θεός απευθύνεται και στους σημερινούς χριστιανούς. Καθημερινά δεχόμαστε την πρόσκληση της Εκκλησίας για σωτηρία και για συμμετοχή στο μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας. Όμως στο άκουσμα της καμπάνας προτιμάμε τον ύπνο και την ξεκούραση, την εκδρομή ή την εργασία. Οι μέριμνες της καθημερινής ζωής συχνά μας απομακρύνουν από τον Θεό και εμποδίζουν την πνευματική μας πρόοδο.

8. Στην παραβολή φαίνεται ξεκάθαρα πως εκείνοι που προηγούνται για να καθίσουν στο τραπέζι και οι οποίοι πρώτοι προσκαλούνται, αποκλείονται στο τέλος από τη χαρά του οικοδεσπότη. Απ' αυτό καταλαβαίνουμε πως μπορεί κάποιος να φαίνεται ότι προσδεύει στην πνευματική του ζωή κι ότι είναι άξιος της χαράς του Κυρίου, αλλά στην ουσία να μην την αξίζει. Γι' αυτό ας φροντίζουμε να είμαστε Χριστιανοί όχι μόνο στα λόγια, αλλά και στις πράξεις. Πρόθυμα να κάνουμε το θέλημα του Θεού και όλα στη ζωή μας (οι σχέσεις, η ιδιοκτησία, η εργασία, η οικογένειά μας) να γίνονται αφορμή για να έρθουμε πιο κοντά Του κι όχι για να μας απομακρύνουν απ' Αυτόν.

9. Οι φτωχοί κι ανάπηροι της παραβολής συμβολίζουν τους απλούς και αμαθείς Ισραηλίτες, όπως τους 12 μαθητές του Κυρίου, που αναγνώρισαν τον Μεσσία. Αυτοί πήραν τη θέση των Φαρισαίων και γραμματέων, που ενώ είχαν κληθεί μέσα από τη γνώση της Παλαιάς Διαθήκης, αγνόησαν την κλήση κι αρνήθηκαν τον Χριστό. Οι ζητιάνοι και άστεγοι μοιάζουν με τα ειδωλολατρικά έθνη, που γνώρισαν κι αυτά με μεγάλο κόπο από την πλευρά των Αποστόλων (η επιμονή του δούλου της παραβολής) την Αλήθεια της Εκκλησίας. Όλοι ήταν στο σχέδιο του Θεού εξαρχής, τονίζεται όμως η άρνηση των πρώτων καλεσμένων, ώστε να φανεί η προσωπική τους ευθύνη.

10. Οι μέρες που πλησιάζουν μας καλούν να παρακαθήσουμε στο δείπνο που παραθέτει ο Κύριος, αν θέλουμε να ζήσουμε το πραγματικό νόημα των Χριστουγέννων. Η Θεία Λειτουργία είναι το μεγάλο δείπνο. Στο ιερό τραπέζι της παρατίθεται το Σώμα και το Αίμα του Χριστού. Η συμμετοχή μας σ' αυτήν, βέβαια, πρέπει να είναι συχνή και προετοιμασμένη με τη μετάνοια και την Εξομολόγηση. Ας τονίσουμε, όμως, ιδιαίτερα τη Θεία Λειτουργία των Χριστουγέννων, που τόσα παιδιά θα στερηθούν εξαιτίας των ξενόφερτων ρεβεγιόν! Εκεί και πάλι «σήμερα» ο Χριστός σαρκώνεται «έκ Πνεύματος Άγιου και Μαρίας τῆς Παρθένου». Στην παράδοση της Εκκλησίας μας η Λειτουργία αυτή ξεκινά πριν ακόμα ξημερώσει και το γιορτινό οικογενειακό τραπέζι στρώνεται το μεσημέρι, ως προέκταση της Αγίας Τράπεζας.

(Δυσκολίες που συναντήσαμε στο παρελθόν και ιδέες αντιμετώπισης)

1. Μιλώντας για τη Θεία Ευχαριστία, ο κατηχητής θα πρέπει να διευκρινίσει πως για να πάρουμε τα δώρα που μας προσφέρει ο Χριστός θα πρέπει να πάμε στο τραπέζι «καθαροί» στην ψυχή με την Ιερά Εξομολόγηση. Όπως όταν πηγαίνουμε σ' ένα εορταστικό τραπέζι είμαστε καθαροί και περιποιημένοι, πολύ περισσότερο στην πρόσκληση του Χριστού πρέπει να φροντίσουμε για την «καθαρότητα» της ψυχής μας, διαφορετικά η Θεία Κοινωνία, από φάρμακο αθανασίας, γίνεται πνευματικό βάρος εξαιτίας της αμέλειας και αδιαφορίας μας.
2. «Γιατί μόνο όσοι είναι βαπτισμένοι μπορούν να κοινωνήσουν; Δε μας καλεί όλους ο Κύριος στο δείπνο;» Δεν είναι απίθανο να δεχτούμε μια τέτοια ερώτηση, μια και στο κατηχητικό μας μπορεί να έχουμε και αβάπτιστα παιδιά, παιδιά μεταναστών κλπ. Και βέβαια όλους μας καλεί ο Θεός! Μάλιστα, το μυστήριο του Βαπτίσματος είναι εκείνο που μας βάζει στο σπίτι του οικοδεσπότη, την Εκκλησία. Η απόφασή μας να ακολουθήσουμε τους υπηρέτες Του, που μας μεταφέρουν την πρόσκληση (ιερείς) και να μπούμε στον Οίκο Του, μας δίνει και το δικαίωμα να καθίσουμε στο δείπνο.
3. «Ποια είναι τα αγαθά που έχει ετοιμάσει για μας ο Θεός;» Είναι άπειρα τα αγαθά αυτά. Δεν μπορούμε να τα συλλάβουμε με το ανθρώπινο μυαλό μας. Η συμμετοχή μας στο μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας σημαίνει ένωση με τον Θεό και πρόγευση του Παραδείσου. Αυτό είναι το δώρο μας όσο ακόμα ζούμε στη γη. Αλλά και μετά τον θάνατο ο Θεός μάς χαρίζει την Ουράνια Βασιλεία. Σίγουρα είναι δύσκολο να καταλάβουμε τι σημαίνει ότι θα είμαστε αναπαυμένοι με τους δίκαιους και με όλες τις αγγελικές δυνάμεις κι ότι θα ζούμε αιώνια χαρά δίπλα στον Κύριο.
4. «Γιατί η Θεία Ευχαριστία τελείται με ψωμί και κρασί;» Ψωμί και κρασί χρησιμοποίησε στην πρώτη Θεία Λειτουργία, το Μυστικό Του Δείπνο, ο ίδιος ο Χριστός μας. Τα υλικά αυτά είναι βασικά και πάντοτε θα υπάρχουν σε κάθε χρόνο και τόπο. Επίσης, αντιπροσωπεύουν τον ανθρώπινο κόπο που χρειάζεται για την προετοιμασία τους, ώστε να αντιπροσφέρουμε στον Θεό τα δώρα Του, αφού συμμετάσχουμε με την προσωπική μας προσπάθεια: «Τά Σά εκ τῶν Σῶν, σοί προσφέρομεν κατά πάντα καί διά πάντα».
5. «Αν οι πρώτοι δέχονταν την πρόσκληση τότε οι υπόλοιποι τι θα γίνονταν; Δεν θα προσκαλούνταν στο δείπνο;» Είναι βέβαιο ότι οι φτωχοί, οι άστεγοι κλπ δεν κλήθηκαν μόνο επειδή οι πρώτοι αρνήθηκαν την πρόσκληση. Σίγουρα θα προσκαλούνταν κι αυτοί, εφόσον στο σπίτι υπήρχε άπλετος χώρος και πλήθος αγαθών. Όμως με τον τρόπο αφήγησης της παραβολής, φάνηκε η αδιαφορία και σκληροκαρδία των πρώτων, για να προβληματιστούμε.

Ζ. ΠΗΓΕΣ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ

(Απαραίτητα αγιογραφικά χωρία και βοηθητικά ερμηνευτικά έργα)

1. Κατά Λουκάν Ευαγγέλιον, ιδ' 16-24.
2. Κατά Ιωάννην Ευαγγέλιον, στ' 52-59.
3. Π. Τρεμπέλα, «Υπόμνημα εις το κατά Λουκάν Ευαγγέλιον», εκδ. αδελφ. Θεολόγων «Ο Σωτήρ».
4. Π. Τρεμπέλα, «Υπόμνημα εις το κατά Ιωάννην Ευαγγέλιον», εκδ. αδελφ. Θεολόγων «Ο Σωτήρ».
5. Σεραφεΐμ Γ. Παπακώστα, Αι παραβολαί του Κυρίου, Αδελφότης Θεολόγων Η Ζωή, 2002.
6. Γεωργίου Πατρώνου, Κήρυγμα και Θεολογία, τομ. Α', εκδ. Αποστολικής Διακονίας, Αθήνα 2003.
7. Κυριακοδρόμιο, εκδ. Άρτος Ζωής, Αθήνα 2011.
8. Στεργίου Σάκκου "Ερμηνεία στο κατά Λουκάν Ευαγγέλιο" τόμος Β'.

Η. ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΣ ΥΜΝΟΣ

Μυστήριον ξένον ὄρῳ καὶ παρὰδοξον! οὐρανὸν τὸ σπήλαιον· θρόνον χερουβικὸν
τὴν Παρθένον· τὴν φάτνην χωρίον, ἐν ᾧ ἀνεκλίθη ὁ ἀχώρητος, Χριστὸς ὁ Θεός,
ὄν ἀνυμνοῦντες μεγαλύνομεν.

Θ. ΤΡΑΓΟΥΔΙ

ΤΟ ΔΕΙΠΝΟ

Υπήρχε άνθρωπος πλούσιος που φίλους του πολλούς
προσκάλεσε σε δείπνο που έστρωσε γι' αυτούς.
Οι δούλοι του χτυπήσαν την πόρτα καθενός,
αλλά οι καλεσμένοι τού είπαν δυστυχώς:

Ω, δε θα' ρθω,
ω, δε θα' ρθω εις το δείπνο, αγόρασα αγρό,
αγόρασα και βόδια και θέλω να τα ιδώ.
Παντρεύτηκα και πρέπει στο σπίτι να σταθώ,
λυπούμαι στο δείπνο δε θα' ρθω (2).

Τότε ο πλούσιος άνθρωπος λυπήθηκε πολύ.
Τους δούλους πάλι στέλνει κι αρχίζει να καλεί.
« Ελάτε οι πονεμένοι, ελάτε οι φτωχοί,
το δείπνο είναι στρωμένο γι' αυτόν που δε θα πει...»

Ω, δε θα' ρθω...

Κι έτσι το δείπνο στρώθηκε ψηλά στον ουρανό
κι ο Κύριος προσμένει τον κάθε αμαρτωλό.
Την πόρτα σου χτυπάει, ν' ανοίξεις μην αργείς!
Την πρόσκλησή Του πάρε και πρόσεξε μην πεις...

Ω, δε θα' ρθω...

ΦΥΣΑ ΤΟ ΜΠΑΛΟΝΙ

Τα παιδιά χωρίζονται σε δύο ομάδες και φτιάχνουν αντίστοιχα δύο κύκλους. Έχοντας τα χέρια τους πίσω απ' την πλάτη τους προσπαθούν να διατηρήσουν για όση περισσότερη ώρα μπορούν ένα φουσκωμένο μπαλόνι στον αέρα μόνο φυσώντας. Νικήτρια είναι η ομάδα που καταφέρνει να μην της πέσει το μπαλόνι πριν της άλλης.

ΙΑ. ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ

ΙΒ. ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

Να κυκλώσετε ό,τι είναι λάθος και να γράψετε από κάτω το σωστό:

Τη γέννηση του Χριστού γιορτάζουμε στις 23 Δεκεμβρίου.

Η Εκκλησία μας προστομάζει με την παραβολή του Μυστικού Δείπνου.

Ο οικοδεσπότης της παραβολής ετοίμασε βραδινό γάμο και κάλεσε λίγους.

Οι καλεσμένοι δικαιολόγησαν την απουσία τους λέγοντας: ο πρώτος αγόρασε κήπο, ο δεύτερος κατασκάκια, ο τρίτος έκανε επιχείρηση.

Τότε ο οικοδεσπότης είτε στο δούλο του να καλέσει όλους τους πλούσιους και τους υγιείς.

Να ενώσετε δυο - δυο τα αστέρια που ταιριάζουν:

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ!

Ο ΠΛΟΥΣΙΟΣ ΝΕΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΔΙΛΕΠΤΟ ΤΗΣ ΧΗΡΑΣ

Α. ΒΑΣΙΚΟΣ ΔΟΓΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ

(Αυτό που κυρίως προσπαθούμε να μείνει στα παιδιά ως στοιχείο κατήχησης)

Να γνωρίσουν τα παιδιά την πίστη της Εκκλησίας μας στην Αγία Τριάδα. Να κατανοήσουν, επίσης, πως μέσα στην Εκκλησία αγωνιζόμαστε να ζήσουμε τον Τριαδικό τρόπο ζωής, δηλαδή την αγάπη.

Β. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

(Μια σύντομη απεικόνιση του μαθήματος για πιο εύκολη δική μας απομνημόνευση)

- Αναφορά στο Άγιο Δωδεκάημερο.
- Ο Χριστός είναι ο Νέος Αδάμ που έγινε άνθρωπος, για να θεραπεύσει τον πρώτο Αδάμ κι εμάς απ' τον εγωισμό.
- Ένας πλούσιος νέος πλησιάζει τον Χριστό, Τον αποκαλεί αγαθό και Τον ρωτά πώς θα σωθεί.
- Ο Χριστός απαντά πως μόνο ο Θεός είναι αγαθός. Τον συμβουλεύει να τηρήσει τις εντολές:
  - Ου φονεύσεις.
  - Ου μοιχεύσεις.
  - Ου κλέψεις.
  - Τίμα τον πατέρα σου και την μητέρα.
  - Αγάπα τον πλησίον σου ως εαυτόν.
- Ο νέος θεωρεί ότι όλα τα έχει τηρήσει και ζητά να μάθει τι του λείπει για να γίνει τέλειος.
- Ο Κύριος του λέει να δώσει τα πάντα στους φτωχούς και να Τον ακολουθήσει.
- Ο νέος φεύγει λυπημένος. Ο Χριστός περιγράφει τη δυσκολία των πλουσίων και παρηγορεί τους προβληματισμένους μαθητές. Αναφορά στην Αγία Τριάδα.
- Το δίλεπτο της χήρας. Εμπιστοσύνη στον Θεό και αγάπη στους ανθρώπους.

Γ. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΔΙΗΓΗΣΗ

(Μια ιδέα για τον τρόπο αφήγησης)

Πιθανές ερωτήσεις για να ξεκινήσουμε

- Θυμάσαι κάποιες από τις εντολές που παρέδωσε ο Θεός στον Μωυσή;
- Στις μέρες μας εφαρμόζονται αυτές οι εντολές; Θα πίστευες κάποιον που λέει ότι τις τήρησε όλες;
- Ποιες δυσκολίες αντιμετωπίζει μια οικογένεια αν πεθάνει ο πατέρας;
- Τι θα προτιμούσες περισσότερο: ένα μικρό ή ένα μεγάλο νόμισμα;

➤ **Πρόταση θεατρικής δραστηριότητας:** Ανακριτική καρέκλα

Μέσα στο Άγιο Δωδεκαήμερο που πέρασε από τα Χριστούγεννα έως τα Θεοφάνια, πολλοί ύμνοι της Εκκλησίας μας ονόμαζαν τον Χριστό «Νέο Αδάμ». Κι αυτό, γιατί ο Υιός του Θεού έγινε άνθρωπος αληθινός, για να γιατρέψει τον πρώτο, τον παλιό Αδάμ και μαζί του όλους μας. Και ποια ήταν η τρομερή μας ασθένεια που χρειαζόταν θεραπεία; Ο εγωισμός, βέβαια, η ρίζα κάθε αμαρτίας που μας χωρίζει από τον Θεό κι από τους αδελφούς μας.

Απ' αυτή την αρρώστια έπασχε και ένας πλούσιος νέος που πλησίασε κάποτε τον Χριστό. «Δάσκαλε αγαθέ, τι να κάνω για να κερδίσω την αιώνια ζωή;» Τον ρώτησε. Ο Ιησούς είπε τότε αμέσως: «Γιατί με λες αγαθό; Μόνο ο Θεός είναι αγαθός!» Ήξερε. σαν καρδιογνώστης που ήταν, πως ο νέος αυτός Τον σεβόταν και Τον θαύμαζε, χωρίς όμως να πιστεύει ότι είναι ο Υιός του Θεού που ήρθε στη γη για να μας σώσει. «Αν, λοιπόν, θες πραγματικά να σωθείς» συνέχισε ο Κύριος «τήρησε τις εντολές του Θεού. Μη σκοτώσεις, να αγαπάς με σεβασμό τη σύζυγό σου, μην κλέψεις και μην πεις ψέματα, τίμησε με αγάπη τους γονείς σου κι έτσι θα αγαπάς τον διπλανό σου όπως τον ίδιο σου τον εαυτό».

Ο νέος, όμως, ήταν σίγουρος πως όλα αυτά τα είχε τηρήσει με ακρίβεια από μικρό παιδί. Νόμιζε πως αγαπούσε τέλεια όλους τους ανθρώπους. Γι' αυτό και ρώτησε τον Χριστό, αν υπάρχει κάποια αρετή ακόμα που του λείπει. Ο Κύριος, λοιπόν, του απάντησε: «Ένα σου μένει πια. Πούλησε την περιουσία σου και μοίρασε τα πάντα στους φτωχούς, για να αποκτήσεις θησαυρό στον ουρανό. Έπειτα ακολούθησέ με».

Το πρόσωπο του πλούσιου νέου ξαφνικά σκοτεινίασε κι έφυγε λυπημένος. Πόσο έξω είχε πέσει για τον εαυτό του! Τελικά αγαπούσε τα κτήματα και τα χρήματά του περισσότερο απ' τον Θεό και τους ανθρώπους. «Ευκολότερο είναι να περάσει μια καμήλα από την τρύπα μιας βελόνας, παρά ένας πλούσιος να μπει στη Βασιλεία των Ουρανών!» είπε τότε ο Χριστός στους μαθητές Του. Αν έχουμε πλούτη πολλά δικά μας, δύσκολα τα μοιραζόμαστε. Ο εγωισμός δε μας αφήνει να ζούμε ενωμένοι κι αγαπημένοι όπως ζουν τα τρία Πρόσωπα της Αγίας Τριάδας, ο Πατήρ, ο Υιός και το Άγιο Πνεύμα.

Οι Απόστολοι στεναχωρήθηκαν ακούγοντας τα λόγια του Κυρίου για τον πλούσιο νέο. «Άραγε ποιος θα μπορέσει να σωθεί;» αναρωτιούνταν. Αλλά ο Ιησούς τους συμβούλεψε να μην απελπίζονται. «Αυτά που φαίνονται αδύνατα στους ανθρώπους, γίνονται με τη βοήθεια του Θεού». Και να: λίγες ημέρες αργότερα ο Χριστός τους φανέρωσε κάτι, που όλοι θα νόμιζαν αδύνατο να συμβεί. Ανάμεσα στον κόσμο που πήγαινε στον Ναό και πρόσφερε χρήματα για τους φτωχούς, πέρασε και μια χήρα. Όλοι άφησαν λίγα ή πολλά απ' όσα τους περίσσευαν. Εκείνη όμως έριξε στο κουτί όλη της την περιουσία: δύο λεπτά! Είχε τόση εμπιστοσύνη στον Θεό, που δεν κράτησε τίποτε για τον εαυτό της. Μέσα σ' εκείνο το δίλεπτο της χήρας κρυβόταν ο μεγαλύτερος θησαυρός, εκείνος που δυστυχώς έλειπε από τον πλούσιο νέο: η αγάπη.

Πιθανές ερωτήσεις εμπέδωσης

- Τι ζητούσε να μάθει ο νέος από τον Χριστό;
- Ποια είναι η νέα εντολή που μας παρέδωσε ο Χριστός και πώς θα έπρεπε να την εφαρμόσει ο πλούσιος νέος;
- Γιατί στενοχωρήθηκε ο πλούσιος νέος;
- Ποιες ήταν οι αρετές της χήρας; Ποιο παράδειγμα μάς δίνει;
- μπορεί να συμμετάσχει στην Θεία Ευχαριστία; Πώς πρέπει να προετοιμαστεί;

Δ. ΣΥΝΘΗΜΑ

(Μια σύντομη πρόταση που μπορούμε να δίνουμε στα παιδιά σε τετραδιάκι κ.λπ.)

Ας αγωνιστούμε να μοιάσουμε στην Αγία Τριάδα αγαπώντας τον Θεό και τους αδελφούς μας πάνω από κάθε υλικό αγαθό.

Ε. ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

(Παράπλευρες γνώσεις που θα μπορούσαν να κερδίσουν τα παιδιά αν καλύψουμε το βασικό μας στόχο και γίνει συζήτηση)

1. Άγιο Δωδεκάημερο ονομάζεται από την Εκκλησία μας η περίοδος από τα Χριστούγεννα έως τα Θεοφάνια. Μια και συμπύπτει να είναι το πρώτο μάθημα μετά τα Θεοφάνια, καλό θα είναι να θυμίσουμε στα παιδιά πως η γιορτή αυτή ονομάστηκε έτσι γιατί έχουμε καθαρή εμφάνιση του Τριαδικού Θεού (ο δογματικός μας στόχος).
2. Ο Χριστός ονομάζεται Νέος Αδάμ, γιατί γεννήθηκε με σκοπό ν' αναπλάσει την ανθρώπινη φύση μας, την οποία ο παλιός Αδάμ οδήγησε στη φθορά με την αμαρτία.
3. Η αμαρτία είναι ασθένεια. Αποτελεί αφύσικη κατάσταση του ανθρώπου που είναι πλασμένος για να ζει αγαπητικά με τον Θεό και τον συνάνθρωπο. Ο εγωισμός διαστρέφει τις δυνάμεις μας και τις μεταβάλλει σε πάθη, που έχουν γίνει αποδεκτά ως συνηθισμένα και «φυσιολογικά», πράγμα τελείως λανθασμένο (π.χ. θυμός, φθόνος, πλεονεξία κλπ).
4. Ο πλούσιος νέος μοιάζει να έχει ευσεβή και πνευματική διάθεση. Θέλει να μάθει πώς θα σωθεί και μιλά με σεβασμό στον Χριστό μας. Εκείνος, όμως, που βλέπει τα βάθη των καρδιών, διακρίνει το δέσιμο του ανθρώπου αυτού με τα υλικά αγαθά, που τον εμποδίζει να συναντήσει τον Θεό και να ευεργετήσει τον συνάνθρωπο.

5. Ο Χριστός αντιδρά στην προσφώνηση «Δάσκαλε αγαθέ». Ξέρει ότι ο πλούσιος νέος δεν Τον βλέπει ως Θεάνθρωπο αλλά ως ένα σοφό προφήτη. Αγαθός όμως στη φύση είναι μόνο ο Θεός.
6. Ο Κύριος παραθέτει τις σημαντικότερες από τις δέκα εντολές που αφορούν τις μεταξύ μας σχέσεις: αποφυγή του φόνου, της κλοπής, της μοιχείας, της ψευδομαρτυρίας, τιμή προς τους γονείς και γενικά αγάπη προς τον πλησίον. Ο νέος πιστεύει ότι τις έχει όλες άριστα τηρήσει. Κι όμως, ο Χριστός με την επί του όρους ομιλία Του (βλέπε μάθημα 13) μας έδειξε το πραγματικό βάθος των εντολών αυτών, με αποτέλεσμα να αποκαλύπτεται πως σπάνια τις τηρούμε αληθινά. Συνήθως μένουμε στους εξωτερικούς τύπους και αγνοούμε την ουσία.
7. Αφού ο νέος επιμένει, ο Χριστός του ζητά κάτι ακόμα πιο πνευματικό, ώστε ν' αποκαλυφθεί το αληθινό πάθος που ταλαιπωρεί τον άνθρωπο αυτόν: η φιλαργυρία, με βάση της τον εγωισμό. Γι' αυτό και αποχωρεί τελικά λυπημένος. Δεν μπορεί να νικήσει έτσι απλά ένα τόσο βαθιά ριζωμένο πάθος.
8. Αξίζει να σημειωθεί ότι όταν ο Χριστός παροτρύνει τον πλούσιο νέο να μοιράσει τα πάντα στους φτωχούς, αποκτώντας θησαυρό στον ουρανό, ολοκληρώνει τη φράση του λέγοντας «κι ακολούθησέ με». Η ελεημοσύνη μόνη της δεν μπορεί να μας βοηθήσει, αν δεν ακολουθούμε τον Χριστό και το θέλημά Του. Ειδάλλως σύντομα ο εγωισμός θα καταστρέψει τη σπουδαία αυτή αρετή, όπως και κάθε άλλη.
9. Ο Ιησούς χρησιμοποιεί το παράδειγμα με τη διέλευση της καμήλας από την τρύπα της βελόνας. Σε μερικά μεταγενέστερα χειρόγραφα απαντάται (με διαφορετική ορθογραφία) η λέξη «κάμιλος», που σήμαινε το χονδρό σκοινί των πλοίων. Με τον ένα ή τον άλλο τρόπο πάντως (είτε χρειαστεί μια καμήλα, είτε ένα παλαμάρι να περάσει από μια βελόνα!), καταδεικνύεται η δυσκολία της ψυχής να απαγκιστρωθεί από τα υλικά αγαθά και να τα διαχειριστεί με τον τρόπο που ο Θεός μας προσφέρει τον κόσμο Του: με αγάπη. Αυτός είναι και ο Τριαδικός τρόπος ύπαρξης, ο μόνος φυσιολογικός τρόπος ζωής, τον οποίο χάσαμε με την αμαρτία.
10. Τα 3 Πρόσωπα της Αγίας Τριάδας είναι ξεχωριστά αλλά τόσο ενωμένα με Αγάπη που είναι Ένας Θεός. Αυτό αποτελεί μυστήριο που το συνειδητοποιούμε μόνο όταν αγωνιζόμαστε να ζούμε ενωμένοι με την αγάπη του Θεού (π.χ. ανδρόγυνο, εκκλησιαστικό Σώμα κ.λπ.).
11. Την εποχή εκείνη, όταν κάποιος ευημερούσε σε αγαθά και πλούτη, οι άνθρωποι θεωρούσαν πως έχει την εύνοια του Θεού. Γι' αυτό και οι μαθητές προβληματίζονται: «Ποιος άραγε θα σωθεί, αν δε σωθούν οι πλούσιοι;». Κι όμως, ο πλούτος από μόνος του ούτε σώζει ούτε καταδικάζει τον άνθρωπο. Η χρήση του είναι που παίζει ρόλο. Και ο Αβραάμ πλούσιος ήταν! Με τις αρετές όμως της φιλοξενίας και της ελεημοσύνης μετέτρεψε τον πλούτο του σε εργαλείο σωτηρίας: «τὰ ἀδύνατα παρὰ ἀνθρώποις δυνατὰ παρὰ τῷ Θεῷ ἔστιν».
12. Η φτωχή χήρα αποτελεί θαυμαστό παράδειγμα αγάπης κι εμπιστοσύνης στον Θεό. Όλη της η περιουσία είναι δύο λεπτά, κι αυτά τα ρίχνει ελεημοσύνη στον Ναό. Δεν κρατά τίποτα για τον εαυτό της, αλλά προσφέρει ό, τι έχει για τους αδελφούς της. Γι' αυτό και η περικοπή αναφέρει πως ο Χριστός υπέδειξε το ποσό της ελεημοσύνης της ως μεγαλύτερο όλων των άλλων. Όλοι έριξαν απ' το περισσευμά τους, ενώ αυτή έδωσε τα πάντα. Μας θυμίζει την Τριαδική Αγάπη όπου το κάθε Πρόσωπο προσφέρει τον Εαυτό Του στα άλλα δύο, με αποτέλεσμα να έχουμε όχι τρεις αλλά έναν Θεό. Αυτή την αγάπη έδειξε ο Χριστός μας στον άνθρωπο, δίνοντας τον Εαυτό Του για τη σωτηρία μας. Αυτή την αγάπη καλούμαστε να ζήσουμε και εμείς.

ΣΤ. ΠΙΘΑΝΕΣ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ

(Δυσκολίες που συναντήσαμε στο παρελθόν και ιδέες αντιμετώπισης)

1. Η αδυναμία κατανόησης του Τριαδικού δόγματος (3 Πρόσωπα-Υποστάσεις, 1 Ουσία, 1 Θεός) είναι δεδομένη και μπορούμε να λέμε στα παιδιά πως ο Θεός είναι πέρα από τις δικές μας δυνατότητες κατανόησης (είναι Δημιουργός κι είμαστε δημιουργήματα). Επιτρέπει όμως να μετέχουμε στις Θείες Του Ενέργειες (να βιώνουμε, δηλαδή, με τη Χάρη των Μυστηρίων και κυρίως της Θείας Κοινωνίας, την αγαπητική ενότητα μεταξύ μας παρά τη διαφορετικότητά μας) και έτσι να ζούμε -όχι να κατανοούμε- το μυστήριο της Αγίας Τριάδας.

2. «Γιατί ο Χριστός, αφού ήταν Θεός, έκανε παρατήρηση στον πλούσιο νέο που τον είχε αποκαλέσει αγαθό;» Ο Χριστός γνώριζε πως ο νέος δεν τον πλησίασε σαν Θεό αλλά σαν ένα σοφό άνθρωπο. Παρά τα ευγενικά του λόγια, δε θα μπορούσε με πίστη να δεχθεί τη συμβουλή του Χριστού, όπως τελικά αποδείχθηκε. Άρα, η ονομασία «αγαθός» ήταν ένα «κομπλιμέντο», όπως θα λέγαμε σήμερα. Ο Κύριος είναι, βέβαια, αγαθός γιατί είναι ο αληθινός Θεός, απείραχτος από την αμαρτία και τον θάνατο. Μόνο που ο πλούσιος νέος δεν το πίστευε κατά βάθος και ο Ιησούς ήθελε να του αποκαλύψει την πραγματικότητα.

3. «Αν ο πλούσιος νέος, αλλά και κάθε άνθρωπος, μπορούσε να σωθεί τηρώντας τις δέκα εντολές, γιατί έπρεπε να γεννηθεί ο Χριστός;» Όπως απέδειξε η ιστορία του Ισραήλ, το ανθρώπινο γένος δεν κατάφερε να τηρήσει τον Θείο Νόμο, παρά τις παρεμβάσεις και τη βοήθεια του Θεού. Η ασθένεια της αμαρτίας ήταν βαθιά ριζωμένη στη φύση μας και ο θάνατος παρέμενε ανίκητος. Έτσι, χρειαζόμασταν την ενανθρώπιση του Κυρίου ώστε μέσα στο Σώμα Του, την Εκκλησία, να αναγεννηθούμε και να εφαρμόσουμε τον Νόμο Του.

4. «Θέλει ο Χριστός ν' αφήσουμε τα πάντα, να μοιράσουμε ό,τι έχουμε στους φτωχούς και να τον ακολουθήσουμε όλοι; Δεν είναι λίγο υπερβολικό αυτό; Δεν είναι επίσης υπερβολική η ελεημοσύνη της χήρας;» Ο Χριστός παρουσιάζει στον πλούσιο νέο την τέλεια οδό της σωτηρίας, αυτή που μόνο λίγοι καταφέρνουν να βαδίσουν. Έτσι, του αποδεικνύει πως δεν είναι τόσο τέλειος όσο νόμιζε. Την προσπάθεια για τέλεια ακτημοσύνη και πλήρη αφιέρωση στον Χριστό εκφράζει η κλήση και κλίση των μοναχών και των ασκητών. Από τον αγώνα τους και την προσευχή τους ενισχυόμαστε και αγιαζόμαστε κι όλοι οι υπόλοιποι Χριστιανοί. Αυτό καθόλου δε σημαίνει πως όσοι ζουν στον κόσμο, με οικογένεια, εργασία κ.λπ. δεν μπορούν να σωθούν. Ο λόγος του Χριστού έχει και πνευματικό περιεχόμενο που ταιριάζει σε όλους μας: ας εγκαταλείψουμε κάθε άχρηστη και βλαβερή πτυχή της ζωής αυτού του κόσμου, ας μη στηρίξουμε τη ζωή και την ευτυχία μας στα υλικά αγαθά αλλά στον Θεό, ας μοιραστούμε με τους φτωχότερους αδελφούς μας αυτά που εξοικονομούμε με συνετή ελεημοσύνη κι ας ακολουθήσουμε το θέλημα του Θεού όπου κι αν βρισκόμαστε. Το ίδιο ισχύει και για τη φτωχή χήρα. Αποτελεί φωτεινό παράδειγμα τελειότητας, το οποίο ακολούθησαν πλήθος Αγίων. Ο καθένας μας ας της μοιάσει στο μέτρο των δυνατοτήτων του με την κατάλληλη πνευματική καθοδήγηση, κρατώντας για τον εαυτό του μόνο τα αναγκαία.

Ζ. ΠΗΓΕΣ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ

(Απαραίτητα αγιογραφικά χωρία και βοηθητικά ερμηνευτικά έργα)

1. Κατά Ματθαίον Ευαγγέλιον, ιθ' 16-26.
2. Κατά Μάρκον Ευαγγέλιον, ι' 17-27 και ιβ' 38-44.
3. Κατά Λουκάν Ευαγγέλιον, ιη' 18-27 και κα' 1-4.
4. Π. Τρεμπέλα, «Υπόμνημα εις το κατά Ματθαίον Ευαγγέλιον», εκδ. αδελφ. Θεολόγων «Ο Σωτήρ».
5. Π. Τρεμπέλα, «Υπόμνημα εις το κατά Μάρκον Ευαγγέλιον», εκδ. αδελφ. Θεολόγων «Ο Σωτήρ».
6. Π. Τρεμπέλα, «Υπόμνημα εις το κατά Λουκάν Ευαγγέλιον», εκδ. αδελφ. Θεολόγων «Ο Σωτήρ».
7. Αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου, «Μαργαρίται», εκδόσεις Β. Ρηγοπούλου.
8. Νικηφόρου Θεοτόκη, αρχιεπισκόπου Αστραχανίου και Σταυρουπόλεως, «Κυριακοδρόμιον», τόμος Α', έκδοσις Ιεράς Μονής Μεταμορφώσεως Σωτήρος Κουβαρά Αττικής.
9. Ιωήλ Φραγκάκου, μητροπολίτου Εδέσσης, «Ο Επιούσιος άρτος», εκδόσεις «Αποστολική Διακονία».
10. Ιερεμίου Φούντα, μητροπολίτου Γόρτυνος και Μεγαλοπόλεως, «Κυριακοδρόμιον Ευαγγελίων», έκδοσις περιοδικού «Θυμίαμα».

Η. ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΣ ΥΜΝΟΣ

Τὸν Πατέρα προσκυνήσωμεν, καὶ τὸν Υἱὸν δοξολογήσωμεν, καὶ τὸ Πανάγιον
ὄμοῦ, πάντες Πνεῦμα ἀνυμνήσωμεν, κρᾶζοντες καὶ λέγοντες· Παναγία Τριάς,
σῶσον πάντας ἡμᾶς.

Θ. ΤΡΑΓΟΥΔΙ

ΚΑΛΑΝΤΑ ΘΕΟΦΑΝΕΙΩΝ ΠΑΤΜΟΥ (ΤΑ ΘΕΟΛΟΓΙΚΑ)

Καλημέρα πάντες ω! αδερφοί, ακούσατε την σήμερα εορτήν,
σήμερα τα Φώτα και εορτή και λαμπρά ημέρα Δεσποτική.
Καλημέρα, καλημέρα, καλή σου μέρ' αφέντη με την κερά.

Εν αρχήν ως ήρχισεν ο Θεός έκτισε την γην και τον ουρανόν,
ύστερον δε πάλιν από αυτά, έκαμε τα ζώα και τα φυτά,
έκαμεν την θάλασσαν, ποταμούς, τον μέγαν Ιορδάνην και αλλουούς.
Καλημέρα, καλημέρα, καλή σου μέρ' αφέντη με την κερά.

Ο Αδάμ κι Εύα ημάρτησαν και εις αμαρτίαν υπέπεσαν,
την απάτη στον όφι την έριξαν και του Θεού δεν είπαν πως έφταιξαν,
αλλ' ο όφης ήταν διάβολος, των πονηρών δαιμόνων διδάσκαλος.
Μα και Ιησούς ο φιλόανθρωπος ήλθεν εις τον κόσμο ως άνθρωπος,
διά να λυτρώσει πάντας ημάς από αυτές τας χείρας τας μιαράς.
Καλημέρα, καλημέρα, καλή σου μέρ' αφέντη με την κερά.

Και τον Ιωάννην εξήτησε και στο βάπτισμά Του τον έκραξε,
- Ιωάννη Πρόδρομε σε ζητώ, στον μέγαν Ιορδάνην να βαπτισθώ.

Και ο Ιωάννης Του έλεγε και σφοδρώς το σώμα του έτρεμε,
- Πώς να σε βαπτίσω ω! Λυτρωτά, όπου η χειρ μου τρέμει και δειλιά,
πώς τολμώ να βάλω την χείρα μου, εις την κορυφή του Σωτήρα μου;
Καλημέρα, καλημέρα, καλή σου μέρ' αφέντη με την κερά.

- Άφες φόβον Πρόδρομε σου ζητώ, στον μέγαν Ιορδάνην να βαπτισθώ.

Τότε τον βαπτίζει ο Βαπτιστής και έλαμψεν η έρημος παρευθής.
Και το Πνεύμα ως είδος περιστεράς και λευκής και ωραίας και καθαράς,
και φωνή ηκούσθη εκ του Πατρός, ούτος είν' Υιός μου αγαπητός,
και τα Χερουβεΐμ θυμιάζουσι και τα Σεραφείμ Τον δοξάζουσι.
Καλημέρα, καλημέρα, καλή σου μέρ' αφέντη με την κερά.

Δια τούτο πάντες ω! αδερφοί, ακούσατε την σήμερον εορτήν,
να την εορτάσωμεν αδερφοί, ότι είναι ημέρα Δεσποτική.
Καλημέρα, καλημέρα, καλή σου μέρ' αφέντη με την κερά!

I. ΠΑΙΧΝΙΔΙ

ΠΕΤΑΕΙ, ΠΕΤΑΕΙ ... Ο ΓΑΪΔΑΡΟΣ

Η "μάννα" (που ορίζεται με κλήρο) τοποθετεί τον δείκτη του χεριού της πάνω στην επιφάνεια και όλα τα παιδιά μαζεύονται γύρω της κάνοντας το ίδιο. Λέει η "μάννα": "Πετά, πετά το αηδόνι" και σηκώνει το χέρι της. Την ακολουθούν **αμέσως** τα παιδιά φωνάζοντας "Πετάααει!" (αλλιώς χάνουν και βγαίνουν).

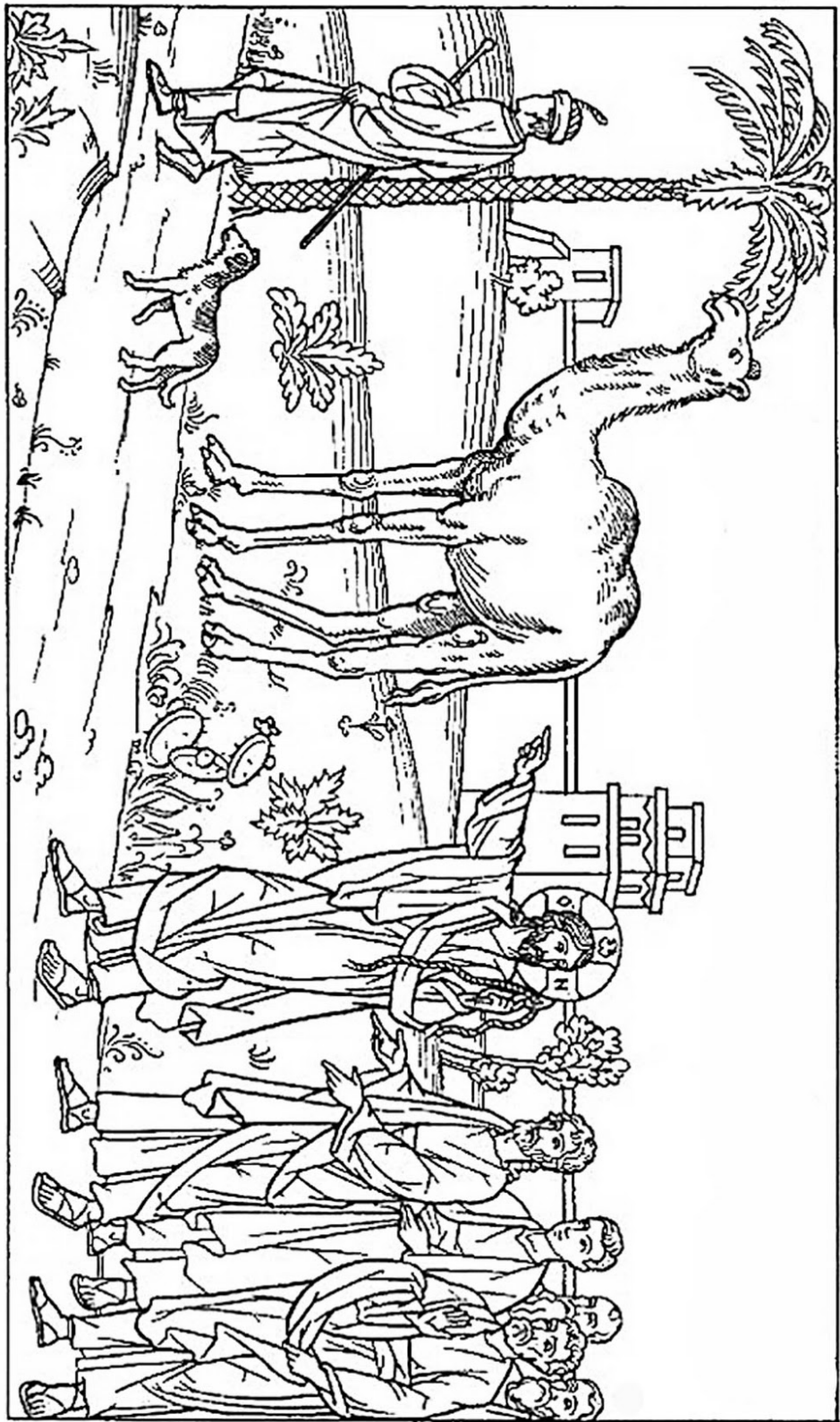

Συνεχίζει με γοργό ρυθμό η "μάννα": "Πετά, πετά το γεράκι" και σηκώνει το χέρι της. Την ακολουθούν γρήγορα τα παιδιά φωνάζοντας "Πετάααει!". Συνεχίζει η "μάννα" : "Πετά, πετά το ...κεράκι"! Τα παιδιά συνήθως παρασύρονται από την ομοιοκαταληξία και σηκώνουν τα χέρια τους φωνάζοντας "Πετάααει!". Τότε η "μάννα" αλλάζει, κερδίζοντας ένα πόντο.

Συνεχίζει νέα "μάννα" με παρόμοιο τρόπο. Όταν τα παιδιά φτάσουν να μην ξεγελιούνται πια, ανακηρύσσονται νικητές όλοι οι προηγούμενοι παίκτες που κέρδισαν πόντους (χρήσιμες λέξεις: αηδόνι-χελιδόνι-τρογόνι-πεπόνι, αητός-σταυραϊτός-χαρταετός-πυρετός, αεροπλάνο-αεροπόρος-αεροσυνοδός-αεροδρόμιο κλπ).

ΙΑ. ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ

«ΕΥΚΟΛΩΤΕΡΟΝ ΓΑΡ ἔΣΤΙ ΚΑΜΗΛΟΝ ΔΙΔ ΤΡΥΜΑΛΙΔΟΣ ΡΑΦΙΔΟΣ ΕΙΣΕΛΘΕΙΝ
ἢ ΠΑΥΣΙΟΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΒΑΣΙΛΕΙΑΝ ΤΟΥ Θεοῦ ΕΙΣΕΛΘΕΙΝ». (ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ ΙΗ' 18-27)

ΙΒ. ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

Ποιος είπε τι; Ενώστε τα πρόσωπα με τα λόγια τους.

Δάσκαλε αγαθέ, τι να κάνω για να κερδίσω την αιώνια ζωή;

Τήρησε τις εντολές του Θεού.

Πούλησε την περιουσία σου και μοίρασε τα χρήματα στους φτωχούς.

Είναι δύσκολο να μπει πλούσιος στον Παράδεισο.

Άραγε ποιος θα μπορέσει να σωθεί;

Αυτά που φαίνονται αδύνατα γίνονται με τη βοήθεια του Θεού.

ΧΡΙΣΤΟΣ

ΑΠΟΣΤΟΛΟΙ

ΠΛΟΥΣΙΟΣ ΝΕΟΣ

Να συμπληρώσετε τις λέξεις:

Α _____
Γ _____
Α _____
Π _____
_ Η _____

1. Να ... τον πλησίον σου όπως τον εαυτό σου.
2. Να τιμάς τους ... σου.
3. Δύσκολο είναι να μπει πλούσιος ... στη Βασιλεία των Ουρανών.
4. Εκείνος που έχει αγάπη είναι αληθινά ...
5. Ο Χριστός ήρθε στη ... για να μας σώσει.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ!

A. ΒΑΣΙΚΟΣ ΔΟΓΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ

(Αυτό που κυρίως προσπαθούμε να μείνει στα παιδιά ως στοιχείο κατήχησης)

Να διδαχθούν τα παιδιά πως ο ενανθρωπήσας Υιός του Θεού, δια του Οποίου πλάστηκαν τα πάντα, αγίασε με τον ερχομό Του στον κόσμο τη δημιουργία και μας διδάσκει να τη χρησιμοποιούμε κατά Θεόν. .

B. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

(Μια σύντομη απεικόνιση του μαθήματος για πιο εύκολη δική μας απομνημόνευση)

- Ενδιαφέρον του Θεού για τη δημιουργία, κέντρο της οποίας είναι ο άνθρωπος.
- Ό,τι έχουμε είναι δώρο του Τριαδικού Θεού και καλούμαστε να το χρησιμοποιήσουμε προς δόξαν Θεού με ευγνωμοσύνη, όπως μας δίδαξε ο Χριστός.
- Πολλοί άνθρωποι απέτυχαν σ' αυτό · ο Χριστός λέει μια σχετική παραβολή.
- Ένας γαιοκτήμονας φύτεψε αμπέλι, το περιέφραξε, έκανε πατητήρι και πύργο.
- Το νοίκιασε σε γεωργούς κι έφυγε σ' άλλον τόπο.
- Όταν έφτασε ο καιρός της καρποφορίας, ο κύριος έστειλε τους δούλους του να πάρουν το μερίδιο του από τους καρπούς.
- Οι γεωργοί φέρθηκαν βίαια στους πρώτους δούλους, καθώς και σ' επόμενους που ξαναστάλθηκαν από τον ιδιοκτήτη.
- Ο αφέντης, τέλος, έστειλε τον γιο του ελπίζοντας πως θα τον σεβαστούν. Οι γεωργοί σκότωσαν και τον γιο για να χαθεί κι ο κληρονόμος.
- Ερώτηση του Χριστού προς τον λαό (ανάμεσα και Φαρισαίοι) για το τι θα πράξει ο ιδιοκτήτης: απαντούν να τους τιμωρήσει και να δώσει αλλού το αμπέλι.
- Ο κύριος της παραβολής = ο Θεός
  - το αμπέλι = η δημιουργία
  - πατητήρι = εργασία
  - πύργος = κατοικία
  - φράχτης = ο Νόμος του Θεού
  - κακοί γεωργοί = οι αγνώμονες άνθρωποι (ακόμα κι απ' τον λαό του Ισραήλ)
  - δούλοι = οι Προφήτες και οι Δίκαιοι
  - γιος = ο Ιησούς Χριστός
- Να μη μιμηθούμε τους κακούς γεωργούς, αλλά το παράδειγμα και τη διδασκαλία του Χριστού.

Γ. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΔΙΗΓΗΣΗ

(Μια ιδέα για τον τρόπο αφήγησης)

Πιθανές ερωτήσεις για να ξεκινήσουμε

- Σου έχουν εμπιστευτεί ποτέ κάτι πολύτιμο να φυλάξεις;
- Τι περιμένουμε από κάποιον που εμπιστευόμαστε;
- Πώς νιώθουμε όταν κάποιος προδώσει την εμπιστοσύνη μας;
- Γιατί ένας άνθρωπος μπορεί να γίνει κλέφτης και άδικος; Ποιες μπορεί να είναι οι αιτίες; (εγωισμός, πλεονεξία κ.λπ.)

Ο Τριαδικός Θεός, από τότε που δημιούργησε τον κόσμο, δεν έπαψε στιγμή να ενδιαφέρεται για όλα τα πλάσματα και τη δημιουργία. Το πιο αγαπημένο Του δημιούργημα είναι ο άνθρωπος. Όλα τα υπόλοιπα – φως και σκοτάδι, θάλασσα και στεριά, ζώα και φυτά - πλάστηκαν για να μας βοηθούν να ζούμε κοντά στον Θεό και να κάνουμε έργα αγάπης. Ό,τι έχουμε λοιπόν, δεν είναι πραγματικά δικό μας. Ανήκει στον Πατέρα, τον Υιό και το Άγιο Πνεύμα. Ολόκληρη η ζωή μας είναι ένα δώρο της Αγίας Τριάδας. Όταν ο Χριστός μας έγινε άνθρωπος, μας δίδαξε με το παράδειγμά Του πόσο ευλογημένα μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε τούτο το δώρο. Γι' αυτό πρέπει διαρκώς να Τον ευχαριστούμε για όσα μας δίνει και να Του δείχνουμε καθημερινά με τις πράξεις μας πως, με όσα μας έχει χαρίσει, εμείς κάνουμε μόνο το καλό, γεμάτοι ευγνωμοσύνη.

Κι όμως! Πόσο συχνά οι άνθρωποι ξέχασαν και ξεχνούν ποιος τους χάρισε όλον αυτό τον όμορφο κόσμο!

Να, πώς ο ίδιος ο Χριστός μας φανέρωσε την αλήθεια αυτή με μια παραβολή:

Κάποτε ένας γαιοκτήμονας φύτεψε αμπέλι. Κι αφού το έκλεισε με φράχτη κι έκανε μέσα σ' αυτό ένα πατητήρι, έχτισε κι έναν πύργο. Έπειτα νοίκιασε τον πύργο σε γεωργούς κι έφυγε σ' άλλον τόπο.

Ο καιρός περνούσε, ώσπου έφτασε η εποχή της καρποφορίας. Ο κύριος του αμπελώνα έστειλε τότε τους δούλους του στους γεωργούς, ώστε να πάρουν το μερίδιό του από τους καρπούς. Μόλις όμως οι γεωργοί αντίκρισαν τους δούλους, τους συμπεριφέρθηκαν με μεγάλη σκληρότητα. Άλλον τον χτύπησαν, άλλον τον σκότωσαν και σ' άλλον πέταξαν πέτρες! Μαθαίνοντας για την απάνθρωπη αυτή συμπεριφορά των γεωργών, ο αφέντης έστειλε άλλους δούλους, περισσότερους από την πρώτη φορά. Όμως κι εκείνοι έπαθαν ό,τι ακριβώς κι οι προηγούμενοι. Προβληματισμένος τότε ο ιδιοκτήτης σκέφτηκε: «Τον γιο μου σίγουρα θα τον σεβαστούν». Κι έτσι τελευταίο έστειλε τον γιο του. Οι κακοί γεωργοί, όμως, αντί να ζητήσουν χρόνο για να διορθώσουν τα πράγματα ή έστω συγγνώμη από ντροπή για τη συμπεριφορά τους, μόλις τον είδαν, είπαν: «Αυτός είναι ο κληρονόμος. Ας τον σκοτώσουμε, για ν' απαλλαγούμε απ' αυτόν κι ας αρπάξουμε την κληρονομιά του». Χωρίς δεύτερη σκέψη, λοιπόν, άρπαξαν τον γιο του οικοδεσπότη, τον πήγαν έξω από τον αμπελώνα και τον σκότωσαν.

«Άραγε τι θα πρέπει να κάνει ο οικοδεσπότης σ' αυτούς τους κακούς γεωργούς;» ρώτησε ο Ιησούς τον λαό που άκουγε την παραβολή. Ανάμεσά τους ήταν και πολλοί Φαρισαίοι, που ήδη Τον μισούσαν κι επιθυμούσαν τον χαμό Του. Κάποιοι απάντησαν: «Θα τους τιμωρήσει και θα δώσει τον αμπελώνα σ' άλλους, πιο συνετούς, που θα του δίνουν τους καρπούς στην εποχή τους».

Όλοι καταλαβαίνουμε πως ο κύριος του αμπελιού είναι ο Θεός, που δημιούργησε τον κόσμο και τον παραχώρησε στους ανθρώπους. Έβαλε μέσα πατητήρι και πύργο, δηλαδή καθετί που χρειάζονταν για να εργαστούν και να ζήσουν και τους προστάτεψε με φράχτη τον σοφό Του Νόμο, ώστε να είναι ευτυχισμένοι, σύμφωνα με το θέλημά Του. Έπειτα έστειλε τους Προφήτες και τους Δικαίους Του, για να θυμίσουν την αξία αυτού του δώρου και να βοηθήσουν να διορθωθούν τα λάθη.

Δυστυχώς, όμως, οι περισσότεροι άνθρωποι δεν διαχειρίστηκαν σωστά όσα τους παραχώρησε ο Θεός. Ακόμα κι αυτοί που ανήκαν στον λαό του Ισραήλ, παρασυρμένοι από τον εγωισμό και την υπερηφάνεια, δεν παρουσίασαν κανέναν καρπό αρετής. Όχι μόνο δεν εφάρμοσαν τον Νόμο του Θεού αλλά σκότωσαν και τους απεσταλμένους Του. Άλλους Προφήτες τους λιθοβόλησαν ή τους βασάνισαν αλύπητα και τον τελευταίο και μεγαλύτερο, τον Άγιο Ιωάννη τον Πρόδρομο και Βαπτιστή, τον αποκεφάλισαν!

Το έργο της σωτηρίας, όμως, δεν σταμάτησε. Ο Θεός δεν εγκατέλειψε τους ανθρώπους κι έστειλε ακόμα και τον Υιό Του. Μα Εκείνον, οι άρχοντες του Ισραήλ Τον σταύρωσαν έξω από την Ιερουσαλήμ, στον Γολγοθά. Μήπως έτσι κέρδισαν την περιουσία που φαντάζονταν; Σίγουρα όχι. Με την Ανάστασή Του νίκησε το θάνατο και με την Ανάληψή Του ανέβασε τη φύση μας μέχρι τον ουρανό!

Ο Θεός συνεχίζει να μας εμπιστεύεται τον όμορφο κόσμο Του. Ας μη μιμηθούμε κι εμείς τους κακούς γεωργούς, αλλά ας χρησιμοποιήσουμε το δώρο Του με αγάπη κι ευγνωμοσύνη, όπως μας δίδαξε ο Χριστός μας!

Πιθανές ερωτήσεις εμπέδωσης

- Πώς φέρθηκαν οι γεωργοί στους απεσταλμένους του ιδιοκτήτη;
- Τι έλπιζε ο ιδιοκτήτης όταν έστειλε τον γιο του; Πώς του φέρθηκαν οι γεωργοί και γιατί;
- Σε τι διαφέρουν οι γεωργοί από τον ιδιοκτήτη της παραβολής;
- Ποιους συμβόλιζαν τα πρόσωπα της παραβολής; Πώς παραδειγματιζόμαστε;

Δ. ΣΥΝΟΗΜΑ

(Μια σύντομη πρόταση που μπορούμε να δίνουμε στα παιδιά σε τετραδιάκι κ.λπ.)

Ας μη μιμηθούμε τους κακούς γεωργούς, αλλά ας χρησιμοποιήσουμε τη δημιουργία με αγάπη κι ευγνωμοσύνη, όπως μας δίδαξε ο Χριστός μας!

Ε. ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

(Παράπλευρες γνώσεις που θα μπορούσαν να κερδίσουν τα παιδιά αν καλύψουμε το βασικό μας στόχο και γίνει συζήτηση)

1. Η δημιουργία είναι έργο αγάπης ολόκληρης της Αγίας Τριάδας. Είναι αδύνατον για το μικρό μυαλό μας να ξεχωρίσει τη συμβολή και τον τρόπο που κάθε Πρόσωπο της Αγίας Τριάδας δημιουργεί, ξέρουμε όμως πως ο Χριστός μας με την ενανθρώπησή Του μας φανέρωσε την κρυμμένη αυτή αλήθεια. Ομολογούμε, λοιπόν, στο Σύμβολο της Πίστεως ότι ο Πατήρ είναι «ποιητής ουρανού και γης», ο Υιός είναι Εκείνος «δι' ου τα πάντα εγένετο» και το Άγιον Πνεύμα είναι «ζωοποιόν». Ο Υιός, που έγινε άνθρωπος για να μας σώσει, έδειξε με τη ζωή Του πώς θα χρησιμοποιήσουμε το θαυμάσιο αυτό δώρο της δημιουργίας με αγάπη, έτσι ώστε να αγιασθούμε και να οδηγηθούμε σε μια «καινή κτίση».

2. Η διήγηση της συγκεκριμένης παραβολής γίνεται, αφού έχει αναφερθεί από τον Χριστό μας το σωτήριο έργο του Προδρόμου, το οποίο αποδοκίμαζαν οι Φαρισαίοι έως το θάνατό του. Δεν τολμούσαν, όμως, να το παραδεχτούν δημόσια, γιατί στη συνείδηση του λαού ήταν ήδη Προφήτης. Γι' αυτό και στην παραβολή αναφέρεται το έργο των Προφητών και η σκληρόκαρδη αντιμετώπισή τους από τους άρχοντες του Ισραήλ.

3. Στη παραβολή των κακών γεωργών παρουσιάζεται ο Κύριος να φυτεύει αμπέλι, όπως «φύτεψε» τους Ισραηλίτες στη γη της Επαγγελίας, όταν έφυγαν από την Αίγυπτο, όπου ζούσαν σκλαβωμένοι. Αντίστοιχα το πατητήρι και ο πύργος θυμίζουν το Θυσιαστήριο και τον Ναό των Ισραηλιτών. Οι δούλοι είναι οι Προφήτες που οι ίδιοι οι Ισραηλίτες δεν πίστεψαν και κυνήγησαν βίαια. Ο κατηχητής θα μπορούσε να ξεκινήσει κι από αυτό τον συσχετισμό και να καταλήξει σε γενικότερα συμπεράσματα για τη δημιουργία και το σωτήριο έργο του Θεού, που αφορά όλους τους ανθρώπους.
4. Ας σταθούμε στην απέραντη αγάπη και στη μακροθυμία που δείχνει ο Θεός προς τους ανθρώπους. Μπροστά στην αγνωμοσύνη και στην εγκληματική συμπεριφορά τους δεν οργίζεται. Στέλνει τους δούλους Του, τους Προφήτες, τους Κριτές, τους Δικαίους και στο τέλος και τον ίδιο Του τον Υιό. Αργότερα, μάλιστα, μετά τον σταυρικό Του θάνατο αφήνει στους Αποστόλους τη συνέχιση του έργου. Στον ευαγγελιστή Ματθαίο διαβάζουμε τα λόγια του Χριστού: «Ιερουσαλήμ, Ιερουσαλήμ, που σκοτώνεις τους Προφήτες και λιθοβολείς όσους στέλνει ο Θεός σ' εσένα, πόσες φορές θέλησα να συνάξω τα παιδιά σου, όπως η κλώσα συνάζει τα κλωσόπουλα κάτω απ' τις φτερούγες της, κι εσείς δεν το θελήσατε! Γι' αυτό θα ερημωθεί ο τόπος σας» (Ματθ. κγ' 37 – 38).
5. Η άθλια συμπεριφορά των κακών γεωργών απέναντι στον γιο, προμηνύει τη μανία και το μίσος των Ιουδαίων και των Ρωμαίων που σταύρωσαν τον Κύριο «έξω από τον αμπελώνα» δηλαδή έξω από την Ιερουσαλήμ. Προτίμησαν να αθώσουν έναν εγκληματία, τον Βαραββά, και να καταδικάσουν σε θάνατο τον Θεό-Ευεργέτη τους. Στο σημείο αυτό της παραβολής ο Κύριος αναφέρεται προφητικά και στον δικό Του μαρτυρικό θάνατο. Στο ακροατήριο υπάρχουν πολλοί που ήδη μελετούν πώς θα Τον σκοτώσουν και, παρόλα αυτά, δίνουν εντελώς πωρωμένοι συνειδησιακά τη σωστή απάντηση στο ερώτημά Του: «Θα τους τιμωρήσει και θα δώσει τον αμπελώνα σ' άλλους, πιο συνετούς, που θα του δίνουν τους καρπούς στην εποχή τους».
6. Η στάση που πρέπει να κρατήσουμε απέναντι στο θείο δώρο της δημιουργίας είναι να συμπεριφερόμαστε υπεύθυνα και να χρησιμοποιούμε τον κτιστό κόσμο σωστά, δηλαδή σύμφωνα με το θέλημα του Θεού. Αυτό σημαίνει να χρησιμοποιούμε με ευγνωμοσύνη και δικαιοσύνη τις δωρεές και τα αγαθά Του και στη συνέχεια ν' αντιπροσφέρουμε όλα αυτά σ' Εκείνον για να Τον δοξάσουμε. Έτσι μόνο ζούμε αληθινά ευτυχημένοι, μια και ο Κύριος πλουσιοπάροχα μας τα επιστρέφει πολλαπλάσια κι ευλογημένα. Αυτό το όμορφο «πάρε-δώσε» ζούμε και στη Θεία Λειτουργία, ομολογώντας: «Τά Σά έκ τῶν Σῶν, σοί προσφέρομεν κατά πάντα καί διά πάντα». Στο Μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας απαντάμε στην αγάπη Του επιστρέφοντας τα πιο αντιπροσωπευτικά δώρα της υλικής δημιουργίας: τον άρτο και τον οίνο. Παράλληλα την ίδια στιγμή φέρνουμε μαζί ολόκληρη την ύπαρξή μας. Εκείνος μας επιστρέφει σ' αυτά τον Εαυτό Του, το αναστημένο Σώμα και Αίμα Του.
7. Ολόκληρη την ύπαρξή τους αφιέρωσαν στον Θεό και οι δύο μεγάλοι Άγιοι που τιμά η Εκκλησία μας στις 17 και 18 Ιανουαρίου, δηλαδή ο Άγιος Αντώνιος και ο Άγιος Αθανάσιος. Με τον ασκητικό τρόπο ζωής τους, τη διδασκαλία και το έργο τους απέδειξαν ότι χρησιμοποίησαν ό,τι είχαν για να δοξάσουν τον Θεό, ο Οποίος πλούσια τους αντιδόξασε.

(Δυσκολίες που συναντήσαμε στο παρελθόν και ιδέες αντιμετώπισης)

1. Αν υπάρχουν κάποιες σκέψεις ή απορίες των παιδιών σχετικά με το αν όντως ο Θεός δημιούργησε τον κόσμο και τις απόψεις της επιστήμης κλπ, καλό είναι ο κατηχητής να ξαναδεί το 7ο μάθημα και κυρίως τη σημείωση ΣΤ3. Θυμίζουμε το σημαντικό βιβλίο του Francis S. Collins, «Η γλώσσα του Θεού», εκδόσεις Παπαζήση, που είχαμε παραθέσει ως πηγή Ζ10 στο 7ο μάθημα.

2. «Ο Θεός που γνωρίζει τα πάντα, δεν ήξερε ότι ούτε το Γιο Του θα ντραπούν οι άνθρωποι, αλλά θα Του κάνουν κι Εκείνου κακό; Γιατί, λοιπόν, Τον έστειλε;» Σαφώς και ο Θεός το γνώριζε. Ήθελε όμως να δείξει ότι οι άνθρωποι είναι ελεύθεροι να φανούν ευγνώμονες ή αγνώμονες. Επιπλέον τους έδωσε μια ακόμα ευκαιρία για να μετανοήσουν, χωρίς να τους εξαναγκάσει να συμπεριφερθούν καλά. Ο Θεός μάς δωρίζει μεν την σωτηρία, αλλά δεν μας την επιβάλλει καταναγκαστικά. Σέβεται την ελευθερία μας και με διάφορες ευκαιρίες που παρουσιάζει στη ζωή μας, μας καλεί να αποδεχθούμε τη σωτηρία με τη θέλησή μας. Τέλος, ο Θάνατος και η Ανάσταση του Χριστού μας έγινε νίκη ολόκληρου του ανθρώπινου γένους απέναντι στην αμαρτία και την φθορά, ανακαινίζοντας όλη τη δημιουργία.

3. Σχετικά με το σχόλιο Ε6 μπορεί ο κατηχητής να αναφερθεί και σε πιο απλά παραδείγματα της καθημερινής ζωής των παιδιών. Μπορεί να εξηγήσει ότι ευχαριστούμε και δοξάζουμε τον Θεό με τα έργα αγάπης που κάνουμε στο σπίτι, στο σχολείο, στην κοινωνία. Προσφέρουμε τον εαυτό μας και όποια υλικά και πνευματικά αγαθά διαθέτουμε, χωρίς να υπολογίζουμε τις δυσκολίες, για να βοηθήσουμε τους άλλους που είναι εικόνες Θεού. Η ελεημοσύνη, η συμπράσταση, η ανακούφιση των αδελφών μας είναι τέτοιοι τρόποι χρήσης της δημιουργίας. Αλλά και η νηστεία και η εγκράτεια, που η Εκκλησία μας προτείνει, αποτελούν παραδοσιακά την καλύτερη απάντηση απέναντι στην υπερχρήση και την καταστροφή του περιβάλλοντος που βιώνουμε τραγικά σήμερα. Αν χρησιμοποιούσαμε τον κόσμο όπως θέλει ο Θεός, θα είχαμε ανάγκη μόνο τα απαραίτητα, αποφεύγοντας κάθε υπερβολή και κατάχρηση (από το κάπνισμα μέχρι την υπερκατανάλωση ενέργειας). Η ζωή του Χριστού μας, όπως τη διέσωσαν οι Ευαγγελιστές, είναι μια διαρκής τέτοια υπόμνηση.

Ζ. ΠΗΓΕΣ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ**(Απαραίτητα αγιογραφικά χωρία και βοηθητικά ερμηνευτικά έργα)**

1. Κατά Ματθαίον Ευαγγέλιον κα' 33-41.
2. Κατά Μάρκον Ευαγγέλιον ιβ' 1-9.
3. Κατά Λουκάν Ευαγγέλιον κ' 9-16.
4. Π. Τρεμπέλα, «Υπόμνημα εις το κατά Ματθαίον Ευαγγέλιον», εκδ. αδελφ. Θεολόγων «Ο Σωτήρ».
5. Π. Τρεμπέλα, «Υπόμνημα εις το κατά Μάρκον Ευαγγέλιον», εκδ. αδελφ. Θεολόγων «Ο Σωτήρ».
6. Π. Τρεμπέλα, «Υπόμνημα εις το κατά Λουκάν Ευαγγέλιον», εκδ. αδελφ. Θεολόγων «Ο Σωτήρ».
7. Αγίου Λουκά αρχιεπισκόπου Κριμαίας, Λόγοι και Ομιλίες, τόμος Γ', εκδ. Ορθόδοξος Κυψέλη.

Η. ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΣ ΥΜΝΟΣ

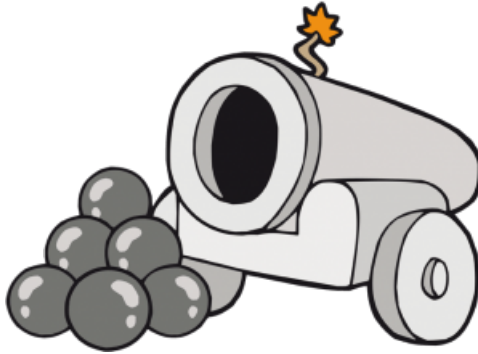
Εἰσακήκοα Κύριε, τῆς οἰκονομίας σου τὸ μυστήριον, κατενόησα τὰ ἔργα σου, καὶ ἐδόξασά σου τὴν Θεότητα.

Θ. ΤΡΑΓΟΥΔΙ

ΙΣΤΟΡΙΑ

Τόσο καιρό στο σχολειό διαβάζω ιστορία
και την μαθαίνω σαν νερό,
μα στο μυαλό μου γυρνά η ίδια απορία
που να την λύσω δεν μπορώ.

Γιατί οι άνθρωποι μαλώνουν, γιατί δεν ζουν ειρηνικά
γιατί δεν θέλουν να 'χουν φίλους, όπως εμείς που 'μαστε παιδιά;
Γιατί να πολεμούν με όπλα, γιατί κακίες να κρατούν,
γιατί με τα παιδιά δε μοιάζουν, που τόσο εύκολα συγχωρούν;

Κάθε φορά που μιλούν για πόλεμο στο σπίτι,
εγώ τρομάζω πιο πολύ.
Το 'μαθα πια πως ποτέ ο πόλεμος δε λείπει
ούτε θα λείψει από τη γη.

Γιατί οι άνθρωποι μαλώνουν...

ΤΑ ΜΗΛΑ

Δύο παιδιά στέκονται αντικριστά, δεκαπέντε-είκοσι μέτρα μακριά το ένα από το άλλο, ενώ στη μέση αυτής της απόστασης συγκεντρώνονται όλα τα υπόλοιπα.

Οι δύο παίχτες που στέκονται αντικριστά προσπαθούν με το τόπι να χτυπήσουν κάποιο από τα παιδιά που είναι μέσα, οπότε αυτό «καίγεται» και βγαίνει από το παιχνίδι. Αντίθετα, το παιδί που θα καταφέρει να πιάσει το τόπι, χωρίς να πέσει κάτω, κερδίζει ένα «μήλο» που θα του επιτρέψει, αν κάποια στιγμή «καεί», να μη βγει, αλλά να παραμείνει στο παιχνίδι ή αν καεί κάποιος φίλος του, να του παραχωρήσει τη ζωή του.

Όταν απομείνει μόνο ένα παιδί, οι δύο παίχτες με το τόπι, μπορούν να κάνουν μονάχα 10 προσπάθειες να το χτυπήσουν. Αν τους ξεφύγει, τα ξαναφυλάνε και το παιχνίδι αρχίζει πάλι από την αρχή.

ΙΑ. ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ

ΙΒ. ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

Οι λέξεις μπερδεύτηκαν. Να κυκλώσετε μόνο 9 που έχουν σχέση με την παραβολή που ακούσατε.

ψαράς έμπορος γαιοκτήμονας κτηνοτρόφος περιβόλιε λαιώνας αμπέλικαρποί
άμαξα φράχτης πύργος αποθήκη φούρνος πατητήριανεμόμυλος αλώνι γεωργοί
βοσκοί γιατροί άρχοντες πλούσιοι ιδούλιο αδελφός ανηψιός κόρη γιος

Να συμπληρώσετε τις λέξεις που λείπουν:

- Ο κύριος της παραβολής είναι ο ίδιος ο ____ .
- Ο κόσμος που δημιούργησε είναι το _____ .
- Ο Νόμος του Θεού είναι ο _____ .
- Οι αχάριστοι άνθρωποι είναι οι κακοί _____ .
- Οι Προφήτες και οι Δίκαιοι είναι οι _____ .
- Ο γιος του ιδιοκτήτη είναι ο _____ που οι άρχοντες του Ισραήλ τον
στ _____ . Αυτός όμως νίκησε το θάνατο με την Α _____ Του.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ !

Α. ΒΑΣΙΚΟΣ ΔΟΓΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ

(Αυτό που κυρίως προσπαθούμε να μείνει στα παιδιά ως στοιχείο κατήχησης)

Να στηριχθούν τα παιδιά στην πίστη πως ο Χριστός μας προσέλαβε ολόκληρη την ανθρώπινη φύση αγιάζοντάς την, ως τέλειος Θεός και ως τέλειος άνθρωπος (Θεάνθρωπος).

Β. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

(Μια σύντομη απεικόνιση του μαθήματος για πιο εύκολη δική μας απομνημόνευση)

- Πολλοί ακολουθούσαν τον Χριστό κι αναπαύονταν ψυχικά με τον Λόγο Του.
- Τέλειος Θεός και τέλειος άνθρωπος, γνωρίζει τα πάντα για εμάς και μας θεραπεύει. Το πρώτο Του κήρυγμα, η «επί του όρους ομιλία», μιλά γι' αυτό που χρειάζεται περισσότερο ο άνθρωπος, δηλαδή τη χαρά.
- Μακάριοι (= χαρούμενοι)
  - Οι ταπεινοί, γιατί κερδίζουν τη Βασιλεία των Ουρανών.
  - Όσοι θλίβονται για τις αμαρτίες τους, γιατί θα παρηγορηθούν.
  - Οι γαλήνιοι, γιατί θα κληρονομήσουν την αιώνια γη.
  - Αυτοί που πεινούν και διψούν για τη δικαιοσύνη, γιατί θα χορτάσουν.
  - Αυτοί που ελεούν, γιατί θα ελεηθούν.
  - Όσοι έχουν καθαρή καρδιά, γιατί θα δουν τον Θεό.
  - Όσοι φέρνουν την ειρήνη, γιατί θα ονομαστούν παιδιά Του.
  - Αυτοί που καταδιώκονται για τη δικαιοσύνη, γιατί θα κερδίσουν τη Βασιλεία των Ουρανών.
  - Όσοι δέχονται κοροϊδίες και ψευδείς κατηγορίες επειδή αγαπούν τον Χριστό, γιατί ο μισθός τους γίνεται πολύς στον Ουρανό.
- Η χαρά κινδυνεύει αν η καρδιά μας αφοσιωθεί σε γήινους θησαυρούς που εύκολα χάνονται. Δεν μπορεί ν' αγαπάς και τον Θεό και το χρήμα (δύο αφέντες).
- Μην αγωνιάτε για τροφή και ενδύματα (κρίνα του αγρού, Σολομώντας) αλλά ζητάτε πρώτα το θέλημα του Θεού, που ξέρει τι χρειάζεστε.
- Αγαπάτε τους εχθρούς σας και δανείτε χωρίς αγωνία για επιστροφή του δανείου, όπως ο Θεός χαρίζει ήλιο και βροχή σε δίκαιους και άδικους.
- Φερθείτε όπως θέλετε να σας φέρονται, με αγάπη.

Γ. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΔΙΗΓΗΣΗ

(Μια ιδέα για τον τρόπο αφήγησης)

Πιθανές ερωτήσεις για να ξεκινήσουμε

- Τι σε κάνει χαρούμενο-η;
- Τι σε κάνει να λυπάσαι;
- Γιατί άραγε οι μεγάλοι άνθρωποι είναι πιο συχνά σκυθρωποί και θλιμμένοι;
- Φαντάσου έναν ψαρά που πατά σε δύο βάρκες: θα τα καταφέρει άραγε; Μπορούμε άραγε να υπηρετούμε δύο εργοδότες την ίδια στιγμή;

Κάθε φορά που ο Χριστός μιλούσε, ο λόγος Του ξεκούραζε τις καρδιές των αγαθών ανθρώπων. Ως τέλειος Θεός, γνώριζε κάθε ανάγκη και θλίψη που είχαν τα πλάσματά Του. Έγινε, όμως, και τέλειος άνθρωπος, για να μας τις εξηγήσει και να τις θεραπεύσει. Πολλοί Τον ακολουθούσαν μαζί με τους Αποστόλους Του από τόπο σε τόπο για ν' ακούσουν τη διδασκαλία Του. Άλλοι αγαπούσαν περισσότερο τις παραβολές κι άλλοι τις συμβουλές Του. Κανείς τους, όμως, δεν μπορούσε να ξεχάσει την πρώτη Του ομιλία, όταν μεγάλο πλήθος μαζεύτηκε κοντά Του σ' ένα βουνό της Γαλιλαίας.

Ο Κύριος αντίκρισε τότε τον λαό κουρασμένο από το βάρος της αμαρτίας κι από τις δυσκολίες της ζωής. Άρχισε, λοιπόν, να τους μιλάει γι' αυτό που χρειάζονταν κι ήθελαν μ' όλη τους την καρδιά: για την χαρά!

«Χαρούμενοι είναι οι ταπεινοί κι ας φαίνονται φτωχοί κι αδύναμοι μπροστά στους εγωιστές. Δική τους είναι η Βασιλεία των Ουρανών.

Ευτυχισμένοι είναι κι όσοι μετανιώνουν με θλίψη για τις αμαρτίες τους, γιατί ο Θεός αμέσως τους παρηγορεί.

Μεγάλη χαρά έχουν κι αυτοί που μένουν γαλήνιοι όταν συναντήσουν κακίες και συμφορές. Τούτοι θα κληρονομήσουν την καινούρια γη, μόλις νικηθεί για πάντα ο θάνατος.

Έπειτα χαίρονται πολύ όσοι πεινούν και διψούν για το δίκαιο θέλημα του Θεού. Σίγουρα Αυτός θα τους χορτάσει.

Χαρούμενοι, ακόμα, γίνονται εκείνοι που αγαπούν και συγχωρούν, γιατί αμέσως τραβούν σαν μαγνήτες το έλεος του Θεού.

Ευτυχισμένοι είναι κι όσοι καθαρίζουν τα μάτια της καρδιάς τους από κάθε κακή σκέψη. Έτσι θα μπορέσουν να δουν και ν' αναγνωρίσουν τον Θεό!

Με χαρά γεμίζουν κι αυτοί που φέρνουν την ειρήνη στον αγριεμένο κόσμο μας. Ο Πατέρας μου θα τους ονομάσει παιδιά Του.

Ίσως σας φανεί παράξενο, που θα είστε χαρούμενοι κι όταν σας κυνηγούν όσοι δε θέλουν τη δικαιοσύνη. Θα σας κοροϊδέψουν και θα πουν ψέματα εναντίον σας άδικα, επειδή με αγαπάτε. Χαρείτε τότε μ' όλη σας την καρδιά, γιατί ο μισθός σας γίνεται πολύς στον Ουρανό.

Προσοχή όμως! Η χαρά σας κινδυνεύει αν μαζεύετε θησαυρούς στη γη που εύκολα χάνονται από τους κλέφτες. Όπου είναι ο θησαυρός σας εκεί βρίσκεται κι η καρδιά σας. Φανταστείτε έναν εργάτη που υπηρετεί δυο αφεντικά: μόνο τον ένα θα καταφέρει να υπακούσει! Πώς, λοιπόν, θα μπορέσετε εσείς να αγαπήσετε και τον Θεό και το χρήμα;

Μην έχετε αγωνία για το τι θα φάτε, τι θα πιείτε και με τι ρούχα θα ντυθείτε. Θαυμάστε τα λουλούδια του αγρού: δεν κοπιάζουν ούτε ράβουν, κι όμως, τα τρέφει και τα ντύνει ο Θεός πιο πλούσια κι απ' τον δοξασμένο Σολομώντα! Ξέρει ο Πατέρας σας τι χρειάζεστε, γι' αυτό ζητάτε πρώτα το θέλημά Του κι Εκείνος θα ευλογήσει την εργασία σας κι όλα τα υπόλοιπα θα σας τα χαρίσει.

Πιο μεγάλο Του δώρο θα είναι η αγάπη Του. Όπως Εκείνος ανατέλλει τον ήλιο Του και δροσίζει με τη βροχή Του δίκαιους και άδικους, μιμηθείτε Τον κι εσείς: αγαπάτε τους εχθρούς σας, δανείτε ακόμα κι όσους δε θα σας επιστρέψουν το δάνειο, χωρίς να χάνετε την ελπίδα σας στον Θεό. Όπως θέλετε να σας φέρονται, έτσι φερθείτε, γεμάτοι αγάπη και έλεος σαν τον Ουράνιο Πατέρα σας».

Πιθανές ερωτήσεις εμπέδωσης

- Ποια λέξη κυριαρχεί στην ομιλία του Κυρίου;
- Τι απ' όλα όσα άκουσες δεν είχες σκεφτεί ότι φέρνει χαρά;
- Πες κάτι αληθινό που δίνει χαρά στους κουρασμένους και θλιμμένους ανθρώπους.
- Τι εννοούσε ο Χριστός όταν είπε «Όπου είναι ο θησαυρός σας εκεί βρίσκεται κι η καρδιά σας»;

Δ. ΣΥΝΟΗΜΑ

(Μια σύντομη πρόταση που μπορούμε να δίνουμε στα παιδιά σε τετραδιάκι κ.λπ.)

Ας εμπιστευθούμε τον εαυτό μας στην αγάπη του Χριστού, που έγινε τέλειος άνθρωπος για εμάς, χωρίς να πάψει να είναι Θεός, υπακούοντας στις εντολές Του.

Ε. ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

(Παράπλευρες γνώσεις που θα μπορούσαν να κερδίσουν τα παιδιά αν καλύψουμε το βασικό μας στόχο και γίνει συζήτηση)

1. Το πρώτο κήρυγμα του Χριστού μας έγινε σ' ένα βουνό της Γαλιλαίας απ' όπου θα μπορούσαν να Τον ακούν τα πλήθη που είχαν συγκεντρωθεί. Έμεινε γνωστό ως η «επί του όρους Ομιλία» Του. Είναι τόσα πολλά και σπουδαία όσα είπε εκεί (πολύ περισσότερα απ' όσα αναφέρουμε εδώ), που θα χρειαζόταν μία ολόκληρη κατηχητική χρονιά για να συζητηθούν. Σημεία της ομιλίας Του αυτής υπάρχουν και στο 16ο και στο 21ο μάθημα, καθώς και αλλού.
2. Με τη διδασκαλία Του αυτή ο Χριστός φτάνει στα βάθη της ανθρώπινης καρδιάς. Αποδεικνύει πως είναι τέλειος Θεός (μόνο ο Θεός θα μπορούσε να μιλήσει με αιώνια προοπτική, ώστε να αναπαύει τους ανθρώπους κάθε εποχής) αλλά και τέλειος άνθρωπος (μόνο ένας αληθινός άνθρωπος θα είχε τέτοια αντίληψη όλων των πτυχών της ανθρώπινης ζωής, προσωπικής και κοινωνικής, σωματικής και ψυχικής). Στο πρόσωπό Του ενώνονται αχώριστα και ασύγχυτα οι δύο φύσεις, χαρίζοντάς μας έτσι τη δυνατότητα της σωτηρίας.

3. Η φυσική κατάσταση του ανθρώπου είναι η μακαριότητα, η αληθινή και αναφαίρετη χαρά των Αγίων που ζουν ενωμένοι με τον Θεό. Αυτή τη χαρά, που προσπαθεί ο διάβολος να μας πείσει να κερδίσουμε με λάθος τρόπο, έρχεται ο Κύριος να φανερώσει με τους 9 μακαρισμούς.

4. «Πτωχοὶ τῷ πνεύματι» καλούνται οι ταπεινοί (μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πρῶτός εἰμι καὶ ταπεινὸς τῆ καρδία ... Ματθ. ια' 29). Πρώτος ταπεινώθηκε ο ίδιος ο Υιός του Θεού, χαρίζοντάς μας την Ανάσταση και τη νίκη του θανάτου. «Πενθοῦντες» ονομάζονται όσοι θλίβονται για τις αμαρτίες τους, με τις οποίες λύπησαν τον Θεό. Αυτή όμως η θλίψη γίνεται η χαρά της μετάνοιας, που αποκαθιστά τη σχέση μας μαζί Του.

5. «Πραεῖς» είναι οι άνθρωποι που δεν αναστατώνονται ούτε με τις λύπες ούτε με τις χαρές αυτής της ζωής, έχοντας σταθερά προσηλωμένο τον νου και την καρδιά τους στον Θεό. Έτσι, κληρονομούν τη γη Του, δηλαδή τον Παράδεισο.

6. Ο άνθρωπος νιώθει πλήρης μόνο όταν εφαρμόζει το θέλημα του Θεού κι ενώνεται μαζί Του. Γι' αυτό και είναι χαρούμενοι όσοι στρέφουν την πείνα και τη δίψα τους σ' Αυτόν, αναζητώντας τη δικαιοσύνη Του, που είναι διαφορετική απ' τη δικαιοσύνη των ανθρώπων. Όσο τη γνωρίζουν, γίνονται ευγνώμονες απέναντί του και ελεήμονες προς τους άλλους. Ο Θεός τους χορταίνει με την παρουσία Του και το έλεός Του, καθαρίζοντας την καρδιά τους από τα πάθη, μέσα στην οποία πια καθρεφτίζεται ο ίδιος. Βλέποντας λοιπόν τον Θεό μέσα τους, γίνονται ειρηνικοί και φέρνουν την ειρήνη τους στον περίγυρό τους, ως αληθινά παιδιά Του (Πεινώντες και διψώντες→ ελεήμονες→ καθαροί τη καρδιά→ ειρηνοποιοί).

7. Έχοντας πια τον Θεό κάτοικο της καρδιάς του, ο μακάριος άνθρωπος διώκεται πρόθυμα για χάρη Του, υπομένοντας εξευτελισμούς, βάσανα και συκοφαντίες. Ας προσέξουμε ότι δε μακαρίζεται ο οποιοσδήποτε καταδιωκόμενος, αλλά αυτός που κατηγορείται με ψέματα εξαιτίας της αγάπης του προς τον Θεό.

8. Ο Χριστός τονίζει πως όπου βρίσκεται ο θησαυρός μας εκεί είναι συγκεντρωμένα ο νους, η φροντίδα και η καρδιά μας. Δεν μπορούμε λοιπόν να υπηρετούμε ταυτόχρονα δύο κυρίους, τον Θεό και τις υλικές απολαύσεις. Αν θησαυρίζουμε χρήματα, ο φόβος της κλοπής θα μας κατατρέχει συνεχώς. Οι αγωνίες και το άγχος για τις βιοτικές ανάγκες (τροφή, ενδύματα) δεν αρμόζουν στον Χριστιανό που έχει εναποθέσει την ελπίδα του στην πρόνοια του Θεού. Αυτό δε σημαίνει τεμπελιά κι αδιαφορία για τις υποχρεώσεις μας προς την οικογένεια και την κοινωνία, αλλά εμπιστοσύνη στον Δημιουργό μας και σωστή ιεράρχηση των αναγκών. Αν ο Κύριος φροντίζει τα λουλούδια του αγρού, δε θα νοιαστεί για τον άνθρωπο, για τον οποίο μάλιστα σταυρώθηκε; Ας ζητάμε, λοιπόν πρώτα τη Βασιλεία Του, δηλαδή την υπακοή στις εντολές Του, και Εκείνος θα ευλογήσει τον τίμιο κόπο μας, παρέχοντάς μας όσα έχουμε ανάγκη.

9. Τέλος, για να αποκτήσουμε την αληθινή χαρά, πρέπει να μοιάσουμε στον ίδιο τον Θεό. Αν ακολουθήσαμε αυτή την τόσο απλή, αλλά και τόσο δύσκολη στην εφαρμογή της εντολή Του, να φερόμαστε στους συνανθρώπους μας, όπως θα θέλαμε να μας φέρονται και εκείνοι, ο κόσμος μας θα γινόταν αμέσως Παράδεισος. Γι' αυτό και το ψηλότερο σκαλί της διδασκαλίας του Χριστού μας είναι η αγάπη προς τους εχθρούς, που μας κάνει όμοιους με Εκείνον, ο οποίος πάνω στον Σταυρό συγχώρεσε τους σταυρωτές Του. Τότε η χαρά μας είναι αναφαίρετη και αδιατάρακτη κι έχει τη δύναμη να αλλάξει ακόμα και τους άλλους, όπως ακριβώς η αγάπη του Χριστού άλλαξε τον κόσμο.

(Δυσκολίες που συναντήσαμε στο παρελθόν και ιδέες αντιμετώπισης)

1. Ίσως είναι δύσκολο για τον κατηχητή να απομνημονεύσει όλους τους μακαρισμούς με τη σειρά, μαζί μάλιστα με τα υπόλοιπα στοιχεία της ομιλίας του Κυρίου. Θα πρέπει, λοιπόν, να έχει στο νου του τη λογική – πνευματική αλληλουχία μεταξύ τους: ο ταπεινός (1) σκέπτεται με θλίψη τις αμαρτίες του (2) κι αγωνίζεται να μετανοεί. Συγκεντρωμένος σ' αυτό το έργο, παύει να αναστατώνεται (3) από τις καταστάσεις αυτού του κόσμου, επιθυμώντας το δίκαιο θέλημα του Θεού (4). Πραγματοποιώντας το, αρχίζει να μοιάζει στον Θεό· γίνεται ελεήμων (5), καθαρίζει την καρδιά του (6) από τα πάθη και φέρνει την ειρήνη (7) στους γύρω του. Οι άδικοι ελέγχονται από την παρουσία του κι έτσι υψίσταται διώξεις και ονειδισμούς (8, 9) για την αγάπη του Θεού.

2. Οι μακαρισμοί παρουσιάζουν πολλές αντιθέσεις:

- Χαρούμενος, αυτός που θλίβεται για τις αμαρτίες του;
- Χαρούμενος, αυτός που διώκεται και συκοφαντείται;

Μόνο όταν κάποιος ζησει την αγάπη του Θεού, διαπιστώνει την αλήθεια που περιγράφουν οι μακαρισμοί. Διαφορετικά, πέφτει στην παγίδα που έχει στήσει ο διάβολος στον άνθρωπο, νομίζοντας πως η χαρά βρίσκεται στα πολλά υλικά αγαθά και κερδίζεται εύκολα (ας θυμηθούμε την πτώση του Αδάμ και της Εύας στον Παράδεισο). Όποιος όμως έχει νιώσει τη χαρά της μετάνοιας και της επιστροφής στην αγάπη του Θεού, δύσκολα θα ικανοποιηθεί από άλλες απολαύσεις. Μπορούμε, λοιπόν, να παροτρύνουμε τα παιδιά να προσπαθήσουν να βιώσουν την προσπάθεια αυτή, προβάλλοντας τα παραδείγματα των Αγίων και των Μαρτύρων, ώστε να βεβαιωθούν εσωτερικά για την αλήθεια.

3. Μήπως η προτροπή του Χριστού να μη μεριμνάμε για τροφή, ενδύματα κλπ σημαίνει τεμπελιά και ανευθυνότητα; Όπως είπαμε και στο Ε8, ο Κύριος μιλά για την παράλογη και αγχώδη ενασχόληση με τις βιοτικές ανάγκες, που οδηγεί στην απιστία, κι όχι για οκνηρία. Ας θυμηθούμε και τον απόστολο Παύλο που τόνιζε: «εἴ τις οὐ θέλει ἐργάζεσθαι, μηδὲ ἐσθιέτω» (Θεσσαλ. Β', γ' 10).

4. Τι εννοούμε όταν λέμε πως ο Χριστός ήταν τέλειος Θεός και τέλειος άνθρωπος; Αυτό αποτελεί μυστήριο ακατάληπτο, κι όμως βασική πίστη για τη σωτηρία μας. Μπορούμε να πούμε στα παιδιά πως ο Χριστός μας, χωρίς να πάψει να είναι Θεός, έλαβε με μυστηριακό τρόπο από την Παναγία μας και την ανθρώπινη φύση, με όλα τα χαρακτηριστικά της, εκτός από την αμαρτία. Με τη θέλησή Του πήρε ανθρώπινη ψυχή και ανθρώπινο σώμα, και σήκωσε όλα τα «αδιάβλητα πάθη» (τα αποτελέσματα, δηλαδή, της πτώσης, που δεν είχαν όμως πρόθεση αμαρτίας) παραδείγματος χάριν την πείνα, τη δίψα, τον κόπο, το φόβο του θανάτου κλπ. Έτσι, αγίασε κάθε μας ασθένεια και βάσανο, έως και τον θάνατο, που έγινε πια πέρασμα προς τη ζωή. Η επί του όρους Ομιλία δείχνει πόσο βαθιά καταλάβαινε ο Χριστός τις ανθρώπινες ανάγκες, ψυχής και σώματος, τα άγχη και τις ανασφάλειές μας, την επιθυμία μας για χαρά, αλλά και πόσο σοφά μας θεραπεύει και μας ολοκληρώνει με τη διδασκαλία Του και τη μετοχή μας στο Σώμα Του, την Εκκλησία.

Ζ. ΠΗΓΕΣ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ

(Απαραίτητα αγιογραφικά χωρία και βοηθητικά ερμηνευτικά έργα)

1. Κατά Ματθαίον Ευαγγέλιον, κεφάλαια ε΄, στ΄, ζ΄.
2. Κατά Λουκάν Ευαγγέλιον, κεφάλαιο στ΄ 20 – 38 και ιβ΄ 22 – 31.
3. Νικηφόρου Θεοτόκη, αρχιεπισκόπου Αστραχανίου και Σταυρουπόλεως, «Κυριακοδρόμιον», τόμος Α΄, έκδοσις Ιεράς Μονής Μεταμορφώσεως Σωτήρος Κουβαρά Αττικής.
4. Ιωήλ Φραγκάκου, μητροπολίτου Εδέσσης, «Ο Επιούσιος άρτος», εκδόσεις «Αποστολική Διακονία».
5. Ιερεμίου Φούντα, μητροπολίτου Γόρτυνος και Μεγαλοπόλεως, «Κυριακοδρόμιον Ευαγγελίων», έκδοσις περιοδικού «Θυμίαμα».
6. Ιερομονάχου Γρηγορίου, «Ο Ιησούς Χριστός», Ιερών Κουτλουμουσιανόν κελλίον Άγιος Ιωάννης ο Θεολόγος, Άγιον Όρος.

Η. ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΣ ΥΜΝΟΣ

**Ό Μονογενής Υἱός και Λόγος τοῦ Θεοῦ, ἀθάνατος ὑπάρχων και καταδεξάμενος
διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν σαρκωθῆναι ἐκ τῆς ἁγίας Θεοτόκου και ἀειπαρθένου
Μαρίας, ἀτρέπτως ἐνανθρωπήσας, σταυρωθεῖς τε Χριστέ ὁ Θεός, θανάτῳ θάνατον
πατήσας, εἷς ὢν τῆς Ἁγίας Τριάδος, συνδοξαζόμενος τῷ Πατρὶ και τῷ Ἁγίῳ
Πνεύματι, σῶσον ἡμᾶς.**

Θ. ΤΡΑΓΟΥΔΙ

ΒΑΣΙΛΙΑΣ ΣΤΗ ΧΑΡΑ

Βασιλιάς στη χαρά, για να ζεις παντοτινά,
μες τη ζωή που κυλά,
βασιλιάς στη χαρά, για να ζεις παντοτινά
μάθε βαθιά ν' αγαπάς.

Να αγαπάς με χαρά, τη χαρά ν' αγαπάς,
να σκορπίζεις γύρω σου τη χαρά.
Ν' αγαπάς με χαρά, τον Χριστό ν' αγαπάς,
την αγάπη να σκορπάς. (2)

Θεέ μου την πηγή, δος μου της χαράς,
τη βαθιά αγάπη σου βάλε στην καρδιά.

Κι αν τα χρόνια περνούν κι όλοι γύρω σου πονούν,
την ευτυχία ζητούν,
η δική σου καρδιά θε να ζει μες τη χαρά
φτάνει βαθιά ν' αγαπάς.

Να αγαπάς με χαρά.....

I. ΠΑΙΧΝΙΔΙ

ΜΑΝΤΕΨΕ ΤΙ ΣΧΕΔΙΑΖΩ

Τα παιδιά χωρίζονται σε δύο ομάδες και παρατάσσονται αντίστοιχα σε δύο σειρές, ο ένας μπροστά από τον άλλο. Ο καθηγητής πηγαίνει στον τελευταίο κάθε ομάδας και σχεδιάζει στην πλάτη του με το δάχτυλο ένα (απλό) σχήμα.

Το παιδί τότε πρέπει να ζωγραφίσει στην πλάτη του μπροστινού του αυτό που φαντάζεται πως ζωγραφίστηκε στη δική του πλάτη, και ούτω καθ' εξής. Μόλις φτάσουμε στον πρώτο παίκτη κάθε σειράς, εκείνος πηγαίνει και σχεδιάζει σε ένα χαρτί ό,τι νομίζει πως του σχεδίασαν στην πλάτη και τρέχει να γίνει αυτός ο τελευταίος. Τότε ο καθηγητής σχεδιάζει ένα άλλο σχήμα στην πλάτη του.

Το παιχνίδι συνεχίζεται για π.χ. 3 γύρους σχημάτων (ή περισσότερους ανάλογα με τον αριθμό των παικτών). Νικήτρια είναι η ομάδα που θα ολοκληρώσει τους γύρους ταχύτερα αλλά και που τα σχήματά της είναι πιο σωστά από της άλλης.

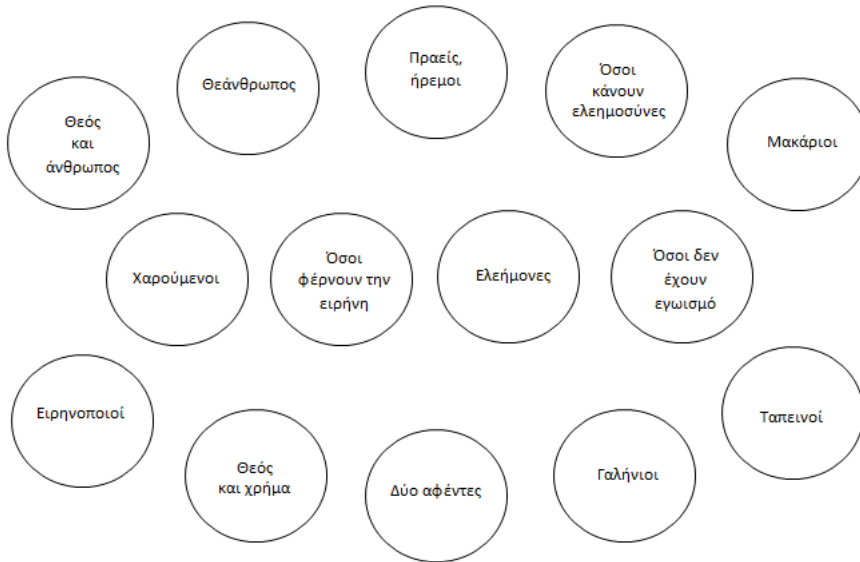

ΙΑ. ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ

ΙΒ. ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

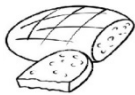
Μπορείτε να ενώσετε ανά ζευγάρια αυτά που ταιριάζουν;

Τι σας θυμίζουν οι ζωγραφιές; Ενώστε:

Λουλούδια του αγρού

Δίκαιοι και άδικοι

Να συμπληρώσετε τις λέξεις που λείπουν:

• Ο Χριστός τελείωσε την ομιλία Του σ' ένα βουνό της Γαλιλαίας έτσι:

«Φερθείτε, όπως θέλετε να σας φέρονται, με α _ _ _ _ !»

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ!

Ο ΣΠΛΑΧΝΙΚΟΣ ΒΑΣΙΛΙΑΣ ΚΑΙ Ο ΑΣΠΛΑΧΝΟΣ ΔΟΥΛΟΣ

Α. ΒΑΣΙΚΟΣ ΔΟΓΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ

(Αυτό που κυρίως προσπαθούμε να μείνει στα παιδιά ως στοιχείο κατήχησης)

Να διδαχθούν τα παιδιά την πίστη στο ξεχωριστό πρόσωπο του Θεού-Πατέρα που χαρίζει το χάρισμα της πατρότητας και στον άνθρωπο.

Β. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

(Μια σύντομη απεικόνιση του μαθήματος για πιο εύκολη δική μας απομνημόνευση)

- Συχνά είμαστε αυστηροί με τα λάθη των άλλων και δε συγχωρούμε· έτσι έκαναν κι οι Φαρισαίοι.
- Όποιος δε συγχωρεί, δεν μπορεί να νιώσει την Αγάπη του Θεού-Πατέρα. Ο Χριστός λέει μια σχετική παραβολή.
- Βασιλιάς ζητά από δούλους να του δώσουν λογαριασμό για τον τρόπο που χειρίστηκαν την περιουσία του.
- Ο πρώτος δούλος χρωστά ένα τεράστιο ποσό (μύρια τάλαντα)-ο βασιλιάς ζητά να πουληθεί αυτός, η οικογένειά του και τα υπάρχοντά του, ώστε να αποζημιωθεί. Ο δούλος ικετεύει για παράταση και τελικά ο βασιλιάς τον αφήνει να φύγει και τον απαλλάσσει από τα χρέη.
- Ο πρώτος δούλος συναντά συνάδελφό του που του χρωστά 100 δηνάρια, ζητά με σκληρό τρόπο τα χρήματα, αγνοεί τα παρακάλια του και τον στέλνει στη φυλακή.
- Οι άλλοι δούλοι ενημερώνουν τον βασιλιά, που τον ξανακαλεί, του μιλά με αυστηρότητα και τον φυλακίζει.
- Όπως κρίνουμε, έτσι θα κριθούμε, όπως ο φιλάνθρωπος Θεός μας συγχωρεί στο μυστήριο της Μετανοίας, έτσι να συγχωρούμε κι εμείς. Ας μην κατηγορούμε, αλλά ας ζητάμε συγχώρηση για τις αμαρτίες μας με συμπαραστάτη τον πνευματικό μας πατέρα.
- Αναφορά στη σοφία και την αγάπη των 3 Ιεραρχών.

Γ. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΔΙΗΓΗΣΗ

(Μια ιδέα για τον τρόπο αφήγησης)

Πιθανές ερωτήσεις για να ξεκινήσουμε

- Θυμάσαι κάτι που έκανες και ήταν άδικο; Πώς ένιωσες;
- Αν ταξίδευες στον χρόνο, θα μπορούσες να αλλάξεις μία αδικία που έγινε; Πώς θα την άλλαζες;
- Ποιες λέξεις φτιάχνουν την «συγ-χώρηση» και την «συγ-γνώμη»;
- Γιατί καλούμε τον ιερέα «πατέρα» (πάτερ);

➤ **Πρόταση θεατρικής δραστηριότητας:** Αυτοσχεδιασμός με κρυφές οδηγίες

Συμβαίνει πολλές φορές να κρατάμε κακία στους συνανθρώπους μας και να μη συγχωρούμε τα λάθη τους. Ίσως μας φαίνεται πιο εύκολο να είμαστε αυστηροί με τις αμαρτίες των άλλων, από το να ψάξουμε τι γίνεται στη δική μας ψυχή. Κάτι τέτοιο έκαναν κι οι Φαρισαίοι στα χρόνια του Χριστού μας: δεν έχαναν ευκαιρία να κατηγορούν όποιον έκανε και το παραμικρό σφάλμα στις εντολές του Θεού, πιστεύοντας πως οι ίδιοι ήταν σε όλα τέλειοι! Έτσι, δύσκολα συγχωρούσαν και γίνονταν σκληροί κι απόμακροι.

Πώς θα μπορούσαν αυτοί οι άνθρωποι να νιώσουν την Αγάπη του Θεού Πατέρα μας; Γίνεται να αγαπήσει κάποιος που δε συγχωρεί;

Για να τους βοηθήσει ο Κύριος είπε μια μέρα την παραβολή του σπλαχνικού βασιλιά και του άσπλαχνου δούλου:

Κάποτε ένας βασιλιάς θέλησε να λογαριάσει όλα τα χρέη των δούλων του κι άρχισε να κάνει τους απαραίτητους υπολογισμούς. Στην αρχή του έφεραν κάποιον δούλο που χρωστούσε «μύρια» τάλαντα, δηλαδή, δέκα χιλιάδες χρυσά νομίσματα. Τεράστιο ποσό! Όπως φάνηκε, ο άνθρωπος αυτός ξόδεψε απρόσεχτα την περιουσία του κυρίου του και την ώρα που έπρεπε να δώσει λογαριασμό, δεν είχε τίποτα να επιστρέψει. Αμέσως ο βασιλιάς διέταξε να πουλήσουν τον ίδιο, τη γυναίκα του, τα παιδιά του κι όλα τα υπάρχοντά του. Ίσως έτσι ξεπληρωνόταν το χρέος του. Ακούγοντας αυτά τα λόγια του βασιλιά, ο δούλος έπεσε στα πόδια του κι άρχισε να ικετεύει: «Σε παρακαλώ, λυπήσου με. Κάνε υπομονή και θα σου δώσω πίσω όλα όσα σου χρωστώ!» Ο μεγαλόκαρδος κύριος, βλέποντας τον δούλο σ' αυτή την κατάσταση, τον λυπήθηκε. Τον άφησε να φύγει και στο τέλος του χάρισε κι όλο το χρέος για να τον απαλλάξει από το μεγάλο βάρος. Έτσι, ο δούλος έφυγε καταχαρούμενος.

Καθώς προχωρούσε ξαλαφρωμένος, συνάντησε στον δρόμο έναν άλλο δούλο, που δούλευαν μαζί στα κτήματα του ίδιου βασιλιά. Αμέσως θυμήθηκε ότι πριν λίγο καιρό του είχε δανείσει 100 δηνάρια, δηλαδή, ένα μικρό ποσό για την εποχή εκείνη. Τότε τον έπιασε κι άρχισε να τον σφίγγει. Λίγο έλειψε να τον πνίξει από την οργή και τη μανία του! «Δώσε μου γρήγορα ό,τι μου χρωστάς», του είπε με μίσος. Ο δεύτερος δούλος έπεσε στα πόδια και παρακαλούσε τον πρώτο, όπως ακριβώς λίγο πριν κι εκείνος είχε ικετέψει τον πλούσιο κύριό του, ζητώντας προθεσμία: «Λυπήσου με, κι εγώ θα σου ξεπληρώσω ό,τι χρωστώ». Μα τι παράξενο! Τίποτα δε θύμισαν στον σκληρό δούλο αυτά τα λόγια. Χωρίς καμιά τύψη, διέταξε να βάλουν τον συνάδελφό του στη φυλακή, ώσπου να καταφέρει να του ξεπληρώσει ό,τι χρωστούσε.

Μα ήταν και κάποιοι άλλοι μπροστά σ' αυτό το γεγονός. Ήταν οι υπόλοιποι εργάτες και δούλοι, που λυπήθηκαν βαθιά για την αδικία. Έτρεξαν αμέσως στον βασιλιά και του είπαν όλα όσα είχαν συμβεί. Μόλις τα άκουσε αυτά ο κύριος, κάλεσε τον άσπλαχνο δούλο και του είπε: «Κακέ δούλε, εγώ σου χάρισα το τεράστιο χρέος και σε απάλλαξα από αυτό το βάρος, επειδή με παρακάλεσες. Εσύ λοιπόν, δεν έπρεπε να λυπηθείς τον συνάδελφό σου, όπως έκανα κι εγώ με σένα;». Δίκαια έπειτα ο βασιλιάς δεν τον άφησε ατιμώρητο. Τον παρέδωσε στους βασανιστές για να δουλεύει σκληρά, μέχρι να ξεπληρώσει όσα χρωστούσε.

Αλήθεια! Πόσες φορές δεν έχουμε φταίξει στον Θεό, στεναχωρώντας Τον; Εκείνος πάντοτε μας συγχωρεί, αν ειλικρινά μετανιώσουμε. Στο μυστήριο της Εξομολόγησης ακούμε από τον πνευματικό μας, που δανείζει τη φωνή και τα χέρια του στον Χριστό, ότι οι αμαρτίες μας σβήστηκαν για πάντα! Είναι κι αυτός άνθρωπος και καταλαβαίνει τις δυσκολίες μας. Άραγε το θυμόμαστε, μόλις φτάσει η στιγμή να συγχωρήσουμε κι εμείς τους φίλους ή και τους εχθρούς μας; Γιατί ο Κύριος το είπε καθαρά: «Με όποιο μέτρο κρίνετε τα σφάλματα των αδελφών σας, με το ίδιο μέτρο θα κριθείτε κι εσείς».

Ας μάθουμε, λοιπόν, να συγχωρούμε με όλη μας την καρδιά, όσο δύσκολο κι αν μας φαίνεται. Ας ζητήσουμε τη βοήθεια και τη συμπαράσταση των ιερέων μας, που στα πρόσωπά τους νιώθουμε την αγάπη και το έλεος του Θεού Πατέρα μας. Τέτοιοι στοργικοί Πατέρες ήταν και οι προστάτες μας Τρεις Ιεράρχες. Γι' αυτό παρακαλούν για μας στον ουρανό να αποκτήσουμε, όχι απλά ξερές γνώσεις που φέρνουν εγωισμό, αλλά την αληθινή σοφία που συνοδεύει την αγάπη.

Πιθανές ερωτήσεις εμπέδωσης

- Από πού φαίνεται η καλοσύνη του βασιλιά; Στην αρχή έδωσε μόνο παράταση για το χρέος του δούλου;
- Γιατί λέμε τον δούλο σκληρόκαρδο και άδικο; Τι έκανε;
- Σε ποιο μυστήριο της Εκκλησίας ζητάμε συγχώρεση για τις αμαρτίες και τα λάθη μας;
- Πώς τιμώρησε ο βασιλιάς τον άδικο δούλο;

Δ. ΣΥΝΘΗΜΑ

(Μια σύντομη πρόταση που μπορούμε να δίνουμε στα παιδιά σε τετραδιάκι κ.λπ.)

Ας μάθουμε να συγχωρούμε με όλη μας την καρδιά, με τη βοήθεια των ιερέων μας, που στα πρόσωπά τους νιώθουμε την αγάπη και το έλεος του Θεού Πατέρα μας.

Ε. ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

(Παράπλευρες γνώσεις που θα μπορούσαν να κερδίσουν τα παιδιά αν καλύψουμε το βασικό μας στόχο και γίνει συζήτηση)

1. Από τα χειρότερα πάθη που ταλαιπωρούν τους πιστούς είναι η κατάκριση και η μνησικακία. Το πρώτο απομακρύνει τον νου μας από τις δικές μας αμαρτίες και τον απασχολεί με τα σφάλματα (πραγματικά ή κατά φαντασίαν) των άλλων, με αποτέλεσμα να μην μπορούμε να διορθωθούμε. Το δεύτερο μας εμποδίζει να συγχωρήσουμε όσους μας έφταιξαν, στερώντας μας έτσι την Αγάπη του Θεού, που δεν μπορεί να δράσει χωρίς τη δική μας συναίνεση. Η περίπτωση των Φαρισαίων της εποχής εκείνης, δυστυχώς, δεν απέχει πολύ από «ανθρώπους της Εκκλησίας» του σήμερα.
2. Σχετικό με τα παραπάνω γεγονός που θα μπορούσε να αναφερθεί από τον κατηχητή αν γίνει συζήτηση είναι και το εξής: Κάποτε οι δάσκαλοι του Νόμου και οι Φαρισαίοι έφεραν στον Ιησού μια αμαρτωλή γυναίκα, περιμένοντας να δουν αν θα συμφωνήσει στον λιθοβολισμό της (όπως όριζε ο Νόμος), για την αμαρτωλή ζωή που έκανε. Μπροστά στην επιμονή τους ο Ιησούς απάντησε:

«Όποιος ανάμεσά σας είναι αναμάρτητος, ας ρίξει πρώτος πέτρα πάνω της» («ὁ ἀναμάρτητος ὑμῶν πρῶτος βαλέτω λίθον ἐπ’ αὐτήν» Ἰωάν η΄7). Ἄρχισαν τότε ὅλοι ο ἕνας μετὰ τον ἄλλο νὰ ἀφήνουν τις πέτρες καὶ νὰ φεύγουν, ὥσπου ἔμεινε μόνος ὁ Κύριος καὶ ἡ γυναίκα. Τότε τῆς εἶπε. «Ὅλοι οὖν κατήγοροί σου ἔφυγαν. Κανένας δὲν σε καταδίκασε. Οὔτε κι ἐγὼ σε καταδικάζω. Πήγαινε, λοιπόν, καὶ μὴν ἀμαρτήσεις ξανά». Ἀς σκεφτοῦμε κι ἐμεῖς πρὶν «λιθοβολήσουμε» με τὸν τρόπο μας τὸν συνάνθρωπό μας. Εἶναι γνωστὴ ἡ ρῆσις τοῦ Κυρίου «μὴν κρίνεις γιὰ νὰ μὴν κριθεῖς». Αὐστηροὶ νὰ εἴμαστε με τὸν εαυτὸ μας καὶ ἐπιεικεῖς με τοὺς ἄλλους. Το ἀν ὁ ἄλλος ἔχει μετανιώσει καὶ ἐξομολογηθεῖ γιὰ κάποια ἀμαρτία του, ἀν στὰ μάτια τοῦ Θεοῦ εἶναι συγχωρημένος, ἐμεῖς μπορεῖ νὰ μὴν το ξέρουμε. Γι’ αὐτὸ, νὰ εἴμαστε πρόθυμοι νὰ συγχωρήσουμε κι ὄχι νὰ καταδικάσουμε.

3. Ὁ Θεὸς μας δῶρισε τὴ ζωὴ καὶ μας προίκισε με πολλὰ χαρίσματα (περιουσία τοῦ βασιλιά). Ἐμεῖς ὁμῶς δὲν χρησιμοποιοῦμε πάντα τὰ δῶρα Τοῦ σωστά. Συχνὰ προσέχουμε μόνον τὴν προσωπικὴ μας ικανοποίηση καὶ τὸν θυμόμαστε μόνον ὅταν νιώσουμε πόσο ἀδύναμοι τελικὰ εἴμαστε (π.χ. σε κάποια ἀρρώστια, θάνατο, σε προβλήματα οικονομικά κ.ά.). Ἀς μετρήσουμε τι πήραμε, πῶς τὸ χρησιμοποίησαμε καὶ τι ἔχει ἀπομείνει τώρα πρὸς ὄφελος τῆς ψυχῆς μας!

4. Ὁ Θεὸς πάντα μας δίνει χρόνο γιὰτὶ δὲν θέλει νὰ καταστραφούμε. Ἐτσι, ὁ βασιλιάς παρουσιάζεται νὰ παραχωρεῖ χρόνο καὶ πλήρη ἀφεση τοῦ χρέους στὸν ἄσπλαχνο δούλο, μόνον που ἐκεῖνος δὲν τὴν ἐκτίμησε ὅπως ἔπρεπε.

5. Οἱ δύο δούλοι ἐργάζονταν μαζί γιὰ τὸν ἴδιο ἀφέντη. Ἐτσι κι ἐμεῖς με τοὺς ἀδελφούς μας ἀγωνιζόμαστε τὸν ἴδιο ἀγῶνα ἔχοντας ἴδια ἀξία στὰ μάτια τοῦ Θεοῦ. Ἀν τὸ συνειδητοποιοῦμε, τότε τὰ λάθη τῶν συνανθρώπων μας εὐκόλα μας θυμίζουν τὰ δικά μας. Οἱ οφειλές τους ἀπέναντί μας δὲν συγκρίνονται με τις ἀμαρτίες μας ἀπέναντι στὴν Ἀγάπη τοῦ Θεοῦ (μύρια τάλαντα με ἑκατὸ δηνάρια!). Ὅποιος, λοιπόν, θυμάται ταπεινά τὰ σφάλματά του, συγχωρεῖ ἀπὸ καρδιάς τὸν ἀδελφὸ του. Το νὰ πούμε ἐντελῶς τυπικά «σε συγχωρῶ» δὲν ἀρκεῖ. Ὡς γνήσιοι Χριστιανοί, δὲν μπορούμε παρὰ νὰ στοχεύουμε στὴν ἐντολὴ «Ἀγαπάτε ἀλλήλους» κι ὅπως ὁ Θεὸς μας ἀγαπά καὶ μας συγχωρεῖ, ἔτσι νὰ κάνουμε κι ἐμεῖς στοὺς ἄλλους («καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν» βλέπε καὶ 14ο μάθημα).

6. Ὁ Κύριος δίδαξε νὰ μὴν εἴμαστε υποκριτές στὴν πίστη μας, νὰ κοιτάμε τὸ «εἶναι» κι ὄχι τὸ «φαίνεσθαι». Πολλές φορές φερόμαστε καλά, παρουσιάζοντας μιὰ ωραία εἰκόνα πρὸς τὰ ἔξω, κι ὅταν δούμε κάποιον νὰ σφάλει, τὸν κατηγοροῦμε γιὰ νὰ δείξουμε ὅτι ἐμεῖς εἴμαστε οὖν σωστοί, οὖν δίκαιοι καὶ οὖν ἠθικοί (βλέπε 17ο μάθημα). Κατὰ βάθος, ὁμῶς, μπορεῖ ἐμεῖς νὰ κάνουμε χειρότερα πράγματα καὶ νὰ τὰ καλύπτουμε, ὥστε νὰ ξεγελάμε τοὺς ἄλλους. Σημασία δὲν ἔχει τὸ πῶς φαινόμαστε, ἀλλὰ τὸ τι πραγματικά εἴμαστε.

7. Ἀφοῦ ἀναζητήσουμε τὰ δικά μας λάθη, οφείλουμε νὰ ζητήσουμε συγχώρηση ἀπὸ τὸν Θεό, που ὡς στοργικὸς Πατέρας εἶναι ἔτοιμος νὰ μας τὴν δώσει. Το χάρισμα τῆς πατρότητας ἔχει δοθεῖ ἀπὸ τὸν Θεὸ καὶ στὸν ἄνθρωπο μέσω τῆς ἱεροσύνης. Στὴν Ἐκκλησία οὖν σχέσεις μετὰξὺ τῶν ἀνθρώπων εἶναι πνευματικές, στηρίζονται δηλαδὴ στὸν λόγο τοῦ Ευαγγελίου. Πνευματικοὖν μας πατέρες εἶναι οὖν ἱερεῖς κι ἐμεῖς εἴμαστε τὰ πνευματικά τους παιδιά. Αὐτοὖν μας διδάσκουν τὴν ἀληθινὴ πίστη καὶ μας ὀδηγοῦν στὴ χριστιανικὴ ζωὴ. Πνευματικὸς μας πατέρας εἶναι ὁ ἱερέας στὸν ὀποῖο ἐξομολογοῦμαστε. Αὐτὸς μας συμβουλεύει καὶ μας καθοδηγεῖ στὸν πνευματικὸν μας ἀγῶνα (περισσότερα βλέπε στὸ 18ο μάθημα). Σπουδαῖοι πνευματικοὖν Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας εἶναι καὶ οὖν τρεῖς ἱεράρχες, που τιμὰ ἡ Ἐκκλησία μας στις 30 Ἰανουαρίου καὶ τοὺς ὀποῖοὖν πρέπει νὰ ἔχουμε ὡς πρότυπα γιὰ τὴν ἀρετὴ καὶ τὴν υποδειγματικὴ ζωὴ τους. Ἀξίζει νὰ θυμίζουμε στὰ παιδιά ὅτι οὖν τρεῖς ἱεράρχες δὲν ἐπιδίωξαν τὴν στείρα γνώση, ὀπως συχνὰ μοιάζουν νὰ ἀπαιτοῦν ἀπὸ μας τὸ ἐκπαιδευτικὸν σύστημα καὶ ὁ ἐπαγγελματικὸς προσανατολισμὸς, ἀλλὰ τὴν βαθιὰ ἐπιστημονικὴ κατάρτιση στὴν υπηρεσία τῆς ἀγάπης πρὸς Θεὸν καὶ ἀνθρώπους.

(Δυσκολίες που συναντήσαμε στο παρελθόν και ιδέες αντιμετώπισης)

1. «Τι θα πει πως ο βασιλιάς λογάριασε τα χρέη των δούλων του; Ο Θεός υπολογίζει και μετράει τις αμαρτίες και τα λάθη μας και ζητάει κάποιο είδος πληρωμής;» Μεγάλη προσοχή χρειάζεται όταν μιλάμε γι' αυτό το θέμα στα παιδιά, ώστε να μην αναπτύξουν μέσα τους τη συλλογιστική που υιοθέτησε ολόκληρος ο δυτικός κόσμος μέσα από τις απόψεις των Ρωμαιοκαθολικών (Ιερά Εξέταση) και της Προτεσταντικής ηθικής. Μπορεί να βρίσκονται ακόμα σε μικρή ηλικία, αλλά δηλητηριάζονται από τις αντιλήψεις αυτές που έχουν περάσει και σε πολλούς από μας: «Αν είσαι κακό παιδί ο Θεός θα σε τιμωρήσει, να ζητήσεις συγγνώμη, αλλιώς ο Θεός δε θα σε ακούει κλπ». Ο Θεός μας αγαπά τόσο πολύ, που δεν τίθεται θέμα για τη δική Του συγχωρητικότητα και διαρκή προστασία. Εμείς είμαστε αυτοί που πρέπει να συνειδητοποιήσουμε τον «λογαριασμό» και τις «οφειλές» μας, για να γνωρίσουμε ποιο είμαστε και με τη μετάνοια και ταπεινή αλλαγή μας να Του επιτρέψουμε να κατοικήσει στην καρδιά μας και να μας σώσει.
2. «Αν ο βασιλιάς συμβολίζει τον Παντογνώστη Θεό, γιατί χάρισε το χρέος στον άσπλαχνο δούλο; Δεν ήξερε ότι θα δείξει μετά σκληρή συμπεριφορά;» Και βέβαια ο Θεός γνωρίζει παρελθόν, παρόν και μέλλον, άρα και τις μελλοντικές μας πτώσεις. Αυτό δεν Τον εμποδίζει να μας χαρίζει φιλόανθρωπα το έλεος Του, καθώς και χρόνο να διορθωθούμε. Κάποτε, όμως, ο χρόνος θα τελειώσει με την αναχώρησή μας από αυτόν τον κόσμο και με τη Β' Παρουσία του Κυρίου. Στην παραβολή αυτό συμβολίζεται με τη δεύτερη φορά που κλήθηκε ο άσπλαχνος δούλος από τον βασιλιά. Οι δούλοι που είδαν τη σκηνή της μεγάλης σκληρότητας και ειδοποίησαν τον βασιλιά συμβολίζουν α) είτε τους συνανθρώπους μας που, υποφέροντας από τη συμπεριφορά μας, εμπιστεύονται στον Θεό τα παράπονα και το σκανδαλισμό που τους προκαλούμε β) είτε τους αγίους αγγέλους, που με λύπη την ώρα της Κρίσεως θα βλέπουν να ξετυλίγονται μπροστά μας οι αδικίες που πράξαμε.
3. «Τι θα πει πως ο βασιλιάς παρέδωσε στους βασανιστές τον άσπλαχνο δούλο;» Στην πνευματική ζωή βασανιστής και κυνηγός της ψυχής μας είναι ο διάβολος. Ο Χριστός με την Ανάστασή Του κατήργησε τη δύναμη του διαβόλου και μας έδωσε την ευκαιρία, αν το θελήσουμε, ν' απαλλαγούμε από την τυραννική του εξουσία. Αν, όμως, επιλέξουμε μια ζωή ασπλαχνίας, κατάκρισης κι έλλειψης συγχωρητικότητας, μόνοι μας πια παραδιδόμαστε στον διάβολο, ζώντας το μαρτύριο του εγωισμού που χαρακτηρίζει και τη δική του τραγική και φοβερή ύπαρξη (βλέπε και 19ο μάθημα).
4. Ο κατηχητής μπορεί με αφορμή τη συγχωρητικότητα να συμβουλέψει τα παιδιά, ώστε να αναζητήσουν τον δικό τους πνευματικό πατέρα. Περισσότερα γι' αυτό το θέμα, τις τυχόν ενστάσεις, απορίες κλπ υπάρχουν στο 18ο μάθημα.

Ζ. ΠΗΓΕΣ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ

(Απαραίτητα αγιογραφικά χωρία και βοηθητικά ερμηνευτικά έργα)

1. Κατά Ματθαίον Ευαγγέλιον ιη' 21-35,.
2. Κατά Μάρκον Ευαγγέλιον ιβ' 38-40 και κγ' 1-36.
3. Κατά Λουκάν Ευαγγέλιον ια' 39-54.
4. Κατά Ιωάννην Ευαγγέλιον η' 1-11.
5. Π. Τρεμπέλα, «Υπόμνημα εις το κατά Ματθαίον Ευαγγέλιον», εκδ. αδελφ. Θεολόγων «Ο Σωτήρ».
6. Π. Τρεμπέλα, «Υπόμνημα εις το κατά Μάρκον Ευαγγέλιον», εκδ. αδελφ. Θεολόγων «Ο Σωτήρ».
7. Π. Τρεμπέλα, «Υπόμνημα εις το κατά Λουκάν Ευαγγέλιον», εκδ. αδελφ. Θεολόγων «Ο Σωτήρ».
8. Π. Τρεμπέλα, «Υπόμνημα εις το κατά Ιωάννην Ευαγγέλιον», εκδ. αδελφ. Θεολόγων «Ο Σωτήρ».

Η. ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΣ ΥΜΝΟΣ

Τὴν φιλαδελφίαν κτησώμεθα, ὡς ἐν Χριστῷ ἀδελφοί, καὶ μὴ τὸ ἀσυμπαθές πρὸς
τοὺς πλησίον ἡμῶν, ἵνα μὴ ὡς ὁ δοῦλος κατακριθῶμεν ὁ ἀνελεήμων διὰ τὰ
δηνάρια, καὶ ὡς ὁ Ἰούδας μεταμεληθέντες μηδὲν ὠφελήσωμεν.

Θ. ΤΡΑΓΟΥΔΙ

ΣΤΟΥΣ ΤΡΕΙΣ ΙΕΡΑΡΧΕΣ

Προσευχῆς σημαίνει ἡ ὥρα
κι ἡ καρδιά ας πλημμυρίσει
ἀπ' ἀγάπη στους Πατέρες,
τους τεχνίτες του φωτός.

Γλυκοφέγγει καὶ τ' ἀστέρια
ἀπ' τα ὕψη ξεκινούνε
καὶ με χάρη μᾶς καλοῦνε
για τῆς γνώσης τὴν γιορτή.

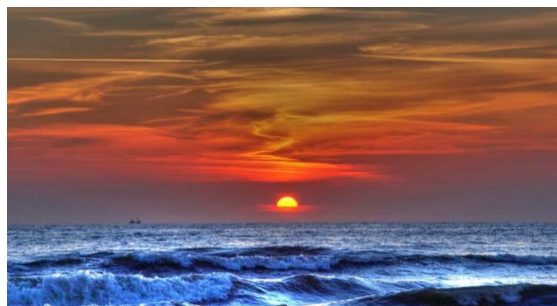
Τρεις μεγάλοι μας φωστήρες
σου φωτός σας το βασίλειο
πάρτε την θερμή φωνή μας
που πετά και σας ζητεί.

Η ατέλειωτή σας λάμψη
μας μιλάει στις καρδιές μας
και μας δίνει φως και γνώση
και γαλήνη στην ψυχή. (2)

Ι. ΠΑΙΧΝΙΔΙ

ΤΟ ΝΟΜΙΣΜΑ

Τα παιδιά χωρίζονται σε δύο ομάδες περίπου ισάριθμων παικτών και ορίζουν από έναν αρχηγό κι έναν υπεύθυνο παραγγελμάτων. Οι δύο ομάδες κάθονται σε καρέκλες αντικριστά, με ένα ευρύχωρο τραπέζι ανάμεσά τους.

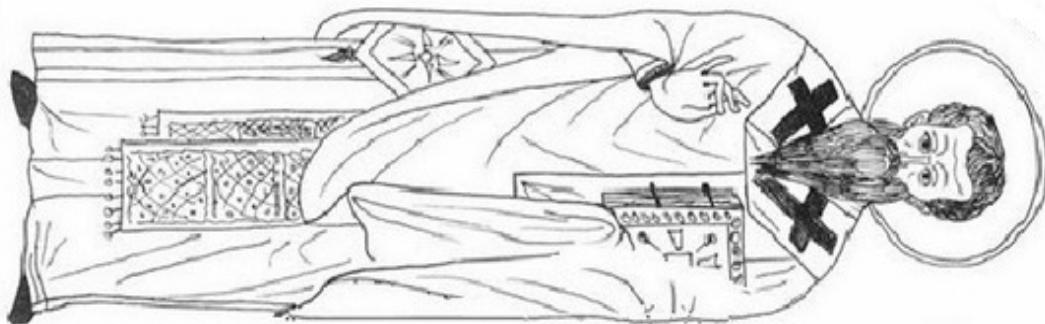

Οι παίκτες της ομάδας που θ' αρχίσει το παιχνίδι κρύβουν κάτω από το τραπέζι τα χέρια τους και κυκλοφορούν μεταξύ τους ένα νόμισμα (κατά προτίμηση μικρό). Ύστερα από λίγο το υπεύθυνο παιδί από την αντίπαλη ομάδα διατάζει «ΠΑΝΩ ΤΑ ΧΕΡΙΑ», οπότε πρέπει όλοι να σηκώσουν τα χέρια ψηλά σε σχήμα γροθιάς. Σε νέο παράγγελμα του ίδιου «ΚΑΤΩ ΤΑ ΧΕΡΙΑ», όλοι κατεβάζουν τα χέρια προς το τραπέζι με ορμή και τη στιγμή που τ' ακουμπούν επάνω, ανοίγουν τις παλάμες (με δάχτυλα ενωμένα) και τα κρατούν ακίνητα.

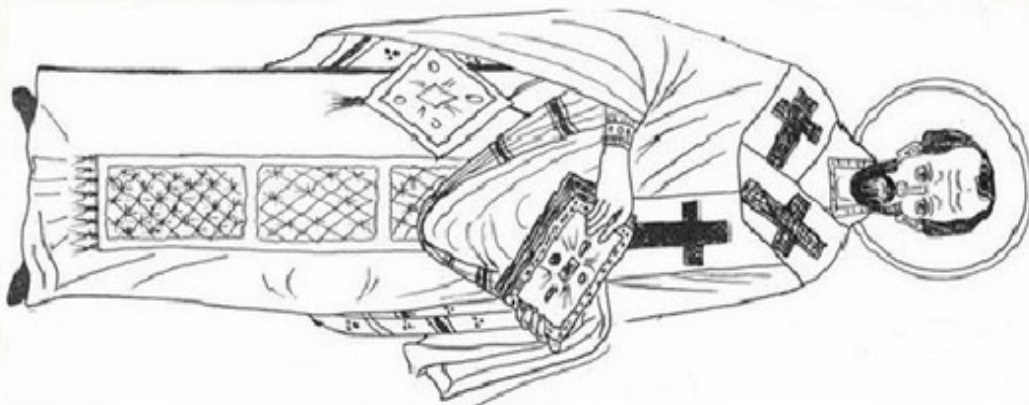
Η αντίπαλη ομάδα προσπαθεί να καταλάβει κάτω από ποια παλάμη βρίσκεται το νόμισμα. Λένε όλοι τη γνώμη τους στον παίκτη που έχει οριστεί να δίνει τα παραγγέλματα, αλλά σημασία έχει η γνώμη του αρχηγού. Αν βρει ποιος το έχει, η ομάδα του κερδίζει έναν πόντο κι αναλαμβάνει αυτή να κρατάει το νόμισμα. Αν δεν το βρει, τότε κερδίζει η αρχική ομάδα έναν πόντο και το παιχνίδι επαναλαμβάνεται.

ΙΑ. ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ

ΒΑΜΙΛΕΙΟΝ Ο ΜΕΛΑΝ

ΙΓΑΝΝΗΣ Ο ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

ΛΡΗΛΟΡΙΟΝ Ο ΘΕΟΔΩΛΟΣ

ΙΒ. ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

Μπορείτε να ενώσετε αυτά που ταιριάζουν;

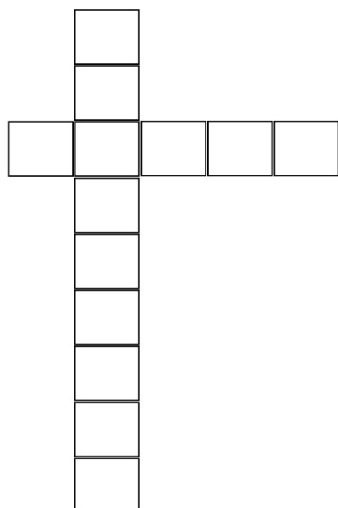
- χάρισε τα χρέη
- χρωστούσε μύρια τάλαντα
- δύσκολα συγχωρούσαν
- άσπλαχνος
- διέταξε να βάλουν το συνάδελφό του φυλακή
- «Μ' όποιο μέτρο κρίνετε τους άλλους, θα κριθείτε και εσείς»
- με τη μετάνοια σβήνονται οι αμαρτίες
- σοφοί, υπερασπιστές της αλήθειας και της αγάπης
- Χριστός
- Τρεις Ιεράρχες
- Μυστήριο εξομολόγησης
- σπλαχνικός βασιλιάς
- δούλος
- Φαρισαίοι

Τώρα να αντιστοιχίσετε σωστά τα ονόματα των Αγίων:

Γρηγόριος	Μέγας
Βασίλειος	Χρυσόστομος
Ιωάννης	Θεολόγος

Να γράψετε εκεί που πρέπει τις λέξεις: ΑΓΑΠΗ, ΣΥΓΧΩΡΕΣΗ

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ!

ΖΑΚΧΑΙΟΣ, ΤΟ ΧΑΜΕΝΟ ΠΡΟΒΑΤΟ

Α. ΒΑΣΙΚΟΣ ΔΟΓΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ

(Αυτό που κυρίως προσπαθούμε να μείνει στα παιδιά ως στοιχείο κατήχησης)

Να γνωρίσουν τα παιδιά μέσα από την ιστορία του Ζακχαίου πως ο άνθρωπος μακριά από τον Θεό ζει τις συνέπειες της πτώσης σαν το χαμένο πρόβατο που αναζητά ο καλός Ποιμένας, ο Χριστός μας.

Β. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

(Μια σύντομη απεικόνιση του μαθήματος για πιο εύκολη δική μας απομνημόνευση)

- Ο Χριστός λέει την παραβολή του βοσκού που χάνει ένα πρόβατο από τα εκατό. Αφήνει τα ενενήντα εννέα ασφαλή και ψάχνει το ένα χαμένο.
- Το φέρνει πίσω στους ώμους του και καλεί φίλους να τον συγχαρούν.
- Έτσι χαίρεται ο Θεός με τους αγγέλους Του όταν επιστρέφει μετανιωμένος κάθε αμαρτωλός.
- Οι μαθητές θυμούνται την παραβολή στο γεγονός με τον Ζακχαίο στην Ιεριχώ.
- Ο αρχιτελώνης Ζακχαίος, πλούσιος από αδικίες, ακούει για τον Χριστό και θέλει να Τον δει. Εμπόδια: το χαμηλό του ύψος και το πλήθος του κόσμου.
- Αδιαφορώντας για τα σχόλια, σκαρφαλώνει σε μια συκομουριά. Ο παντογνώστης Ιησούς περνώντας τον καλεί να κατέβει και να Τον φιλοξενήσει σπίτι του. Ο κόσμος σκανδαλίζεται.
- Ο Ζακχαίος υποδέχεται τον Χριστό ανακοινώνοντας ότι μοιράζει την μισή του περιουσία στους φτωχούς κι επιστρέφει τετραπλάσια όσα χρωστά σε όποιον αδίκησε.
- Ο Χριστός λέει πως έφτασε η σωτηρία στο σπίτι αυτού του παιδιού του Αβραάμ και πως ο ίδιος ήρθε για να σώσει κάθε χαμένο πρόβατό Του.

Γ. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΔΙΗΓΗΣΗ

(Μια ιδέα για τον τρόπο αφήγησης)

Πιθανές ερωτήσεις για να ξεκινήσουμε

- Έχεις κατοικίδια ζώα στο σπίτι σου; Πώς τα φροντίζεις;
- Τα ζώα χρειάζονται την βοήθεια των ανθρώπων;
- Πώς φαντάζεσαι τη ζωή ενός βοσκού;
- Ποιες δυσκολίες αντιμετωπίζει ένας βοσκός; Τι είναι αυτό που τον κάνει χαρούμενο;

➤ **Πρόταση θεατρικής δραστηριότητας:** Ανακριτική καρέκλα ή διάδρομος συνείδησης

Μια ημέρα ο Χριστός μας είπε στον λαό την εξής παραβολή:

«Ποιος από σας, αν έχει εκατό πρόβατα στο κοπάδι του κι ένα απ' αυτά χαθεί, δε θα αφήσει τα υπόλοιπα, για να ψάξει εκείνο που περιπλανιέται αβοήγητο; Κι αν καταφέρει να το βρει, δε θα το κουβαλήσει πίσω χαρούμενος στους ώμους του; Αλλά και μόλις επιστρέψει, σίγουρα θα καλέσει φίλους και γνωστούς για να τον συγχαρούν, που βρήκε το χαμένο του πρόβατο. Τέτοια χαρά σας λέω πως γίνεται στον ουρανό, ανάμεσα στον Θεό και τους Αγγέλους Του, όταν ειλικρινά μετανιώνει ένας αμαρτωλός και γυρίζει στην αγκαλιά του Πατέρα Μου!»

Τούτη την παραβολή του Κυρίου θυμήθηκαν λίγο αργότερα οι μαθητές Του, όταν Τον είδαν να συναντά τον Ζακχαίο στην Ιεριχώ. Αυτός κι αν ήταν αμαρτωλός! Χρόνια φοροεισπράκτορας των Ρωμαίων, που τον είχαν διορίσει αρχιτελώνη, είχε κατακλέψει πολύ κόσμο, κερδίζοντας μια περιουσία. Την ημέρα, όμως, που άκουσε πως πλησίαζε ο Χριστός στην πόλη του, κάτι ξύπνησε μέσα του και θέλησε να Τον δει. Μα ο Ζακχαίος ήταν πολύ κοντός κι ο κόσμος που είχε μαζευτεί του εμπόδιζε την θέα. Τότε ο αμαρτωλός αυτός άνθρωπος, δίχως να υπολογίσει την θέση του και τα σχόλια των άλλων, σκαρφάλωσε σε μια συκομουριά για να μπορέσει ν' αντικρίσει από εκεί τον Ιησού.

Ο Κύριος, που γνωρίζει βέβαια τα πάντα, όταν έφτασε μπροστά στο δέντρο, σήκωσε τα μάτια Του προς τον Ζακχαίο. «Ζακχαίε, γρήγορα κατέβα, σήμερα πρέπει να μείνω στο σπίτι σου!» είπε δυνατά. Ο ξαφνιασμένος αρχιτελώνης κατέβηκε από το δέντρο γεμάτος χαρά κι έτρεξε να υποδεχτεί τον Χριστό. Όλοι οι υπόλοιποι, όπως φανταζόμαστε, γκρίνιαζαν που ο σπουδαίος Δάσκαλος διάλεξε το σπίτι αυτού του κλέφτη για να φιλοξενηθεί! Μα ο Ιησούς, που ήξερε την αλλαγή της καρδιάς του πλάσματός Του, δεν είπε τίποτα. Άφησε τον Ζακχαίο να δώσει μόνος του την απάντηση: «Κύριε, να, δίνω στους φτωχούς την μισή μου περιουσία κι αν κάποιον τον αδικήσα με παραπάνω φόρους, του τα επιστρέφω τετραπλάσια».

Ο κόσμος έμεινε άφωνος. Τότε διάλεξε ο Χριστός να μιλήσει σε όλους, κοιτάζοντας με αγάπη τον Ζακχαίο: «Σήμερα ήρθε η σωτηρία σε αυτό το σπίτι, που την περίμενε κι αυτός, σαν παιδί του Αβραάμ. Γιατί, για τούτο ήρθε ο Υιός του Θεού, να ψάξει και να βρει κάθε χαμένο Του πρόβατο».

Πιθανές ερωτήσεις εμπέδωσης

- Από πού καταλαβαίνουμε το ενδιαφέρον του βοσκού για το χαμένο πρόβατο;
- Ο βοσκός αδιαφορούσε για τα 99 πρόβατα που άφησε πίσω του;
- Ποια λάθη είχε κάνει ο Ζακχαίος;
- Με ποιες πράξεις φανέρωσε ο Ζακχαίος ότι έχει μετανιώσει για τις αμαρτίες του;

Δ. ΣΥΝΘΗΜΑ

(Μια σύντομη πρόταση που μπορούμε να δίνουμε στα παιδιά σε τετραδιάκι κ.λπ.)

Ο Χριστός μας έγινε άνθρωπος για να σώσει κάθε χαμένο Του πρόβατο από την αμαρτία και τον θάνατο, όπως μας έδειξε και στην συνάντησή Του με τον αμαρτωλό Ζακχαίο.

Ε. ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

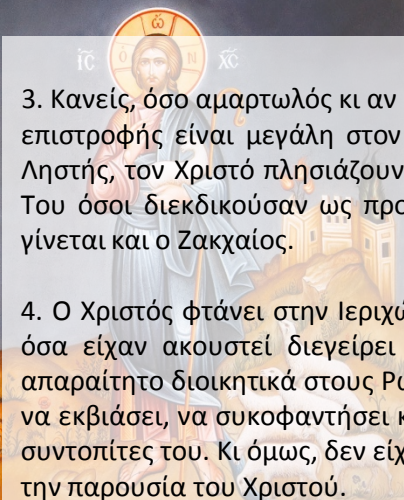
(Παράπλευρες γνώσεις που θα μπορούσαν να κερδίσουν τα παιδιά αν καλύψουμε το βασικό μας στόχο και γίνει συζήτηση)

1. Ο Χριστός χρησιμοποιεί την παραβολή του καλού ποιμένα και του χαμένου προβάτου, μιλώντας σε ανθρώπους που είχαν τέτοιες εμπειρίες, αφού ζούσαν στην ύπαιθρο. Ο ποιμένας της παραβολής αφήνει τα ενενήντα εννέα ασφαλή πρόβατα που βόσκουν σε γνωστό τόπο, προφανώς με την παρουσία του τσοπανόσκυλου, και ψάχνει εκείνο που χάθηκε αβοήητο. Στην πραγματικότητα, βέβαια, ο Θεός, που συμβολίζεται από τον βοσκό, δεν εγκαταλείπει καμία ψυχή εις βάρος μιας άλλης, ως πανταχού παρών και Παντοκράτορας, αλλά σκεπάζει με την φροντίδα Του όλους μας ανεξαιρέτως. Αυτό που τονίζεται περισσότερο με την παραβολή είναι η επικίνδυνη κατάσταση της μοναξιάς του αμαρτωλού που απομακρύνεται από τον Θεό και από τους αδελφούς Του, καθώς και το έλεος του Θεού που συνεχώς του παρουσιάζει ευκαιρίες να επιστρέψει και να σωθεί.

2. Χαμένο πρόβατο είναι όλο το ανθρώπινο γένος, μια και όλοι ήμασταν δέσμοι της αμαρτίας και του θανάτου. Ο Χριστός έγινε άνθρωπος για να μας αναζητήσει και να μας σώσει, σηκώνοντάς μας στους ώμους Του. Πράγματι, ο πληγωμένος από την αμαρτία άνθρωπος δεν μπορούσε να επιστρέψει μόνος του, αν ο Κύριος δεν τον αναγεννούσε νικώντας τον θάνατο με τον Σταυρό και την Ανάστασή Του. Οι φίλοι και γείτονες του καλού βοσκού της παραβολής συμβολίζουν τους αγίους Αγγέλους που χαίρονται και αυτοί με κάθε μετανοημένο αμαρτωλό, βοηθώντας μας στο έργο της σωτηρίας μας.

3. Κανείς, όσο αμαρτωλός κι αν υπήρξε, δεν είναι ασήμαντος και λησμονημένος για τον Θεό. Η χαρά της επιστροφής είναι μεγάλη στον ουρανό για κάθε ψυχή. Πρώτος κάτοικος του Παραδείσου γίνεται ο Ληστής, τον Χριστό πλησιάζουν οι μετανιωμένοι τελώνες και πόρνες, ενώ απομακρύνονται από κοντά Του όσοι διεκδικούσαν ως προνόμιο την αρετή, όπως οι Φαρισαίοι. Παράδειγμα τέτοιας μετάνοιας γίνεται και ο Ζακχαίος.

4. Ο Χριστός φτάνει στην Ιεριχώ κι όλοι μιλούν για τα θαύματα και την διδασκαλία Του. Κάτι απ' όλα όσα είχαν ακουστεί διεγείρει την καρδιά του αμαρτωλού Ζακχαίου. Το αξίωμα του αρχιτελώνη, απαραίτητο διοικητικά στους Ρωμαίους, του είχε δώσει τη δυνατότητα να καρπωθεί μέρος των φόρων, να εκβιάσει, να συκοφαντήσει και να αδικήσει. Έτσι είχε γίνει πλούσιος και ταυτόχρονα μισητός στους συντοπίτες του. Κι όμως, δεν είχε εντελώς χαθεί μέσα του η φωνή της συνείδησης που αφυπνίζεται από την παρουσία του Χριστού.

5. Ο Ζακχαίος αντιμετώπισε δύο βασικά προβλήματα που δεν του επέτρεπαν να δει τον Ιησού: ένα προερχόμενο απ' τον ίδιο (το χαμηλό του ύψος) κι ένα απ' το περιβάλλον (το πλήθος του κόσμου). Αυτές οι δυο κατηγορίες προβλημάτων εμποδίζουν κι εμάς να συναντήσουμε τον Χριστό: οι προσωπικές μας δυσκολίες (χαρακτήρας, αδυναμίες, πάθη) και τα εξωτερικά εμπόδια (συγγενείς, φίλοι, εχθροί, κόσμος και γεγονότα). Ο Ζακχαίος όμως, υπερνίκησε και τα δύο αυτά σημεία, χωρίς να ενδιαφερθεί για τα τυχόν αρνητικά σχόλια όσων έβλεπαν έναν άνθρωπο του αξιώματός του να σκαρφλώνει σ' ένα δέντρο. Αν πραγματικά θέλουμε να ενωθούμε με τον Χριστό, τίποτα δεν μπορεί να μας χωρίσει απ' Αυτόν.

6. Ο Ιησούς μιλά στον Ζακχαίο σαν να τον ξέρει ήδη, με τρόπο που δείχνει ταυτόχρονα οικειότητα και εξουσία. Του ζητά να «κατέβει» και να Τον φιλοξενήσει, λέγοντας μάλιστα ότι είναι αναγκαίο να μείνει σπίτι του «οπωσδήποτε σήμερα». Συναντώντας τον Χριστό πρέπει να «κατέβουμε», να ταπεινωθούμε δηλαδή, και να αποφασίσουμε άμεσα (σήμερα) να Τον κάνουμε κάτοικο της καρδιάς μας. Ίσως να μην έχουμε στο μέλλον άλλη ευκαιρία μετάνοιας. Αν παραμείνουμε στο ύψος του εγωισμού μας κι αντιμετωπίσουμε τον Κύριο σαν ένα πρόσωπο όπως τα άλλα, σαν ένα απλό διδάσκαλο, φιλόσοφο, επαναστάτη, τότε Εκείνος σεβόμενος την ελευθερία μας θα απομακρυνθεί.

7. Ο Χριστός δεν απαντά στα επικριτικά σχόλια του κόσμου για τον τόπο που διάλεξε να φιλοξενηθεί. Επίσης, δεν αναφέρεται να συμβουλευεί ή να υποδεικνύει στον Ζακχαίο τα λάθη του. Και μόνο η παρουσία Του είναι αρκετή για ν' αφυπνιστεί πλήρως η συνείδηση του αμαρτωλού. Ο Ζακχαίος αποδεικνύει έμπρακτα την μετάνοιά του αμέσως, γιατί ανακοινώνει: 1) ότι μοιράζει επί τόπου την μισή του περιουσία στους φτωχούς και 2) ότι επιστρέφει τετραπλάσια όσα άδικα κέρδισε. Δεν αρκεί η φιλανθρωπία (αλήθεια, πόσοι δεν ξεπλένουν σήμερα βρώμικα κέρδη με πολυδιαφημιζόμενες φιλανθρωπίες) αλλά επανορθώνει προσωπικά καθέναν που αδίκησε. Όποιος αγαπά τον Χριστό, το αποδεικνύει αγαπώντας τους συνανθρώπους του.

8. Η συνάντηση με τον Ζακχαίο τοποθετείται από την Εκκλησία μας στον λειτουργικό κύκλο λίγο πριν την έναρξη του Τριωδίου. Ο Χριστός μας κλείνει το γεγονός αυτό με τη φιλάνθρωπη διαπίστωσή Του ότι ο Ζακχαίος είναι παιδί του Αβραάμ, αν και πλανημένος από την αμαρτία. Άξιζε την ευκαιρία να σωθεί μαζί με την οικογένειά του γιατί ο «Υιός του ανθρώπου», όπως συχνά αποκαλούσε ο Ιησούς τον εαυτό Του, ήρθε να σώσει κάθε χαμένο πλάσμα Του. Για να ζήσουμε το Τριώδιο πρέπει να συνειδητοποιήσουμε πως είμαστε κι εμείς χαμένοι και χρειαζόμαστε σωτηρία, την οποία μπορεί να μας προσφέρει μόνο ο Θεάνθρωπος Χριστός - ο Θεός που έγινε για χάρη μας υιός ενός μόνο ανθρώπου, της Παναγίας - οδεύοντας προς τον Σταυρό και την Ανάσταση.

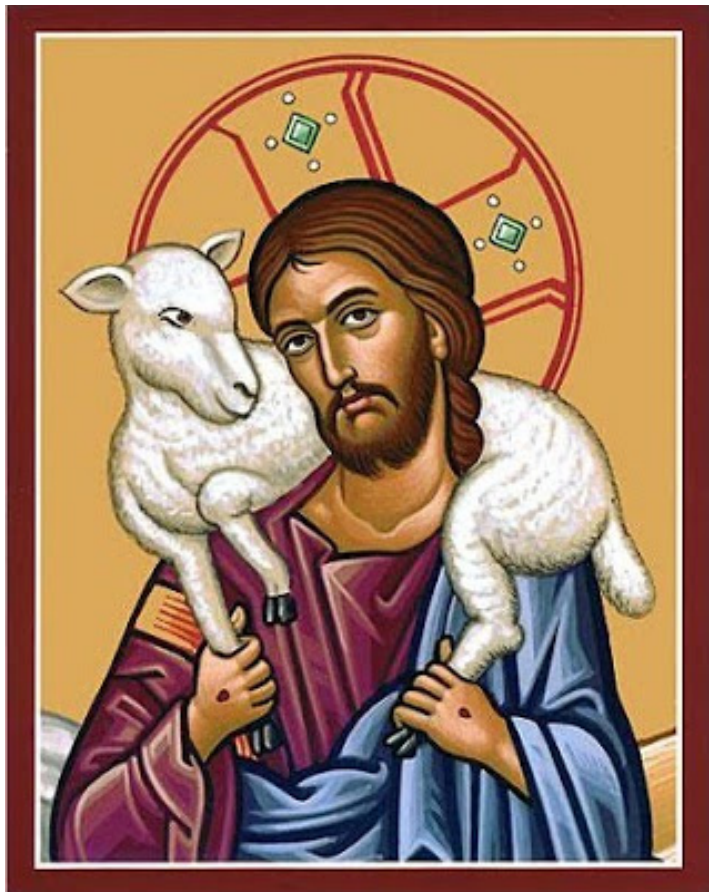
(Δυσκολίες που συναντήσαμε στο παρελθόν και ιδέες αντιμετώπισης)

1. «Είναι σωστό να αφήνει ο ένας βοσκός τα ενενήντα εννιά πρόβατα για να βρει το ένα; Δεν θα κινδυνέψουν έτσι πιο πολλά να χαθούν;» Όταν ο Χριστός χρησιμοποιεί αυτή την παραβολή, μας δείχνει ότι τα ενενήντα εννιά πρόβατα, όπως είναι συγκεντρωμένα και βρίσκονται σε τόπο γνώσιμο και ασφαλή, δεν κινδυνεύουν. Αντίθετα, κινδυνεύει το χαμένο από βέβαιο θάνατο, μια και δεν θα μπορέσει να ξαναβρεί τον σωστό δρόμο. Η μοναξιά και η απομάκρυνσή μας από την ποιμνη του Χριστού, την Εκκλησία, αποτελεί φοβερό κίνδυνο για την ψυχή μας, γι' αυτό και ο Κύριος δεν παύει να μας αναζητά.

2. «Πώς ξέρουμε ότι ο Ζακχαίος δεν ήταν απλώς περίεργος και παράξενος; Βλέπουμε συχνά πλούσιους και διάσημους ανθρώπους να κάνουν πράγματα τρελά, χωρίς να υπολογίζουν τις κοροϊδίες ή τα αρνητικά σχόλια των άλλων. Γιατί λέμε ότι ο Ζακχαίος έδειξε έτσι την θέλησή του να συναντήσει τον Χριστό και τον επαινούμε για αυτό;» Η απάντηση βρίσκεται, βέβαια, στην συνέχεια της ιστορίας. Αν ο Ζακχαίος ήταν απλώς περίεργος, δεν θα καταδεχόταν να κατέβει και να φιλοξενήσει τον Χριστό, ούτε θα μοίραζε την περιουσία του αλλάζοντας ζωή. Στην περίπτωση αυτή ο Χριστός δεν θα του είχε καν ζητήσει με τόσο έντονο τρόπο να μείνει σπίτι του. Ο Θεός βλέπει την καρδιά μας και ανάλογα ανταποκρίνεται.

3. «Μόνο οι απόγονοι του Αβραάμ είχαν δικαίωμα στη σωτηρία;» Ο Χριστός μας ήρθε για να σώσει όλο το ανθρώπινο γένος. Πρώτος όμως άκουσε το κήρυγμα της σωτηρίας ο λαός του Ισραήλ, που είχε διατηρήσει από τα χρόνια της Παλαιάς Διαθήκης την πίστη στον αληθινό Θεό. Εκπρόσωποι του λαού αυτού ήταν οι δώδεκα Απόστολοι που κήρυξαν έπειτα την αλήθεια σε όλο τον κόσμο.

4. «Γιατί ο Χριστός λέει ότι η σωτηρία ήρθε σε αυτό το σπίτι (οίκον), σε όλη δηλαδή την οικογένεια; Μόνο ο Ζακχαίος είχε μετανοήσει, ξέρουμε τίποτε για την υπόλοιπη οικογένειά του;» Ο Ζακχαίος ήταν ο αρχηγός της οικογένειας και η δική του αλλαγή και μετάνοια σίγουρα θα επηρέαζε και τη ζωή των υπόλοιπων συγγενών του. Ο Ζακχαίος, μάλιστα, έγινε ένας από τους εβδομήκοντα Αποστόλους στη συνέχεια. Πολύ συχνά η δυνατή προσευχή και η έντονη πνευματική ζωή ενός μόνο μέλους της οικογένειας γρήγορα αλλάζει και τα υπόλοιπα μέλη. Ας θυμίσουμε στα παιδιά και τον λόγο του Αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου: «Ένα παιδί με πίστη στην καρδιά μπορεί να αλλάξει όλο το σπίτι του, όλη την τάξη του, όλη τη συντροφιά του. Μπορεί να τ' αλλάξει όλα!» Ας γίνουμε κι εμείς αφορμή με τον αγώνα μας να πλησιάσουν οι δικοί μας τον Χριστό.

Ζ. ΠΗΓΕΣ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ

(Απαραίτητα αγιογραφικά χωρία και βοηθητικά ερμηνευτικά έργα)

1. Κατά Ματθαίον Ευαγγέλιον, ιη' 11-14.
2. Κατά Λουκάν Ευαγγέλιον, ιε' 3-10 και ιθ' 1-10.
3. Π. Τρεμπέλα, «Υπόμνημα εις το κατά Ματθαίον Ευαγγέλιον», εκδ. αδελφ. Θεολόγων «Ο Σωτήρ».
4. Π. Τρεμπέλα, «Υπόμνημα εις το κατά Λουκάν Ευαγγέλιον», εκδ. αδελφ. Θεολόγων «Ο Σωτήρ».
5. Νικηφόρου Θεοτόκη, αρχιεπισκόπου Αστραχανίου και Σταυρουπόλεως, «Κυριακοδρόμιον», τόμος Α', έκδοσις Ιεράς Μονής Μεταμορφώσεως Σωτήρος Κουβαρά Αττικής.
6. Ιωήλ Φραγκάκου, μητροπολίτου Εδέσσης, «Ο Επιούσιος άρτος», εκδόσεις «Αποστολική Διακονία».
7. Ιερεμίου Φούντα, μητροπολίτου Γόρτυνος και Μεγαλοπόλεως, «Κυριακοδρόμιον Ευαγγελίων», έκδοσις περιοδικού «Θυμίαμα».

Η. ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΣ ΥΜΝΟΣ

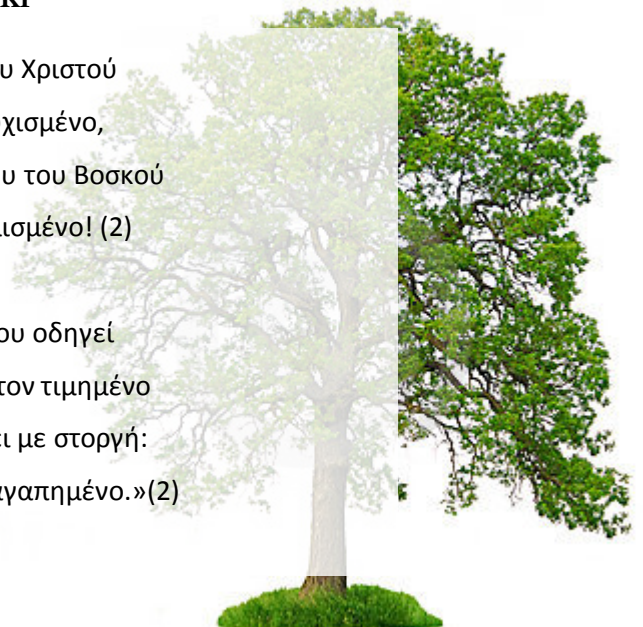
Έκ νεότητός μου πολλὰ πολεμῆ με πάθη, ἀλλ' αὐτὸς ἀντιλαβοῦ, καὶ σῶσον
Σωτήρ μου.

Θ. ΤΡΑΓΟΥΔΙ

ΤΟ ΑΡΝΑΚΙ

Ένα αρνάκι είμαι του Χριστού
χαρούμενο κι ευτυχισμένο,
στα χέρια του καλού μου του Βοσκού
ω, πόσο είμαι ασφαλισμένο! (2)

Αυτός τα βήματα μου οδηγεί
στον δρόμο τον καλό, τον τιμημένο
και μοιάζει να μου λέει με στοργή:
«Είσαι δικό μου αρνάκι αγαπημένο.»(2)

Όταν διψώ μου δίνει το νερό
κι όταν πεινώ δροσάτο χορταράκι.
Ω να ΄ξερες κι εγώ πώς λαχταρώ
να ΄μαι πάντοτε δικό Σου αρνάκι. (2)

Καλέ Βοσκέ μου, πόσο Σ΄ αγαπώ,
πώς θέλω να ΄μαι πάντοτε κοντά Σου,
ποτέ να μην μ΄ αφήσεις να χαθώ
μακριά απ΄ την θερμή την αγκαλιά Σου. (2)

I. ΠΑΙΧΝΙΑΔΙ

ΤΟ ΡΟΛΟΪ

Στην αρχή τα παιδιά «τα βγάζουν» για να δουν ποιος θα γίνει «Ρολογάς». Μόλις επιλεγεί ο «Ρολογάς», τα υπόλοιπα στήνονται το ένα πλάι στ΄ άλλο, σε μια γραμμή απέναντί του σε αρκετή απόσταση κι ο διάλογος αρχίζει:

Παιδί 1: Τι ώρα είναι;

Ρολογάς: Μία ώρα μπρος!

Παιδί 2: Τι ώρα είναι;

Ρολογάς: Δύο ώρες πίσω! κλπ.

Κάθε παιδί που ρωτάει κάνει τόσα βήματα, όσες ώρες του λέει ο «Ρολογάς» προς τα μπρος ή προς τα πίσω. Σκοπός των παιδιών είναι να φτάσουν τον «Ρολογά». Όταν, λοιπόν, ο «Ρολογάς» δει ότι τα παιδιά τον πλησιάζουν κι απειλούν την θέση του, τότε κάνει το ρολοί να πηγαίνει πίσω. Αλλά, προβλέποντας αυτή την πονηριά του «Ρολογά», τα παιδιά κάνουν τα βήματα προς τα εμπρός πολύ μεγάλα και τα προς τα πίσω μικρούτσικα. Όποιος καταφέρει να τον φτάσει, γίνεται ο επόμενος «Ρολογάς».

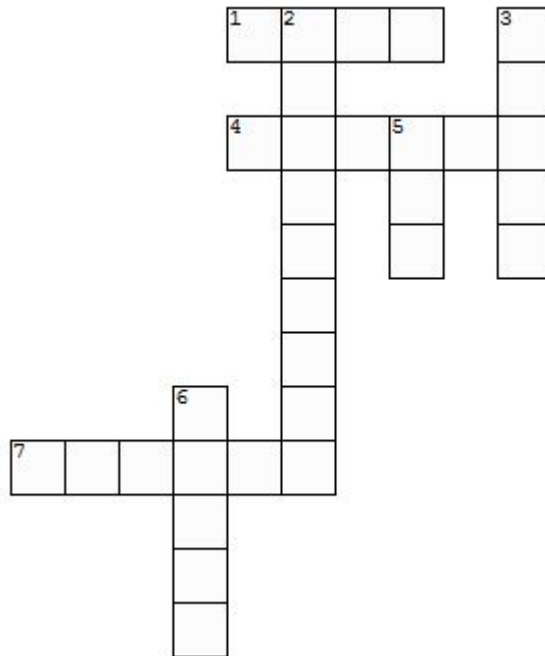
ΙΑ. ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ

ΙΒ. ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

Να συμπληρώσετε τις λέξεις που λείπουν και να τις γράψετε και στο σταυρόλεξο:

Στην παραβολή ο Χριστός είναι ο (7)_____ που χάνει το (5)_____ πρόβατο από τα (6)_____ που είχε. Αφήνει ασφαλή τα ενενήντα εννιά και ψάχνει το (4)_____. Όταν το βρει το φέρνει χαρούμενος στους (3)_____ του. Γίνεται μεγάλη (1)_____ στον ουρανό όταν μετανιώνει ένας (2)_____.

Τώρα να κυκλώσετε μόνο όσες λέξεις ταιριάζουν στην ιστορία του Ζακχαΐου:

Ιερουσαλήμ Ιεριχώ δικαστής αρχιτελώνης
 έμπορος κλέφτης αμαρτωλός όμορφος
 ψηλός κοντός βελανιδιά ελιά συκομουριά
 εκκλησία σπίτι μαγαζί
 μετάνοια απογοήτευση σωτηρία

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ!

Α. ΒΑΣΙΚΟΣ ΔΟΓΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ

(Αυτό που κυρίως προσπαθούμε να μείνει στα παιδιά ως στοιχείο κατήχησης)

Να διδαχθούν τα παιδιά, με αφορμή την παραβολή του άδικου κριτή και της χήρας, πως ο Υιός του Θεού, ο Ιησούς Χριστός, μπαίνοντας στην ανθρώπινη ιστορία, μας δίδαξε την αξία και τον τρόπο της προσευχής, αφήνοντας το Όνομά Του ως πνευματικό όπλο.

Β. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

(Μια σύντομη απεικόνιση του μαθήματος για πιο εύκολη δική μας απομνημόνευση)

- Ο Χριστός πολλές φορές μίλησε για τη σημασία της προσευχής και δίδαξε τον τρόπο της.
- Τα λόγια Του ξεπερνούν την εποχή και την πατρίδα που έζησε ο Ίδιος εδώ στη γη.
- «Κύριε, Ίησοϋ Χριστέ, Υιέ τοϋ Θεοϋ, έλέησόν με» σε κάθε γλώσσα με επιμονή.
- Παραβολή: Σε μια πόλη ζούσε ένας σκληρός και άδικος δικαστής.
- Αδιάφορος προς τους αδύναμους, ασεβής προς Θεό, Νόμο και ανθρώπους.
- Μια χήρα γυναίκα ζητούσε το δικίο της κι ο δικαστής αδιαφορούσε.
- Με την επιμονή της τελικά ο δικαστής υποχώρησε, για να σταματήσει να τον ενοχλεί.
- Πόσο μάλλον ο Θεός, ως στοργικός Πατέρας, θα μας ακούσει · όχι με υπερηφάνεια και πολυλογία, αλλά με εμπιστοσύνη.
- Όπου 2 ή 3 μαζεμένοι στο Όνομά Του, εκεί κι ο Χριστός για να τους ακούσει.
- Στη λατρεία μας στον ναό, αλλά και μόνοι μας λέμε την Κυριακή προσευχή.
  - Πατέρα μας, στους ουρανούς.
  - Αγιασμός Ονόματός Του με τη ζωή μας.
  - Ερχομός της Βασιλείας Του στη γη όπως στον ουρανό με τους αγγέλους.
  - Ψωμί της ημέρας σήμερα.
  - Συγχώρηση των αμαρτιών μας, όπως κι εμείς συγχωρούμε τους άλλους.
  - Απομάκρυνση ασήκωτου πειρασμού, σωτηρία από τον διάβολο.
  - Αληθινά.

Γ. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΔΙΗΓΗΣΗ

(Μια ιδέα για τον τρόπο αφήγησης)

Πιθανές ερωτήσεις για να ξεκινήσουμε

- Φαντάσου ένα ειδικό τηλέφωνο για... τον Ουρανό! Τι θα συζητούσες με τον Θεό αν Τον έπαιρνες τηλέφωνο;
- Θα Του ζητούσες να Τον δεις; Θα πήγαινες μόνος σου στη συνάντησή;
- Μα ο Θεός είναι Πνεύμα, πώς θα Τον αναγνωρίζες μέσα στον κόσμο και τη φασαρία;
- Τι δυσκολίες αντιμετωπίζει ένας δικαστής;

Πολλές φορές ο Χριστός μίλησε στους ανθρώπους για την προσευχή, συμβουλευόντάς τους και πώς να προσεύχονται. Όσα είπε δεν ταιριάζουν μόνο στην εποχή και στην πατρίδα που έζησε τότε ως Θεάνθρωπος. Αγκαλιάζουν όλες τις εποχές κι όλες τις χώρες των ανθρώπων. Όλοι μας, όποια γλώσσα κι αν μιλάμε, μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε με υπομονή κι επιμονή το παντοδύναμο Όνομα του Κυρίου μας Ιησού: «Κύριε, Ίησοϋ Χριστέ, Υιέ τοϋ Θεοϋ, έλέησόν με». Για να μας δείξει μάλιστα τη δύναμη της προσευχής είπε κάποτε και την παραβολή του άδικου κριτή και της χήρας.

Κάποτε σε μια μικρή πόλη ζούσε ένα δικαστής. Καθήκον του ήταν να φροντίζει πιο πολύ απ' όλους τις χήρες γυναίκες, τα ορφανά παιδιά και γενικά όλους τους φτωχούς κι αδύναμους. Εκείνος όμως δεν υπολόγιζε κανέναν. Ήταν πολύ σκληρός, άδικος και αδιάφορος. Δε σεβόταν ούτε τον Θεό, ούτε τον Νόμο, ούτε τους ανθρώπους που τον πλησίαζαν, μα ούτε και τον εαυτό του εφόσον δεν τηρούσε τα καθήκοντά του.

Στην ίδια πόλη ζούσε και μια γυναίκα που είχε χάσει τον άνδρα της. Έτσι ολομόναχη κι απροστάτευτη όπως ήταν, εύκολα οι άλλοι την αδικούσαν σε διάφορες υποθέσεις. Τότε πήγε στον δικαστή, για να ζητήσει βοήθεια. Εκείνος, αδιάφορος, την έδιωξε, χωρίς να δώσει σημασία σ' αυτό που του έλεγε. Τούτο επαναλήφθηκε τόσες πολλές φορές, που στο τέλος ο άδικος κριτής κουράστηκε να την ακούει. «Θα της δώσω το δικίο της, σκέφτηκε, γιατί μου έχει γίνει αφόρητη και ενοχλητική. Έτσι μόνο δεν θα με ξαναενοχλήσει κι επιτέλους θα ησυχάσω απ' αυτήν!» Και πράγματι, τακτοποίησε την υπόθεσή της γρήγορα.

Ας σκεφτούμε, λοιπόν: αν εκείνος ο κακός κι άπονος δικαστής άκουσε τη φτωχή χήρα, γίνεται ο Θεός, που είναι στοργικός Πατέρας, να μην ακούσει όσα Του ζητάμε κι εμείς στην προσευχή μας; Αρκεί, βέβαια, να μην προσευχόμαστε με υπερηφάνεια, όπως έκαναν οι Φαρισαίοι της εποχής εκείνης, ούτε με άσκοπη πολυλογία, σαν τους ειδωλολάτρες. Ο ίδιος ο Χριστός δίδαξε τους μαθητές Του πώς να μιλούν στον Θεό με ταπείνωση κι εμπιστοσύνη, πιστεύοντας πως Εκείνος ξέρει καλύτερα τι είναι ωφέλιμο για τον καθένα μας. Τους βεβαίωσε πως όπου είναι δύο ή τρεις μαζεμένοι στο Όνομά Του, τότε είναι κι Αυτός ανάμεσά τους, ακούγοντας όσα Του ζητούν. Γι' αυτό κι εμείς λέμε μαζεμένοι στον Ναό, αλλά και μόνοι μας όπου κι αν βρεθούμε, την προσευχή που μας έμαθε ο ίδιος ο Κύριος, την Κυριακή προσευχή:

«Πατέρα μας που βρίσκεσαι στους ουρανούς, ας αγιασθεί με τη ζωή μας το Όνομά Σου, ας έρθει η βασιλεία Σου, ας γίνει το θέλημα Σου, όπως στον ουρανό από τους αγγέλους, έτσι και στη γη από τους ανθρώπους. Το ψωμί μας το καθημερινό δώσε μας σήμερα και συγχώρησε τις αμαρτίες μας, όπως κι εμείς συγχωρούμε αυτούς που μας έφταιξαν. Και μην επιτρέψεις να δοκιμαστούμε περισσότερο απ' όσο αντέχουμε, αλλά σώσε μας από τον πονηρό εχθρό μας. Αληθινά, αμήν».

Πιθανές ερωτήσεις εμπέδωσης

- Γιατί ο δικαστής ήταν άδικος; Πώς φερόταν ο δικαστής στην άτυχη χήρα;
- Ποιοι άλλοι φέρονταν άσχημα στην χήρα γυναίκα;
- Τι είναι η Κυριακή προσευχή;
- Τι θα πει «είμαστε μαζεμένοι στο Όνομα του Χριστού»;

Δ. ΣΥΝΘΗΜΑ

(Μια σύντομη πρόταση που μπορούμε να δίνουμε στα παιδιά σε τετραδιάκι κ.λπ.)

Σ' όποια εποχή και χώρα κι αν ζούμε, ας προσευχόμαστε συνεχώς στον Χριστό μας με υπομονή κι εμπιστοσύνη, όπως μας δίδαξε Εκείνος.

Ε. ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

(Παράπλευρες γνώσεις που θα μπορούσαν να κερδίσουν τα παιδιά αν καλύψουμε το βασικό μας στόχο και γίνει συζήτηση)

1. Ο Χριστός μας διάλεξε να γεννηθεί ως Θεάνθρωπος σε συγκεκριμένη χρονική στιγμή και ανθρώπινη πατρίδα (πάντα βοηθά τα παιδιά σ' αυτό το θέμα ένας χάρτης και μια ιστορική γραμμή). Με το μυστικό Του Σώμα όμως, την Εκκλησία, αγιάζει κάθε τόπο και κάθε χρονική περίοδο. Το Όνομά Του σε κάθε γλώσσα γίνεται πηγή αγιασμού και δύναμης κατά του διαβόλου. Η νοερή ή καρδιακή προσευχή, σύμφωνα με τους Πατέρες της Εκκλησίας μας, επιτυγχάνεται όταν είμαστε συγκεντρωμένοι στο Όνομα του Χριστού μας και μιλάμε όχι απαραίτητα με το στόμα, αλλά με την καρδιά μας. Η πιο σύντομη προσευχή που μπορούμε να λέμε, όπου κι αν βρεθούμε, είναι το «Κύριε, Ίησοῦ Χριστέ, Υιὲ τοῦ Θεοῦ, ἐλέησόν με».

2. Όταν αγαπάμε κάποιον, θέλουμε να έχουμε συχνή επικοινωνία μαζί του. Το ίδιο ισχύει και στη σχέση μας με τον Θεό. Η ψυχή που αγαπά τον Ιησού, αφού δεν Τον βλέπει και δεν Τον απολαμβάνει εδώ στη γη, παρηγορείται με τη συνεχή ενθύμηση του Αγίου Ονόματός Του και με τη συχνή προσευχή. Όσο δυνατότερη είναι η πίστη κι η αγάπη μας, τόσο πιο μεγάλη κι η ανάγκη μας για προσευχή. Για να είναι σωστή η προσευχή μας δεν πρέπει να προσευχόμαστε «μηχανικά», αλλά όλη η σκέψη μας να ανέβει ψηλά στον ουρανό και να μην ασχολείται με τα γήινα. Αυτό όμως χρειάζεται συνεχή προσπάθεια για να το πετύχουμε. Ο Δαβίδ ήθελε να ανεβαίνει η προσευχή του στο θρόνο του Θεού «σαν θυμίαμα». Ας προσευχόμαστε, λοιπόν, με ευλάβεια, με πίστη κι εμπιστοσύνη στο Θεό και στη δικαιοσύνη Του, χωρίς να αγανακτούμε εναντίον Του, όταν -από αγάπη- αρνηθεί κάτι που Του ζητάμε. Πρώτος ο Κύριος μάς έδωσε το παράδειγμα της ανεξίκακης και διαρκούς προσευχής, ο Οποίος προσευχόταν ακόμα και πάνω στον Σταυρό για τους σταυρωτές Του.

3. Στην παραβολή ο άδικος κριτής εξυπηρέτησε τη γυναίκα, επειδή ήθελε να βρει την ησυχία του. Ο Θεός, όμως, απαντά στις προσευχές μας με στοργή και δικαιοσύνη. Μας δίνει ό,τι είναι δίκαιο και ό,τι είναι προς το συμφέρον μας. Γι' αυτό καλύτερα να ζητάμε ό,τι κρίνει Εκείνος πως είναι καλό για μας, επιμένοντας χωρίς να απογοητευόμαστε, όπως η χήρα της παραβολής. Ο Κύριος επιτρέπει δοκιμασίες και πειρασμούς, όταν κρίνει πως θα μας δυναμώσουν πνευματικά και θα γίνουν αιτία απόκτησης αρετών. Ίσως φαίνεται πως δεν απαντά, όταν ζητάμε λύτρωση από τα προβλήματα κι αίσιο τέλος στα θέματα της ζωής μας. Ας μη δείξουμε τότε βιασύνη και απιστία, αλλ' ας Τον εμπιστευτούμε κι ας προβληματιστούμε από τη «σιωπή» του ουρανού, για τις δικές μας αποφάσεις κι επιθυμίες.

4. Όταν οι μαθητές ρώτησαν τον Χριστό πώς να προσεύχονται, τους παρέδωσε την «Κυριακή προσευχή» (Κύριος—Κυριακή προσευχή). Σ' αυτήν βλέπουμε τι εννοούσε ο Ιησούς, όταν δίδασκε την αποφυγή της υπερηφάνειας των Φαρισαίων, όπως και της πολυλογίας των ειδωλολατρών. Ξεκινά με Α) μια επίκληση προς τον ουράνιο Θεό-Πατέρα μας (επομένως, κανείς μας ουσιαστικά δεν προσεύχεται μόνος, αλλ' ως μέλος της Εκκλησίας) κι έπειτα ακολουθούν τρεις πνευματικές ευχές-επιθυμίες (άγιασθήτω, έλθέτω, γενηθήτω): Β) να αγιασθεί το Όνομα του Θεού με τη ζωή μας, να γίνουμε κι εμείς άγιοι όπως Αυτός, Γ) να έλθει η βασιλεία Του, η παρουσία Του, δηλαδή, στη ζωή μας και Δ) να γίνει το θέλημά Του (απόλυτη εμπιστοσύνη σ' Αυτόν) όπως στον ουρανό έτσι και στη γη. Στη συνέχεια έχουμε τρία αιτήματα-παρακλήσεις (δός, άφες, μη είσενέγκης, ρύσαι): Ε) να μας δώσει το ψωμί που χρειαζόμαστε σήμερα, χωρίς άγχος για το μέλλον (εδώ οι Πατέρες βλέπουν και τη Θεία Κοινωνία), ΣΤ) να μας συγχωρήσει, όπως συγχωρούμε τους αδελφούς μας (βλέπε μάθημα 14), Ζ) να μην επιτρέψει στην αδύναμη ψυχή μας ασήκωτο πειρασμό εκ μέρους του διαβόλου, αλλά Η) να μας γλυτώσει από την κακία του. Και τελειώνει με την δυναμική μας δήλωση πως αληθινά αυτά είναι τα μόνα σημαντικά για μας: Θ) Αμήν. Προηγούνται οι ευχές κι ακολουθούν τα αιτήματα, τα οποία κλιμακώνονται από τις υλικές ανάγκες προς τις πνευματικές.

5. Η Κυριακή προσευχή υπάρχει σε κάθε Μυστήριο και ακολουθία της Εκκλησίας μας. Απόρροια της κοινής μας προσευχής στον Ναό είναι κι η ατομική μας προσευχή, όπως ορίζεται από την Εκκλησία κι όπως μπορεί ο καθένας μας στις συνθήκες της ζωής του. Ο Θεός δεν χρειάζεται την προσευχή μας. Εμείς είμαστε εκείνοι που την έχουμε ανάγκη. Η μέρα και η νύχτα μας αρχίζουν και τελειώνουν προσευχητικά, η καθημερινότητά μας αγιάζεται από την ευχή «Κύριε, Ίησοϋ Χριστέ, Υιέ τοϋ Θεοϋ, έλέησόν με», το φαγητό μας ευλογείται, οι δοκιμασίες μας αντιμετωπίζονται με πλήθος παρακλητικών κανόνων που έχουν γραφτεί. Προσευχόμαστε διαρκώς: όταν δουλεύουμε, όταν αγρυπνούμε, όταν υποφέρουμε, όταν ευτυχούμε. Όλη η ζωή μας γίνεται προσευχή κι έτσι, όπου κι αν βρεθούμε, είμαστε πάντα ενωμένοι ως το ζωντανό Σώμα του Χριστού. Αποκορύφωμα αυτής της πορείας είναι η συνάντησή μας στον Ναό, όπου ανανεώνουμε τη σχέση με τον Χριστό και μεταξύ μας με τη δυνατή κοινή προσευχή μας.

6. Τέλος, μεγάλη σχέση έχει το σημερινό μάθημα με την ταπεινή κι επίμονη προσευχή της Χαναanaίας, που ακούμε στην περικοπή αυτής της Κυριακής και θα μπορούσε να συζητηθεί με τα παιδιά.

(Δυσκολίες που συναντήσαμε στο παρελθόν και ιδέες αντιμετώπισης)

1. «Γιατί λέμε ‘ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς’; Δεν είναι πανταχού παρών ο Θεός;» Και βέβαια είναι. Όπως λέει ο Άγιος Αμβρόσιος «Ο ουρανός είναι εκεί όπου έχουν σταματήσει οι αμαρτίες. Ο ουρανός είναι εκεί όπου δεν υπάρχει καμιά πληγή θανάτου.» Ουρανός είναι η πνευματική κατάσταση της παρουσίας του Θεού. Ουρανός μπορεί να γίνει το σπίτι, το σχολείο, η δουλειά μας, αρκεί να θέλουμε να επιτρέψουμε την είσοδο του Θεού στη ζωή μας.
2. Αν τα παιδιά «εξομολογηθούν» στον κατηχητή ότι πολλές φορές δεν είναι συγκεντρωμένα στην προσευχή τους, αλλά την λένε βιαστικά, ο κατηχητής πρέπει να τα ενθαρρύνει. Ακόμα και οι Άγιοι είχαν πόλεμο την ώρα της προσευχής. Αξίζει να επιμείνουμε στον αγώνα μας, ώστε να είμαστε συγκεντρωμένοι. Η σκέψη μας να μην ξεφεύγει από τον Θεό, όσο περισσότερο μπορούμε. Όταν ο νους μας συγκεντρώνεται σ’ Εκείνον, τότε μόνο επικοινωνούμε μαζί Του.
3. «Οι τόσες προσευχές στον Ναό δεν είναι πολυλογία; Γιατί δε λέμε μόνο την Κυριακή προσευχή, που έδωσε ο Χριστός;» Η αλήθεια είναι ότι κάθε προσευχή της Εκκλησίας μας, από τους ψαλμούς του Δαβίδ έως τους κανόνες των Αγίων μας, έχει σαν στόχο της να μας οδηγήσει στην Κυριακή προσευχή. Είμαστε αδύναμοι και άμαθοι στην πνευματική ζωή, ζώντας μέσα στον κόσμο της αμαρτίας, της βιασύνης και του άγχους. Δεν είναι τόσο απλό να πούμε με συγκεντρωμένο τον νου και την καρδιά μας την Κυριακή προσευχή, εννοώντας την αληθινά! Χρειαζόμαστε καθοδήγηση και προετοιμασία και η Εκκλησία μας αυτό κάνει με σοφία διαμέσου των αιώνων.
4. Μιλώντας για την προσευχή στον Ναό, πολλά παιδιά εκφράζουν παράπονα σχετικά με το ότι δεν καταλαβαίνουν τι λένε οι ψάλτες και οι ιερείς. Πράγματι, στην Εκκλησία μερικές φορές δεν ακούμε καλά ή δεν καταλαβαίνουμε όσα ψάλλονται, διαβάζονται ή εκφωνούνται. Αυτό που πιθανόν μπορεί να μας βοηθήσει είναι να κρατάμε ένα μικρό βιβλίο με μετάφραση. Όμως, ας σκεφτούμε επίσης πως τόσο παλαιότερα όσο και σήμερα, άνθρωποι απλοί, αγράμματοι που δεν ξέρουν ούτε καν να διαβάζουν, μπορούν να ψάλουν ή και να καταλάβουν όσα λέγονται την ώρα της Θείας Λειτουργίας ή κάποιας Ακολουθίας, γιατί συμμετέχουν με την καρδιά τους, με πίστη και ευλάβεια. Επιπλέον, σε κάθε λατρευτική πράξη έχει σημασία και η πιο μικρή κίνηση. Ξεκινάμε από τα απλά – την τελετουργία και τι ακριβώς γίνεται μέσα στον Ναό – και προχωρούμε στα βαθύτερα. Η αρχαία ελληνική μας γλώσσα, η γλώσσα των Ευαγγελίων, μπόρεσε και μίλησε με μοναδικό τρόπο για την πνευματική ζωή μέσα στην υμνολογία μας. Ας αγωνιστούμε να εμβαθύνουμε πρώτα εμείς και να βοηθήσουμε τα παιδιά στις δυσκολίες τους. Τέλος, θα μπορούσαμε να παροτρύνουμε τα μικρότερα παιδιά να λένε την ευχή του Ιησού, ή μια απλή παραλλαγή της (Ιησού Χριστέ μου, άκουσέ με, βοήθησέ με), καθώς και το «Υπεραγία Θεοτόκε σῶσον ἡμᾶς» (Παναγία μου, σώσε μας, φύλαξέ μας) σε κάθε σημείο της ακολουθίας που νιώθουν πως δεν καταλαβαίνουν τίποτε.

Ζ. ΠΗΓΕΣ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ

(Απαραίτητα αγιογραφικά χωρία και βοηθητικά ερμηνευτικά έργα)

1. Κατά Λουκάν ιη' 1-8 και ια' 1-13.
2. Κατά Ματθαίον στ' 5-15, ιη' 19-20.
3. Π. Τρεμπέλα, «Υπόμνημα εις το κατά Ματθαίον Ευαγγέλιον», εκδ. αδελφ. Θεολόγων «Ο Σωτήρ».
4. Π. Τρεμπέλα, «Υπόμνημα εις το κατά Λουκάν Ευαγγέλιον», εκδ. αδελφ. Θεολόγων «Ο Σωτήρ».
5. Οσίου Θεοφάνους του Εγκλείστου, Χειραγωγή στην Πνευματική Ζωή, Ι.Μ. Παρακλήτου.
6. Αγίου Αμβροσίου, επισκόπου Μεδιολάνων, «Κατηχήσεις», [http:// users.uoa.gr](http://users.uoa.gr).

Η. ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΣ ΥΜΝΟΣ

Τῆ προεσβείᾳ Κύριε πάντων τῶν Ἁγίων, καὶ τῆς Θεοτόκου, τὴν σὴν εἰρήνην
δὸς ἡμῖν, καὶ ἐλέησον ἡμᾶς, ὡς ὁ μόνος οἰκτιρῶν..

Θ. ΤΡΑΓΟΥΔΙ

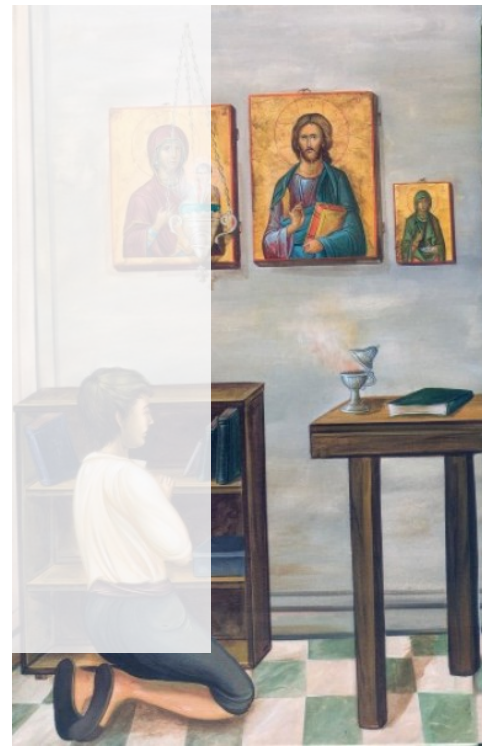
ΑΚΟΥ ΚΥΡΙΕ ΜΙΑ ΦΩΝΗ

Άκου Κύριε μια φωνή, αλληλούια
που σου στέλνει προσευχή, αλληλούια.

Είσαι Συ παρηγοριά, αλληλούια
στην ανθρώπινη καρδιά, αλληλούια.

Στις ανάγκες της ζωής, αλληλούια
είσαι Συ οδηγητής, αλληλούια.
Να πεθάνεις δέχτηκες, αλληλούια
γιατί εμένα σκέφτηκες, αλληλούια.

Κι έτσι είμαι ευτυχής, αλληλούια
ο πιο πλούσιος της γης, αλληλούια.
Ιησού Χριστέ, γι' αυτό, αλληλούια
πάντα θα Σ' ευχαριστώ, αλληλούια.

ΑΛΗΘΕΙΑ ΚΑΙ ΨΕΜΑΤΑ

Κάντε μια λίστα με αλήθειες και ψέματα για παράξενα πράγματα που έχουν σχέση με τα ζώα όπως «η χελώνα γεννάει αυγά», «η νυχτερίδα είναι κουφή», «το πιο γρήγορο ζώο είναι ο λαγός», «οι πιγκουίνοι ζουν στους πάγους» κτλ. Χωρίστε τα παιδιά σε δύο ομάδες και ξεκινήστε ρωτώντας κάθε ομάδα αν η εκάστοτε φράση είναι αλήθεια ή ψέματα. Κερδίζει η ομάδα που θα δώσει τις περισσότερες σωστές απαντήσεις.

ΙΑ. ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ

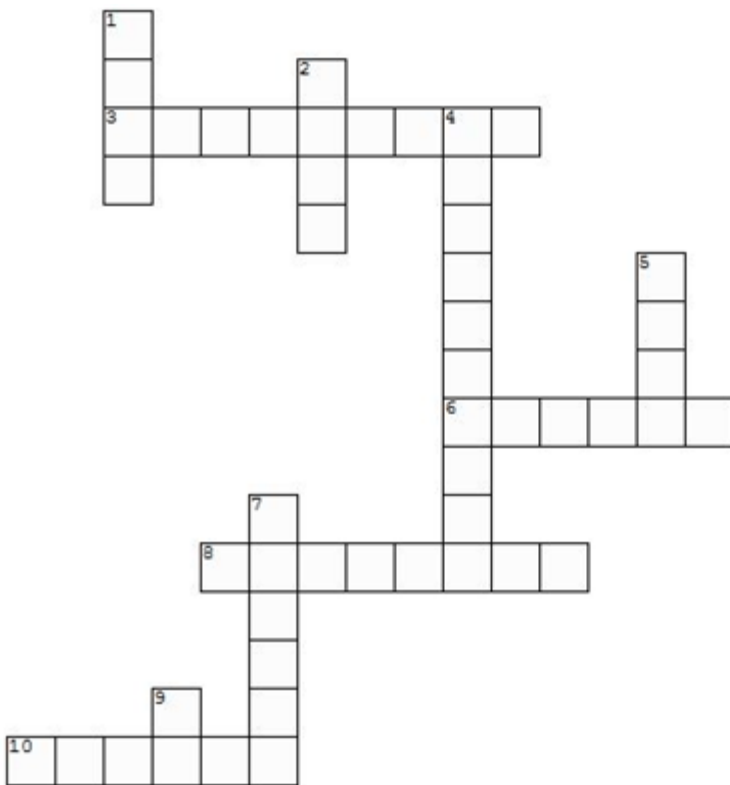

ΙΒ. ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

Οι λέξεις της προσευχής μπερδεύτηκαν. Μπορείτε να τις γράψετε με τη σωστή σειρά:

με Ιησού του Υιέ Χριστέ Κύριε Θεού ελέησόν

Να βάλετε στο σταυρόλεξο τις λέξεις που λέμε στην Κυριακή προσευχή:

Οριζόντια

- 3. ΣΥΓΧΩΡΗΣΕ
- 6. ΟΥΡΑΝΟ
- 8. ΒΑΣΙΛΕΙΑ
- 10. ΘΕΛΗΜΑ

Κατακόρυφα

- 1. ΣΩΣΕ
- 2. ΨΩΜΙ
- 4. ΣΥΓΧΩΡΟΥΜΕ
- 5. ΑΜΗΝ
- 7. ΠΑΤΕΡΑ
- 9. ΓΗ

Να κυκλώσετε μόνο όσα ταιριάζουν:

- Ο δικαστής ήταν:
εργατικός, υπομονετικός, άδικος, δίκαιος, σκληρός, ταπεινός, αδιάφορος
- Η γυναίκα ήταν:
χήρα, πλούσια, φτωχή, απροστάτευτη

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ!

Ο ΤΑΠΕΙΝΟΣ ΤΕΛΩΝΗΣ ΚΑΙ Ο ΥΠΕΡΗΦΑΝΟΣ ΦΑΡΙΣΑΙΟΣ

Α. ΒΑΣΙΚΟΣ ΔΟΓΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ

(Αυτό που κυρίως προσπαθούμε να μείνει στα παιδιά ως στοιχείο κατήχησης)

Να γνωρίσουν τα παιδιά την πίστη της Εκκλησίας μας στην Ανάληψη του Αναστημένου Θεανθρώπου και την άνοδό Του στα δεξιά του Πατρός, με αφορμή την ταπείνωση και την πνευματική άνοδο του Τελώνη της παραβολής.

Β. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

(Μια σύντομη απεικόνιση του μαθήματος για πιο εύκολη δική μας απομνημόνευση)

- Αρχή του εκκλησιαστικού ταξιδιού, αναφορά στις αποσκευές.
- Οδηγοί μας 2 βιβλία, Τριώδιο και Πεντηκοστάριο.
- Πρώτη μας αποσκευή, η ταπείνωση. Κυριακή του Τελώνου και του Φαρισαίου.
- Δύο άνθρωποι ανέβηκαν στον Ναό να προσευχηθούν· αναφορά στην άνοδό μας από τη γη στον ουρανό.
- Ο Φαρισαίος όρθιος κεντρικά, αυτοθαυμαζόμενος, ευχαριστεί τον Θεό για τις αρετές του (νηστεία και ελεημοσύνη), αποκαλώντας αμαρτωλούς τους άλλους ανθρώπους, ιδιαίτερα τον Τελώνη.
- Ο Τελώνης (=φοροεισπράκτορας) πιο μακριά, με κατεβασμένα μάτια χτυπά το στήθος του, ζητώντας το έλεος του Θεού.
- Ο Χριστός λέει ότι ο Θεός δέχτηκε την προσευχή του Τελώνη.
- Ο σκληρός Φαρισαίος υψώνει τον εαυτό του, γι' αυτό πέφτει.
- Απαραίτητη η ταπείνωση, για ν' ακολουθήσουμε τον Χριστό που θα σταυρωθεί, θα αναστηθεί και θα ανεβάσει στους ουραμούς την θεωμένη φύση μας. Όποιος ταπεινώνεται, θα υψωθεί.

Γ. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΔΙΗΓΗΣΗ

(Μια ιδέα για τον τρόπο αφήγησης)

Πιθανές ερωτήσεις για να ξεκινήσουμε

- Φαντάσου ότι αύριο φεύγεις ταξίδι. Τι θα έπαιρνες μαζί σου;
- Έχεις σκεφτεί γιατί λέμε «ανοίγει» κι όχι «αρχίζει το Τριώδιο»;
- Σκέψου έναν ηλικιωμένο άνθρωπο με μπαστούνι, μια μητέρα με καρτσάκι μωρού κι έναν άνθρωπο με κινητικά προβλήματα σε αναπηρικό αμαξίδιο. Τι δυσκολία αντιμετωπίζουν φτάνοντας έξω από μια εκκλησία;
- Γιατί άραγε οι άνθρωποι γονατίζουν όταν προσεύχονται;

➤ **Πρόταση θεατρικής δραστηριότητας:** Ανακριτική καρέκλα

Κάθε χρονιά τέτοια εποχή η Εκκλησία μας ξεκινά ένα ταξίδι. Κι όπως συμβαίνει σε όλα τα ταξίδια, ανάλογα με τη διαδρομή και τον καιρό που θα χρειαστούμε, πρέπει να ετοιμάσουμε τις αποσκευές μας. Τούτο το ταξίδι είναι πραγματικά μεγάλο! Με οδηγούς μας δύο σοφά βιβλία της Εκκλησίας μας, το Τριώδιο και το Πεντηκοστάριο, θα περπατήσουμε μαζί περίπου 4 μήνες. Γι' αυτό, την πρώτη Κυριακή που ανοίγουμε το βιβλίο του Τριωδίου ζητώντας την ευλογία του Θεού στην πορεία μας, ετοιμάζουμε και την πιο σημαντική μας βαλίτσα, που αν μας λείπει, σίγουρα θα χάσουμε τον δρόμο μας! Το όνομα της; Ταπείνωση.

Ας δούμε, λοιπόν, ποια παραβολή του Κυρίου θ' ακούσουμε ξεκινώντας τις ετοιμασίες μας:

Δύο άνθρωποι ανέβηκαν στο Ναό του Θεού για να προσευχηθούν. Ανεβαίνοντας κι εμείς κάθε φορά τα σκαλιά της Εκκλησίας, καταλαβαίνουμε πως κι η ψυχή μας πρέπει από τη γη να υψωθεί στον ουρανό για να προσευχηθεί. Να, όμως, που δε διάλεξαν κι οι δύο τότε την ίδια θέση μες στον Ναό. Ο ένας, Φαρισαίος, άνθρωπος που ήξερε καλά τον Νόμο του Θεού, στάθηκε όρθιος, έτσι ώστε να τον βλέπουν όλοι και θαυμάζοντας τον εαυτό του είπε: «Θεέ μου, σ' ευχαριστώ που δεν είμαι αμαρτωλός όπως οι υπόλοιποι άνθρωποι, σαν κι αυτόν τον Τελώνη! Νηστεύω δύο φορές την εβδομάδα και δίνω στους φτωχούς το ένα δέκατο από όλα μου τα αγαθά».

Ποιος ήταν όμως ο Τελώνης, τον οποίο κατηγόρησε τόσο άσχημα ο σκληρός αυτός άνθρωπος; Ήταν ο δεύτερος που είχε μπει στον Ναό. Πολύ διαφορετικός από τον Φαρισαίο, ο Τελώνης ήξερε τις αδυναμίες και τα λάθη του. Μαζεύοντας τους φόρους είχε αδικήσει πολύ κόσμο. Στάθηκε, λοιπόν, μακριά με κατεβασμένα μάτια και, χωρίς να πειραχτεί από την προσβολή του Φαρισαίου, χτυπούσε το στήθος του παρακαλώντας: «Θεέ μου, συγχώρεσέ με τον αμαρτωλό!»

Όταν ο Ιησούς τελείωσε την παραβολή βεβαίωσε όσους Τον άκουγαν, ότι στα μάτια του δίκαιου Θεού είχε πολύ μεγαλύτερη αξία αυτή η ταπεινή προσευχή του Τελώνη. Ο υπερήφανος Φαρισαίος είχε καταδικάσει όλους τους συνανθρώπους του χωρίς αγάπη. Όμως, ο Χριστός είπε ότι όποιος υψώνει τον εαυτό του πάνω από τους άλλους θα πέσει πολύ χαμηλά! Να γιατί η ταπείνωση είναι η πρώτη κι η πιο χρήσιμη βαλίτσα μας στο ταξίδι που ξεκινάμε. Έπειτα από καιρό θα αντικρίσουμε τον Κύριό μας να σταυρώνεται, ν' ανασταίνεται και ν' ανεβαίνει στους ουρανούς, δοξάζοντας έτσι την ανθρωπινή φύση μας. Γιατί όποιος ταπεινώνεται γεμάτος αγάπη, θα υψωθεί. Ας διδαχθούμε, λοιπόν, απ' τον Τελώνη, για να υψωθούμε μαζί με τον Χριστό!

Πιθανές ερωτήσεις εμπέδωσης

- Ποιο ταξίδι ξεκινήσαμε, τι θα πάρουμε μαζί μας;
- Ήταν άραγε ο Τελώνης αναμάρτητος;
- Ποιο ήταν το ελάττωμα του Φαρισαίου;
- Ποιες αρετές του Τελώνη ξεχωρίζουν;

Δ. ΣΥΝΘΗΜΑ

(Μια σύντομη πρόταση που μπορούμε να δίνουμε στα παιδιά σε τετραδιάκι κ.λπ.)

Ας αποκτήσουμε την ταπείνωση του Τελώνη, τώρα που ξεκινά το ταξίδι του Τριωδίου, για να υψωθούμε έως τους ουρανούς μαζί με τον Χριστό!

Ε. ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

(Παράπλευρες γνώσεις που θα μπορούσαν να κερδίσουν τα παιδιά αν καλύψουμε το βασικό μας στόχο και γίνει συζήτηση)

1. Το απόγευμα του Σαββάτου στον εσπερινό ανοίγει το εκκλησιαστικό βιβλίο του Τριωδίου που θα μας οδηγήσει έως το Πάσχα (10 εβδομάδες), απ' όπου ξεκινά το Πεντηκοστάριο (7 εβδομάδες). Οι πρώτες 4 Κυριακές μας προετοιμάζουν για το στάδιο της Μεγάλης Τεσσαρακοστής. Καλό είναι να εξηγήσουμε, λοιπόν, στα παιδιά τι σημαίνει η φράση «Ανοίγει (κι όχι αρχίζει) το Τριώδιο».
2. Η λέξη «ανέβηκαν» που χρησιμοποίησε ο Χριστός έχει τοπική και πνευματική σημασία. Για να προσευχηθείς χρειάζεται ν' ανέβεις πνευματικά κι όχι ν' ανεβάσεις τον εαυτό σου εγωιστικά, όπως έκανε ο Φαρισαίος.
3. Ο Φαρισαίος στέκεται όρθιος (σταθείς) κι ενώ φαινομενικά απευθύνεται στον Θεό με δυνατή φωνή, ουσιαστικά μιλά στον εαυτό του (εις εαυτόν). Αν πράγματι αναγνώριζε ως δώρα του Θεού τις αρετές που όντως είχε, δε θα αυτοθαυμαζόταν γι' αυτές. Ας προσέξουμε πως ούτε η νηστεία ούτε η ελεημοσύνη (που σημειωτέον, τις τηρούσε ακριβώς όπως όριζε ο Νόμος του Μωυσή κι ακόμα παραπάνω) τον δικαιώνουν, αφού του λείπει η ταπείνωση κι η αγάπη. Έτσι, τυφλώνεται πνευματικά κι δε βλέπει την κατάσταση της ψυχής του.
4. Άμεσο αποτέλεσμα της υπερηφάνειας είναι η έλλειψη αγάπης. Αυτό έπαθε πρώτος ο πρώην φωτεινός αρχάγγελος, ο Εωσφόρος, καταλήγοντας διάβολος. Το ίδιο βλέπουμε και στην πτώση των πρωτοπλάστων, που αλληλοκατηγορούνται χάνοντας την ενότητα και την αγάπη τους. Έτσι κι ο Φαρισαίος καταδικάζει όλους τους υπόλοιπους συνανθρώπους του ως αμαρτωλούς («άρπαγες, άδικοι, μοιχοί» είναι οι βαριές λέξεις που χρησιμοποιεί) και σαν μην τον φτάνει αυτό, εξευτελίζει και τον Τελώνη. Όποιος όμως υψώνει τον εαυτό του, θα πέσει.
5. Ο Τελώνης στέκεται μακριά με κατεβασμένα μάτια γιατί η συναίσθηση των αμαρτιών του δεν του επιτρέπει ούτε να κοιτάξει ψηλά. Και μόνο λόγω του επαγγέλματός του (βλέπε 15^ο μάθημα) είχε αμαρτήσει πολύ. Η ταπείνωση όμως ξεκινά τη θεραπεία της ψυχής του. Δεν αντιδρά στις προσβολές του Φαρισαίου και προσεύχεται, θυμίζοντάς μας τους μακαρισμούς (βλέπε 13^ο μάθημα): ταπεινός, πενθεί για τις αμαρτίες του και γίνεται πράος (= άκακος απέναντι στις προσβολές).
6. Η πορεία προς το Πάσχα αρχίζει και τελειώνει με δύο προσευχές που μοιάζουν πολύ μεταξύ τους: αυτήν του Τελώνη κι αυτήν του μετανιωμένου Ληστή. Η ταπείνωση και η μετάνοια είναι απαραίτητες για να ζήσουμε την Ανάσταση.
7. Στα μάτια του μόνου αληθινά Δίκαιου, του Θεού, δικαιώνεται ο Τελώνης. Δεν μας σώζουν τα καλά μας έργα, αλλά η εμπιστοσύνη μας στο έλεος του Θεού και η αγάπη μεταξύ μας. Όλοι είμαστε αμαρτωλοί και κανείς δεν μπορεί να καυχηθεί έστω και για τις αρετές του, αφού αποτελούν δώρα του Θεού.
8. Η φράση «ὁ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται» ισχύει πρώτα απ' όλα για τον Χριστό μας. Με τη Σάρκωση, τον Σταυρό και το Θάνατό Του, έφτασε στην άκρα ταπείνωση. Αποτέλεσμα ήταν να υψωθεί με την Ανάσταση και την Ανάληψή του, ανεβάζοντας την ανθρώπινη φύση μας στα δεξιά του Πατρός. Σκοπός της ζωής μας είναι να γίνουμε κι εμείς κομμάτι του Σώματός Του, της Εκκλησίας, ώστε να φτάσουμε κι εμείς εκεί.

(Δυσκολίες που συναντήσαμε στο παρελθόν και ιδέες αντιμετώπισης)

1. «Δεν είναι άδικο να μην αναγνωρίζονται οι αρετές στον Φαρισαίο, μόνο και μόνο επειδή έδειξε την περήφανη αυτή στάση; Είναι σωστό να δικαιώνεται ο Τελώνης, που είχε αδικήσει τόσους ανθρώπους;» Καμιά αρετή δεν έχει αξία χωρίς αγάπη, όπως καμιά αμαρτία δεν υπερνικά την αγάπη. Ο Χριστός τόνισε ότι δεν ήρθε να σώσει όσους θεωρούν δίκαιο τον εαυτό τους, αλλά να οδηγήσει τους αμαρτωλούς σε μετάνοια. Πρέπει να βοηθούμε τα παιδιά να ξεφύγουν από τις αντιλήψεις που βλέπουν τον Θεό σαν αυστηρό προϊστάμενο που επιβραβεύει τους εργαζόμενους με τις περισσότερες επιτυχίες και απολύει τους αποτυχημένους! Ο Υιός του Θεού έγινε άνθρωπος για να μας αναγεννήσει και ν' αλλάξει τον νου και την καρδιά μας. Μόνο όποιος ταπεινωθεί και Τον ακολουθήσει, έχει ελπίδα να δει την αλήθεια για τον εαυτό του και να σωθεί. Ο Τελώνης το πέτυχε, ενώ ο Φαρισαίος έφυγε από τον Ναό συνεχίζοντας να είναι τυφλός πνευματικά, αγνοώντας τις αμαρτίες του.

2. Αν οδηγηθεί η συζήτηση προς το θέμα του καρναβαλιού και της Αποκριάς, τα παιδιά ρωτούν αν πρέπει να ντυθούν μασκαράδες, γιατί είναι κακό κλπ. Καλό είναι να τους εξηγήσουμε πως, τόσο η ελληνική λέξη Απόκριες όσο και η λατινική Καρναβάλι, σημαίνουν «αποχή από το κρέας» μια και σύντομα σταματά η κρεοφαγία. Η εβδομάδα, λοιπόν, που ακολουθεί είναι ελεύθερη από νηστεία και προσφέρεται για οικογενειακές και φιλικές συναντήσεις προ της Σαρακοστής. Αυτό καμιά σχέση δεν έχει με το μασκάρεμα και τα παρεπόμενά του. Θα πρέπει να επιμεινουμε στην αποφυγή της αλλοίωσης του προσώπου μας. Τα παιδιά στο παιχνίδι τους συνεχώς υποδύονται ρόλους με κάθε μέσο: φορούν σεντόνια για να παίξουν τους ήρωες ή τις πριγκίπισσες, φτιάχνουν χάρτινα σπαθιά, ιππεύουν πάνω στο κοντάρι της σκούπας κλπ. Η μάσκα όμως (ειδικά σε μεγαλύτερες ηλικίες, όταν πια έχει εδραιωθεί η κακή συνήθεια) υποδηλώνει τη διάθεση να κάνουμε «ελεύθερα» όσα δεν πράττουμε συνήθως από ντροπή. Όποιος αγωνίζεται να ζει συνεχώς με την αίσθηση της παρουσίας του Θεού, δυσκολεύεται να υποκριθεί, είτε με αποκριάτικη στολή είτε χωρίς, γιατί γνωρίζει πως ακόμα κι αν ξεγελάσει τους ανθρώπους, τον βλέπει ο Θεός.

3. «Ήταν τόσο σπουδαίο να θεωθεί και το σώμα μας, ώστε έπρεπε ο Χριστός να αναληφθεί ως Θεάνθρωπος;». Ο Θεός μάς έπλασε κατ' εικόνα Του με ψυχή και σώμα. Μόνο η αμαρτία και η πτώση έφεραν τη σύγκρουση στα δύο μας αυτά στοιχεία και τελικά τα χώρισαν βάνουσα με τον θάνατο. Με την ενανθρώπιση του Υιού του Θεού, συνειδητοποιήσαμε πόσο σπουδαίο και άγιο πρέπει είναι το σώμα μας, αφού χρειάστηκε Εκείνος να το προσλάβει και να το θεραπεύσει. Το μυστήριο της Θείας Κοινωνίας το διακηρύσσει με τον καλύτερο τρόπο: πρέπει να πάρουμε μέσα μας το Σώμα και το Αίμα του Κυρίου για να ζήσουμε αληθινά και να σωθούμε. Με το σώμα μας εκφράζουμε όλες τις αρετές που ριζώνουν κι ανθίζουν στην ψυχή: μ' αυτό βαπτιζόμαστε, χριόμαστε, μαθαίνουμε (εγκέφαλος), δημιουργούμε, διακονούμε, εκφράζουμε την αγάπη μας, γινόμαστε συνδημιουργοί του Δημιουργού γεννώντας και μ' αυτό θα αναστηθούμε. Τα σώματα των Αγίων, ακόμα και μετά την κοίμησή τους (λείψανα), φέρουν Χάρη και κάνουν θαύματα. Το σώμα μας είναι ναός του Αγίου Πνεύματος κι αλίμονο αν παραγνωρίσουμε την αξία που του έδωσε ο Θεός και το παραδώσουμε στην αμαρτία και στη φθορά!

Ζ. ΠΗΓΕΣ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ

(Απαραίτητα αγιογραφικά χωρία και βοηθητικά ερμηνευτικά έργα)

1. Κατά Λουκάν Ευαγγέλιον, ιη΄ 9-14.
2. Π. Τρεμπέλα, «Υπόμνημα εις το κατά Λουκάν Ευαγγέλιον», εκδ. αδελφ. Θεολόγων «Ο Σωτήρ».
3. Αγίου Ιωάννου Χρυσσοστόμου, ομιλία Β΄ περί Μετανοίας.
4. Αγίου Λουκά Αρχιεπισκόπου Κριμαίας, «Λόγοι και Ομιλίες», τόμος Α΄, εκδόσεις «Ορθόδοξος Κυψέλη».
5. Ιερομονάχου Αθανασίου Παρίου, συναξάρια Τριωδίου και Πεντηκοσταρίου, εκδόσεις «Ορθόδοξος Κυψέλη».
6. Νικηφόρου Θεοτόκη, αρχιεπισκόπου Αστραχανίου και Σταυρουπόλεως, «Κυριακοδρόμιον», τόμος Α΄, έκδοσις Ιεράς Μονής Μεταμορφώσεως Σωτήρος Κουβαρά Αττικής.
7. Ιωήλ Φραγκάκου, μητροπολίτου Εδέσσης, «Ο Επιούσιος άρτος», εκδόσεις «Αποστολική Διακονία».
8. Ιερεμίου Φούντα, μητροπολίτου Γόρτυνος και Μεγαλοπόλεως, «Κυριακοδρόμιον Ευαγγελίων», έκδοσις περιοδικού «Θυμίαμα».
9. Ιερομονάχου Γρηγορίου, «Ο Ιησούς Χριστός», Εκδόσεις Ιερού Κουτλουμουσιανού Κελλίου Αγ. Ιωάννου Θεολόγου, Άγιον Όρος.
10. Δημητρίου Μαυρόπουλου, «Διερχόμενοι δια του ναού», εκδόσεις «Δόμος».

Η. ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΣ ΥΜΝΟΣ

Άνέστης έκ τοῦ τάφου, Σωτήρ τοῦ κόσμου καί συνήγειρας τούς ανθρώπους σύν
τῇ σαρκί σου· Κύριε, δόξα σοι.

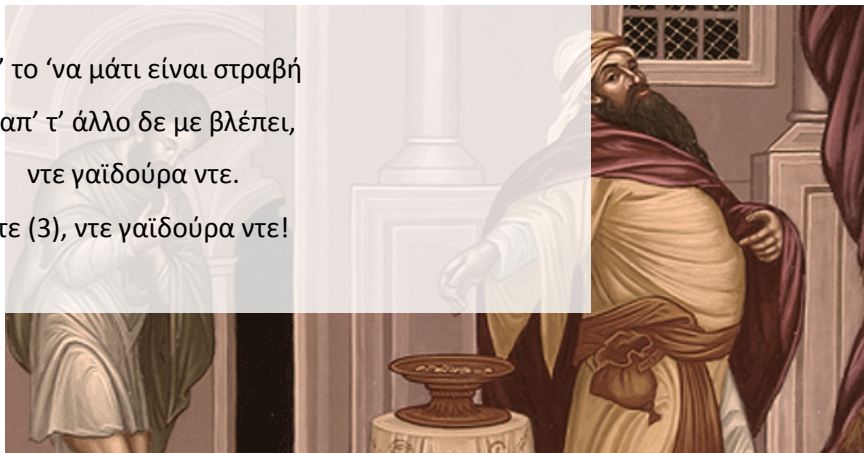
Θ. ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Η ΓΑΪΔΟΥΡΑ

Έχασα τη γαϊδούρα μου
με ξύλα φορτωμένη
ντε γαϊδούρα ντε.
Ντε (3), ντε γαϊδούρα ντε!

Απ' το 'να μάτι είναι στραβή
κι απ' τ' άλλο δε με βλέπει,
ντε γαϊδούρα ντε.

Ντε (3), ντε γαϊδούρα ντε!

Απ' το 'να αυτί είναι κουφή
κι απ' τ' άλλο δεν ακούει,
ντε γαιδούρα ντε.

Ντε (3), ντε γαιδούρα ντε!

Απ' το 'να πόδι είναι κουστή
κι απ' τ' άλλο δεν πατάει,
ντε γαιδούρα ντε.

Ντε (3), ντε γαιδούρα ντε!

Στην ανηφόρα δεν μπορεί
στην κατηφόρα πέφτει,
ντε γαιδούρα ντε.

Ντε (3), ντε γαιδούρα ντε!

Όποιος τη βρει ας τη χαρεί
τα ξύλα να μου φέρει,
ντε γαιδούρα ντε.

Ντε (3), ντε γαιδούρα ντε!

Ι. ΠΑΙΧΝΙΔΙ

Οι ξύλινες κουτάλες

Αφού δέσετε τα μάτια ενός παιδιού, πρέπει αυτό να μαντέψει την ταυτότητα των άλλων αγγίζοντάς τους απαλά μόνο με δύο ξύλινες κουτάλες. Την ίδια στιγμή, ο εκάστοτε "αντίπαλος" παίκτης (που δέχεται το... κουτάλισμα) πρέπει να μη μιλήσει, να μη γελάσει και να μην αντιδράσει καθόλου, για να μη γίνει αντιληπτός! Μόλις ο κουταλοκυνηγός μαντέψει σωστά έναν παίκτη, οι ρόλοι αντιστρέφονται και το παιχνίδι συνεχίζεται.

ΙΑ. ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ

ΙΒ. ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

Τα βιβλία της Εκκλησίας είναι γραμμένα ανάποδα.
Μπορείτε να τα γράψετε σωστά:

• ΟΙΔΩΡΙΤ

ΟΙΡΑΤΣΟΚΗΤΝΕΠ

• _____

_____

Να κυκλώσετε 6 λέξεις που μας θυμίζουν την
παραβολή που ακούμε αυτή την Κυριακή και να τις
γράψετε από κάτω:

Τ	Α	Π	Ε	Ι	Ν	Ω	Σ	Η	Η
Ε	Ζ	Θ	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Π	Ρ
Λ	Μ	Ν	Ξ	Ρ	Α	Γ	Α	Π	Η
Ω	Φ	Χ	Ψ	Φ	Χ	Ψ	Φ	Χ	Ψ
Ν	Θ	Μ	Ε	Τ	Α	Ν	Ο	Ι	Α
Η	Ι	Β	Γ	Δ	Ζ	Θ	Κ	Λ	Μ
Σ	Υ	Γ	Γ	Ν	Ω	Μ	Η	Λ	Λ
Φ	Α	Ρ	Ι	Σ	Α	Ι	Ο	Σ	Α

Φ _____

Τ _____

Μ _____

Σ _____

Τ _____

Α _____

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ!

Ο ΣΠΛΑΧΝΙΚΟΣ ΠΑΤΕΡΑΣ ΚΑΙ Ο ΧΑΜΕΝΟΣ ΓΙΟΣ

A. ΒΑΣΙΚΟΣ ΔΟΓΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ

(Αυτό που κυρίως προσπαθούμε να μείνει στα παιδιά ως στοιχείο κατήχησης)

Να διδαχθούν τα παιδιά την ομολογία μας σε ένα Άγιο Βάπτισμα μέσω του οποίου συγχωρούνται οι αμαρτίες μας, καθώς και την πίστη στο αναβάπτισμα (δηλαδή τη Ιερά Εξομολόγηση) που μυστηριακά μας χαρίζει η Εκκλησία.

B. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

(Μια σύντομη απεικόνιση του μαθήματος για πιο εύκολη δική μας απομνημόνευση)

- Κούραση στο ταξίδι του Τριωδίου. Κούραση και βάρος, η αμαρτία, απ' την οποία μας ξεκουράζει ο Θεός.
- Δεύτερη Κυριακή του Τριωδίου → Ευαγγέλιο: παραβολή στοργικού πατέρα και άσπου γιου.
- Πατέρας με δύο γιους, ο νεότερος ζήτησε με αυθάδεια το μερίδιο του από την πατρική περιουσία κι έφυγε σε ξένη χώρα.
- Ξόδεψε τα πάντα εγωιστικά. Ξηρασία και πείνα, βοσκός χοίρων σκληρού αφεντικού, επιθυμεί μάταια να χορτάσει με τα ξυλοκέρατα.
- Συνέρχεται, σκέπτεται τους υπηρέτες του πατέρα του κι αποφασίζει να γυρίσει μετανιωμένος, ζητώντας μια θέση δούλου.
- Επιστροφή στην αγκαλιά του πατέρα που δεν έπαψε να τον περιμένει. Εντολή για την πρώτη στολή, δαχτυλίδι, παπούτσια και για μεγάλη γιορτή με φαγητό το καλύτερο μοσχάρι.
- Ο μεγαλύτερος γιος επιστρέφει από τα χωράφια. Πληροφορείται απ' έξω την αιτία της γιορτής, οργίζεται με τον πατέρα, παραπονιέται για τα δικά του δικαιώματα (κατσίκι με φίλους) κι αρνείται να μπει.
- Ο πατέρας βγαίνει και τον παρακαλεί, του θυμίζει ότι απολάμβανε πάντοτε τη χαρά της πατρικής αγάπης ενώ ο μικρότερος αδελφός του ήταν σαν νεκρός που αναστήθηκε. Άγνωστο αν μπήκε τελικά.
- Πατέρας ο Θεός, Άγιο Βάπτισμα → παιδιά του Θεού, σίτι η Εκκλησία (Παράδεισος στη γη), περιουσία τα χαρίσματα, επιστροφή η μετάνοια με εξομολόγηση, τραπέζι η Θεία Λειτουργία. Προσοχή: μεγάλος αδελφός → άνθρωπος με εγωισμό, που ίσως δεν επιστρέψει ποτέ!

Γ. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΔΙΗΓΗΣΗ

(Μια ιδέα για τον τρόπο αφήγησης)

Πιθανές ερωτήσεις για να ξεκινήσουμε

- Πώς φροντίζουν οι γονείς τα παιδιά τους;
- Τι νομίζεις ότι θα απαντούσαν οι γονείς σου, αν ζητούσες να σου δώσουν αμέσως τη μισή σας περιουσία;
- Τι πρέπει να προσέξει κάποιος όταν ταξιδεύει σε μια ξένη χώρα όπου δεν ξέρει κανέναν;
- Έχεις αδέρφια; Τι θα ένωθες αν χανόταν κάπου το άταχτο αδελφάκι σου; Πώς θα ένωθες αν το ξαναβρίσκατε;

➤ **Πρόταση θεατρικής δραστηριότητας:** Ανακριτική καρτέκλα ή δραματοποίηση

Σε κάθε μεγάλο ταξίδι, ίσως κάποιος κουραστεί. Έτσι συμβαίνει και στο ταξίδι του Τριωδίου. Τότε έρχονται στον νου μας τα λόγια του Χριστού: «Ελάτε κοντά μου όσοι είστε κουρασμένοι και φορτωμένοι κι Εγώ θα σας ξεκουράσω». Γιατί το μεγαλύτερο και πιο κοπιαστικό βάρος είναι η αμαρτία κι απ' αυτό μόνο ο Πατέρας μας, ο Θεός, μπορεί να μας γλυτώσει. Περιμένει με ολάνοιχτη αγκαλιά να επιστρέψουμε κοντά Του, για να μας ξαναβάλει στο πατρικό μας σπίτι, τον Παράδεισο. Να, όπως μας θυμίζει η οικογένειά μας, η Εκκλησία, τούτη την Κυριακή, με την παραβολή του στοργικού πατέρα και του χαμένου του παιδιού.

Δύο γιους είχε εκείνος ο πατέρας. Ο πιο νέος απ' αυτούς, όμως, γεμάτος αυθάδεια του είπε κάποια μέρα: «Πατέρα, δώσε μου τώρα το μέρος της περιουσίας που δικαιούμαι». Κι ο πατέρας, χωρίς να διαμαρτυρηθεί για την άσχημη στάση του παιδιού του, μοίρασε και στους δυο τα υπάρχοντά του. Τότε ο μικρότερος τα μάζεψε κι έφυγε σε χώρα μακρινή. Άμυαλος όπως ήταν, ξόδεψε τα πάντα γλεντώντας με πονηρούς ανθρώπους κι έμεινε απένταρος, ενώ στα μέρη εκείνα έπεσε ξηρασία και μεγάλη πείνα.

Τι να κάνει; Άρχισε να βόσκει τα γουρουνία κάποιου σκληρού αφεντικού που δεν τον άφηνε να φάει ούτε από τα ξυλοκέρατα που τάιζαν τα ζώα. Έστω κι αυτά του φαίνονταν σωστή λιχουδιά. Τόσο χαμηλά είχε πέσει! Ώσπου κάποια μέρα ο νους του ξύπνησε και σκέφτηκε πως ακόμα κι οι δούλοι του πατέρα του έχουν περίσσιο ψωμί ενώ εκείνος πεθαίνει από την πείνα. Η ζωή σ' αυτή τη χώρα δεν είχε τελικά καμιά αξία και καμιά χαρά. Δεν απελπίστηκε ούτε έψαξε δικαιολογίες, αλλά πήρε τη θαρραλέα απόφαση: «Θα σηκωθώ, θα επιστρέψω στον πατέρα μου και θα του πω: Πατέρα, αμάρτησα στον ουρανό και σ' εσένα. Δεν είμαι άξιος να ονομάζομαι γιος σου. Πάρε με πίσω σαν έναν απ' τους δούλους σου».

Μα πριν καλά καλά πλησιάσει ο νέος το πατρικό του σπίτι, ο πατέρας, που περίμενε τόσον καιρό, τον είδε από μακριά. Έτρεξε αμέσως προς το μέρος του και γεμάτος αγάπη τον αγκάλιασε κι άρχισε να τον φιλάει. Ο άσωτος γιος με σκυμμένο το κεφάλι και βαθιά μετανιωμένος ξεκίνησε να λέει πως αμάρτησε και πως δεν αξίζει να ονομάζεται γιος σ' αυτό το σπίτι. Ο πατέρας, όμως, δεν τον άφησε να τελειώσει και πρόσταξε τους υπηρέτες: «Ντύστε τον με την πρώτη του καλή στολή, βάλτε του το αρχοντικό δαχτυλίδι και φορέστε του παπούτσια. Έπειτα σφάξτε το καλύτερο μοσχάρι και στρώστε τραπέζι, για να χαρούμε όλοι. Ο γιος μου ήταν νεκρός και ξανάζησε, ήταν χαμένος και βρέθηκε!» Όλοι χάρηκαν τόσο πολύ!

Ο μεγάλος γιος, επιστρέφοντας από το χωράφι κι ακούγοντας από μακριά το πανηγύρι, φώναξε έναν υπηρέτη, για να μάθει τι συμβαίνει. Αμέσως έγινε έξαλλος και δεν ήθελε να μπει μέσα στο σπίτι. Ο στοργικός πατέρας τότε βγήκε έξω και τον παρακαλούσε, αλλ' εκείνος οργισμένος έλεγε: «Τόσα χρόνια εργαζομαι για σένα, δε σε παράκουσα ποτέ κι όμως, δεν μου 'χεις δώσει ούτε ένα κατσίκι για να διασκεδάσω με τους φίλους μου! Αλλά για χάρη του γιου σου που σπατάλησε όλη την περιουσία διασκεδάζοντας, έσφαξες το καλοθρεμμένο μας μοσχάρι!» «Παιδί μου», απάντησε καλόκαρδα ο πατέρας «εσύ είσαι πάντοτε μαζί μου κι όλα όσα έχω είναι δικά σου. Έπρεπε κι εσύ,

λοιπόν, να χαρείς πολύ που ο αδελφός σου ήταν νεκρός κι αναστήθηκε, ήταν χαμένος και βρέθηκε».

Ποιος ξέρει αν ο μεγάλος γιος μπήκε μέσα ξανά; Ο Χριστός μας δεν είπε περισσότερα λόγια γι' αυτό, όταν τέλειωσε την παραβολή. Η απάντηση είναι στα δικά μας χέρια. Όλοι γινόμαστε παιδιά του Θεού με το Άγιο Βάπτισμα και κατοικούμε στο σπίτι Του, την Εκκλησία, τον Παράδεισο που φυτεύτηκε στη γη. Νιώθουμε όμως ότι είναι και δικό μας σπίτι; Αναγνωρίζουμε τα δώρα του Θεού; Ή βιαζόμαστε να τα πιστέψουμε δικά μας και τρέχουμε να τα ξοδέψουμε με εγωισμό; Ο στοργικός Πατέρας μάς περιμένει μετανιωμένους ειλικρινά να εξομολογηθούμε τα λάθη μας και να ξαναφορέσουμε την καθαρή στολή της ψυχής. Τότε το ουράνιο τραπέζι της Θείας Λειτουργίας στρώνεται μπροστά μας. Κι αν μοιάζουμε στον σκληρό μεγάλο γιο και θεωρούμε τον εαυτό μας τέλειο και καλύτερο απ' τους άλλους; Αλίμονο σ' όποιους τυφλωθούν και ξεχάσουν την αγάπη που βασιλεύει στο σπίτι του Πατέρα, μένοντας αμετανόητοι. Τίποτε δεν μπορεί να κάνει γι' αυτούς ο Θεός, όσο κι αν θέλει. Ας μην τους μιμηθούμε!

Πιθανές ερωτήσεις εμπέδωσης

- Πώς ένιωσε ο στοργικός πατέρας όταν έφυγε το παιδί του;
- Τι φανερώνει τη χαρά του πατέρα για τον γυρισμό του παιδιού;
- Γιατί στενοχωρήθηκε ο μεγάλος γιος με τον ερχομό του αδελφού του;
- Τι συμβολίζει ο στοργικός πατέρας και τι ο άσωτος υιός;
- Πώς δείχνει κάποιος ότι θέλει να είναι παιδί του Θεού;

Δ. ΣΥΝΘΗΜΑ

(Μια σύντομη πρόταση που μπορούμε να δίνουμε στα παιδιά σε τετραδιάκι κ.λπ.)

Το Άγιο Βάπτισμα και το Μυστήριο της Μετανοίας μάς κρατούν ευτυχισμένους μέσα στο σπίτι της αγάπης του Πατέρα μας, την Εκκλησία.

Ε. ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

(Παράπλευρες γνώσεις που θα μπορούσαν να κερδίσουν τα παιδιά αν καλύψουμε το βασικό μας στόχο και γίνει συζήτηση)

1. Το μεγαλύτερο φορτίο της ψυχής δεν είναι τα βάσανα και οι δοκιμασίες της ζωής, αλλά η αμαρτία που μας χωρίζει από τον Θεό και καταστρέφει την ύπαρξή μας. Απ' αυτό το βάρος μόνο ο Χριστός μπορεί να μας λυτρώσει: «Δεῦτε πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς» (Ματθ. ια' 28).
2. Η δεύτερη Κυριακή του Τριωδίου, η Κυριακή του Ασώτου, είναι αφιερωμένη στη μετάνοια (=αλλαγή του νου). Χωρίς αυτήν δεν μπορούμε να βαδίσουμε προς τον Σταυρό και την Ανάσταση. Έχει λεχθεί, λοιπόν, πως και μόνο η παραβολή του Ασώτου να είχε σωθεί από τα Ευαγγέλια, θα αρκούσε για τη σωτηρία μας.
3. Ο άσωτος:
  - Πήρε το μερίδιό του, αλλά αποκόπηκε από τον πατέρα και οδηγήθηκε στην καταστροφή. Κι εμείς, όταν χρησιμοποιήσουμε τα χαρίσματά μας εγωιστικά, είμαστε αποκομμένοι από τον Θεό και δεν μπορούμε να ζήσουμε αληθινά.
  - Βίωσε την εξαθλίωση, την πείνα, την ντροπή, τη μοναξιά στη «μακρινή χώρα», καταλήγοντας δούλος του «σκληρού αφεντικού», του διαβόλου. Η αμαρτία φαίνεται ελκυστική και γλυκιά, γρήγορα όμως αποκαλύπτεται η αδυναμία της να μας κάνει αληθινά ευτυχισμένους. Οι χόιροι συμβολίζουν τις πονηρές επιθυμίες και τον εξευτελισμό ψυχής και σώματος.

- Ήλθε στα συγκαλά του (εις έαυτὸν δὲ ἔλθων) και μόνο τότε συνειδητοποίησε την πραγματικότητα και το κατάντημά του. Όταν είμαστε υπό την επήρεια των παθών, είναι αδύνατον να εκτιμήσουμε σωστά την κατάσταση.
- Κατάλαβε πως η μεγαλύτερη αμαρτία του δεν ήταν ότι κατασπατάλησε την περιουσία, όσο το ότι δεν σεβάστηκε τη σχέση που είχε με τον πατέρα. Δεν ήταν υλικό το θέμα αλλά ηθικό και πνευματικό.
- Θα μπορούσε να βρει πολλές δικαιολογίες για να πει στον πατέρα. Εκείνος όμως προτίμησε με θάρρος να αναλάβει την ευθύνη των πράξεών του, να μετανοήσει, να κλάψει και να ταπεινωθεί, νικώντας την απελπισία (την ακόμα πονηρότερη παγίδα του διαβόλου). Δεν αισθανόταν άξιος να ζητήσει όσα είχε στο παρελθόν, αλλά θα ήταν ικανοποιημένος και μόνο με την επιστροφή του και την παραμονή του στο πατρικό σπίτι, σε οποιαδήποτε θέση. Μόνο αν μετανοούμε έτσι, έρχεται η Θεία Χάρη.

4. Ο πατέρας:

- Ξεπερνά τη συνηθισμένη ανθρώπινη συμπεριφορά. Δεν κοιτάζει τον εαυτό του, δε σκέπτεται τι θα πει ο κόσμος, αλλ' αφήνει ελεύθερο τον γιο του να κάνει αυτό που ήθελε, γνωρίζοντας τόσο το αδιέξοδο των επιλογών του παιδιού, όσο και τον πόνο που ο ίδιος μυστικά θα υπέφερε. Άλλωστε δεν είχε σημασία να τον κρατήσει με τη βία, αλλά να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις, ώστε μόνος του να αναζητήσει πάλι τον πατέρα. Ο Θεός σέβεται απόλυτα την ανθρώπινη ελευθερία.
- Αν και δεν ακολούθησε τον γιο του στην ξένη χώρα, ήταν σαν να βρισκόταν κι εκείνος εκεί. Η σκέψη του ήταν κοντά του, συνοδεύοντάς τον μέχρι την καταστροφή. Νομίζουμε πως κάποιες στιγμές της ζωής μας ο Θεός είναι απών, αλλά κάνουμε λάθος. Είναι πάντα παρών και διακριτικά νοιάζεται για μας και τη σωτηρία μας. Έφτασε για μας μέχρι τον θάνατο!
- Τρέχει προς τον μετανιωμένο και δεν τον αφήνει να ολοκληρώσει το επίπονο έργο της ομολογίας. Δε μιλά για τον δικό του πόνο, δε θριαμβολογεί, δε ρωτά λεπτομέρειες που θα ντρόπιαζαν ενώπιον όλων τον επαναστάτη. Ο Θεός μας αγαπά μυστικά και εν σιωπή, με τρόπο που δε χωρά ο νους, και στο ένα βήμα της δικής μας ειλικρινούς μετάνοιας Εκείνος ανταποκρίνεται με πολύ περισσότερα.
- Δίνει εντολή στους υπηρέτες του να ντύσουν το παιδί του. Ο Θεός εμπιστεύεται στους λειτουργούς Του (ιερείς) την περίθαλψη των πληγωμένων από την αμαρτία παιδιών Του. Η πρώτη στολή θυμίζει την καθαρότητα του Βαπτίσματος και το στολισμό με τα χαρίσματα του Αγίου Πνεύματος, το δαχτυλίδι την υιοθεσία, τα υποδήματα τη σταθερή απόφαση και τα εφόδια για να βαδίσει ο μετανιωμένος τον δρόμο της σωτηρίας.
- Αντιμετωπίζει με αγάπη την οργή του μεγαλύτερου γιού του. Είναι χαρακτηριστικό ότι ο διάβολος, όταν μας βλέπει χαρούμενους θέλει να καταστρέψει τη χαρά μας γι' αυτό προκαλεί προβλήματα και αφορμές για να στενοχωρηθούμε. Γνωρίζοντας ο πατέρας ότι ο μεγαλύτερος γιος του είχε μέσα του ζήλεια και φθόνο, μετριάζει τις αντιδράσεις της χαράς για να μην τον ερεθίσει. Βγαίνει έξω βαρύς από τον πόνο -κι όχι τρέχοντας όπως πριν- και χρησιμοποιεί τα λόγια «Τα δικά μου είναι και δικά σου», για να φανεί η ενότητα των προσώπων και η αγάπη.

5. Ο μεγαλύτερος γιος είχε εγωισμό κι όχι αγάπη. Δεν τον ενδιέφερε καθόλου η επιστροφή του αδελφού του, γιατί θεωρούσε πως μπορεί ν' απολαμβάνει μόνος του τη σχέση με τον πατέρα, πράγμα που τελικά δεν πετύχαινε εξαιτίας του εγωισμού του. Η ζωή που ζούσε ήταν γεμάτη στερήσεις και χωρίς αληθινή ελευθερία. Τηρούσε ευλαβικά τις υποχρεώσεις του (ή τουλάχιστον έτσι νόμιζε), περιμένοντας ανταλλάγματα από τον πατέρα. Μας θυμίζει τους Φαρισαίους που τηρούσαν τον ιουδαϊκό νόμο αλλά δεν είχαν αγάπη και συγχωρητικότητα. Νόμιζαν ότι αυτοί ήταν οι «τέλειοι» και οι «ηθικοί» και ότι ο Θεός τους χρωστά. Τελικά ο μεγάλος γιος μόνο φαινομενικά βρισκόταν μέσα στο σπίτι του πατέρα. Η καρδιά του ήταν μακριά και γι' αυτό δε χρησιμοποιεί καν τη λέξη «πατέρα», αντίθετα με τον μετανιωμένο άσωτο. Χαρακτηριστικό είναι ότι ενώ μέσα στο σπίτι προσφέρεται «ὁ μόσχος ὁ σιτευτός» (Θεία Κοινωνία) εκείνος μένει απ' έξω, παραπονούμενος για «ἔριφον» (=κατσίκι,

πολύ λιγότερης αξίας και σημασίας). Αποδεικνύει άθελά του πως το σημαντικότερο στη ζωή μας είναι να ζούμε συνειδητοποιημένα στο σπίτι του Θεού, να είμαστε δηλαδή μέλη της Εκκλησίας. Κι αν ακόμα κάνουμε λάθη, η μόνη μας ελπίδα είναι ο Θεός.

ΣΤ. ΠΙΘΑΝΕΣ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ

(Δυσκολίες που συναντήσαμε στο παρελθόν και ιδέες αντιμετώπισης)

1. Ο κατηχητής πρέπει να επιμείνει στην αγάπη του Θεού Πατέρα. Υπάρχει βέβαια περίπτωση τα παιδιά να θεωρήσουν πως ό,τι κακό κι αν κάνουν, οι γονείς τους θα τα δικαιολογήσουν. Θέλει προσοχή σε αυτό το σημείο. Το να δικαιολογούμε κάποιον που έκανε κάτι κακό, ενώ έχουμε την ευθύνη της καθοδήγησής του, δεν είναι σωστό. Δεν τον βοηθάμε να γίνει καλύτερος. Το ότι μας κάνουν παρατηρήσεις οι γονείς μας αποδεικνύει την αγάπη τους. Στην περίπτωση της παραβολής εξάλλου, ο πατέρας δε δικαιολόγησε το παιδί. Το συγχώρησε, καθώς το είδε μετανιωμένο. Πρέπει να σταθούμε και στη συντριβή του άσωτου υιού, ο οποίος συγκλονισμένος και με ταπείνωση έδειξε πόσο πραγματικά είχε μετανιώσει.
2. Σε περίπτωση που τα παιδιά ρωτήσουν για τον μεγαλύτερο γιο και τι ακριβώς έκανε μετά από τη συζήτηση που είχε με τον πατέρα, ο κατηχητής πρέπει να τονίσει πως δε μαθαίνουμε αν συμμετείχε στη χαρά και στο γλέντι. Ίσως τελικά αυτός να ήταν πιο άσωτος. Φανέρωσε την κόλαση που κουβαλούσε μέσα του, αν και φαινόταν ότι ζούσε κοντά στον πατέρα, ενώ ο μικρότερος κέρδισε σίγουρα τον Παράδεισο. Είναι φοβερό να είμαστε παιδιά της Εκκλησίας, να φαινόμαστε «σωστοί και καλοί χριστιανοί», αλλά να μην έχουμε Θεό μέσα στην καρδιά μας (αντίθεση μεταξύ τύπου και ουσίας).
3. Αν αναφερθούμε στον όρο «παιδιά του Θεού», σε σχέση με το Άγιο Βάπτισμα, ίσως υπάρξουν ερωτήσεις για τους υπόλοιπους ανθρώπους που δεν έχουν βαπτιστεί (αλλόθρησκοι, άθεοι κ.λπ.). Ίσως και στο κατηχητικό μας υπάρχουν παιδιά αβάπτιστα. Δεν είμαστε όλοι παιδιά του Θεού; Και βέβαια! Όλοι είμαστε παιδιά του Θεού, σε όλους μας δίνει κομμάτι της παρουσίας Του (χαρίσματα και δώρα) και όλους μάς αναζητά γεμάτος αγάπη πατρική · χρειάζεται όμως κι η δική μας ελεύθερη ανταπόκριση, ώστε να επιστρέψουμε κοντά Του, να ζήσουμε στον οίκο Του και να έχουμε την χαρά της σχέσης μαζί Του. Αυτό είναι η ένταξή μας στην Εκκλησία, την οποία μας χαρίζει το Άγιο Βάπτισμα. Το Βάπτισμά μας ανανεώνεται με τη μετάνοια και την Εξομολόγηση, επιθυμώντας την επιστροφή όλων και καλωσορίζοντας όποιον κάνει έστω και δειλά βήματα προς τον οίκο του Θεού (αντίθετα με τον μεγάλο αδελφό).
4. Είναι πολύ πιθανό, όταν γίνει αναφορά στη σημασία της Εξομολόγησης, τα παιδιά να εκφράσουν το φόβο ή και την ντροπή τους να μιλήσουν για τυχόν σφάλματά τους στον ιερέα. Ο ρόλος του κατηχητή σαφέστατα θα πρέπει να είναι ενθαρρυντικός. Όπως ένας άρρωστος, προκειμένου να γίνει καλά, λέει ό,τι ακριβώς νιώθει στο γιατρό και δείχνει τα τραύματά του, έτσι κι εμείς στην Εξομολόγηση μιλάμε με ειλικρίνεια, προκειμένου να καθαρίσει η ψυχή μας από τις αμαρτίες, γνωρίζοντας ότι ο ιερέας δεν πρόκειται να μιλήσει σε κανέναν. Αντίθετα σαν ομοιοπαθής άνθρωπος μάς συμπαραστέκεται και γίνεται ο οδηγός μας προς την ελευθερία από την αμαρτία, με τη Χάρη του Θεού. Γιατί, βέβαια, Εκείνος που ακούει, συγχωρεί και συμβουλεύει μέσω του πνευματικού είναι ο ίδιος ο Χριστός μας. Ας σκεφτούμε τους υπηρέτες της παραβολής που με αγάπη υπηρέτησαν τον άσωτο και συμμετείχαν στη χαρά της επιστροφής του.
5. Σε πιθανό ερώτημα των παιδιών «Γιατί να εξομολογηθούμε σε ιερέα κι όχι σε κάποιο φίλο ή ακόμα μπροστά σε εικόνα», ο κατηχητής καλό είναι να εξηγήσει, ότι όπως ο άνθρωπος βαπτίζεται από τον ιερέα και δέχεται τη Χάρη και το Φωτισμό του Αγίου Πνεύματος, έτσι και αυτός που εξομολογείται λαμβάνει την συγχώρηση από τον ιερέα με τη Χάρη του Χριστού. Η Εξομολόγηση είναι Μυστήριο της Εκκλησίας κι όπως όλα τ' άλλα Μυστήρια, έτσι κι αυτό γίνεται από ιερέα. Δεν κοινωνάμε μόνοι μας με κρασί και ψωμί, δεν βαπτιζόμαστε μόνοι μας με νερό και λάδι, ούτε φυσικά εξομολογούμαστε μόνοι μας μπροστά σε μια εικόνα. Μόνο ο ιερέας μπορεί να μας μεταδώσει τη Χάρη του Θεού, κι αυτό το όρισε ο ίδιος ο Κύριος που παρέδωσε τα Μυστήρια στους αγίους Αποστόλους.

Ζ. ΠΗΓΕΣ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ

(Απαραίτητα αγιογραφικά χωρία και βοηθητικά ερμηνευτικά έργα)

1. Κατά Λουκάν Ευαγγέλιον ιε' 11-32.
2. Κατά Ιωάννην Ευαγγέλιον ιβ' 47-50.
3. Κατά Ματθαίον Ευαγγέλιον ια' 28-30 και ιβ' 31-37.
4. Κατά Μάρκον Ευαγγέλιον γ' 28-30.
5. Π. Τρεμπέλα, «Υπόμνημα εις το κατά Ματθαίον Ευαγγέλιον», εκδ. αδελφ. Θεολόγων «Ο Σωτήρ».
6. Π. Τρεμπέλα, «Υπόμνημα εις το κατά Μάρκον Ευαγγέλιον», εκδ. αδελφ. Θεολόγων «Ο Σωτήρ».
7. Π. Τρεμπέλα, «Υπόμνημα εις το κατά Λουκάν Ευαγγέλιον», εκδ. αδελφ. Θεολόγων «Ο Σωτήρ».
8. Π. Τρεμπέλα, «Υπόμνημα εις το κατά Ιωάννην Ευαγγέλιον», εκδ. αδελφ. Θεολόγων «Ο Σωτήρ».
9. Σεραφείμ Γ. Παπακάωστα, Αι παραβολαί του Κυρίου, εκδ. Αδελφότης Θεολόγων «Η Ζωή».
10. π. Θωμάς Παπαδόπουλος, Ο λόγος του Θεού, Τριώδιον-Πεντηκοστάριον (ομιλίες στις ευαγγελικές περικοπές των Κυριακών), τόμος Α', Θεσσαλονίκη 2003
11. Γρηγόριος ιερομόναχος, Η παραβολή του Ασώτου Υιού (σχόλια υπό το φώς των αγίων Πατέρων), Ι. Κουτλουμουσιανόν Κελλίον Αγ. Ιωάννης Θεολόγος, Άγιον Όρος 2010.

Η. ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΣ ΥΜΝΟΣ

Ὡς ὁ ἄσωτος Υἱός, ἦλθον καγῶ οἰκτίριμον, δέξαι με προσπίπτοντα, ὡς ἕνα τῶν
μισθίων σου, ὁ Θεὸς καὶ ἐλέησόν με.

Θ. ΤΡΑΓΟΥΔΙ

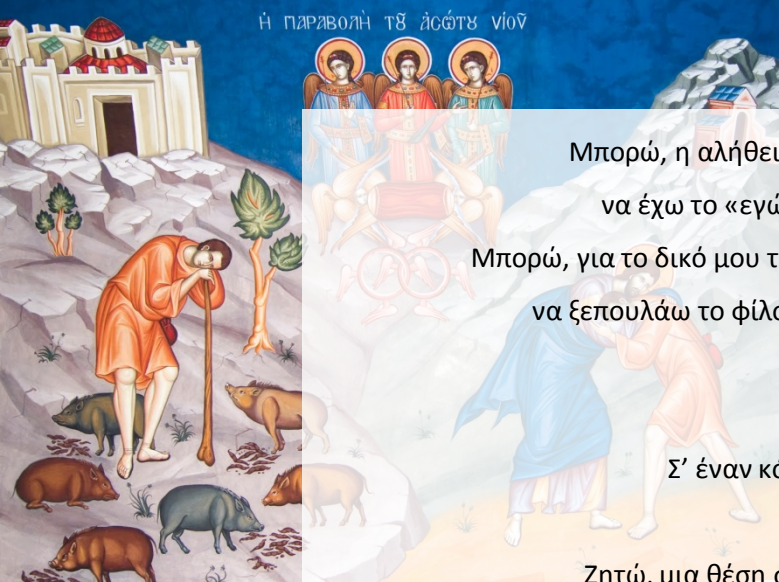
ΜΠΟΡΩ

Σ' έναν κόσμο που θέλει όπως θέλει να ζει,
που πιο πέρα δε βλέπει κι ούτε θέλει να δει,
σ' έναν κόσμο που μόνο το «θέλω» μετρά
κι επιτρέπονται όλα απλά.

Μπορώ, στο φως να μένω τυφλός,
να πάω όπου με πάει ο συρμός.
Μπορώ, μέσα στα τείχη που ορθώνω
να είμαι νούμερο μόνο, βουβός αριθμός.

Μπορώ, ἡ ἀλήθεια νὰ ᾿μαι ἐγώ,
νὰ ἔχω τὸ «ἐγώ» μου Θεό.
Μπορώ, γιὰ τὸ δικό μου τὸ «θέλω»
νὰ ξεπουλάω τὸ φίλο καὶ τὸν ἀδελφόν.

Σ' ἓναν κόσμον...

Ζητώ, μιὰ θέση στὸν οὐρανόν,
στὴ μόνη ἀλήθεια νὰ προχωρῶ.
Ζητώ, ν' ἀνέβω λίγο πιο πάνω
καὶ ἐπανάσταση κάνω στὸ ἴδιο τὸ «ἐγώ».

Ζητώ, στὴν ὕλη ν' ἀντισταθῶ,
στὸ λάγνο ψέμα νὰ μὴ χαθῶ.
Ζητώ, νὰ πάω κόντρα στὸ ρεύμα
κι ἐκεῖ στὸν χρόνον τὸ τέρμα ν' ἀναστηθῶ.

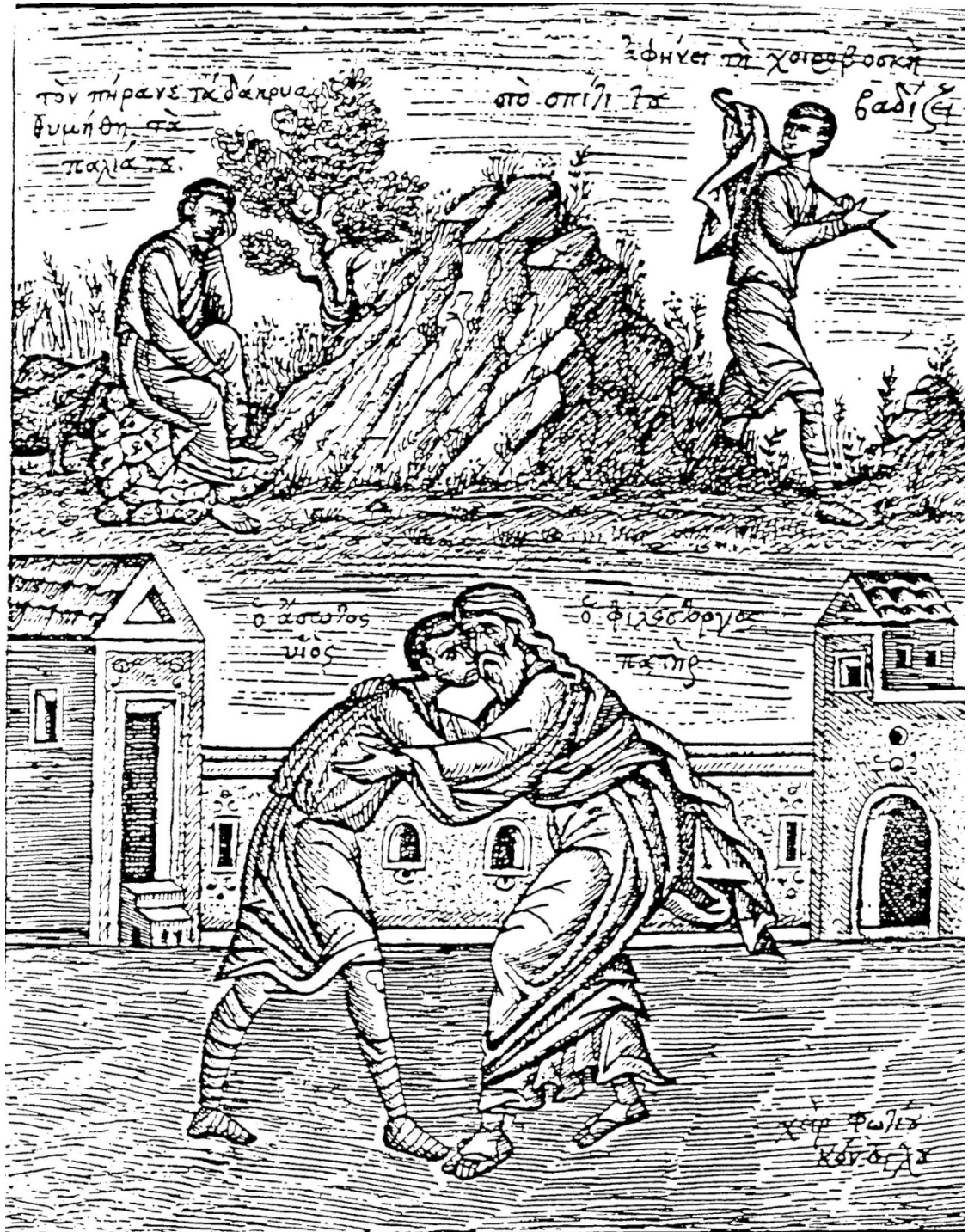
Σ' ἓναν κόσμον που θέλει ὅπως θέλει νὰ ζεῖ,
που πιο πέρα δε βλέπει κι οὔτε θέλει νὰ δεῖ,
σ' ἓναν κόσμον που μόνο τὸ «θέλω» μετρά,
νὰ ᾿μαι Θεέ μου σ' Ἐσένα κοντά.

Ι. ΠΑΙΧΝΙΔΙ

ΑΛΥΣΙΔΑ

Ορίζουμε μιὰ κατηγορία λέξεων π.χ. φρούτα, ὀνόματα, χρώματα, πτηνά, ἔντομα, ὀμαδικὰ παιχνίδια κλπ. Τα παιδιά με τὴ σειρά πρέπει νὰ πουν ἀπὸ ἓνα φρούτο ἢ ὄνομα ἢ ὄ, τι ἔχει ἀρχικὰ ὀριστεῖ. Ὅποιος πει κάτι ἄλλο, ἢ κάτι που ἔχει ἤδη εἰπωθεῖ ἢ δεν πει τίποτα, βγαίνει ἀπὸ τὸ παιχνίδι. Νικητὴς, αὐτὸς που θα μείνει ως τὸ τέλος.

ΙΑ. ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ

Πατέρα, ἁμάρτησα προστὰ σὶν οὐρανὸ καὶ
σὶν πρόσωπό σου.

ΙΒ. ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

Να ενώσετε τις λέξεις και τα λόγια που ταιριάζουν στον καθένα:

- στοργικός
- άμναλος
- άσωτος
- πείνα
- γουρούνια
- ξυλοκέρατα
- δούλοι
- μετάνοια
- αγάπη

ΠΑΤΕΡΑΣ

ΜΙΚΡΟΣ ΓΙΟΣ

Δώσε μου την περιουσία που δικαιούμαι.

Αμάρτησα στον ουρανό και σε σένα. Πάρε με σαν έναν απ' τους δούλους σου.

Ήταν νεκρός και ξανάζησε!
Ήταν χαμένος και βρέθηκε!

Να συμπληρώσετε τη μεσοστιχίδα:

1. Έτσι ονομάζεται αυτή την περίοδο το βιβλίο της Εκκλησίας.
2. Το μεγαλύτερο βάρος της ψυχής είναι η ...
3. Η Εκκλησία μας ξεκουράζει με το μυστήριο της ...
4. Δύο είχε ο πατέρας της παραβολής.
5. Ο μικρός με τη μετάνοια μπήκε στον ...
6. Ο Θεός είναι ο Πατέρας ο ...

Τ _____
 Α _____
 Ξ _____
 Ι _____
 Δ _____
 Ι _____

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ!

Α. ΒΑΣΙΚΟΣ ΔΟΓΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ

(Αυτό που κυρίως προσπαθούμε να μείνει στα παιδιά ως στοιχείο κατήχησης)

Να γνωρίσουν τα παιδιά την πίστη της Εκκλησίας μας πως ο Τριαδικός Θεός έπλασε τον κάθε άνθρωπο κατ' εικόνα και καθ' ομοίωσίν Του, κάτι που μας αποκαλύφθηκε πλήρως με την ενανθρώπιση του Υιού.

Β. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

(Μια σύντομη απεικόνιση του μαθήματος για πιο εύκολη δική μας απομνημόνευση)

- Κίνδυνος να σταματήσουμε το ταξίδι του Τριωδίου μετά την ταπείνωση του Τελώνη και την μετάνοια του Ασώτου.
- Μέλλουσα κρίση: ο Υιός του Ανθρώπου θα ξανάρθει δοξασμένος με αγγέλους · μπροστά Του όλοι οι λαοί της γης.
- Ο Βασιλιάς θα χωρίσει τους ανθρώπους αμέσως, όπως ο βοσκός πρόβατα από κατσίκια.
- Στους εκ δεξιών:
  - «Ελάτε οι ευλογημένοι του Πατρός μου, χαρείτε την Βασιλεία μου. Ήμουν πεινασμένος, διψασμένος, ξένος, γυμνός, άρρωστος, φυλακισμένος και με φροντίσατε».
  - «Πότε Κύριε;» με χαρά.
  - «Το πράξατε σ' έναν από τους αδελφούς μου, το πράξατε σε μένα».
- Στους εξ αριστερών:
  - «Φύγετε όσοι διαλέξατε τη φλόγα του εγωισμού σαν τον διάβολο. Ήμουν πεινασμένος, διψασμένος, ξένος, γυμνός, άρρωστος, φυλακισμένος και δε βοηθήσατε».
  - «Πότε Κύριε;» με φόβο, ντροπή κι απελπισία, χωρίς όμως μετάνοια.
  - «Ούτε τους αδελφούς μου, άρα ούτε εμένα».
- Οι αδελφοί μας εικόνες Θεού: στα πρόσωπα τους ο Χριστός.
- Όσοι αγαπούν τους αδελφούς τους θ' αναγνωρίσουν με χαρά τον Χριστό στην μέλλουσα Κρίση.
- Οι αμετανόητοι θα καθρεφτίζονται στην αγάπη του Θεού υποφέροντας από τον εγωισμό τους.

Γ. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΔΙΗΓΗΣΗ

(Μια ιδέα για τον τρόπο αφήγησης)

Πιθανές ερωτήσεις για να ξεκινήσουμε

- Έχεις συναντήσει ανθρώπους που έχουν την ανάγκη σου;
- Μπορούμε άραγε να λύσουμε τα προβλήματα όλου του κόσμου;
- Τι σημαίνει άραγε η παροιμία: "Μοιρασμένη χαρά είναι διπλή χαρά, μοιρασμένη λύπη είναι μισή λύπη";
- Όταν ξανασυναντήσουμε τον Χριστό, τι νομίζεις ότι θα μας ρωτήσει για τη ζωή μας εδώ στη γη;

➤ **Πρόταση θεατρικής δραστηριότητας:** Το παιχνίδι του «ναι» και του «όχι»

Καθώς το ταξίδι του Τριωδίου συνεχίζεται, κάποιοι ταξιδιώτες μπορεί ν' αποφασίσουν να σταματήσουν. «Ο Θεός γεμάτος αγάπη δέχτηκε αμέσως την ταπεινώση του Τελώνη και τη μετάνοια του Άσωτου παιδιού. Γιατί να συνεχίσουμε να κουραζόμαστε;» ίσως σκεφτούν. Αν όμως ακούσουν την παραβολή της τρίτης Κυριακής του ταξιδιού μας, θ' αλλάξουν γνώμη.

Όταν ξανάρθει ο Υιός του ανθρώπου δοξασμένος, είπε μια μέρα ο Χριστός εννοώντας την Δεύτερη Του Παρουσία, και καθίσει στον θρόνο Του ανάμεσα στις αγγελικές δυνάμεις, τότε θα μαζευτούν μπροστά Του όλοι οι λαοί της γης. Η φωτεινή Του όψη αμέσως θα τους χωρίσει τόσο εύκολα, όπως ένας βοσκός χωρίζει τ' αρνάκια απ' τα κατσικάκια. Και πρώτα θα στραφεί σαν τιμημένους Βασιλιάς σ' εκείνους που θα βρεθούν στα δεξιά Του λέγοντας:

«Ελάτε εσείς που ευλογηθήκατε από τον Πατέρα μου. Ήρθε η στιγμή να χαρείτε τη Βασιλεία που ετοιμάστηκε για σας από τότε που δημιουργήθηκε ο κόσμος. Γιατί πείνασα και με θρέψατε, δίψασα και με ποτίσατε, ξένος ήμουν και με φιλοξενήσατε, γυμνός και με ντύσατε, άρρωστος και με επισκεφθήκατε, φυλακισμένος και με πλησιάσατε».

Μεγάλη χαρά κι έκπληξη μαζί θα νιώσουν αυτοί που θ' ακούσουν τα λόγια του Βασιλιά! «Πότε κάναμε κάθε ένα απ' αυτά, Κύριε;» θα Τον ρωτούν, μην μπορώντας να πιστέψουν ότι τους συνέβη κάτι τέτοιο και το ξέχασαν! Κι ο Βασιλιάς θ' απαντήσει: «Αλήθεια σας λέω, αφού φροντίσατε έτσι έτσι κι έναν από τους αδελφούς μου, εμένα φροντίσατε».

Έπειτα όμως το φωτεινό πρόσωπο του Βασιλιά θα στραφεί σ' εκείνους που θα βρίσκονται αριστερά Του. Γεμάτοι φόβο και ντροπή θα θυμούνται τη δική τους ζωή, αλλά η σκληρή καρδιά τους δε θα μπορεί να μαλακώσει πια!

«Φεύγετε μακριά μου όσοι διαλέξατε τη φωτιά του εγωισμού που βασανίζει τον διάβολο με τους αγγέλους του. Πείνασα και δε με θρέψατε, δίψασα και δε με ποτίσατε, ξένος ήμουν και με διώξατε, γυμνός και με παραμελήσατε, άρρωστος και με ξεχάσατε, φυλακισμένος και με αφήσατε στην μοναξιά μου».

Κανείς τους δεν θα θέλει να το παραδεχτεί, κανείς δε θα ζητά συγγνώμη. Μακάρι να μπορούσαν να ξεχάσουν τι είχαν κάνει! «Κύριε, τότε σε είδαμε έτσι και δε σε βοηθήσαμε;» θα ρωτούν απελπισμένοι, ξέροντας μέσα τους όμως ήδη τη δίκαιη απάντηση: «Αφού δε βοηθήσατε έτσι ούτε έναν από τους αδελφούς μου, ούτε εμένα βοηθήσατε».

Αιώνια χαρά θα περιμένει τους ανθρώπους της αγάπης, γιατί κατάλαβαν νωρίς πως κάθε αδελφός τους είναι ζωντανή εικόνα του Θεού. Στο πρόσωπό του αναγνώρισαν τον Χριστό, γι' αυτό κι όταν συναντήσουν τον Ίδιο στον Ουρανό, η φωτεινή Του μορφή θα τους φανεί τόσο γνωστή κι αγαπημένη! Αλίμονο, όμως, σ' όσους έδειξαν κακία στους συνανθρώπους τους κι έμειναν αμετανόητοι για αυτό. Η αγάπη του Βασιλιά συνεχώς θα τους θυμίζει την δική τους σκληρότητα σαν καθарός καθρέπτης, τον οποίο δεν θα μπορούν ποτέ να σκεπάσουν.

Πιθανές ερωτήσεις εμπέδωσης

- Ποιες πράξεις έκαναν οι δίκαιοι της παραβολής όσο ζούσαν στη γη; Ήταν πολύ δύσκολες;
- Τι δεν είχαν κάνει όσοι βρέθηκαν στ' αριστερά του Χριστού; Πώς ένιωσαν για τη ζωή τους;
- Πώς πρέπει να φερόμαστε σε ανθρώπους που έχουν την ανάγκη μας;
- Σκέψου τρία πράγματα που θα μπορούσες να ξεκινήσεις από αύριο για να βοηθάς τους αγαπημένους σου ανθρώπους.
- Αν σου έλεγαν πως σ' έναν καθρέφτη μπορείς να δεις τον Χριστό, πού νομίζεις ότι θα έπρεπε να τον γυρίσεις; (μπορούμε να έχουμε ένα καθρεφτάκι, ώστε ο καθένας να το στρέψει προς τα πρόσωπα των άλλων)

Δ. ΣΥΝΟΗΜΑ

(Μια σύντομη πρόταση που μπορούμε να δίνουμε στα παιδιά σε τετραδιάκι κ.λπ.)

Ας αναγνωρίσουμε στα πρόσωπα των αδελφών μας τον Χριστό, αφού όλοι είμαστε εικόνες Του, για να ζήσουμε τη χαρά της Βασιλείας Του.

Ε. ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

(Παράπλευρες γνώσεις που θα μπορούσαν να κερδίσουν τα παιδιά αν καλύψουμε το βασικό μας στόχο και γίνει συζήτηση)

1. Οι δύο πρώτες Κυριακές του Τριωδίου γεμίζουν την ψυχή μας με ελπίδα για τη σωτηρία, κινδυνεύουμε όμως να πλανηθούμε από τον πονηρό και να σκεφτούμε την αγάπη του Θεού χωρισμένη από την δικαιοσύνη Του. Η περικοπή της τρίτης Κυριακής παρουσιάζει την παραβολή της μέλλουσας κρίσης, θυμίζοντάς μας πως η συνάντηση μας με τον Χριστό προϋποθέτει συνάντηση με τους αδελφούς μας.
2. Ο δογματικός μας στόχος αναφέρεται στο κατ' εικόνα και στο καθ' ομοίωσιν. Η εικόνα του Θεού στον Αδάμ και στην Εύα είναι το σύνολο των χαρισμάτων που μας κάνει ικανούς να μοιάσουμε στον Θεό. Το καθ' ομοίωσιν αποτελεί τη δική μας προσπάθεια για αύξηση και καρποφορία και την τελική ένωσή μας μαζί Του. Η εικόνα του Θεού δεν χάθηκε με την πτώση. Αμαυρώθηκε όμως και τραυματίστηκε. Ο Χριστός μας με την ενανθρώπιση και την Ανάσταση θεράπευσε το τραύμα μας και αναστήλωσε τις ζωντανές εικόνες Του. Γι' αυτό και στον αγώνα της Σαρακοστής που σε λίγο ξεκινά (είναι το τελευταίο μάθημα πριν τη Σαρακοστή και πρέπει να προετοιμάσουμε τα παιδιά) προσπαθούμε με την εγκράτεια και την προσευχή να εντοπίσουμε τις αμαρτίες μας και με τη μετάνοια να καθαρίσουμε την εικόνα του Θεού μέσα μας.

3. Ο Χριστός αποκαλούσε τον εαυτό Του “Υιό του ανθρώπου”, όπως έχουμε ξαναπεί. Στη συγκεκριμένη παραβολή – διήγηση, η ονομασία αυτή αποκτά ιδιαίτερο νόημα, αφού καθετί που κάνουμε στον συνάνθρωπό μας, το κάνουμε στον ίδιο τον Χριστό. Ο Κύριος γίνεται ο «πρωτότοκος έν πολλοῖς ἀδελφοῖς» (Ρωμ. η΄ 29).
4. Ο Χριστός μας θα ξανάρθει δοξασμένος, ακολουθούμενος από τους αγγέλους Του, φέροντας το ζωηφόρο αναστημένο Του Σώμα που αναλήφθηκε στους ουρανοῦς. Θα Τον αναγνωρίσουν ὅλοι ως Βασιλιά του κόσμου, ἄλλοι με χαρά κι ἄλλοι με απελπισία. Η παρουσία Του και μόνο θα γίνει αιτία χωρισμού των δικαίων από τους αμετανόητους αμαρτωλούς, αφού σε Αυτόν θα καθρεφτιστεί η ὑπαρξη του καθενός μας.
5. Ο Θεός ετοίμασε τη χαρά της Βασιλείας Του για τα πλάσματά Του από καταβολής κόσμου και γνωρίζει ως παντογνώστης ποιοι θα την γευτούν, χωρίς αυτό να δεσμεύει την ελευθερία και τις αποφάσεις μας. «Ευλογημένοι του Πατρός» ονομάζονται οι κληρονόμοι της Βασιλείας που θα ζουν την κοινωνία του Τριαδικού Θεού. Ο Κύριος ὅλους μας ευλογεί κι επιθυμεί τη μετοχή μας στην χαρά Του, δεν ανταποκρινόμαστε, ὅμως, δυστυχῶς ὅλοι στην ευλογία αυτή.
6. Ο Χριστός παρουσιάζεται να ευεργετήθηκε ως πεινασμένος, διψασμένος, ξένος, γυμνός, ἄρρωστος και φυλακισμένος. Οι κατηγορίες αυτές ἔχουν υλική και πνευματική διάσταση: πεινασμένος είναι κι εκείνος που χρειάζεται πνευματική τροφοδοσία, ἄρρωστος μπορεί να θεωρηθεί κι ο αμαρτωλός που αναζητά θεραπεία. Οι ευεργεσίες που Του προσφέρθηκαν είναι απλές (ένα ρούχο, μια επίσκεψη, ένα ποτήρι νερό, μια φιλοξενία) κι εκφράζουν εγκάρδια συμπαράσταση, ὄχι, ὅμως, απαραίτητα λύση των προβλημάτων, κάτι που μπορεί να είναι ἔξω από τις δυνατότητές μας. Μας προσφέρει ποικιλία δράσεων, ὥστε κάτι απ’ ὅλα να μπορούμε σίγουρα να πετύχουμε.
7. Η ερώτηση των δικαίων δείχνει ταπείνωση. Δε θεωρούν τόσο σημαντικά τα αγαθά που πρόσφεραν και σίγουρα δεν κρίνουν τους εαυτούς τους ἄξιους να ονομαστούν ευεργέτες του Δημιουργοῦ τους. Σε κάθε ἀδελφὸ τους αναγνώριζαν την εικόνα του Χριστοῦ ὅταν ευεργετούσαν, ἀλλὰ η ευγνωμοσύνη τους προς Αυτόν είναι τόση, που απορούν για την αναγνώριση των κόπων τους.
8. Οι αμετανόητοι ἄνθρωποι, αντίθετα, ἤδη υποφέρουν από φόβο και ντροπή ακούγοντας τα εγκώμα του Χριστοῦ προς τους δικαίους. Οι ενθυμήσεις της εγωιστικής τους ζωῆς παρουσιάζονται σαν την φωτιά που καίει τον διάβολο και τους αγγέλους του. Ὅποιος ἔχει βασανιστεί από τύψεις, ἔχει πάρει μια πρώτη γεύση της ταλαιπωρίας αυτής. Ὅταν ακούν ξεκάθαρα πια τον Κύριο ν’ ἀπαριθμεί στραμμένος προς το μέρος τους τις περιπτώσεις που Τον συνάντησαν ἀβοήθητο και δεν Του συμπαραστάθηκαν, το μαρτύριο τους αυξάνεται. Η δική τους ερώτηση, ἐνῶ είναι ἴδια φαινομενικά μ’ αυτή των δικαίων, κρύβει την ἀπροθυμία τους να παραδεχτούν τις πράξεις τους. Δεν μετανοοῦν, ἀλλὰ ἀπελπίζονται, γιατί η σκληρότητα τους ἔχει παγιωθεί.
9. Ο Κύριος στη δόξα Του καλεῖ τους δίκαιους κοντά Του και ἀπωθεῖ τους αμετανόητους μακριά. Η ἀπόφασή Του αυτή υπαγορεύεται ἀπὸ ἐμᾶς και τη ζωή μας. Ουσιαστικά ἐμεῖς πλησιάζουμε ἢ ἀπομακρυνόμαστε. Σ’ Εκείνον θα καθρεφτιστεί ο εαυτός μας. Πόσο καθάρισαμε την εικόνα Του, χρησιμοποιήσαμε τα χαρίσματά της και φτάσαμε στο καθ’ ὁμοίωσιν, δηλαδή Του μοιάσαμε στην ἀγάπη; Εκείνος θα γίνει «ἡ θύρα τῶν προβάτων» απ’ ὅπου θα περάσουμε στην αἰωνιότητα. Επιθυμεί ὅλους μας χαρούμενους στην Βασιλεία Του, σεβόμενος ὅμως την ελευθερία μας.

(Δυσκολίες που συναντήσαμε στο παρελθόν και ιδέες αντιμετώπισης)

1. Είναι πολύ σημαντικό να γνωρίζουν τα παιδιά πως όλοι είμαστε εικόνες του Θεού και γι' αυτό αξίζουμε την αγάπη και τον σεβασμό των αδελφών μας. Μόνον έτσι συνυπάρχουν η αληθινή αυτοεκτίμηση με την ταπείνωση. Σήμερα διαρκώς τα παιδιά οδηγούνται σε ειδικούς για τέτοιου είδους προβλήματα, ακριβώς διότι η εγωιστική ανατροφή που δέχονται τα αποσυντονίζει. Η πεποίθησή τους πως έχουν ανυπολόγιστη αξία ως εικόνες Θεού και πως κάθε τους πτώση και σφάλμα θεραπεύεται μέσα στην Εκκλησία, όπου δεν υπάρχουν αναμάρτητοι αλλά αγωνιστές, είναι η καλύτερη θεραπεία στις ανασφάλειες και τους εγωισμούς τους. Η ίδια πίστη είναι το μόνο φάρμακο κατά του ρατσισμού και της ξενοφοβίας. Το να κρατάμε την Ορθοδοξία μας ανόθευτη συνοδεύεται από την έμπρακτη αγάπη και συμπόνια προς κάθε ξένο και κυνηγημένο που καταφεύγει στην πατρίδα, το σχολείο, το σπίτι μας (ξένος ήμην και συνηγάγετέ με...). Μόνο έτσι σεβόμαστε αληθινά την ετερότητα φυλής, πατρίδας και πίστης, μένοντας στέρεοι και αμετακίνητοι στην Αλήθεια.
2. «Μπορούμε άραγε να πετύχουμε όλα αυτά που ζητά ο Χριστός; Μπορούμε να επισκεφθούμε τους φυλακισμένους και να φιλοξενήσουμε τους ξένους ή τους άστεγους στο σπίτι μας;» Ο Κύριος ξέρει πως δεν είμαστε παντοδύναμοι. Το πρώτο βήμα είναι ν' αναγνωρίσουμε Αυτόν στα πρόσωπα των συνανθρώπων μας. Ας ξεκινήσουμε να προσευχόμαστε για όποιον έχει ανάγκη, αρχίζοντας από τους κοντινούς μας. Είναι κάτι που σίγουρα μπορούμε! Συχνά οραματιζόμαστε μία μεγάλη φιλανθρωπία, ενώ δεν λέμε ένα «ευχαριστώ» κι ένα «συγγνώμη» ή δεν προσφέρουμε μία μικρή πρακτική βοήθεια στα μέλη της οικογένειάς μας! Ο καθημερινός αυτός αγώνας θ' ανοίξει την καρδιά μας και προς τους λιγότερο γνωστούς μας, φτάνοντας μέχρι τους ξένους και τους εχθρούς ακόμη. Ας θυμηθούμε την παρήγορη φράση «έστω και σ' έναν από τους αδελφούς μου» κι ας προσπαθούμε μ' όποιον τρόπο μπορούμε να την κάνουμε πράξη.
3. «Πώς γίνεται να βλέπουν οι άνθρωποι στ' αριστερά του Βασιλιά τα λάθη που έπραξαν και να μη μετανοούν;» Μια εύκολη απάντηση είναι το παράδειγμα του Ιούδα. Αποδεικνύει πως και σ' αυτή τη ζωή ακόμα, δεν αρκεί απλώς ν' αναγνωρίσουμε το λάθος μας. Η εγωιστική αναγνώριση του λάθους, χωρίς να συνοδεύεται από συντριβή κι αναζήτηση του θείου ελέους, δε μας σώζει. Αντίθετα, μας οδηγεί στην απελπισία, στην άρνηση της αγάπης του Θεού και στην αμετανοησία. Ο Ιούδας συνειδητοποίησε μεν το σφάλμα του (μεταμέλεια), αλλά ο εγωισμός δεν του επέτρεψε να γυρίσει μετανιωμένος στον όμιλο των Αποστόλων, με αποτέλεσμα την αυτοκτονία του. Η σκληρότητα της καρδιάς θα έχει παγιωθεί στα τραγικά πρόσωπα που θα βρίσκονται στ' αριστερά του Κυρίου, ο Οποίος όσο και να θέλει τη σωτηρία τους, θα συναντά την άρνησή τους ως απάντηση.

Ζ. ΠΗΓΕΣ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ

(Απαραίτητα αγιογραφικά χωρία και βοηθητικά ερμηνευτικά έργα)

1. Κατά Ιωάννην Ευαγγέλιον, ι' 1-16.
2. Κατά Ματθαίον Ευαγγέλιον, κε' 31-46.
3. Π. Ν. Τρεμπέλα, «Υπόμνημα εις το κατά Ιωάννην Ευαγγέλιον», εκδόσεις «Ο Σωτήρ».
4. Π. Ν. Τρεμπέλα, «Υπόμνημα εις το κατά Ματθαίον Ευαγγέλιον», εκδόσεις «Ο Σωτήρ».
5. Αγίου Ιωάννου Χρυσοστόμου, «Μαργαρίται», εκδόσεις Β. Ρηγοπούλου.
6. Αγίου Λουκά Αρχιεπισκόπου Κριμαίας «Λόγοι και ομιλίες» τόμος Α', εκδόσεις «Ορθόδοξος Κυψέλη».
7. Αθανασίου του Παρίου, «Συναξάρια Τριωδίου και Πεντηκοσταρίου», εκδόσεις «Ορθόδοξος Κυψέλη».
8. Νικηφόρου Θεοτόκη, αρχιεπισκόπου Αστραχανίου και Σταυρουπόλεως, «Κυριακοδρόμιον», εκδόσεις Ιεράς Μονής Μεταμορφώσεως Σωτήρος Κουβαρά Αττικής.
9. Μητροπολίτου Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου Ιεροθέου Βλάχου, «Οι δεσποτικές εορτές», εκδόσεις Ιεράς Μονής Γενεθλίου Θεοτόκου.
10. Ιωήλ Φραγκάκου, μητροπολίτου Εδέσσης, «Ο Επιούσιος άρτος», εκδόσεις «Αποστολική Διακονία».
11. Ιερεμίου Φούντα, Μητροπολίτου Γόρτυνος και Μεγαλοπόλεως, «Κυριακοδρόμιο Ευαγγελίων», εκδόσεις περιοδικού «Θυμίαμα».
12. Ιερομονάχου Γρηγορίου, «Ο Ιησούς Χριστός», Ιερών Κουτλουμουσιανόν Κελλίον Αγίου Ιωάννου Θεολόγου, Άγιον Όρος.

Η. ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΣ ΥΜΝΟΣ

Ὁ πάλαι μὲν, ἐκ μὴ ὄντων πλάσας με, καὶ εἰκόνι σου θείᾳ τιμήσας, παραβάσει ἐντολῆς δὲ πάλιν με ἐπιστρέψας εἰς γῆν ἐξ ἧς ἐλήφθην, εἰς τὸ καθ' ὁμοίωσιν ἐπανάγαγε, τὸ ἀρχαῖον κάλλος ἀναμορφώσασθαι.

Θ. ΤΡΑΓΟΥΔΙ

ΚΟΥΜΠΑΓΙΑ (ΓΥΡΝΑ ΞΑΝΑ)

Κουμπαγιά μάι Λορ κουμπαγιά (3)

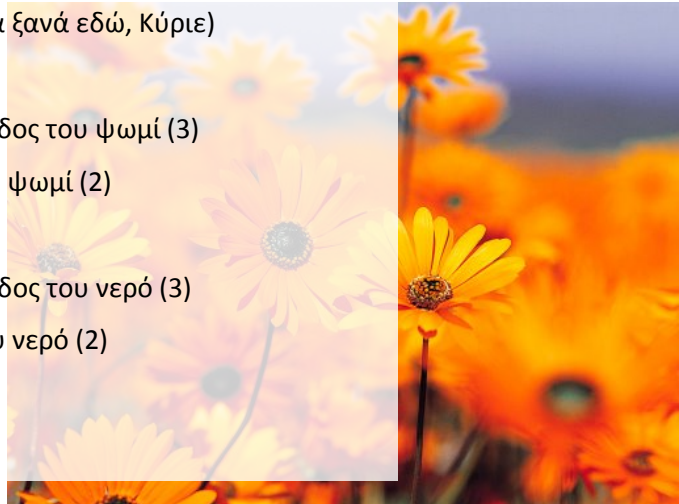
Ο Λορ κουμπαγιά (2) (Γύρνα ξανά εδώ, Κύριε)

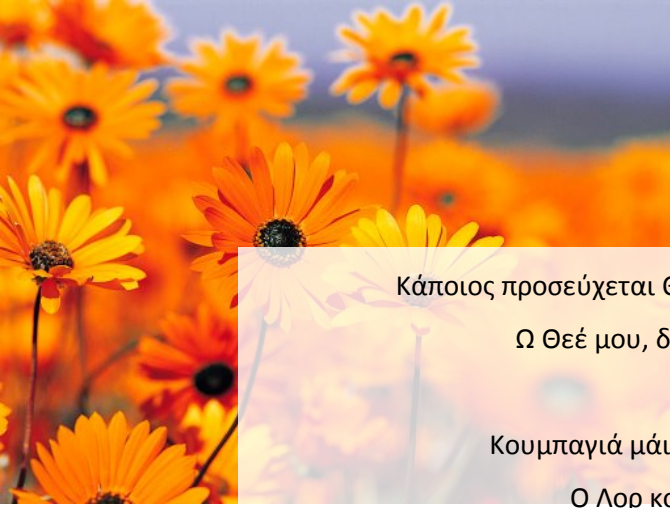
Κάποιος πεινάει Θεέ μου, δος του ψωμί (3)

Ω Θεέ μου, δος του ψωμί (2)

Κάποιος διψάει Θεέ μου, δος του νερό (3)

Ω Θεέ μου, δος του νερό (2)

Κάποιος προσεύχεται Θεέ μου, δος του ειρήνη (3)

Ω Θεέ μου, δος του ειρήνη (2)

Κουμπαγιά μάι Λορ κουμπαγιά (3)

Ο Λορ κουμπαγιά (2)

I. ΠΑΙΧΝΙΔΙ

ΠΑΙΧΝΙΔΙ "ΜΥΡΩΔΙΑΣ ΚΑΙ ΓΕΥΣΗΣ"

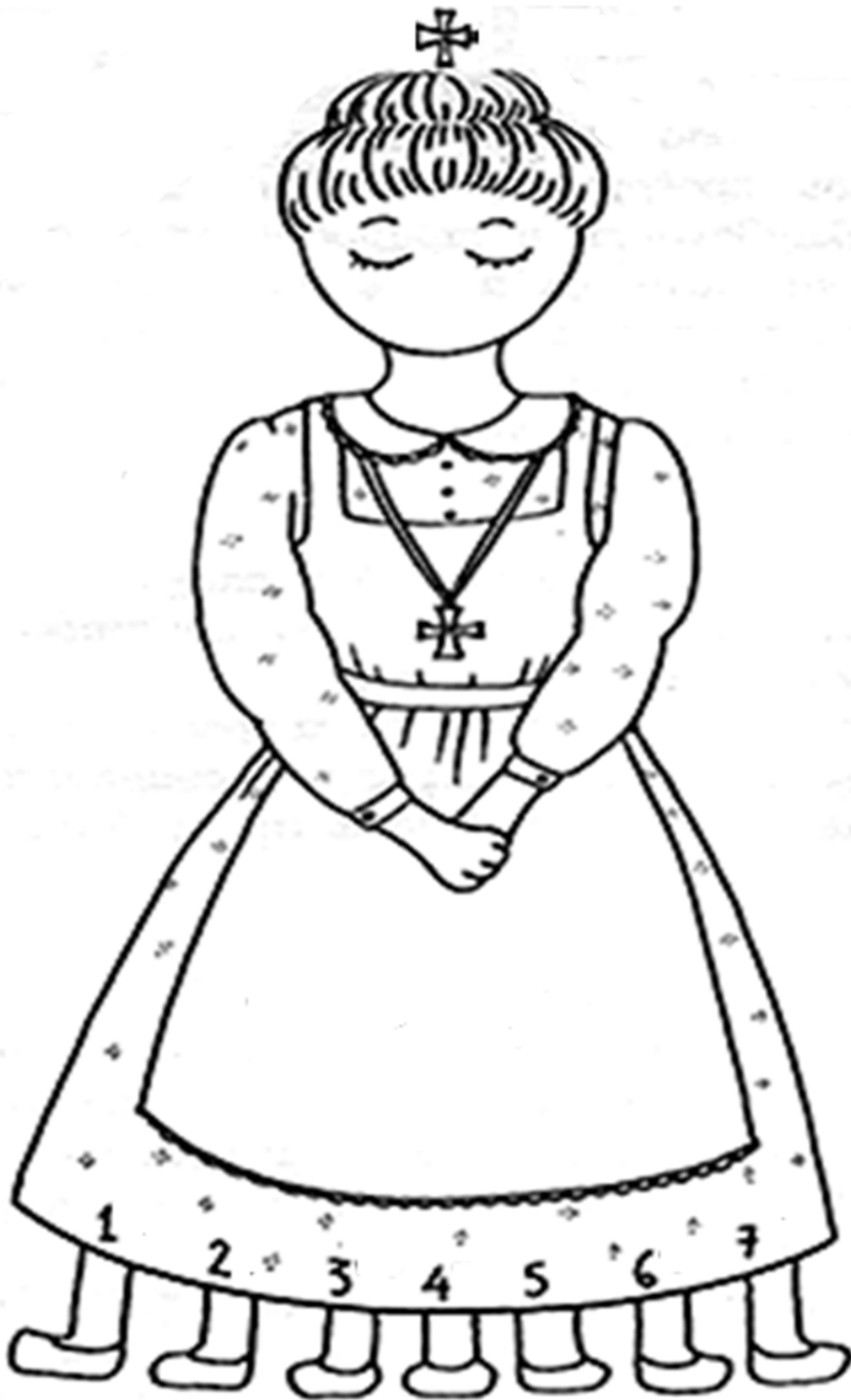
Παίρνουμε μπουκάλια και βαζάκια με διαφορετικές γεύσεις και μυρωδιές (π.χ. καφές, λεμόνι, ξίδι, μαρμελάδα ή μέλι, κολόνια κλπ). Χωρίζουμε τα παιδιά σε δύο ομάδες.

Καλούμε ένα παιδί από κάθε ομάδα κάθε φορά και του λέμε να κλείσει τα μάτια ή του τα κλείνουμε με ένα μαντίλι εάν νιώθει άνετα. Ανοίγουμε ένα βάζο τη φορά, το παιδί μυρίζει τη μυρωδιά και την ονοματίζει.

Εάν μαντέψει σωστά, η ομάδα του κερδίζει ένα πόντο. Κερδίζει η ομάδα με τους περισσότερους πόντους.

ΙΑ. ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ

ΙΒ. ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

Βρείτε 6 λέξεις στο παρακάτω κρυπτόλεξο και συμπληρώστε τις σωστά στα λόγια του Χριστού που βρίσκονται δίπλα:

Π	Λ	Η	Σ	Ι	Α	Σ	Α	Τ	Ε
Ο	Τ	Ι	Ε	Σ	Ρ	Α	Ν	Α	Ε
Τ	Α	Α	Ι	Τ	Ρ	Ο	Ε	Ο	Τ
Ι	Τ	Ω	Ο	Π	Ω	Α	Ω	Ο	Γ
Σ	Ι	Α	Ι	Λ	Σ	Ο	Α	Ε	Η
Α	Τ	Σ	Σ	Σ	Τ	Α	Ξ	Ι	Σ
Τ	Γ	Υ	Μ	Ν	Ο	Σ	Ο	Σ	Σ
Ε	Ξ	Ε	Ν	Ο	Σ	Ν	Α	Ε	Α
Π	Ε	Ι	Ν	Α	Σ	Α	Ω	Σ	Σ
Σ	Ι	Ι	Σ	Μ	Α	Τ	Η	Ε	Ν

« _____ και με θρέψατε,
 δίψασα και με _____,
 _____ ήμουν και με φιλοξενήσατε,
 _____ και με ντύσατε,
 _____ και με επισκεφθήκατε,
 φυλακισμένος και με _____ ».

Βάλτε τα συναισθήματα που θα νιώθουν οι άνθρωποι την ημέρα της κρίσης στις κατάλληλες στήλες:

ΣΚΛΗΡΟΤΗΤΑ ΤΑΠΕΙΝΩΣΗ ΕΥΓΝΩΜΟΣΥΝΗ ΦΟΒΟΣ ΑΓΑΠΗ ΕΓΩΙΣΜΟΣ ΑΠΕΛΠΙΣΙΑ ΧΑΡΑ
 ΝΤΡΟΠΗ ΕΚΠΛΗΞΗ

Δεξιά του Χριστού

_____

_____

_____

_____

_____

Αριστερά του Χριστού

_____

_____

_____

_____

_____

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ!

Α. ΒΑΣΙΚΟΣ ΔΟΓΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ

(Αυτό που κυρίως προσπαθούμε να μείνει στα παιδιά ως στοιχείο κατήχησης)

Να διδαχθούν τα παιδιά πως ο ενανθρωπήσας Υιός του Θεού έμεινε τρεις ημέρες στον Τάφο, ενώ η αθάνατη ψυχή Του κήρυξε τη σωτηρία στο βασίλειο του Άδη, ελευθερώνοντας τις ψυχές των κεκοιμημένων και κατανικώντας τον διάβολο.

Β. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

(Μια σύντομη απεικόνιση του μαθήματος για πιο εύκολη δική μας απομνημόνευση)

- Τριώδιο, караβάκι της Σαρακοστής, Κυριακή της Ορθοδοξίας, βαπτισμένα αδέρφια μας σ' όλο τον κόσμο.
- Ο Ιησούς φροντίζει για τους ανθρώπους που έζησαν στην εποχή Του και βρίσκει ευκαιρίες να κηρύττει το μήνυμα της Βασιλείας του Θεού.
- Βλέποντας ανθρώπους ταλαιπωρημένους – οι Ισραηλίτες σε πνευματική εγκατάλειψη – τους παρομοιάζει στους μαθητές Του με στάχυα που είναι έτοιμα για το θερισμό. «Ο θερισμός πολός, μα οι εργάτες λίγοι».
- Προσευχή στον Θεό να φανερώσει πνευματικούς εργάτες.
- Μετά την Ανάστασή Του παρακινεί τους μαθητές Του που έζησαν κοντά Του να μεταδώσουν το Ευαγγέλιο σε όλη τη γη. Υπόσχεται ότι ο ίδιος θα είναι πάντοτε κοντά τους.
- Η δικαιοσύνη Του φάνηκε καθώς κήρυξε επί 3 ημέρες την αλήθεια και στις ψυχές που βρίσκονταν στον Άδη (εικόνα Ανάστασης).
- Κι εμείς απόστολοι παντού με τον λόγο και το παράδειγμά μας.

Γ. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΔΙΗΓΗΣΗ

(Μια ιδέα για τον τρόπο αφήγησης)

Πιθανές ερωτήσεις για να ξεκινήσουμε

- Ποιες λέξεις σου θυμίζει η λέξη «Απόστολος»;
- Διάλεξε μία αποστολή, φτιάξε την ομάδα σου και προετοίμασε την... Τι θα τους έλεγες, πώς θα τους βοηθούσες;
- Άραγε η Εκκλησία είναι μόνο για όσους ζουν στην Ελλάδα; Έχεις ακούσει για Ορθόδοξους Χριστιανούς σε άλλες χώρες;
- Ποιους ονομάζουμε ιεραποστόλους, ποιο είναι το έργο τους;

➤ **Πρόταση θεατρικής δραστηριότητας:** *Ανακριτική καρέκλα (συνέντευξη μ' έναν ιεραπόστολο)*

Το ταξίδι του Τριωδίου συνεχίζεται. Με έτοιμες τις αποσκευές μας μπήκαμε στο караβάκι της Μεγάλης Σαρακοστής που θα μας οδηγήσει στον Σταυρό και την Ανάσταση του Κυρίου μας. Γιορτάζοντας χαρούμενα την Κυριακή της Ορθοδοξίας νιώθουμε πως σ' αυτό το караβάκι ταξιδεύουν μαζί μας βαπτισμένα αδέρφια μας απ' όλο τον κόσμο όποια γλώσσα κι αν μιλούν, σ' όποια φυλή κι αν ανήκουν. Ο Χριστός μας ήρθε για να φανερώσει την αλήθεια σ' όλους τους ανθρώπους.

Όσο έμεινε ο Ιησούς στη γη περνούσε από πόλεις και χωριά και μιλούσε στο πλήθος που κάθε φορά συναντούσε. Κήρυττε το χαρμόσυνο μήνυμα ότι έφτασε η Βασιλεία του Θεού κι ότι όλοι, πλούσιοι και φτωχοί, μπορούν να γίνουν μέλη της, αρκεί να μετανιώσουν για κάθε αμαρτία τους και ν' ακολουθήσουν με όλη τους την καρδιά τον δρόμο του Θεού. Πολλές φορές αισθανόταν βαθιά συμπάθεια για τις ταλαιπωρημένες ψυχές που Τον περιτριγύριζαν. Ο λαός του Ισραήλ ήταν για πολλά χρόνια παρατημένος από τους άρχοντες και τους αρχιερείς του, διψασμένος ν' ακούσει έναν λόγο παρηγοριάς. Οι κουρασμένοι και σκληροί αυτοί άνθρωποι φαίνονταν σαν πρόβατα, χωρίς βοσκό να τα φροντίσει και να τα καθοδηγήσει.

Μια μέρα, λοιπόν, στράφηκε ο Κύριος προς τους μαθητές Του και είπε: «Τα στάχυα που είναι ώριμα πια κι έτοιμα για τον θερισμό είναι πολλά. Οι εργάτες, όμως, που χρειάζονται είναι λίγοι». Για άλλη μια φορά τους μιλούσε με παραβολή. Ήθελε να πει πως οι καρδιές του λαού ήταν έτοιμες να διδαχτούν την αλήθεια του Θεού, όπως τα ώριμα στάχυα που περιμένουν τους θεριστές τους. Όμως, οι πνευματικοί εργάτες που χρειάζονταν για να προσφέρουν αυτό το σπουδαίο έργο δεν ήταν πολλοί! «Γι' αυτό, παρακαλέστε τον Θεό που είναι ο Κύριος του χωραφιού» συνέχισε ο Χριστός, «να στείλει εργάτες για τον θερισμό». Μας αποκάλυψε έτσι, ότι η σπουδαιότερη προσευχή που μπορούμε να κάνουμε είναι να φανερώσει ο Θεός φωτισμένους ανθρώπους για να μεταδώσουν το Ευαγγέλιο. Κι Εκείνος που φροντίζει τα δημιουργημάτά Του και κυβερνά τον κόσμο σίγουρα θα μας ακούσει.

Αλλά και μετά την Ανάστασή Του ο Κύριος ευλόγησε τους μαθητές Του στη Γαλιλαία και τους έστειλε σ' όλα τα έθνη. Έπρεπε όλοι να μάθουν για Εκείνον και την Ανάστασή Του, ν' ακούσουν από αυτόπτες μάρτυρες ότι η ζωή μας δεν τελειώνει εδώ, αλλά συνεχίζεται και μετά τον θάνατο! Οι Απόστολοι είχαν δει, είχαν ακούσει κι είχαν ζήσει από κοντά την αλήθεια του Τριαδικού Θεού. Αυτοί θα γίνονταν οι εργάτες του θερισμού, ταξιδεύοντας σ' όλα τα μήκη και τα πλάτη της γης και βαπτίζοντας τους ανθρώπους στο όνομα του Πατρός και του Υιού και του Αγίου Πνεύματος. Ήξεραν πως κάτι τέτοιο δεν είναι εύκολο να γίνει. Όμως ο Χριστός τους διαβεβαίωσε πως θα είναι κοντά τους κάθε στιγμή, δίνοντάς τους δύναμη στο δύσκολο έργο τους.

Μα το πιο συγκλονιστικό είναι πως ο Θεός, δίκαιος καθώς είναι, έδωσε μια μεγάλη ευκαιρία και στις ψυχές εκείνων που έζησαν πριν να έρθει ο Ιησούς στη γη. Πολλοί από αυτούς ήταν οι Δίκαιοι της

Παλαιάς Διαθήκης που είχαν διαβάσει τις Γραφές και περίμεναν με ελπίδα τον Μεσσία. Υπήρχαν όμως και τόσοι άλλοι που πέρασαν απ' αυτόν τον κόσμο και πέθαναν, χωρίς να έχουν ακούσει τίποτα για τον Υιό του Θεού που θα γεννιόταν. Για όλες αυτές τις φυλακισμένες στο σκοτάδι αθάνατες ψυχές, που περίμεναν τη λύτρωση, φρόντισε με αγάπη ο Χριστός μας. Όταν μετά τη Σταύρωσή Του κατέβηκε στον Άδη, έμεινε κοντά τους τρεις ολόκληρες ημέρες κηρύττοντας την Αλήθεια για να μπορέσει να τις ελευθερώσει. Γι' αυτό και στην εικόνα της Ανάστασης Τον βλέπουμε παντοδύναμο και δοξασμένο να συντρίβει τις πόρτες του θανάτου, σηκώνοντας τον Αδάμ και την Εύα και μαζί τους κάθε καλοπροαίρετη ψυχή.

Ο θερισμός δεν τέλειωσε ακόμα! Ας συνεχίσουμε κι εμείς το έργο του Κυρίου και των Αποστόλων, μέχρι να κηρυχθεί το Ευαγγέλιο σ' όλη την οικουμένη. Ας γίνουμε μικροί απόστολοι στο σπίτι, στο σχολείο, στη γειτονιά μας. Καμιά φορά και μόνο η ζωή μας κοντά στον Χριστό και το φωτεινό μας παράδειγμα είναι η καλύτερη ιεραποστολή!

Πιθανές ερωτήσεις εμπέδωσης

- Τι ζήτησε ο Χριστός από τους Μαθητές μετά την Ανάστασή Του;
- Τι εννοούσε ο Χριστός μιλώντας για τα στάχυα;
- Πώς βοήθησε ο Χριστός μας τις ψυχές των ανθρώπων που είχαν πεθάνει πριν να ακούσουν το κήρυγμα Του;
- Πώς θα μπορούσαμε να γίνουμε ιεραπόστολοι, ακόμα και σε μικρή ηλικία;

Δ. ΣΥΝΘΗΜΑ

(Μια σύντομη πρόταση που μπορούμε να δίνουμε στα παιδιά σε τετραδιάκι κ.λπ.)

Ας συνεχίσουμε κι εμείς το έργο του Κυρίου και των Αποστόλων, μέχρι να κηρυχθεί το Ευαγγέλιο σ' όλη την οικουμένη!

Ε. ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

(Παράπλευρες γνώσεις που θα μπορούσαν να κερδίσουν τα παιδιά αν καλύψουμε το βασικό μας στόχο και γίνει συζήτηση)

1. Η Β' εβδομάδα των Νηστειών που ξεκινά με την Κυριακή της Ορθοδοξίας είναι αφιερωμένη στην εξωτερική ιεραποστολή κι ο κατηχητής πρέπει να εξηγήσει στα παιδιά ότι δεν μπορεί να νοηθεί Ορθοδοξία χωρίς αυτήν. Η εξωτερική ιεραποστολή αφορά όλη την οικουμένη και στόχο έχει τον ευαγγελισμό, τη διάδοση του χριστιανισμού σε χώρες που δεν έχουν γνωρίσει τον Χριστό, αποσκοπώντας σε Μία, Αγία, Καθολική και Αποστολική Εκκλησία του Χριστού. Όλοι οι άνθρωποι είναι εικόνες του Θεού ανεξάρτητα από καταγωγή, φυλή, χρώμα, εθνικότητα, γλώσσα. Το μήνυμα του Χριστού αφορά όλους και η διάδοση της πίστης μας στον κόσμο είναι βασικό μέλημα ενός χριστιανού. Περιοδικά, ταινίες, βιβλία και υλικό στο διαδίκτυο μπορούν να πλαισιώσουν την αναφορά μας στο θέμα. Έτσι δίνουμε στα παιδιά το μήνυμα πως η ξενοφοβία κι ο ρατσισμός δεν ταιριάζουν στον Ορθόδοξο πιστό, που παρακαλεί ολόψυχα για τον φωτισμό και την ένταξη όλων των λαών στην Εκκλησία (βλέπε και 19ο μάθημα, ΣΤ1).

2. Η αγάπη του Θεού για τον κόσμο φαίνεται και πάλι όταν ο Κύριος αφήνει πίσω Του τους μαθητές Του για να εργαστούν στον αγρό Του. Η εντολή «πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη» δεν αφορά μόνο τους δώδεκα αποστόλους, αλλά κάθε ορθόδοξο χριστιανό. Ως πιστοί χριστιανοί έχουμε ευθύνη να τηρήσουμε αυτή την εντολή του Κυρίου και να γίνουμε κι εμείς απόστολοι. Αν γνωρίσαμε τον Χριστό και τη διδασκαλία Του, αν ζήσαμε την παρουσία Του, τότε η καρδιά μας θα καίγεται να μοιραστούμε με όλους την αλήθεια της πίστης μας. Ως εργάτες του Ευαγγελίου υπηρετούμε με ταπείνωση τους αδελφούς μας αξιοποιώντας τα «τάλαντα» που μας έδωσε ο Θεός (βλέπε και 2ο μάθημα).
3. Είναι μεγάλη η σημασία της θερμής προσευχής προς τον Θεό. Αν δεν έχουμε το τάλαντο της ομιλίας και της διδασκαλίας, ιεραποστολή είναι και το να προσευχόμαστε πάντοτε, ώστε ο Θεός να αναδεικνύει ακούραστους και ταπεινούς εργάτες στους κόλπους της Εκκλησίας.
4. Δεν χρειάζεται απαραίτητα σπουδαία μόρφωση για να μιλήσεις για τον Χριστό στους άλλους ανθρώπους (Έλληνες ή ξένους). Αυτό που πρωτίστως χρειάζεται είναι η ειλικρινής πίστη στον Θεό. Άλλωστε πολλοί άγιοι της Εκκλησίας μας ήταν αγράμματοι, κατάφεραν όμως να μιλήσουν γιατί τους φώτιζε το Άγιο Πνεύμα. Μέσα από την ταπείνωση και την απλότητα της ζωής τους μετέδιδαν όσα βίωναν οι ίδιοι στη σχέση τους με τον Θεό. Το βίωμά μας μεταδίδουμε κι όχι «ξερά» λόγια που απλώς διαβάσαμε σε κάποιο βιβλίο. Συχνά η καλύτερη ιεραποστολή είναι η σιωπηλή άρση του σταυρού μας που οδηγεί στην Ανάσταση.
5. Ο Θεός βρίσκεται πάντοτε δίπλα σε εκείνους που με ζήλο αγωνίζονται για τη μετάδοση του Θεϊκού Λόγου. Ευλογεί τους κόπους τους και τη ζωή τους.
6. Όπως συνέβη στη γη, όπου άλλοι πίστεψαν στον Χριστό ενώ άλλοι όχι, έτσι έγινε και στον Άδη. Με το κήρυγμά Του σώθηκαν όσοι κεκοιμημένοι Τον πίστεψαν, όσοι δηλαδή είχαν ζήσει με αγαθή διάθεση κι έτσι είχαν τα πνευματικά αισθητήρια να Τον αναγνωρίσουν. Οι υπόλοιποι εξακολουθούν να ζουν στο σκοτάδι του θανάτου.

(Δυσκολίες που συναντήσαμε στο παρελθόν και ιδέες αντιμετώπισης)

1. Αν στο κατηχητικό μας υπάρχει παιδάκι ξένο ή και αβάπτιστο, το σημερινό μάθημα μάς δίνει την ευκαιρία να κάνουμε διάφορες δράσεις για να το βοηθήσουμε να ενταχθεί περισσότερο. Ζητώντας του να μας πει ένα παραμύθι, ένα τραγούδι, ένα παιχνίδι κλπ της πατρίδας του, προτρέποντάς το να μας πει στη μητρική του γλώσσα λέξεις ή φράσεις σχετικές με το κατηχητικό μας (όπως μια μικρή προσευχή) κ.ο.κ. βοηθάμε στην οικοδόμηση μιας καλύτερης σχέσης μεταξύ των παιδιών. Ταυτόχρονα παροτρύνουμε και τα υπόλοιπα παιδιά να έχουμε όλοι στην προσευχή μας τα κατηχητόπουλα ή και άλλους συμμαθητές τους από το χώρο του σχολείου που δεν έχουν ακόμη βαπτισθεί. Μπορούμε ν' αναφερθούμε ιδιαίτερα στις ευχές της Εκκλησίας μας υπέρ των κατηχομένων, που τώρα τη Σαρακοστή ακούμε σε κάθε Θεία Λειτουργία των Προηγιασμένων.

2. Για να συνειδητοποιήσουν τη διαφορά των δύο κηρυγμάτων του Κυρίου (στη γη και στον Άδη), ο κατηχητής μπορεί να δείξει στα παιδιά την τοιχογραφία του Μανουήλ Πανσέληνου, «Η Ανάσταση και η εμφάνιση του Χριστού στους μαθητές», η οποία βρίσκεται στο Άγιον Όρος. Η τοιχογραφία αυτή απεικονίζει έναν σπάνιο συνδυασμό: στην αριστερή πλευρά την Ανάσταση του Κυρίου και στη δεξιά τον Χριστό που, ευλογώντας τους μαθητές, τους καλεί να διδάξουν τον λόγο Του σε όλο τον κόσμο.

3. «Πού πήγαν οι ψυχές που ήταν στον Άδη και πίστεψαν στον Χριστό μετά το κήρυγμά Του;» Σύμφωνα με τους Πατέρες της Εκκλησίας μας δεν αναστήθηκαν ακόμα, αφού όλοι οι νεκροί θα αναστηθούν κατά τη Δευτέρα Παρουσία. Αυτές οι ψυχές, όμως, λυτρώθηκαν από τον θάνατο της αμαρτίας και χαίρονται από τώρα πνευματικά, ως μέλη της «θριαμβεύουσας Εκκλησίας» (αναφορά στη στρατευομένη-αγωνιζόμενη και στη θριαμβεύουσα Εκκλησία γίνεται και στο 6ο μάθημα).

4. Μιλώντας για την ιεραποστολή, τα παιδιά μπορεί να θεωρήσουν ότι η ιεραποστολή αφορά μόνο τους «μεγάλους». Ο κατηχητής καλό είναι να εξηγήσει πως ιεραποστολή μπορούμε να κάνουμε όλοι παντού στο περιβάλλον μας, με το παράδειγμά μας, την αρετή μας, όταν διαδίδουμε το λόγο του Θεού, όταν οδηγούμε τους φίλους μας στην Εκκλησία, στην εξομολόγηση, στη χριστιανική ζωή, όταν προσευχόμαστε για όλο τον κόσμο κλπ. Για να γίνουμε ιεραπόστολοι και να οδηγήσουμε ψυχές ανθρώπων στη σωτηρία πρέπει πρώτα εμείς να γνωρίσουμε καλά και να αγαπήσουμε τον Χριστό, ώστε να ακτινοβολούμε με τα χριστιανικά βιώματά μας.

Ζ. ΠΗΓΕΣ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ

(Απαραίτητα αγιογραφικά χωρία και βοηθητικά ερμηνευτικά έργα)

1. Κατά Ματθαίον Ευαγγέλιον θ' 36-38 και κη' 19-20.
2. Κατά Λουκάν Ευαγγέλιον ι' 2-11 και 21.
3. Κατά Ιωάννην Ευαγγέλιον δ' 35-38.
4. Π. Τρεμπέλα, «Υπόμνημα εις το κατά Ματθαίον Ευαγγέλιον», εκδ. αδελφ. Θεολόγων «Ο Σωτήρ».
5. Π. Τρεμπέλα, «Υπόμνημα εις το κατά Λουκάν Ευαγγέλιον», εκδ. αδελφ. Θεολόγων «Ο Σωτήρ».
6. Π. Τρεμπέλα, «Υπόμνημα εις το κατά Ιωάννην Ευαγγέλιον», εκδ. αδελφ. Θεολόγων «Ο Σωτήρ».
7. Αγίου Ιγνατίου Μπριαντσανίνωφ, Το ποτήρι των θλίψεων, Ιερά Μονή Παρακλήτου, Ωρωπός Αττικής 2009.

Η. ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΣ ΥΜΝΟΣ

Ὅτε κατήλθες πρὸς τὸν θάνατον, ἡ Ζωὴ ἢ ἀθάνατος, τότε τὸν Ἄδην
ἐνέκρωσας τῇ ἀστραπῇ τῆς Θεότητος, ὅτε δὲ καὶ τοὺς τεθνεῶτας ἐκ τῶν
καταχθονίων ἀνέστησας, πᾶσαι αἱ Δυνάμεις τῶν ἐπουρανίων ἐκραύγαζον·

Ζωοδότα Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν δόξα σοι.

Θ. ΤΡΑΓΟΥΔΙ

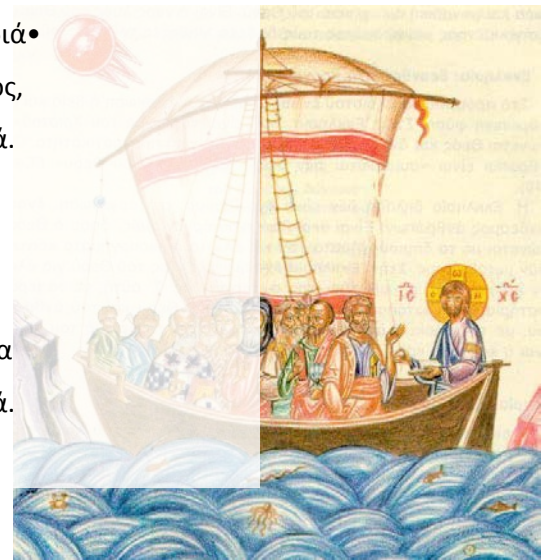
ΑΝΤΕ ΚΑΙ ΦΥΓΑΜΕ

Ἄντε και φύγαμε σ' ἄγνωστα μέρη
κανείς μας δεν ξέρει πού πάμε, παιδιά•
ποτέ δε ρωτάμε πού βγαίνει ο ήλιος,
ποτέ δε ρωτάμε ποιο δρόμο τραβά.

Λα λα λα...

Κάθε ξημέρωμα που ξεκινάμε,
το αγαπάμε και μας αγαπά•
δε μας τρομάζουνε τ' ανεμοβρόχια
μέσα στο πρόγραμμα είναι κι αυτά.

Λα λα λα...

Ένας στην πρύμνη, άλλος στην πλώρη
και το καράβι μας πάει μπροστά•
είν' ο Χριστός μας ο καπετάνιος
και δε γυρεύει να πιάσει στεριά.

Λα λα λα...

Κι όταν η νύχτα τα δίχτυα απλώνει,
όλη η παρέα μας μια αγκαλιά•
έχουμε όνειρα, λύπες κι ελπίδες,
ζούμε, υπάρχουμε σαν τα πουλιά.

Λα λα λα...

Ι. ΠΑΙΧΝΙΔΙ

ΑΛΑΤΙ ΨΙΛΟ

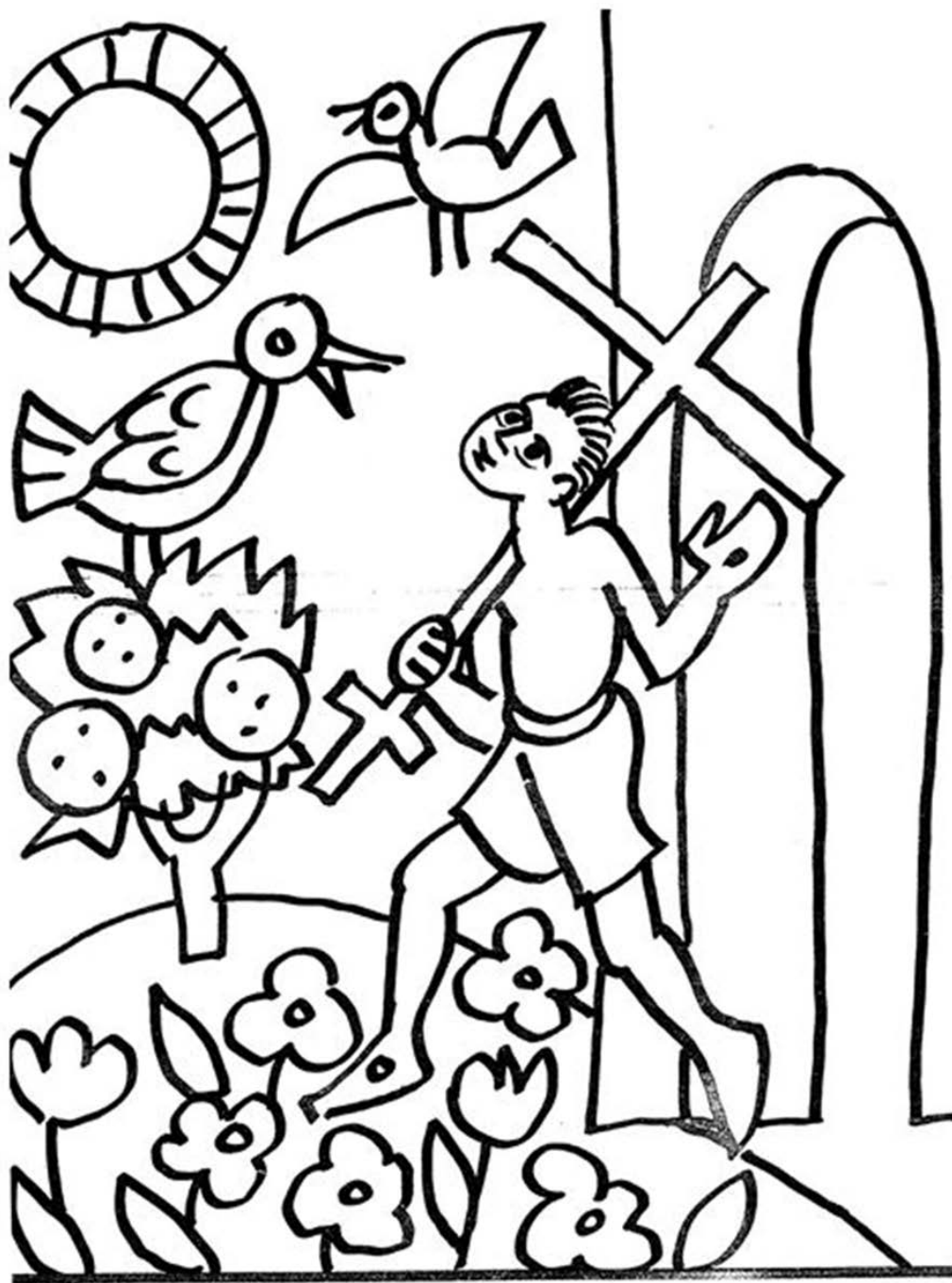
Όλα τα παιδιά κάθονται κάτω σε κύκλο εκτός από ένα (τη «μάννα») που, κρατώντας ένα μαντίλι, χοροπηδάει γύρω-γύρω έξω από τον κύκλο, τραγουδώντας: «Αλάτι ψιλό, αλάτι χοντρό, έχασα τη μάννα μου και πάω να τη βρω, παπούτσια δε μου πήρε, να πάω στο σχολειό. Αλάτι ψιλό, αλάτι χοντρό...»

Κάποια στιγμή, πολύ διακριτικά, ρίχνει το μαντίλι πίσω από ένα καθισμένο παιδί, που, όταν το καταλάβει, σηκώνεται, παίρνει το μαντίλι και κυνηγάει γύρω-γύρω τη «μάννα». Η «μάννα» τρέχοντας προσπαθεί να φτάσει στη θέση του κυνηγού και να του την πάρει. Αν το πετύχει, ο κυνηγός γίνεται μάννα και το παιχνίδι συνεχίζεται.

ΙΑ. ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ

Ο μετανιωμένος ληστής, πρώτος στον Παράδεισο!

ΙΒ. ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

Μπορείτε να βάλετε Σ (Σωστό) ή Λ (Λάθος) σε κάθε πρόταση;

- Το ταξίδι της Μεγάλης Σαρακοστής θα μας οδηγήσει στη Βάπτιση του Χριστού. ( )
- Μας μένουν 5 εβδομάδες ως το Πάσχα. ( )
- «Τα στάχια για θερισμό είναι πολλά, μα οι εργάτες περισσότεροι». ( )
- Μετά την Ανάσταση ο Κύριος έστειλε τους μαθητές του σ' όλα τα έθνη. ( )
- Τους ευλόγησε να βαπτίζουν ανθρώπους στο όνομα του Τριαδικού Θεού. ( )
- Ο Χριστός έμεινε στον Τάφο δύο ημέρες. ( )
- Κήρυξε την αλήθεια στις ψυχές που βρίσκονταν στον Άδη. ( )
- Εμείς δε μπορούμε να γίνουμε απόστολοι με το παράδειγμά μας. ( )

Να γράψετε μόνο αυτά που ταιριάζουν στην Κυριακή της Ορθοδοξίας:

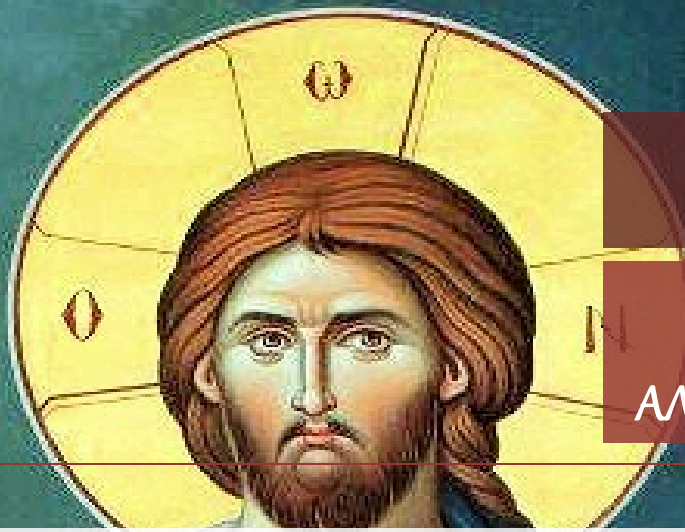
(Τριώδιο, Πεντηκοστάριο, Μεγάλη Σαρακοστή, 2^η Κυριακή Σαρακοστής, 3^η Κυριακή Σαρακοστής, Δεκαπενταύγουστος, βαπτισμένα αδέρφια μας σ' όλο τον κόσμο, προσευχή στο Θεό για πνευματικούς εργάτες)

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ!

Α. ΒΑΣΙΚΟΣ ΔΟΓΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ

(Αυτό που κυρίως προσπαθούμε να μείνει στα παιδιά ως στοιχείο κατήχησης)

Να στηριχθούν τα παιδιά στην πίστη μας στο πρόσωπο του Υιού, που είναι φως εκ φωτός, Θεός αληθινός εκ Θεού αληθινού και στου Οποίου τις άκτιστες ενέργειες μπορούμε να μετέχουμε μέσα στην Εκκλησία.

Β. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

(Μια σύντομη απεικόνιση του μαθήματος για πιο εύκολη δική μας απομνημόνευση)

- Ο Θεός δημιούργησε πρώτα το φως· απαραίτητο για τους οργανισμούς. Όμως ο ήλιος κάποτε δύει κι έρχεται το σκοτάδι.
- Ο Χριστός είναι το φως του κόσμου· όποιος Τον ακολουθεί δε θα συναντήσει σκοτάδι.
- Ο λύχνος του σώματος είναι τα μάτια. Νους και καρδιά είναι τα μάτια της ψυχής.
- Αμαρτία: μαύρα γυαλιά που μας κρύβουν το φως.
- Άγιοι: εκείνοι που καθαρίζουν τα μάτια της ψυχής. Δε δοξάζονται απ' τους ανθρώπους αλλά απ' τον Θεό.
- «Εσείς είστε το φως του κόσμου· δεν κρύβεστε, όπως η πόλη που είναι χτισμένη ψηλά» είπε ο Κύριος.
- Οι Άγιοι φωτίζουν, μορφαίνουν και καθαρίζουν τον κόσμο, όπως το αλάτι νοστιμίζει και διατηρεί το φαγητό. Αναφορά στην Παναγία (Ευαγγελισμός).
- «Εσείς είστε το αλάτι της γης· προσέξτε, γιατί αν χαθεί η γεύση του, το αλάτι είναι άχρηστο».

Γ. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΔΙΗΓΗΣΗ

(Μια ιδέα για τον τρόπο αφήγησης)

Πιθανές ερωτήσεις για να ξεκινήσουμε

- Θυμάσαι τι δημιούργησε πρώτο ο Θεός;
- Φαντάσου ένα πλανήτη χωρίς το φως του ήλιου. Πώς θα ήταν άραγε;
- Πώς βοηθά ο ήλιος την ζωή στη γη;
- Πού θα έβαζες την λάμπα μέσα σε ένα δωμάτιο;

Όταν ο Θεός δημιούργησε τον κόσμο η πρώτη Του εντολή μέσα στο καινούριο σύμπαν ήταν: «Να γίνει φως!». Δίχως αυτό κανένα πλάσμα Του δε θα μπορούσε να ζήσει. Όμως ο ήλιος που βλέπουμε στον ουρανό κάποτε δύνει, φέρνοντας πίσω του το σκοτάδι της νύχτας. Όταν ο Υιός του Θεού έγινε άνθρωπος κι έζησε ανάμεσά μας, μας αποκάλυψε μια άλλη αλήθεια: Εκείνος είναι το Φως του κόσμου κι όποιος Τον ακολουθήσει, δε θα συναντήσει ποτέ του το σκοτάδι, αλλά θα κρατά μέσα του συνέχεια το φως της ζωής.

Υπάρχουν, λοιπόν, σίγουρα άλλα μάτια με τα οποία μπορούμε να δούμε αυτόν τον ήλιο που ποτέ δε δύνει και δε χάνεται. «Το λυχνάρι του σώματος είναι τα μάτια κι απ' αυτά φωτίζεται όλο σας το σώμα», δίδασκε ο Χριστός στους μαθητές Του. «Αν, λοιπόν, ο νους κι η καρδιά σας, που είναι τα μάτια της ψυχής, πάψουν να βλέπουν καθαρά, φανταστείτε πόσο θα σκοτεινιάσετε!» Η αμαρτία εμποδίζει συνεχώς τα πνευματικά μας μάτια να δουν το αληθινό φως. Μοιάζει μ' ένα ζευγάρι σκούρα γυαλιά που κρύβουν τον ήλιο και δε μας αφήνουν να ξεχωρίσουμε την αλήθεια από το ψέμα, την καλοσύνη από την κακία.

Οι πιο σπουδαίοι άνθρωποι σ' όλες τις εποχές είναι εκείνοι που αγωνίζονται να κρατούν καθαρά τα μάτια της ψυχής, ώστε να φωτίζονται απ' τον ίδιο το Χριστό. Είναι οι Άγιοι του Θεού. Ίσως δεν τους δίνει πολλή σημασία ο κόσμος, αφού κι εκείνοι δε διαφημίζουν δεξιά κι αριστερά αυτή τους την προσπάθεια. Κι όμως! Ο Θεός τους δοξάζει και στη γη και στον Ουρανό.

«Εσείς είστε το φως του κόσμου. Δε γίνεται η ζωή σας να κρυφτεί, όπως ακριβώς δεν κρύβεται μια πόλη που είναι χτισμένη ψηλά στην κορυφή του βουνού». Έτσι μιλούσε ο Χριστός στους μαθητές Του, τότε που δίδασκε στη Γαλιλαία, το ίδιο θα έλεγε και σε μας σήμερα. Αρκεί να σκεφτούμε την Παναγία μας που εορτάσαμε τον Ευαγγελισμό της, για να βεβαιωθούμε ότι όποιος καθαρίζει την καρδιά του αγαπώντας τον Θεό, καθρεφτίζει το φως Του παντού γύρω του. Γίνεται παρηγοριά των αδελφών του και με το παράδειγμά του τους οδηγεί μακριά απ' το σκοτάδι της αμαρτίας. Ομορφαίνει και κρατά τον κόσμο καθαρό, όπως το αλάτι νοστιμίζει και διατηρεί το φαγητό μας. «Εσείς είστε το αλάτι της γης», μας βεβαιώνει και πάλι ο Χριστός. «Προσέξτε, λοιπόν, και μη σταματάτε τον αγώνα σας. Γιατί αν το αλάτι χάσει τη γεύση του, τότε είναι άχρηστο και γρήγορα θα το πετάξουν και θα το πατήσουν ξεχασμένο στην άκρη του δρόμου».

Πιθανές ερωτήσεις εμπέδωσης

- Γιατί ονομάζουμε τον Χριστό μας «Φως»;
- Γιατί ο Χριστός ονομάζει τους μαθητές «φως» και «αλάτι της γης»;
- Αφού είμαστε το «αλάτι της γης», θα έπρεπε να υπερηφανευόμαστε γι' αυτό;
- Υπάρχει άραγε ήλιος που δε δύνει ποτέ, που δεν τον ακολουθεί το σκοτάδι;

Δ. ΣΥΝΘΗΜΑ

(Μια σύντομη πρόταση που μπορούμε να δίνουμε στα παιδιά σε τετραδιάκι κ.λπ.)

Ας καθαρίσουμε την καρδιά μας για να κατοικήσει μέσα μας το αληθινό Φως, ο Υιός του Θεού, ο Χριστός.

Ε. ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

(Παράπλευρες γνώσεις που θα μπορούσαν να κερδίσουν τα παιδιά αν καλύψουμε το βασικό μας στόχο και γίνει συζήτηση)

1. Ο Τριαδικός Θεός δημιουργεί το φως την πρώτη ημέρα της Δημιουργίας. Το κτιστό (= δημιουργημένο, πλασμένο) αυτό φως αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για τη ζωή. Από το κτιστό φως ας κινηθούμε αναλογικά προς το άκτιστο φως, το «φως εκ φωτός», τον Χριστό μας, που είναι η αιτία και η πηγή της αληθινής ζωής.
2. Ο Υιός του Θεού, ο Χριστός μας, είναι ο μόνος που είπε ως αυθεντία: «ἐγώ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου». Ὅποιος Τον ακολουθεί, δε θα περπατά απλά στο φως αποφεύγοντας το σκοτάδι, αλλά θα έχει δικό του αυτό το θείο φως. Τη θεία ουσία είναι αδύνατο να την προσεγγίσουμε, μπορούμε όμως χάρη στην αγάπη του Θεού να μετέχουμε στις θείες ενέργειες, όπως μας δίδαξε και ο Άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς, που η Εκκλησία μας του αφιέρωσε τη δεύτερη Κυριακή της Σαρακοστής. Έτσι οι Άγιοι απέκτησαν αυτό το θείο φως, με αποτέλεσμα να φωτίζουν κι εμάς με τη ζωή τους. Αυτός είναι ο σκοπός της ζωής των Χριστιανών, ώστε να πραγματοποιηθεί και ο επόμενος λόγος του Κυρίου: «Ὑμεῖς ἔστε τὸ φῶς τοῦ κόσμου».
3. «Νους» στην ορθόδοξη παράδοση δε σημαίνει μόνο την ξερή λογική, όπως και «καρδιά» δεν είναι μόνο το σύνολο των συναισθημάτων. Η φυσιολογική κατάσταση του ανθρώπου έχει τον νου ενωμένο με την καρδιά να αποτελεί τον οφθαλμό της ψυχής. Στόχος μας είναι να μην αιχμαλωτίζεται αυτός ο οφθαλμός από τη δημιουργία, αλλά να στρέφεται ευχαριστιακά προς τον Δημιουργό. Με την εγκράτεια (νηστεία, άσκηση) τα μάτια της ψυχής μας καθαρίζονται κι έτσι μπορούν να δουν τον Θεό και το φως Του. Η Μεγάλη Σαρακοστή είναι μια ανεκτίμητη ευκαιρία τέτοιου πνευματικού αγώνα.
4. Η ζωή των Χριστιανών δε μπορεί να κρυφτεί, παρότι ζουν με ταπείνωση. Οι αρετές τους λάμπουν και τραβούν τους καλοπροαίρετους ανθρώπους προς την αγάπη του Θεού. Ταυτόχρονα ελέγχουν την κακία που υπάρχει στον κόσμο και μόνο με την παρουσία τους, ξεσηκώνοντας έτσι αντιδράσεις, που συχνά τους οδηγούν στο μαρτύριο.
5. Εκτός από φως οι άνθρωποι του Θεού αποτελούν και το άλας της γης. Το αλάτι νοστιμίζει το φαγητό μας και δεν του επιτρέπει να χαλάσει· αν, όμως, χάσει τις ιδιότητές του είναι τελείως άχρηστο. Όσο αγωνιζόμαστε ενωμένοι με τον Θεό ομορφαίνουμε τον κόσμο και απομακρύνουμε την καταστροφή του από την αμαρτία. Αν, αντίθετα, αποκοπούμε απ' την πηγή της ζωής, από μόνοι μας είμαστε εντελώς ανίκανοι ν' αλλάξουμε και να βελτιώσουμε ουσιαστικά το περιβάλλον μας. Παράδειγμα ζωντανό τέτοιας αποτυχίας αποτελούν οι πάσης φύσεως ανθρώπινες οργανώσεις και οργανισμοί που προσπαθούν να λύσουν τα κοινωνικά και πολιτικά προβλήματα μακριά απ' τον Θεό. Δυστυχώς, δεν έχουν κανένα ουσιαστικό αποτέλεσμα.

6. Η Παναγία μας, που εορτάζουμε τούτες τις ημέρες τον Ευαγγελισμό της, συγκεντρώνει στο πρόσωπό της όσα ειπώθηκαν παραπάνω. Με την εγκράτεια, την ταπείνωση και την προσευχή της έλκυσε τη Χάρη του Θεού κι έγινε μητέρα του Φωτός. Κράτησε άγρυπνο και καθαρό τον οφθαλμό της ψυχής και με την παρουσία της φωτίζει, ομορφαίνει και παρηγορεί τις καρδιές των πιστών όλων των αιώνων. Η αγιογραφία της παραμένει αγαπημένη ζωγραφική των παιδιών, που την φιλοτεχνούν πάντοτε πολύ όμορφη, φέρνοντας στον νου μας τα λόγια του Ντοστογιέφσκι: «η ομορφιά θα σώσει τον κόσμο».

ΣΤ. ΠΙΘΑΝΕΣ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ

(Δυσκολίες που συναντήσαμε στο παρελθόν και ιδέες αντιμετώπισης)

1. Η έννοια του Ακτίστου Φωτός είναι βίωμα των Πατέρων και των Αγίων της Εκκλησίας μας και μόνο βιωματικά ευχόμαστε να μπορούμε να το προσεγγίσουμε. Όμως το φως είναι μια οικεία έννοια προς τα παιδιά, που πολύ εύκολα δέχονται την ύπαρξη του θείου φωτισμού και των οφθαλμών της ψυχής, ιδιαίτερα αν έχουν μυστηριακή ζωή. Ούτως ή άλλως οι καρδιές τους είναι πολύ καθαρότερες από τις δικές μας και πιο έτοιμες.
2. Είναι δύσκολο να σκέπτεται κάποιος πως η ζωή του πρέπει να λάμπει και να αποτελεί φως για τους υπόλοιπους ανθρώπους. Ίσως οδηγηθεί στην επίδειξη και την υποκρισία που καταστρέφουν την ψυχή, όπως έγινε με τους Φαρισαίους. Το ίδιο μπορεί να συμβεί και με το «τὸ ἄλας τῆς γῆς». Στην προσπάθειά μας να καλύτερεύουμε τον κόσμο και να διώχνουμε την αμαρτία, ίσως γίνουμε αυστηροί κριτές των πράξεων των αδελφών μας. Για να είμαστε φως και αλάτι, πρέπει να παραμερίσουμε τον εαυτό μας ώστε να φανεί ο Χριστός. Μοναδική μας φροντίδα πρέπει να είναι η κάθαρση της καρδιάς μας κι η ένωσή μας μαζί Του. Οι Άγιοι επιζητούσαν την αφάνεια κι έκρυσαν τις αρετές τους, τις οποίες όμως φανέρωνε τελικά ο Θεός. Επίσης, ήταν φιλόανθρωποι προς τους αμαρτωλούς, χτυπώντας την πνευματική ασθένεια κι όχι τον ασθενή.
3. Στο μάθημα αυτό μπορεί να συζητηθεί η Θεότητα του Χριστού μας, αφού Τον ομολογούμε «Θεόν ἀληθινόν ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ». Οι Πατέρες μας έδωσαν τιτάνιους και μαρτυρικούς αγώνες για να αποκρούσουν τους αιρετικούς που αμφισβητούσαν τη Θεότητα του Κυρίου Ιησού. Μόνο αν ο Χριστός μας είναι Θεός, μπορεί να μας σώσει και μόνο αν έγινε αληθινός άνθρωπος, μπορεί ν' αναγεννήσει τον άνθρωπο. Η πίστη μας στον Θεάνθρωπο Χριστό δεν είναι θεωρητική, αλλά έχει πρακτικό αποτέλεσμα στη ζωή και τη σωτηρία μας.

Ζ. ΠΗΓΕΣ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ

(Απαραίτητα αγιογραφικά χωρία και βοηθητικά ερμηνευτικά έργα)

1. Κατά Ματθαίον Ευαγγέλιον, κεφάλαιο ε' 13 – 16.
2. Κατά Μάρκον Ευαγγέλιον, κεφάλαιο θ' 50.
3. Κατά Λουκάν Ευαγγέλιον, κεφάλαιο η' 16 – 18, ια' 33 και ιδ' 34 – 35.
4. Κατά Ιωάννην Ευαγγέλιον, κεφάλαιο η' 12.
5. Π. Τρεμπέλα, «Υπόμνημα εις το κατά Ματθαίον Ευαγγέλιον», εκδ. αδελφ. Θεολόγων «Ο Σωτήρ».
6. Π. Τρεμπέλα, «Υπόμνημα εις το κατά Μάρκον Ευαγγέλιον», εκδ. αδελφ. Θεολόγων «Ο Σωτήρ».

7. Π. Τρεμπέλα, «Υπόμνημα εις το κατά Λουκάν Ευαγγέλιον», εκδ. αδελφ. Θεολόγων «Ο Σωτήρ».
8. Π. Τρεμπέλα, «Υπόμνημα εις το κατά Ιωάννην Ευαγγέλιον», εκδ. αδελφ. Θεολόγων «Ο Σωτήρ».
9. Νικηφόρου Θεοτόκη, αρχιεπισκόπου Αστραχανίου και Σταυρουπόλεως, «Κυριακοδρόμιον», τόμος Α΄, έκδοσις Ιεράς Μονής Μεταμορφώσεως Σωτήρος Κουβαρά Αττικής.
10. Ιερεμίου Φούντα, μητροπολίτου Γόρτυνος και Μεγαλοπόλεως, «Κυριακοδρόμιον Ευαγγελίων», έκδοσις περιοδικού «Θυμίαμα».
11. Ιωήλ Φραγκάκου, μητροπολίτου Εδέσσης, «Ο Επιούσιος άρτος», εκδόσεις «Αποστολική Διακονία».
12. Γεωργίου Μεταλληνού, πρωτοπρεσβυτέρου, «Ευαγγελικά και αποστολικά μηνύματα», εκδόσεις «Ορθόδοξος Κυψέλη».

Η. ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΣ ΥΜΝΟΣ

Προστασία τῶν Χριστιανῶν ἀκαταίσχυντε, μεσιτεία, πρὸς τὸν Ποιητὴν
ἀμετάθετε, μὴ παρίδης, ἀμαρτωλῶν δεήσεων φωνάς, ἀλλὰ πρόφθασον, ὡς
ἀγαθή, εἰς τὴν βοήθειαν ἡμῶν, τῶν πιστῶς κραυγαζόντων σοι· Τάχυνον εἰς
πρεσβείαν, καὶ σπεῦσον εἰς ἰκεσίαν, ἡ προστατεύουσα αἰεὶ, Θεοτόκε, τῶν
τιμώντων σε.

Θ. ΤΡΑΓΟΥΔΙ

ΣΩΠΑΣΕ ΚΥΡΑ ΔΕΣΠΟΙΝΑ

Σημαίνει ο Θεός, σημαίνει η γης, σημαίνουν τα επουράνια,
σημαίνει και η Αγία Σοφία, το Μέγα Μοναστήρι
με τετρακόσια σήμαντρα κι εξηνταδυό καμπάνες,
κάθε καμπάνα και παπάς, κάθε παπάς και διάκος.
Ψάλλει ζερβά ο βασιλιάς, δεξιά ο Πατριάρχης
κι απ' την πολλή την ψαλμουδιά, εσειόνταν οι κολώνες.
Να μπούνε στο χερουβικό και να 'βγη ο βασιλέας,
φωνή τους ήρθε εξ ουρανού κι απ' Αρχαγγέλου στόμα.

Πάψετε το χερουβικό κι ας χαμηλώσουν τ' άγια,
παπάδες πάρτε τα ιερά και σεις κεριά σβηστείτε,
γιατί είναι θέλημα Θεού η Πόλη να τουρκέψη.
Μον' στείλτε λόγο στη Φραγκιά, να 'ρθουνε τρία καράβια
το 'να να πάρει το σταυρό και τ' άλλο το βαγγέλιο,
το τρίτο το καλύτερο την Άγια Τράπεζά μας
μη μας την πάρουν τα σκυλιά, μη μας την μαγαρίσουν.
Η Δέσποινα τaráχθηκε κι εδάκρυσαν οι εικόνες
"Σώπασε κυρά Δέσποινα και μην πολυδακρύζεις
πάλι με χρόνους, με καιρούς, πάλι δικά μας θα 'ναι".

I. ΠΑΙΧΝΙΔΙ

ΚΑΤΑΛΗΨΗ ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΟΥ

Χωρίζουμε τα παιδιά σε δύο ίσες αριθμητικά ομάδες που τοποθετούνται σε δύο απέναντι τοίχους – σημεία. Ενδιάμεσα τοποθετούμε διάφορα αντικείμενα – εμπόδια. Μόλις δοθεί το σύνθημα, τα παιδιά της μίας ομάδας πρέπει να καταλάβουν τον χώρο της άλλης, χωρίς να ακουμπήσουν μεταξύ τους και χωρίς ν' αγγίξουν ή να πατήσουν τα εμπόδια. Νικήτρια είναι η ομάδα που θα φτάσει ολόκληρη πρώτη απέναντι.

ΙΑ. ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ

ΙΒ. ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

Να συμπληρώσετε το παρακάτω σταυρόλεξο:

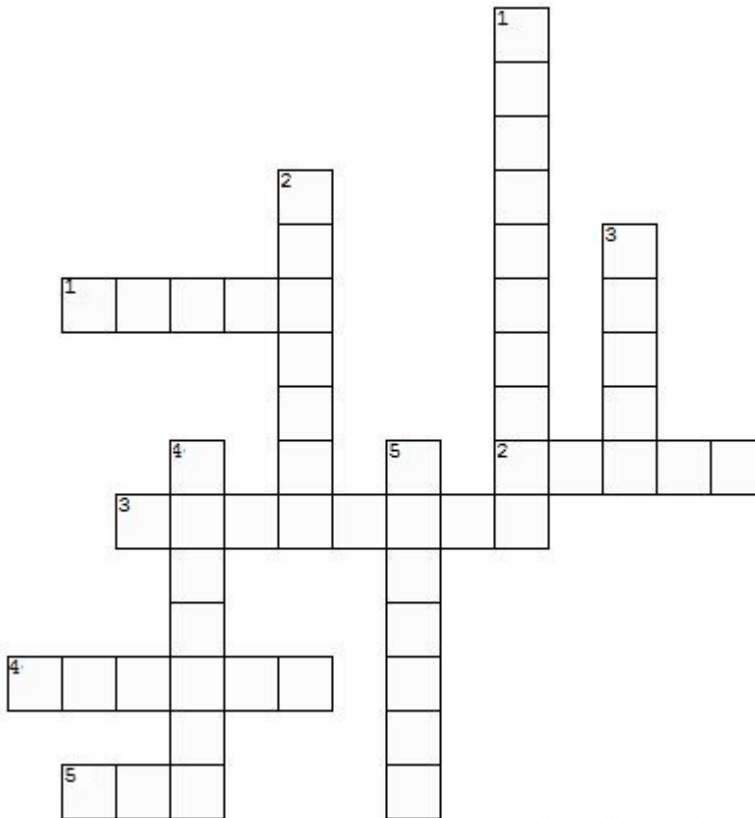
ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ

1. Είναι το λυχνάρι του σώματος.
2. Αυτοί κρατούν καθαρά τα μάτια της ψυχής.
3. Στις 25 Μαρτίου γιορτάζουμε τον Ευαγγελισμό της ...
4. Ο Χριστός αποκάλυψε «Εγώ είμαι το φως του ...».
5. Η πρώτη εντολή του Θεού: «Να γίνει ...».

ΚΑΘΕΤΑ

1. Η πρώτη Κυριακή της Σαρακοστής.
2. Αυτή εμποδίζει τα πνευματικά μας μάτια να δουν το φως.
3. Νοστιμίζει το φαγητό μας.
4. Την Κυριακή αυτή γιορτάζει ο Άγιος Γρηγόριος ο ...
5. Προσκυνούμε τις ... των Αγίων μας, γιατί μέσα τους καθρεφτίζεται το φως του Χριστού.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ!

A. ΒΑΣΙΚΟΣ ΔΟΓΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ

(Αυτό που κυρίως προσπαθούμε να μείνει στα παιδιά ως στοιχείο κατήχησης)
Να διδαχθούν τα παιδιά πως ο ενανθρωπήσας Υιός του Θεού σταυρώθηκε και πέθανε για τη δική μας λύτρωση και σωτηρία, φανερώνοντας και σ' εμάς το αληθινό νόημα του προσωπικού μας σταυρού που οδηγεί στην Ανάσταση.

B. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

(Μια σύντομη απεικόνιση του μαθήματος για πιο εύκολη δική μας απομνημόνευση)

- Τρίτη Κυριακή της Σαρακοστής, η Εκκλησία υψώνει τον Σταυρό.
- Ο Χριστός μας είπε ότι όποιος θέλει να Τον ακολουθήσει, πρέπει να σηκώσει τον σταυρό του.
- Ούτε οι μαθητές το είχαν κατανοήσει · λίγο πριν το Πάθος τα αδέρφια Ιάκωβος και Ιωάννης πλησιάζουν τον Χριστό και Του ζητούν πρωτεία στη Βασιλεία των ουρανών.
- Ο Ιησούς ρωτά αν θα πιουν το ποτήρι Του και θα βαπτιστούν το βάπτισμά Του (εννοώντας τον Σταυρό και το μαρτύριο).
- Οι μαθητές, χωρίς να πολυσκεφτούν, απαντούν καταφατικά, ο Χριστός το επιβεβαιώνει, αλλά τονίζει πως η Βασιλεία δίνεται σ' εκείνους για τους οποίους ετοιμάστηκε.
- Πώς; Όχι ζητώντας πρωτεία και εξουσία, αλλά βαδίζοντας το δύσκολο μονοπάτι και μπαίνοντας από τη στενή πύλη, που λίγοι καταφέρνουν να βρουν.
- Ας αγωνιστούμε με τη νηστεία και την άσκηση, ας υπομείνουμε τις δοκιμασίες · ο σταυρός μας, κατάλληλος για μας, οδηγεί στην Ανάσταση.

Γ. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΔΙΗΓΗΣΗ

(Μια ιδέα για τον τρόπο αφήγησης)

Πιθανές ερωτήσεις για να ξεκινήσουμε

- Τι σημαίνει άραγε η φράση «σηκώνω τον σταυρό μου»;
- Ποιες λέξεις συνθέτουν την λέξη «Σταυρο-προσκύνηση»;
- Έχει καμιά σχέση η κολυμβήθρα του βαπτίσματος με τον Πανάγιο Τάφο του Χριστού μας;
- Αν ήσουν ακόλουθος ή και φίλος ενός βασιλιά, τι θα του ζητούσες;

Φτάσαμε κιόλας στην τρίτη Κυριακή της Μεγάλης Σαρακοστής! Χρειαζόμαστε κουράγιο για τον αγώνα μας, γι' αυτό και η Εκκλησία μας πολύ σοφά υψώνει μπροστά μας τον Σταυρό του Κυρίου. Είναι το δυνατότερο όπλο μας, ο πιο σίγουρος τρόπος για να πλησιάσουμε τον Χριστό. Ο ίδιος είχε βεβαιώσει τους μαθητές Του λέγοντας: «Όποιος θέλει να με ακολουθήσει, πρέπει ν' απαρνηθεί τον εαυτό του και να σηκώσει τον σταυρό του». Τι ακριβώς να εννοούσε άραγε μ' αυτό; Ακόμη κι οι Απόστολοι που Τον συντρόφευαν πολύ καιρό δεν φαίνεται να είχαν καταλάβει, όπως φανερώνει το παρακάτω γεγονός:

Λίγο πριν ο Κύριος πέσει στα χέρια των Ιουδαίων που έψαχναν ευκαιρία να Τον συλλάβουν, Τον πλησίασαν ιδιαιτέρως δύο από τους μαθητές Του. Ήταν τα δυο αδέρφια, ο Ιάκωβος και ο Ιωάννης κι ήθελαν να Του ζητήσουν κάτι. Τον παρακάλεσαν όταν έρθει η ένδοξη Βασιλεία Του, να τους βάλει να καθίσουν ο ένας στα δεξιά κι ο άλλος στα αριστερά Του. Επιθυμούσαν δόξες και τιμές, ίσως για να ξεχωρίσουν λίγο περισσότερο από τους υπόλοιπους Αποστόλους... Ο Ιησούς όμως τους απάντησε: «Δεν ξέρετε τι είναι αυτό που ζητάτε. Μπορείτε να πιείτε το ποτήρι που θα πιω εγώ ή να βαφτιστείτε με το βάπτισμα που θα βαφτιστώ;» Εκείνοι, χωρίς να καταλαβαίνουν τι εννοούσε μ' αυτά τα λόγια και σίγουροι για τον εαυτό τους, Του απάντησαν: «Μπορούμε!» Τότε ο παντογνώστης Κύριος τους βεβαίωσε ότι πράγματι θα πιούμε κι αυτοί κάποτε το ποτήρι Του και θα βαπτιστούν με το βάπτισμα Του. Το πικρό ποτήρι του Πάθους και το βάπτισμα του αίματος και των διωγμών περίμενε όχι μόνο τον Χριστό μας αλλά και τους Αποστόλους Του κι Εκείνος το γνώριζε πολύ καλά. Στο τέλος, όμως, τους είπε πως το να καθίσουν στα δεξιά και στα αριστερά Του δεν μπορεί να δοθεί σ' όποιους απλά το ζητούν, αλλά σε αυτούς για τους οποίους έχει ετοιμαστεί.

Για ποιους, λοιπόν, έχει ετοιμαστεί η Βασιλεία των ουρανών; Για όσους βιάζονται να γίνουν πρώτοι, να αποκτήσουν δύναμη και εξουσία; Αυτοί μάλλον έχασαν τον δρόμο που οδηγεί σ' αυτήν. Δεν έδωσαν φαίνεται σημασία σε τούτη τη μικρή παραβολή του Κυρίου: «Μπίετε από τη στενή πόρτα. Η ευρύχωρη πύλη κι η φαρδιά και άνετη λεωφόρος σάς οδηγούν στον λάθος δρόμο! Γιατί είναι στενή η θύρα και πολύ δύσκολο το μονοπάτι που σας ανεβάζει στην αιώνια ζωή, και γι' αυτό ελάχιστοι καταφέρνουν να το βρουν και να το ακολουθήσουν». Ίσως, λοιπόν, μας φαίνεται βαρύς ο αγώνας της Σαρακοστής, κουραστική η νηστεία και κοπιαστική η υπομονή που πρέπει να κάνουμε με τον εαυτό μας και με τους άλλους. Κάποτε μας φαίνονται και άδικες ή ασήκωτες οι δυσκολίες της ζωής που μας παρουσιάζονται. Αν όμως κοιτάξουμε τον Σταυρό του Χριστού μας, που κουβαλούσε όλες τις αμαρτίες των ανθρώπων, ο δικός μας σταυρός αμέσως δείχνει ελαφρύς και φτιαγμένος στα μέτρα μας. Ας τον σηκώσουμε με ελπίδα ότι θα φτάσουμε κι εμείς στην Ανάσταση!

Πιθανές ερωτήσεις εμπέδωσης

- Γιατί η Κυριακή της Σταυροπροσκύνησης μπαίνει στη μέση της Σαρακοστής;
- Τι ζητούσαν οι μαθητές Ιάκωβος και Ιωάννης; Ποια ήταν η απάντηση του Κυρίου;
- Τι σημαίνουν οι φράσεις του Κυρίου «δύσκολο μονοπάτι» και «στενή πύλη»;
- Πότε καταλαβαίνουμε πόσο ελαφρύς είναι ο δικός μας σταυρός;

Δ. ΣΥΝΘΗΜΑ

(Μια σύντομη πρόταση που μπορούμε να δίνουμε στα παιδιά σε τετραδιάκι κ.λπ.)

Ας σηκώσουμε τον σταυρό μας, βαδίζοντας το δύσκολο μονοπάτι που οδηγεί στη στενή πύλη, με την ελπίδα ότι θα φτάσουμε κι εμείς στην Ανάσταση!

Ε. ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

(Παράπλευρες γνώσεις που θα μπορούσαν να κερδίσουν τα παιδιά αν καλύψουμε το βασικό μας στόχο και γίνει συζήτηση)

1. Μια και είμαστε στο μέσον της Μεγάλης Σαρακοστής, βλέποντας τον Σταυρό του Κυρίου σκεπτόμαστε τον διαφορετικό σταυρό του κάθε ανθρώπου. Έχει μεγάλη σημασία να καταλάβουμε ποιος είναι ο δικός μας σταυρός: μια σοβαρή αρρώστια, μια δυσάρεστη κατάσταση στην οικογένεια ή άλλες δυσκολίες που πρέπει να «σηκώσουμε», να αντιμετωπίσουμε. Η διαφορά του χριστιανού από τους άλλους ανθρώπους είναι ότι αγωνίζεται ν' αντιμετωπίσει όλες αυτές τις δυσκολίες μέχρι το τέλος της ζωής του ταπεινά και με το βλέμμα στραμμένο στο Σταυρό του Κυρίου. Από εκεί παίρνει δύναμη και ελπίδα. Οι δυσκολίες πρέπει να μας φέρνουν πιο κοντά στο Θεό και όχι να μας απομακρύνουν από Αυτόν. Αν στραφούμε στο Χριστό, τότε ο ίδιος με έναν θαυμαστό τρόπο μας βοηθάει. Μας στηρίζει όταν πέφτουμε, μας δυναμώνει με τη Χάρη Του και μας παρηγορεί. Έτσι μας ανοίγεται η είσοδος στη Βασιλεία των Ουρανών. Αυτό είναι και το νόημα της στενής οδού και της στενής πύλης.

2. Πρώτος ο Κύριος ήπια το ποτήρι των θλίψεων και σήκωσε τον Σταυρό. Έγινε πρώτος στο Πάθος και στη Δόξα για να μπορούμε κι εμείς να κερδίσουμε την Ουράνια Δόξα. Γι' αυτό μας καλεί λέγοντας: «Όποιος θέλει να με ακολουθήσει, πρέπει να απαρνηθεί τον αμαρτωλό εαυτό του, να πάρει πάνω του τον σταυρό των θλίψεων και των δοκιμασιών και τότε ας με ακολουθήσει.» Είναι στενός και τραχύς ο δρόμος που οδηγεί στον Παράδεισο, αλλά με οδηγό τον Χριστό δεν θα αποτύχουμε. Εκείνος βάδισε το δύσκολο μονοπάτι πρώτος και λείανε τον δρόμο.

3. Ο σταυρός πριν από τη σταύρωση του Κυρίου ήταν σύμβολο ντροπής, σύμβολο θανάτου. Τώρα γίνεται σύμβολο θυσίας και δόξας. Με τον σταυρό αγιαζόμαστε. Για εμάς τους χριστιανούς δεν είναι ένα απλό κόσμημα, αλλά τρόπος ζωής. Δεν μπορούμε να περάσουμε στο φως και στη χαρά της Κυριακής του Πάσχα, αν δε σταυρώσουμε τα πάθη και τις επιθυμίες μας. Χωρίς σταυρό – χωρίς, δηλαδή, δοκιμασία, πόνο και άσκηση – δεν υπάρχει Ανάσταση. Το ξύλο του Σταυρού φέρει τη χάρη του Κυρίου, διότι πάνω σ' αυτό ακούμπησε το Άγιο Σώμα Του και κύλησε το Αίμα Του. Προσκυνούμε λοιπόν, και το Τίμιο Ξύλο όχι ως ύλη, αλλά ως μέσο από το οποίο παίρνουμε τη χάρη του Θεού.

4. Είναι χαρακτηριστικό ότι οι άγιοι της Εκκλησίας μας μπροστά σε κάθε δοκιμασία χαίρονταν γιατί την έβλεπαν ως επίσκεψη του Θεού. Όποιος υπομένει τις θλίψεις αποκτά και πάλι την αιώνια ζωή που χάσαμε. Από ποτήρι θλίψεων γίνεται ποτήρι σωτηρίας. Στην αρχή οι δύο Απόστολοι δεν μπορούσαν να δουν το μυστικό αυτό νόημα του σταυρού και γι' αυτό ζητούσαν πρωτεία και εξουσία. Όμως ο Χριστός, χωρίς να τους προσβάλλει, τους τονίζει ότι με άλλο τρόπο κερδίζεται η αληθινή δόξα της Βασιλείας. Εκείνος βλέπει τις θλίψεις μας και σαν «καλός ποιμένας» που φροντίζει για τα πρόβατά Του ποτέ δεν μας αφήνει να δοκιμαστούμε περισσότερο από αυτό που μπορούμε να αντέξουμε. Και όπως ο κεραμοποιός γνωρίζει την ένταση της φωτιάς και τον χρόνο που χρειάζεται για να ψηθούν σωστά τα πήλινα αντικείμενα ώστε να μην σπάσουν, πολύ περισσότερο ο Θεός γνωρίζει πόσο δυνατή πρέπει να είναι η φωτιά της δοκιμασίας μας, για να κερδίσουμε τη Βασιλεία των Ουρανών. Ο κατηχητής μπορεί να δώσει κι ένα πιο απλό παράδειγμα στα παιδιά: όπως υπομένουμε την πικρή και άσχημη γεύση ενός φαρμάκου για να γίνουμε καλά, έτσι υπομένοντας την πίκρα των θλίψεων ωφελούμαστε πνευματικά και θεραπεύεται η ψυχή μας.

(Δυσκολίες που συναντήσαμε στο παρελθόν και ιδέες αντιμετώπισης)

1. «Είναι κακό να ζητάμε να είμαστε πρώτοι, να έχουμε επιθυμίες ή να ψάχνουμε την πιο εύκολη λύση;». Μέσα στα παιδιά του κατηχητικού μας θα διακρίνουμε τις ηγετικές προσωπικότητες με ισχυρή θέληση που εύκολα γίνονται αρχηγοί, τους καλούς μαθητές ή αθλητές που προσπαθούν πάντα να πρωτεύουν, τα εύστροφα παιδιά που αναζητούν την εύκολη και γρήγορη λύση στα προβλήματα που παρουσιάζονται. Αυτά όλα είναι χαρίσματα απ' τον Θεό που μας προσφέρονται για κάποιο λόγο. Το πρόβλημά μας είναι ότι μετά την πώση και την είσοδο της αμαρτίας ξεμάθαμε να τα χρησιμοποιούμε για καλό! Γινόμαστε εγωιστές και ξεχνάμε ότι μας δόθηκαν για να ζούμε αρμονικά με τους άλλους, διακονώντας ο καθένας από το πόστο που του ταιριάζει. Να γιατί είναι δύσκολο το μονοπάτι της επιστροφής στην Αλήθεια και στενή η πόρτα της Βασιλείας. Ο Χριστός τόνισε ότι όποιος θέλει να είναι πρώτος, πρέπει να γίνει υπηρέτης των αδελφών του κι όχι εξουσιαστής τους, όπως ακριβώς έπραξε κι ο Ίδιος. Άρα, όχι άρνηση των ταλάντων μας, αλλά αφιέρωσή τους στην αγάπη του Θεού και του πλησίον μας.

2. Σχετικά με ερώτηση: «Γιατί ο Θεός μας στέλνει δοκιμασίες;» ο κατηχητής μπορεί να εξηγήσει ότι ο Θεός δεν πειράζει κανέναν. Επιτρέπει όμως τους πειρασμούς για να αποκτήσουμε την αληθινή ελευθερία από τα πάθη και να παρακινηθούμε σε εντονότερο πνευματικό αγώνα. Στους Αγίους ο Θεός παραχωρεί δοκιμασίες, για να λάμψει η αρετή τους και για να γίνουν πρότυπα και παράδειγμα προς μίμηση για κάθε άνθρωπο που δοκιμάζεται στη ζωή του. Ας είμαστε ιδιαίτερα προσεκτικοί, όμως, με τα παιδιά που ξέρουμε ότι βιώνουν στο περιβάλλον τους μια μεγάλη θλίψη: φτώχεια, διαζύγιο, ασθένεια, θάνατο. Η προσευχή και η έμπρακτη συμπαράστασή μας είναι απαραίτητες για να πεισθούν και να μην αγανακτήσουν, καθώς και αρκετός χρόνος.

3. Ο κατηχητής μπορεί να δώσει και μια άλλη διάσταση στο θέμα των θλίψεων. Θα μπορούσε, δηλαδή, στο τέλος να κάνει μια γενικότερη διαπίστωση και προτροπή προς τα παιδιά για το δρόμο της θυσίας που ανοίγει μπροστά μας η Εκκλησία. Στην καθημερινή μας ζωή, στις διαπροσωπικές μας σχέσεις πρέπει να είμαστε αποφασισμένοι, ώστε να κοπιάσουμε. Να εργαστούμε αφιερώνοντας χρόνο και δυνάμεις, για να κάνουμε έργα αγάπης και διακονίας. Μαζί με τον Χριστό να αγωνιστούμε, να θυσιάσουμε, να πονέσουμε για τον συνάνθρωπο, χωρίς να φοβηθούμε το ποτήρι των δοκιμασιών και των θλίψεων.

Z. ΠΗΓΕΣ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ

(Απαραίτητα αγιογραφικά χωρία και βοηθητικά ερμηνευτικά έργα)

1. Κατά Ματθαίον Ευαγγέλιον ι' 37-39 και κ' 20-28.
2. Κατά Μάρκον Ευαγγέλιον ι' 31, 35-45 και η' 34-37.
3. Κατά Λουκάν θ' 23-25, 46-48, ιγ' 22-30, ιδ' 27 και κβ' 24-27.
4. Κατά Ιωάννην Ευαγγέλιον ι' 11-15.
5. Π. Τρεμπέλα, «Υπόμνημα εις το κατά Ματθαίον Ευαγγέλιον», εκδ. αδελφ. Θεολόγων «Ο Σωτήρ».
6. Π. Τρεμπέλα, «Υπόμνημα εις το κατά Μάρκον Ευαγγέλιον», εκδ. αδελφ. Θεολόγων «Ο Σωτήρ».
7. Π. Τρεμπέλα, «Υπόμνημα εις το κατά Λουκάν Ευαγγέλιον», εκδ. αδελφ. Θεολόγων «Ο Σωτήρ».
8. Π. Τρεμπέλα, «Υπόμνημα εις το κατά Ιωάννην Ευαγγέλιον», εκδ. αδελφ. Θεολόγων «Ο Σωτήρ».
9. Αγίου Ιγνατίου Μπριαντσανίνωφ, Το ποτήρι των θλίψεων, από το βιβλίο Ασκητικές Εμπειρίες Β', Ιερά Μονή Παρακλήτου, Ωρωπός Αττικής 2009.

H. ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΣ ΥΜΝΟΣ

Τὸν Σταυρὸν σου προσκυνοῦμεν Δέσποτα, καὶ τὴν ἁγίαν σου Ἀνάστασιν
δοξάζομεν.

Θ. ΤΡΑΓΟΥΔΙ

ΤΑ ΡΑΦΤΙΚΑ ΤΗΣ ΓΙΑΓΙΑΣ

Πομ Πομ Πομ

Του μπου λάλιλι λίλι μπαμ

Του μπου λάλιλι λίλιλι μπαμ μπαμ

Του μπου λάλιλι λίλι μπαμ

Του μπου λάλιλι λίλιλι μπαμ μπαμ

μπαμ λίλι μπαμ μπαμ, λίλι λίλι μπαμ

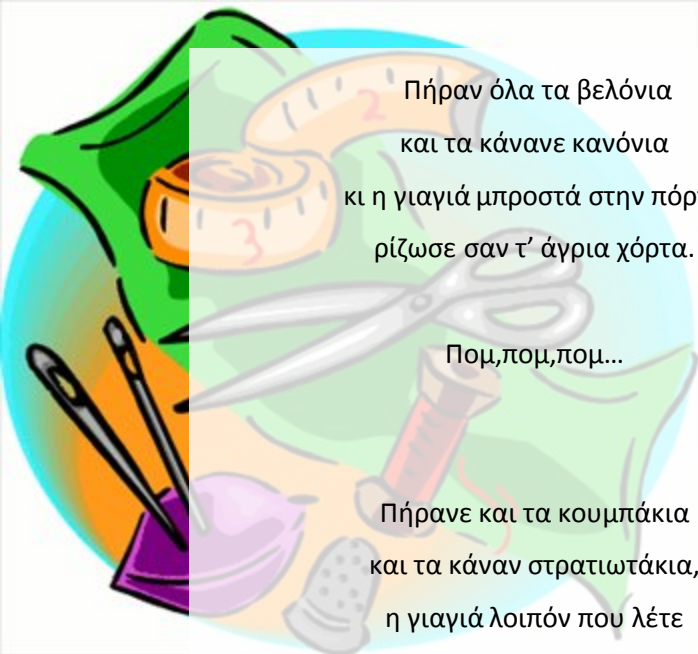
μπαμ λίλι μπαμ μπαμ, λίλι λίλι μπαμ

Πήρανε τις κουβαρίστρες

και τις κάναν πολεμίστρες

κι η γιαγιά κλωστή δεν θα 'βρει,

ούτε άσπρη ούτε μαύρη.

Πήραν όλα τα βελόνια
και τα κάνανε κανόνια
κι η γιαγιά μπροστά στην πόρτα
ρίζωσε σαν τ' άγρια χόρτα.

Πομ,πομ,πομ...

Πήρανε και τα κουμπάκια
και τα κάναν στρατιωτάκια,
η γιαγιά λοιπόν που λέτε
στην αυλή σταυροκοπιέται.

Πήρανε τη δαχτυλήθρα
και την κάναν κολυμβήθρα
να βαφτίσουν το παιχνίδι
που η γιαγιά το ξέρει ήδη.

Πομ,πομ,πομ...

Η γιαγιά τα ραφτικά της
τα επέταξε μακριά της
πόλεμος ξανά μη γίνει,
και στα εγγόνια κρίνους δίνει.

Και τα ραφτικά σκορπίσαν,
το παιχνίδι σταματήσαν,
έγινε παντού ειρήνη
του Χριστού μας η γαλήνη.

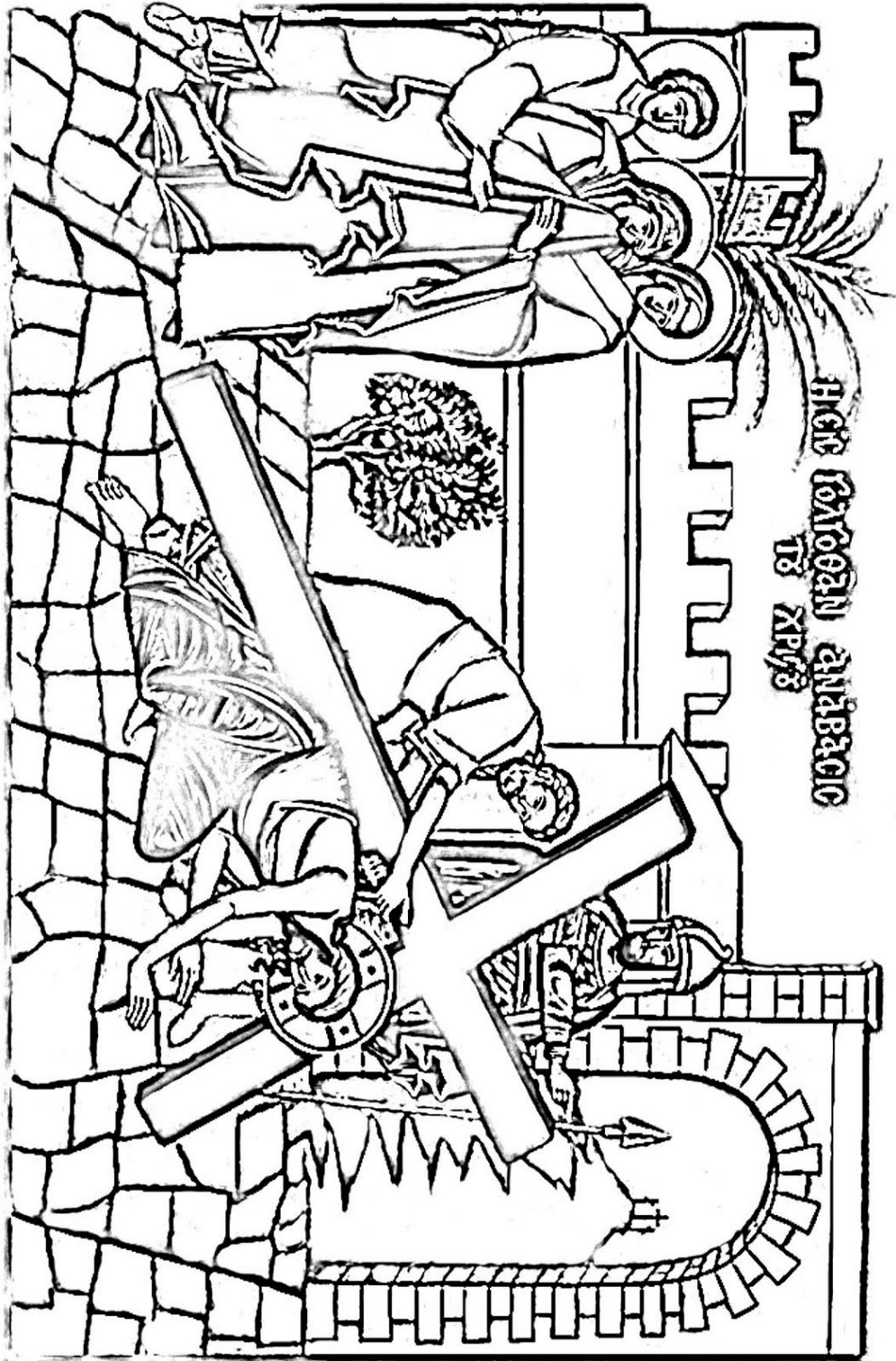
Ι. ΠΑΙΧΝΙΔΙ

ΠΑΡΟΜΟΙΑΣΕ ΤΟΝ....

Βγαίνει ένα από τα παιδιά έξω κι οι υπόλοιποι διαλέγουν ένα πρόσωπο ανάμεσά τους. Το παιδί που είναι έξω επανέρχεται και θέτει 10 ερωτήσεις (του τύπου: «αν ήταν λουλούδι, τι λουλούδι θα ήταν;», «αν ήταν φαγητό, τι φαγητό θα ήταν;», «αν ήταν ζώο...» κ.ο.κ.). Στο τέλος, αφότου ολοκληρωθούν οι ερωτήσεις, αποφασίζει ποιο άτομο απ' τα παρευρισκόμενα είναι αυτό που είχαν διαλέξει οι υπόλοιποι. Αν το βρει, κερδίζει, ειδάλλως χάνει!!!

ΙΑ. ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ

ΙΒ. ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

Μπορείτε να συμπληρώσετε τα λόγια του Χριστού:

«Όποιος θέλει να με α _____, πρέπει να απαρνηθεί τον ε _____ του και να σηκώσει το σ _____ του.»

«Είναι στενή η θ _____ και δύσκολο το μ _____ που σας ανεβάζει στην α _____ ζ _____.»

Να κυκλώσετε τις λέξεις στο κρυπτόλεξο για να συμπληρώσετε τη μεσοστιχίδα.

Κ	Σ	Φ	Λ	Μ	Ο	Ν	Ο	Π	Α	Τ	Ι	Σ	Χ	Ψ	Ω
Ι	Κ	Ν	Κ	Τ	Σ	Σ	Ο	Ι	Λ	Τ	Κ	Σ	Τ	Ι	Χ
Ω	Κ	Η	Λ	Π	Ι	Η	Σ	Ο	Υ	Σ	Σ	Χ	Ψ	Α	Χ
Α	Κ	Σ	Ε	Ε	Κ	Κ	Τ	Κ	Σ	Λ	Δ	Ο	Η	Κ	Μ
Ν	Α	Τ	Κ	Κ	Θ	Υ	Ρ	Α	Φ	Χ	Ψ	Φ	Ψ	Ω	Μ
Ν	Β	Ε	Β	Γ	Δ	Ζ	Η	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ψ	Β	Χ
Η	Β	Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Π	Ρ	Σ	Τ	Φ	Χ	Ο	Ψ
Σ	Τ	Α	Υ	Ρ	Ο	Π	Ρ	Ο	Σ	Κ	Υ	Ν	Η	Σ	Η

Σ _____
 _____ Τ _____
 _____ Α _____
 _____ Υ _____
 _____ Ρ _____
 _____ Ο _____
 _____ Σ _____

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ!

A. ΒΑΣΙΚΟΣ ΔΟΓΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ

(Αυτό που κυρίως προσπαθούμε να μείνει στα παιδιά ως στοιχείο κατήχησης)

Να ενεργοποιηθούν τα παιδιά στην προσδοκία της ανάστασης των νεκρών και του ερχομού της Βασιλείας του Θεού.

B. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

(Μια σύντομη απεικόνιση του μαθήματος για πιο εύκολη δική μας απομνημόνευση)

- Άγιος Ιωάννης της Κλίμακος, Δ΄ Κυριακή Σαρακοστής: πλησιάζουμε τον Θεό ανεβαίνοντας σκαλί-σκαλί.
- Ο Χριστός μας χρησιμοποιεί μικρές παραβολές για τη Βασιλεία των Ουρανών σαν σκαλιά για να πλησιάσει η καρδιά μας σ' αυτήν.
- Η Βασιλεία των Ουρανών μοιάζει με:
  - τον πολύ μικρό σπόρο του σιναπιού, που όταν καρποφορήσει γίνεται φουντωτό δέντρο όπου φωλιάζουν τα πουλιά.
  - μικρό προζύμι με το οποίο η νοικοκυρά ζυμώνει πολύ αλεύρι.
  - κρυμμένο θησαυρό· ο άνθρωπος που τον ανακάλυψε πούλησε τα πάντα, για να αγοράσει τον αγρό όπου βρισκόταν.
  - πολύτιμο μαργαριτάρι, που ο έμπορος μαργαριταριών πούλησε ό, τι είχε για να το αποκτήσει.
  - δίχτυα ψαράδων που πιάνουν όλα τα ψάρια, ενώ μετά στην ακρογιαλιά γίνεται ξεκαθάρισμα.
- Η Βασιλεία των Ουρανών ξεκινά στη γη: η Εκκλησία. Ξεκουράζει τους πιστούς, αλλάζει τον κόσμο, κατέχει τον Χριστό σαν θησαυρό. Μας ετοιμάζει να ξανασυναντήσουμε αναστημένοι στην αιώνια Βασιλεία τον Χριστό, όπου θα χωριστούν μετανιωμένοι από αμετανόητους: «Προσδοκῶ ἀνάστασιν νεκρῶν καὶ ζωὴν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος».

Γ. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΔΙΗΓΗΣΗ

(Μια ιδέα για τον τρόπο αφήγησης)

Πιθανές ερωτήσεις για να ξεκινήσουμε

- Πώς χρησιμοποιεί το προ-ζύμι η νοικοκυρά; Αρκεί το νερό και το αλεύρι για να γίνει το ψωμί;
- Τι θα έκανες αν μάθαινες για ένα χωράφι που κρύβει ένα πολύτιμο θησαυρό;
- Πού μπορεί να βρει κανείς τη Βασιλεία των Ουρανών; Μόνο στον ουρανό;
- Πώς θα φύτευες ένα δέντρο; Τι χρειάζεσαι για να το φυτέψεις και για να μεγαλώσει;

Ο άγιος Ιωάννης της Κλίμακος, που η Εκκλησία μας του αφιερώνει την 4^η Κυριακή της Σαρακοστής, μας παρουσιάζει τον ανηφορικό μας δρόμο προς τον Θεό σαν μια σκάλα. Δε γίνεται απότομα και γρήγορα να φτάσουμε κοντά Του, αλλά το πετυχαίνουμε σιγά σιγά ανεβαίνοντας σκαλοπάτι-σκαλοπάτι. Κάπως έτσι ανέβαζε κι ο Χριστός μας τις καρδιές των μαθητών Του προς τη Βασιλεία των Ουρανών, έχοντας για σκαλοπάτια τις μικρές παραβολές που μιλούσαν γι' αυτήν.

«Η Βασιλεία των Ουρανών μοιάζει με τον σπόρο του σιναπιού. Είναι ο μικρότερος απ' όλους τους σπόρους των φυτών, μόλις όμως φυτευτεί και καρποφορήσει, γίνεται δέντρο τεράστιο που στα κλαδιά του φωλιάζουν τα πουλιά.

Μοιάζει ακόμα η Βασιλεία των Ουρανών με μικρό προζύμι. Η νοικοκυρά το κρύβει μέσα σε μπόλικο αλεύρι κι έπειτα ανακατεύοντάς το, η ζύμη της γίνεται πάρα πολλή!

Αλλά και με κρυμμένο θησαυρό μοιάζει η Βασιλεία των Ουρανών, καθώς και με πολύτιμο μαργαριτάρι. Ο άνθρωπος που βρήκε τον θησαυρό κρυμμένο στον αγρό πούλησε τα πάντα για ν' αγοράσει εκείνο το χωράφι και να τον αποκτήσει. Κι ο έμπορος που εντόπισε στην αγορά το πολύτιμο μαργαριτάρι, πάλι κι αυτός πούλησε ό, τι είχε και δεν είχε για να το κάνει δικό του.

Τέλος, θυμίζει και τα δίχτυα των ψαράδων η Βασιλεία των Ουρανών. Όταν βυθίζονται στη θάλασσα, γεμίζουν μ' όλα τα είδη των ψαριών. Μόλις όμως οι ψαράδες τ' ανεβάσουν και τ' απλώσουν στην ακρογιαλιά, κρατούν μόνο τα γερά ψάρια στα καλάθια τους και πετούν μακριά τα χαλασμένα».

Η Βασιλεία των Ουρανών ξεκινά από εδώ στη γη. Είναι η Εκκλησία μας. Δε φαίνεται μεγάλη και σπουδαία, αλλά σιγά-σιγά ζυμώνει τους ανθρώπους γύρω της και τους ξεκουράζει στη σκιά της, όπως το φουντωτό δέντρο. Κρύβει μέσα της τον πιο ακριβό θησαυρό, το πιο πολύτιμο μαργαριτάρι, τον Χριστό! Όσοι ενωθούμε μαζί Του από τώρα θα Τον ξανασυναντήσουμε αναστημένο και στον Ουρανό. Εκεί θα ξεχωρίσουν μια για πάντα οι μετανιωμένοι από τους αμετανόητους, όπως τα ψάρια στην ακρογιαλιά. Γι' αυτό και ομολογούμε στο Σύμβολο της Πίστεως με ελπίδα: «Προσδοκῶ ἀνάστασιν νεκρῶν καὶ ζωῆν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος. Ἀμήν».

Πιθανές ερωτήσεις εμπέδωσης

- Ποιες παρομοιώσεις της Βασιλείας των Ουρανών θυμάσαι από το σημερινό μάθημα;
- Ποιος είναι άραγε ο θησαυρός μέσα στην Εκκλησία μας;
- Πώς θα περιέγραφες την Εκκλησία ως ένα δέντρο; (κλαδιά, σκιά, πότισμα, καρποφορία κ.ά.)
- Σε ποιον Άγιο αφιερώνει η Εκκλησία μας την 4η Κυριακή της Σαρακοστής;

Δ. ΣΥΝΘΗΜΑ

(Μια σύντομη πρόταση που μπορούμε να δίνουμε στα παιδιά σε τετραδιάκι κ.λπ.)

Ζώντας μέσα στην Εκκλησία, προσδοκούμε με ελπίδα την ανάσταση των νεκρών και την αιώνια Βασιλεία των Ουρανών.

Ε. ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

(Παράπλευρες γνώσεις που θα μπορούσαν να κερδίσουν τα παιδιά αν καλύψουμε το βασικό μας στόχο και γίνει συζήτηση)

1. Η Εκκλησία μας αφιερώνει την 4η Κυριακή των Νηστειών στον Άγιο Ιωάννη το Συναΐτη, συγγραφέα της Κλίμακος, τόσο γιατί το σπουδαίο του αυτό έργο διαβάζεται στα μοναστήρια αυτήν την περίοδο του έντονου πνευματικού αγώνα, όσο και για την ωφέλεια που αποκομίζουμε όλοι οι Χριστιανοί απ' αυτό. Η άνοδός μας προς τον Θεό γίνεται αργά και με υπομονή κι όποιος αξιώνεται να ανεβαίνει ένα σκαλοπάτι, ας είναι ιδιαίτερα προσεκτικός και ταπεινός γιατί η τυχόν πτώση του θα είναι πολύ πιο επικίνδυνη.
2. Πολλές από τις παραβολές στα μαθήματά μας παρουσιάστηκαν από τον Κύριο ως εικόνες της Βασιλείας των Ουρανών (βλέπε μαθήματα 4ο, 9ο κλπ.). Κάθε μια μας αποκαλύπτει κάτι βοηθητικό για την πορεία μας προς αυτήν. Η Βασιλεία είναι παρούσα ήδη εδώ μέσα στην Εκκλησία μας, αφού Βασιλεία τελικά είναι η ζωή μας με τον Χριστό.
  - Ο μικρός σπόρος που γίνεται σκιερό δέντρο δείχνει την αύξηση της Εκκλησίας μετά την Πεντηκοστή και την ανάπαυση που προσφέρει στους πιστούς.
  - Το προζύμι δείχνει τη σιωπηλή αλλά ανίκητη επίδραση που ασκεί η Αγιοπνευματική ζωή των πιστών, οι οποίοι ακόμα και με το μαρτύριό τους αλλάζουν τον κόσμο γύρω τους. Ας σκεφτούμε τους Αγίους μας που αναδεικνύονται σε κάθε χώρα και κάθε εποχή.
  - Ο θησαυρός και το μαργαριτάρι δείχνει την ασύγκριτη αξία της ένωσής μας με τον Χριστό από την επίγεια ζωή μας έως και την αιωνιότητα. Όποιος πήρε μια μικρή γεύση αυτής της παρουσίας στη ζωή του δε βρίσκει τίποτα που να τον ελκύει περισσότερο και πρόθυμα κάνει στην άκρη κάθε τι που τον απομακρύνει από την αγάπη του Θεού.

- Το δίχτυ (σαγήνη) μας παρουσιάζει ξανά την τελική κρίση. Μέσα στην Εκκλησία υπάρχουν αγωνιζόμενοι άνθρωποι. Στη Δευτέρα Παρουσία του Κυρίου θ' αποκαλυφθούν οι καρδιές μας και θα ξεχωρίσουν οι δίκαιοι από τους αμαρτωλούς. Ας θυμόμαστε ότι με τη λέξη «αμαρτωλός» εννοείται ο αμετανόητος, γιατί αμαρτωλοί είμαστε όλοι· μετρά όμως ο αγώνας μας να λυτρωθούμε από την αμαρτία και να επιστρέψουμε στη φυσική μας ζωή, που είναι η αγιότητα.

3. Στο Σύμβολο της πίστεως ομολογούμε: «Προσδοκῶ ἀνάστασιν νεκρῶν καὶ ζωὴν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος. Ἄμην». Προσδοκία θα πει έντονη αναμονή, επιθυμία ζωηρή να συναντήσουμε το προσδοκώμενο. Αγιότητα σημαίνει να είναι όλη μας η ζωή προσανατολισμένη προς την αναμονή της συνάντησής μας με τον Χριστό: «ναὶ ἔρχου, Κύριε Ἰησοῦ» (Απόκ. κβ' 20). Η στιγμή αυτή σηματοδοτείται με τον σωματικό μας θάνατο, που γίνεται πέρασμα προς την άλλη ζωή και ολοκληρώνεται πλήρως στη Δευτέρα Παρουσία του Κυρίου. Ελπίζουμε και αγωνιζόμαστε η κοινή ανάσταση που μας περιμένει όλους, μια και μπροστά στο Χριστό θα βρεθούμε ζώντες και νεκροί, να είναι «ανάσταση ζωής» και όχι «ανάσταση κρίσεως». Γιατί εἶπε ο ἴδιος ο Κύριος: «Σας βεβαιώνω πως ὅποιος δέχεται τα λόγια και πιστεύει σ' Αὐτόν που Με ἔστειλε, ἔχει κιάλας την αἰώνια ζωή και δε θα αντιμετωπίσει την τελική κρίση, ἀλλά ἔχει ἤδη περάσει ἀπ' τον θάνατο στη ζωή» (Ιωάν. ε' 24). Η παρουσία Του μακάρι να είναι για εμάς χαρά και όχι φόβος (βλέπε και μάθημα 19).

(Δυσκολίες που συναντήσαμε στο παρελθόν και ιδέες αντιμετώπισης)

1. «Πώς θα γίνει η ανάσταση όλων των νεκρών, όλων των αιώνων; Τα σώματά μας θα έχουν διαλυθεί». Ας μην ξεχνάμε πως Αυτός που θα μας αναστήσει δημιούργησε τον θαυμαστό αυτό κόσμο από το μηδέν και τον διατηρεί στη ζωή. Δε θα βρει μέσα στη σοφία Του τον τρόπο να ανασυνθέσει τα σώματά μας; Όπως ο επί τέσσερις ημέρες παραδομένος στη φθορά του θανάτου Λάζαρος επανήλθε στη φυσιολογική σωματική λειτουργία μέσα σε λίγα δευτερόλεπτα, έτσι και τα δικά μας σώματα θα αναστηθούν. Θα είναι πια σώματα πνευματικά, όπως το αναστημένο σώμα του Κυρίου που, ενώ ήταν υλικό (έφαγε μαζί με τους μαθητές, Τον άγγιξαν και Τον ψηλάφισαν), δε δεσμευόταν πια από τους νόμους και τις ανάγκες της φύσης.

2. Μια σοβαρή δυσκολία του μαθήματός μας είναι η βιωματική του διάσταση. Λέμε πως η επίγεια Βασιλεία, η Εκκλησία, ασήμαντη ίσως στα μάτια του κόσμου, αναπαύει τους πιστούς (δέντρο), επιδρά και στους εκτός αυτής (ζύμη), είναι ανεκτίμητος θησαυρός και εκτείνεται έως την αιωνιότητα. Ίσως απ' όλα αυτά, τα παιδιά να βιώνουν μόνο έναν παράλογο, αφύσικο κι εχθρικό κόσμο στον οποίο αισθάνονται ότι ως Χριστιανοί δεν έχουν θέση. Συχνά τρομοκρατούμαστε κι εμείς απ' αυτή την κατάσταση και δε βοηθούμε ούτε τους εαυτούς μας ούτε τα παιδιά. Κι όμως! Υπήρξαν περίοδοι της ζωής της Εκκλησίας που οι Χριστιανοί κρύβονταν σε κατακόμβες και μαρτυρούσαν για την πίστη τους. Αντίστοιχα έχουμε τους νεομάρτυρες επί Τουρκοκρατίας, τους μάρτυρες των άθεων ολοκληρωτικών καθεστώτων, τους σύγχρονους μάρτυρες στις περιοχές του φονταμεταλιστικού Ισλάμ και ποιος ξέρει ακόμα πόσους... Αυτά αποδεικνύουν ζωντανό βίωμα της παρουσίας του Χριστού, ώστε να υπομείνει κάποιος τα πάντα προκειμένου να μείνει ενωμένος μαζί Του. Αγωνιζόμαστε να έχουμε τέτοια ζωή; Μετανοούμε με δάκρυα που δεν την έχουμε; Στρεφόμαστε προς τους Αγίους έχοντάς τους ως πρότυπα; Αν τα παιδιά τα οποία διδάσκουμε εισπράττουν αυτή μας την προσπάθεια στο κατηχητικό, στην ενορία, στην τοπική Εκκλησία, τότε ο λόγος μας θα συμφωνεί με τα έργα μας και θα αγγίζει τις καρδιές τους.

Ζ. ΠΗΓΕΣ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ

(Απαραίτητα αγιολογικά χωρία και βοηθητικά ερμηνευτικά έργα)

1. Κατά Ματθαίον Ευαγγέλιον, κεφάλαια ιγ' 31-35 και 44-51.
2. Κατά Ιωάννην Ευαγγέλιον, κεφάλαια ε' 24-30.
3. Π. Τρεμπέλα, «Υπόμνημα εις το κατά Ματθαίον Ευαγγέλιον», εκδ. αδελφ. Θεολόγων «Ο Σωτήρ».
4. Π. Τρεμπέλα, «Υπόμνημα εις το κατά Ιωάννην Ευαγγέλιον», εκδ. αδελφ. Θεολόγων «Ο Σωτήρ».
5. Ιωάννου του Χρυσοστόμου, «Μαργαρίται», Εκδόσεις Β. Ρηγοπούλου.
6. Αγίου Λουκά αρχιεπισκόπου Κριμαίας, «Λόγοι και Ομιλίες», τόμοι Α' και Β', εκδόσεις «Ορθόδοξος Κυψέλη».
7. Μητροπολίτου Ναύπακτου και Αγίου Βλασίου, «Οι Δεσποτικές εορτές», εκδόσεις Ιεράς Μονής Θεοτόκου (Πελαγίας).
8. Ιερομονάχου Γρηγορίου, «Ο Ιησούς Χριστός», Ιερών Κουτλουμουσιανόν κελλίον Άγιος Ιωάννης ο Θεολόγος, Άγιον Όρος.

Η. ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΣ ΥΜΝΟΣ

Χθές συνεθαπτόμην σοι Χριστὲ συνεγείρομαι σήμερον ἀναστάντι σοι,
 συνεσταυρούμην σοι χθές, αὐτὸς με συνδόξασον Σωτήρ, ἐν τῇ βασιλείᾳ σου..

Θ. ΤΡΑΓΟΥΔΙ

ΑΞΙΖΕΙ ΝΑ ΑΓΑΠΑΣ

Η αγάπη σ' ένα χαμόγελο παιδιού
 μας ομορφαίνει και γλυκαίνει την ψυχή μας
 σαν μία λάμψη όπως ο φάρος του νησιού
 ορίζοντες να ανοίγει στη ζωή μας.

Την ευτυχία πάντοτε μες στη ζωή
 μας τη χαρίζουν οι μικρές καλές στιγμές μας,
 μία φιλία, ένα χαμόγελο γλυκό,
 μια προσμονή, μια σκέψη τρελή σαν σε όνειρό μας.

Αλήθεια, αξίζει σ' αυτή τη ζωή
να αγαπάς και να σ' αγαπάνε,
να εκτιμάς την κάθε στιγμή
που εσύ γελάς, ενώ άλλοι πονάνε.

Η αγάπη χωρίς αντάλλαγμα μπορεί
τα πάντα στη ζωή να υπομένει
και να γελάει και να πονάει και να μπορεί
να συγχωρεί, να προχωρεί, να περιμένει.

Αλήθεια, αξίζει σ' αυτή τη ζωή
να αγαπάς και να σ' αγαπάνε,
να εκτιμάς την κάθε στιγμή
που εσύ γελάς, ενώ άλλοι πονάνε

I. ΠΑΙΧΝΙΔΙ

Ο ΜΠΑΡΜΠΑ-ΘΩΜΑΣ (ΠΑΡΑΛΛΑΓΗ ΚΥΝΗΓΗΤΟΥ)

Επιλέγεται ένας παίκτης να είναι ο Μπάρμπα-Θωμάς-κυνηγός. Υπάρχουν δύο σπίτια (χώροι ασύλου), αντικριστά και σε αρκετά μεγάλη απόσταση το ένα με το άλλο. Στην αρχή όλα τα παιδιά βρίσκονται μαζεμένα στο ένα από τα δύο σπίτια. Το παιχνίδι ξεκινά με τον Μπάρμπα-Θωμά να ζητά ένα χρώμα. Τα παιδιά που το έχουν στα ρούχα τους πρέπει να περάσουν στο άλλο σπίτι, προσπαθώντας να μην τα πιάσει ο Μπάρμπα-Θωμάς. Ο Μπαρμπα-Θωμάς συνεχίζει να επιλέγει χρώματα, απευθυνόμενος στα παιδιά μόνο ενός συγκεκριμένου σπιτιού (οπότε δε γίνεται ταυτόχρονη μεταφορά παιδιών και στα δύο σπίτια). Έτσι έχουμε περιστασιακή μεταφορά των παιδιών από το ένα άσυλο στο άλλο. Σε περίπτωση που κάποιο παιδί συλληφθεί, κυνηγάει μαζί του, χωρίς όμως να μπορεί να διαλέξει χρώμα. Σκοπός του Μπαρμπα-Θωμά είναι να πιάσει όλα τα παιδιά. Προσοχή: όταν παραμείνει μόνο ένα παιδί, μπορεί να νικήσει όλους τους κυνηγούς του, αρκεί να περάσει μία φορά στο απέναντι άσυλο χωρίς να συλληφθεί!

ΙΑ. ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ

Ὁ ΣΠΟΡΟΣ Τῆς ΣΗΝΙΑΕΩΣ

ΙΒ. ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

Να συμπληρώσετε τις λέξεις που λείπουν:

Η Βασιλεία των Ουρανών μοιάζει με:

1. τον μικρό _____ του σιναπιού, που όταν καρποφορήσει γίνεται φουντωτό _____.
2. μικρό _____
3. κρυμμένο _____.
4. _____ ψαράδων.

Στο Σύμβολο της Πίστεως ομολογούμε:

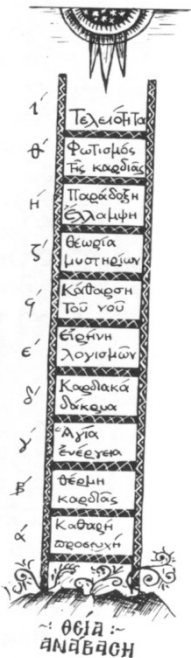
«Προσδοκώ α _____ ν _____ και ζ _____ του μέλλοντος αι _____, Α _____.»

Να ενώσετε τις Κυριακές με την εικόνα που ταιριάζουν:

ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΠΑΛΑΜΑ

ΣΤΑΥΡΟΠΡΟΣΚΥΝΗΣΗΣ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΚΛΙΜΑΚΟΣ

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ!

Α. ΒΑΣΙΚΟΣ ΔΟΓΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ

(Αυτό που κυρίως προσπαθούμε να μείνει στα παιδιά ως στοιχείο κατήχησης)

Να διδαχθούν τα παιδιά την πίστη ότι ο Χριστός θα έρθει στη Δευτέρα Παρουσία Του, για να κρίνει ζώντας και νεκρούς.

Β. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

(Μια σύντομη απεικόνιση του μαθήματος για πιο εύκολη δική μας απομνημόνευση)

- Μεγάλη Σαρακοστή – Μεγάλη Εβδομάδα. Ακολουθούμε τον Χριστό στον Σταυρό όχι συναισθηματικά, αλλά αλλάζοντας τον εαυτό μας.
- Άγνωστη η ώρα της Δευτέρας παρουσίας. Μεγάλη Τρίτη – παραβολή δέκα παρθένων.
- Δέκα σεμνές κοπέλες κρατώντας λυχνάρια, πήγαν να προϋπαντήσουν τον Νυμφίο (γαμπρό). Μόνο οι πέντε φρόνιμες πήραν αρκετό λάδι, αν τις προλάβαινε η νύχτα.
- Ο Νυμφίος αργούσε κι οι κοπέλες αποκοιμήθηκαν.
- Τα μεσάνυχτα ακούστηκε ξαφνικά φωνή, πως ο Νυμφίος έρχεται. Οι κοπέλες πετάχτηκαν όρθιες κι άναψαν τα λυχνάρια τους.
- Οι πέντε ανόητες ζήτησαν λάδι από τις φρόνιμες, αλλά εκείνες απάντησαν ότι δε φτάνει για όλες και τους πρότειναν να τρέξουν ν' αγοράσουν.
- Ενώ οι πέντε ανόητες έλειπαν, ήρθε ο Νυμφίος κι οι φρόνιμες μπήκαν στους γάμους.
- Όταν οι ανόητες επέστρεψαν, βρήκαν κλειστά, ζητούσαν να μπουν, αλλ' ο Νυμφίος απάντησε ότι δεν τις ξέρει.
- Πρέπει να ετοιμαστούμε να υποδεχτούμε τον Χριστό, πριν μας προλάβει ο θάνατος. Δεν αρκεί ν' αποφεύγουμε την αμαρτία, αλλά να έχουμε αγάπη και έλεος (λάδι).

Γ. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΔΙΗΓΗΣΗ

(Μια ιδέα για τον τρόπο αφήγησης)

Πιθανές ερωτήσεις για να ξεκινήσουμε

- Μπορείς να δεις μέσα στο σκοτάδι; Αν ναι, πόσο μακριά;
- Τι έθιμα έχουμε για το γάμο; Ποιος περιμένει ποιον στην Εκκλησία;
- Τι θα έπαιρνες μαζί σου αν έβγαινες βραδινό περίπατο στο σκοτάδι;
- Έχεις παρατηρήσει τα καντηλάκια στο σπίτι, στην Εκκλησία; Πώς μένουν αναμμένα;

Το πλοίο της Μεγάλης Σαρακοστής αρχίζει να πλησιάζει στο απάνεμο λιμάνι της Μεγάλης Εβδομάδας. Εκεί, παραμερίζοντας κάθε φροντίδα και ασχολία, θ' ακολουθήσουμε τον Κύριό μας στον Σταυρό και στην Ανάσταση. Όχι όμως μόνο με ωραία λόγια και συναισθήματα, σαν μερικούς που συγκινούνται και δακρύζουν βλέποντας τον Χριστό σταυρωμένο, αλλ' έπειτα από λίγο Τον ξεχνούν... Πρέπει να ετοιμαστούμε ν' αλλάξουμε ολόκληρο τον κακό εαυτό μας για χάρη Του και να Τον υποδεχτούμε στην καρδιά μας, κρατώντας αναμμένες τις λαμπάδες των αρετών μας. Κι επειδή κανείς μας δε γνωρίζει πότε ακριβώς θα Τον ξανασυναντήσουμε στη Δευτέρα Του παρουσία, τη Μεγάλη Τρίτη το πρωί η Εκκλησία μας θα μας θυμίσει και πάλι την παραβολή των δέκα παρθένων. Από τώρα ας τη σκεφτούμε, για να ξέρουμε που θέλουμε να φτάσουμε.

Ήταν ακόμα απόγευμα, όταν δέκα νέες κοπέλες βγήκαν να προϋπαντήσουν τον Νυμφίο, τον γαμπρό δηλαδή, που όλοι περίμεναν για να ξεκινήσει ο γάμος. Έτσι συνηθιζόταν την εποχή εκείνη. Όλες φαίνονταν σεμνές και καθαρές, μα μόνο οι πέντε τους ήταν φρόνιμες και μυαλωμένες. Αυτές πήραν μαζί τους, εκτός απ' τα λυχνάρια τους, κι αρκετό λάδι για να μπορέσουν να τα κρατήσουν αναμμένα, αν έπεφτε η νύχτα. Πώς αλλιώς θα τις αναγνώριζαν εξάλλου μέσα στο βαθύ σκοτάδι, για να τους επιτρέψουν να μπουν στο γάμο; Οι υπόλοιπες όμως, ενώ πήραν κι αυτές λυχνάρια, δεν έλεγξαν καθόλου πόσο λάδι είχαν μέσα. Θα 'λεγε κανείς πως ήταν ανόητες, μα παρ' όλα αυτά περίμεναν μαζί με τις φρόνιμες πολλή ώρα, ώσπου τελικά νύχτωσε. Ο Νυμφίος αργούσε τόσο πολύ, που οι δέκα κοπέλες νύσταξαν κι αποκοιμήθηκαν.

Κατά τα μεσάνυχτα, όταν πια είχε σκοτεινιάσει για τα καλά, ακούστηκε μια δυνατή φωνή που τους έλεγε: «Έρχεται ο Νυμφίος! Ξυπνήστε να Τον υποδεχθείτε!» Τότε και οι δέκα κοπέλες πετάχτηκαν όρθιες, ανάβοντας γρήγορα τα λυχνάρια τους. Οι μυαλωμένες έβλεπαν καθαρά στο ήρεμο φως τους, οι άλλες πέντε όμως είδαν τα δικά τους να τρεμοσβήνουν για λίγο, μέχρι που η φλόγα χάθηκε τελείως. Αναστατωμένες, έτρεξαν γρήγορα προς τις φρόνιμες λέγοντας: «Δώστε μας από το λάδι σας. Δεν πήραμε μαζί μας και τώρα τα λυχνάρια μας έσβησαν». «Μα είναι αδύνατον» απάντησαν οι μυαλωμένες. «Δε φτάνει για όλες μας το λάδι! Πηγαίνετε γρήγορα να αγοράσετε».

Έτσι κι έκαναν. Στο μεταξύ, όμως, ο Νυμφίος έφτασε κι οι πέντε φρόνιμες κοπέλες, έτοιμες καθώς ήταν, μπήκαν μαζί του στους γάμους. Όταν πια επέστρεψαν κι οι υπόλοιπες, άρχισαν να χτυπούν την κλειστή πόρτα παρακαλώντας: «Κύριε, Κύριε, άνοιξέ μας!» Αλλά η φωνή του Νυμφίου ακούστηκε να λέει: «Αλήθεια σας λέω, δε σας γνωρίζω!»

Ο Χριστός μας, ο Νυμφίος της ψυχής, θα ξανάρθει ξαφνικά στη Δευτέρα Παρουσία Του, χωρίς κανείς μας να γνωρίζει πότε. Πρέπει κάθε στιγμή –πριν μας προλάβει ο θάνατος– να είμαστε έτοιμοι να Τον υποδεχτούμε. Οι δέκα κοπέλες της παραβολής αγωνίζονταν να μείνουν αγνές, χωρίς πάθη που μολύνουν το σώμα και την ψυχή· γι' αυτό και τις διάλεξαν να καλωσορίσουν τον Νυμφίο και να τον οδηγήσουν στη νύφη. Δεν είχαν όμως όλες τους αρκετό λάδι, που στην Εκκλησία μας

πάντα συμβολίζει την αγάπη και την συγχώρηση. Πώς να μοιραστεί αυτό το λάδι ο αγαθός άνθρωπος με τον σκληρόκαρδο κι εγωιστή; Πώς να τον κάνει σε μια στιγμή κι αυτόν καλοσυνάτο; Δεν σώζεται, λοιπόν, όποιος απλώς αποφεύγει την αμαρτία. Χρειάζεται με πίστη ακλόνητη και υπομονή να κρατήσει αναμμένο το λυχνάρι της ζωής του με έργα αγάπης και ελεημοσύνης. Γιατί αν τούτο σβήσει, βαθύ σκοτάδι θα απλωθεί και η κλειστή πόρτα της σκληρής μας καρδιάς θα μας χωρίσει απ' τον Νυμφίο Χριστό!

Πιθανές ερωτήσεις εμπέδωσης

- Αν ο Νυμφίος είναι ο Χριστός μας, τότε ποια είναι άραγε νύφη στον συμβολικό αυτό γάμο;
- Ποιο λάθος έκαναν οι 5 άμυαλες κοπέλες;
- Γιατί οι 5 φρόνιμες δεν μπόρεσαν να βοηθήσουν τις άμυαλες;
- Τι συμβολίζει το λάδι της παραβολής;

Δ. ΣΥΝΘΗΜΑ

(Μια σύντομη πρόταση που μπορούμε να δίνουμε στα παιδιά σε τετραδιάκι κ.λπ.)

Ας ετοιμαζόμαστε κάθε στιγμή με έργα αγάπης να συναντήσουμε τον Νυμφίο της ψυχής μας, τον Χριστό!

Ε. ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

(Παράπλευρες γνώσεις που θα μπορούσαν να κερδίσουν τα παιδιά αν καλύψουμε το βασικό μας στόχο και γίνει συζήτηση)

1. Η Μεγάλη Σαρακοστή μας οδηγεί με σοφία προς τον Γολγοθά για να συσταυρωθούμε με τον Χριστό, ώστε και ν' αναστηθούμε μαζί Του. Ας βοηθήσουμε τα παιδιά να καταλάβουν πως αυτό απαιτεί αλλαγή του εαυτού μας κι όχι απλώς συναισθηματική προσέγγιση.
2. Η Δευτέρα Παρουσία του Κυρίου θα γίνει ξαφνικά, άγνωστο πότε. Γι' αυτό θα πρέπει να είμαστε ανά πάσα στιγμή έτοιμοι να υποδεχτούμε τον Κύριο, αν θέλουμε να κερδίσουμε την Ουράνια Βασιλεία. Χρειάζεται συνεχής προετοιμασία στη ζωή μας εδώ στη γη, γιατί αυτή καθορίζει και το αιώνιο μέλλον μας. Αυτή πρέπει να είναι πρωταρχική μας φροντίδα, ενώ άλλες μέριμνες της ζωής ας έρχονται σε δεύτερη μοίρα, γιατί είναι μικρότερης σημασίας. Το φοβερό γεγονός της Δευτέρας Παρουσίας θα φέρει μεγάλη χαρά στις αγαθές και έτοιμες ψυχές, ενώ θα γεμίσει αγωνία και φόβο τις ψυχές που δεν έχουν προετοιμαστεί κατάλληλα (βλέπε και 19ο μάθημα).

3. Οι Πατέρες της Εκκλησίας μας, θεώρησαν ωφέλιμο να αφιερωθεί μια ημέρα της Μεγάλης Εβδομάδας (Μεγάλη Τρίτη) στην ανάμνηση της παραβολής των δέκα παρθένων, ώστε κάθε πιστός να καταλάβει τη σημασία της «εγρήγορης». Ο ίδιος ο Κύριος στον κήπο της Γεθσημανή, λίγο πριν τον προδώσει ο Ιούδας, έλεγε στους μαθητές Του «γρηγορείτε και προσεύχεσθε».
4. Και οι δέκα παρθένες είχαν πίστη και αποχή από την αμαρτία. Όμως, μόνο οι πέντε φρόντιζαν εκτός από εξωτερικό-τυπικό μέρος (το λυχνάρι) και την ουσία (το λάδι). Συχνά μένουμε προσκολλημένοι σε μια τυπολατρική πίστη που χωρίς αγάπη είναι στην ουσία νεκρή, γιατί λείπει το Φως του Αγίου Πνεύματος. Κρατάμε περιποιημένα κι ωραία λυχνάρια αλλά δίχως φως. Ας αναλογιστούμε την Οσία Μαρία, στην οποία η Εκκλησία μας αφιερώνει την Ε΄ Κυριακή των Νηστειών. Η αρχική της εξωτερική εικόνα και συμπεριφορά έδειχναν άνθρωπο καταδικασμένο πνευματικά. Κι όμως, η μεγαλειώδης μετάνοια και η θερμή της αγάπη προς τον Χριστό φώτισε και φωτίζει Αγιοπνευματικά τους Χριστιανούς όλων των αιώνων.
5. Φρόνιμες παρθένες είναι οι ψυχές που ζουν με τη λαχτάρα να ενωθούν με τον Νυμφίο Χριστό. Βλέπουν το πρόσωπό Του στους αδελφούς τους και γι' αυτό αγαπούν αληθινά. Μωρές παρθένες είναι εκείνες οι ψυχές που μας θυμίζουν τους Φαρισαίους κάθε εποχής. Απέχουν από την αμαρτία και πιστεύουν στον Θεό, όπως νομίζουν, αλλά χωρίς αγάπη τίποτε απ' αυτά δεν τις ωφελεί. Νυμφίος είναι ο ίδιος ο Χριστός, που η θεία ομορφιά Του είναι μοναδική κι ασύγκριτη σε σχέση με την ανθρώπινη, άθικτη και αιώνια. Με αυτή την έννοια «νύμφη» είναι κάθε ανθρώπινη ψυχή. Σκοπός του Νυμφίου Χριστού είναι να κάνει κάθε ψυχή νύμφη Του στην Ουράνια Βασιλεία Του. Νυμφώνας είναι στην επίγεια ζωή μας η Εκκλησία, όπου κοινωνούμε τον Νυμφίο μας μέσω των μυστηρίων, ενώ μετά θάνατον θα είναι ο Παράδεισος. Γι' αυτόν το δεύτερο νυμφώνα μιλά και η παραβολή.

(Δυσκολίες που συναντήσαμε στο παρελθόν και ιδέες αντιμετώπισης)

1. «Γιατί ο Χριστός δε μας αποκαλύπτει πότε θα γίνει η Δευτέρα Παρουσία Του;» Σίγουρα γιατί δε θα είναι ωφέλιμο για τη σωτηρία μας. Έκανε τα πάντα, φθάνοντας μέχρι και τον θάνατο, για να σωθούμε. Δε θα μας το έλεγε, λοιπόν, αν θα ήταν για το καλό μας; Νομίζουμε ότι αν το ξέραμε, θα προετοιμαζόμαστε καλύτερα για να κερδίσουμε τον Παράδεισο. Αλλά μάλλον θα τεμπελιάζαμε πνευματικά μέχρι τη στιγμή εκείνη, θεωρώντας πως εύκολα και γρήγορα θα μετανοούσαμε και θα γεμίζαμε αρετές λίγο πριν το τέλος. Για να μετανοήσει όμως κάποιος, ν' αλλάξει δηλαδή νου και τρόπο ζωής, χρειάζεται κοπιαστικός αγώνας και πολύς χρόνος, τον οποίο παρακαλούμε τον Θεό να μας χαρίζει, ώστε να προλάβουμε.
2. «Γιατί επαινούμε τις πέντε φρόνιμες κοπέλες και λέμε πως είχαν αγάπη; Αφού δεν έδωσαν από το λάδι τους και στις υπόλοιπες!» Είναι αδύνατον την ώρα της Κρίσεως να βοηθήσει κάποιος άγιος έναν αμετανόητο και να του «δανείσει» αγάπη. Η αγάπη χρειάζεται τη δική μας προσπάθεια και προαίρεση και δεν μπορεί να μας τη «φυτέψει» κάποιος εξωτερικά, όσο κι αν τον πιέζουμε, όπως έκαναν οι πέντε ανόητες κοπέλες. Επίσης η αγάπη μας πηγάζει από τις σχέσεις μας με τους άλλους («πηγαίνετε στους εμπόρους ν' αγοράσετε»), έχει αποδέκτες και δεν είναι αφηρημένο συναίσθημα. Γι' αυτό, μόνο όσο ζούμε εδώ στη γη μπορούμε να την αποκτήσουμε. Ο θάνατός μας αποτελεί παγίωση της πνευματικής μας κατάστασης και πρέπει να προλάβουμε πριν απ' τον ερχομό του να εργαστούμε για τη βελτίωσή της.
3. «Γιατί ο Νυμφίος λέει ότι δεν ξέρει τις μωρές παρθένες;» Ο Χριστός όλους μάς ξέρει ως παντογνώστης και Δημιουργός μας και πολλοί από μας ξέρουμε κι Αυτόν, με την έννοια ότι είμαστε σίγουροι πως υπάρχει, πως φροντίζει τον κόσμο, πως έγινε άνθρωπος κλπ. Δεν είναι όμως αυτή η γνωριμία που ζητά. Ο Κύριος ελεύθερα μας αποκαλύπτει τον Εαυτό Του από αγάπη, ώστε να τον αγαπήσουμε κι εμείς. Έρχεται προσωπικά μέσα στα μυστήρια της Εκκλησίας να μας συναντήσει. Αν ανοίξουμε έτσι ελεύθερα κι εμείς την καρδιά μας στον Θεό με τη μετάνοια και την αναζήτηση του ελέους Του, τότε ανταποκρινόμαστε στην αγάπη Του και μας «γνωρίζει» ως πρόσωπα. Φανταστείτε τη διαφορά ανάμεσα στις εξής δύο περιπτώσεις: «ξέρω τον πατέρα του φίλου μου» και «ξέρω τον πατέρα μου». Στη δεύτερη περίπτωση η γνωριμία σημαίνει βαθιά σχέση αγάπης με σκαμπανεβάσματα, όμορφες στιγμές, κρίσεις και τόσα άλλα... Η φοβερή απάντηση του Χριστού «δε σας ξέρω» θα σημαίνει: «Ποτέ δε δεχτήκατε την αγάπη μου, ποτέ δε μ' αφήσατε να σας πλησιάσω και να σας σώσω»!

Ζ. ΠΗΓΕΣ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ

(Απαραίτητα αγιογραφικά χωρία και βοηθητικά ερμηνευτικά έργα)

1. Κατά Ματθαίον Ευαγγέλιον κε' 1-13, κστ 41.
2. Κατά Μάρκον Ευαγγέλιον ιγ' 33-37.
3. Κατά Λουκάν Ευαγγέλιον ιβ' 33-40.
4. Π. Τρεμπέλα, «Υπόμνημα εις το κατά Ματθαίον Ευαγγέλιον», εκδ. αδελφ. Θεολόγων «Ο Σωτήρ».
5. Π. Τρεμπέλα, «Υπόμνημα εις το κατά Μάρκον Ευαγγέλιον», εκδ. αδελφ. Θεολόγων «Ο Σωτήρ».
6. Π. Τρεμπέλα, «Υπόμνημα εις το κατά Λουκάν Ευαγγέλιον», εκδ. αδελφ. Θεολόγων «Ο Σωτήρ».
7. Αρχιμ. Δανιήλ Γ. Αεράκη, «Στη Μεγάλη Εβδομάδα».
8. <http://www.oodegr.com>.

Η. ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΣ ΥΜΝΟΣ

Τὸν Νυμφίον ἀδελφοὶ ἀγαπήσωμεν, τὰς λαμπάδας ἑαυτῶν εὐτρεπίσωμεν, ἐν
ἀρεταῖς ἐκλάμποντες καὶ πίστει ὀρθῆ, ἵνα ὡς αἱ φρόνιμοι, τοῦ Κυρίου
παρθένοι, ἔτοιμοι εἰσέλθωμεν, σὺν αὐτῷ εἰς τοὺς γάμους· ὁ γὰρ Νυμφίος
δῶρον ὡς Θεός, πᾶσι παρέχει τὸν ἄφθαρτον στέφανον.

Θ. ΤΡΑΓΟΥΔΙ

ΠΕΡΑ ΣΤΟΥΣ ΠΕΡΑ ΚΑΜΠΟΥΣ

Πέρα στους πέρα κάμπους (τρεις)

οπού 'ναι οι ελιές

εἶν' ένα μοναστήρι (τρεις)

που πάν' οι κοπελιές.

Τρια-λα-λαλα...

Πάω κι εγώ ο καημένος (τρεις)

για να λειτουργηθώ

να κάνω το σταυρό μου (τρεις)

και να προσευχηθώ.

Τρια-λα-λαλα...

Στην εκκλησιά που μπαίνω (τρεις)
βλέπω μια κοπελιά
να κάνει το σταυρό της (τρεις)
να λάμπει η εκκλησιά.
Τρια-λα-λαλα...

Ρωτώ, ξαναρωτώ τη (τρεις)
'πό πού 'σαι κοπελιά;
Από εδώ κοντά 'μαι (τρεις)
κι από το μαχαλά.
Τρια-λα-λαλα...

Μα έχω γέρον άντρα (τρεις)
και δυο μικρά παιδιά.
Ολημερίς με δέρνει (τρεις)
κι έχει σκληρή καρδιά.
Τρια-λα-λαλα...

Βαρύ σταμνί μου δίνει (τρεις)
κι ένα κοντό σκοινί,
ν' αργήσω να γεμίσω (τρεις)
για να 'βρει αφορμή.
Τρια-λα-λαλα...

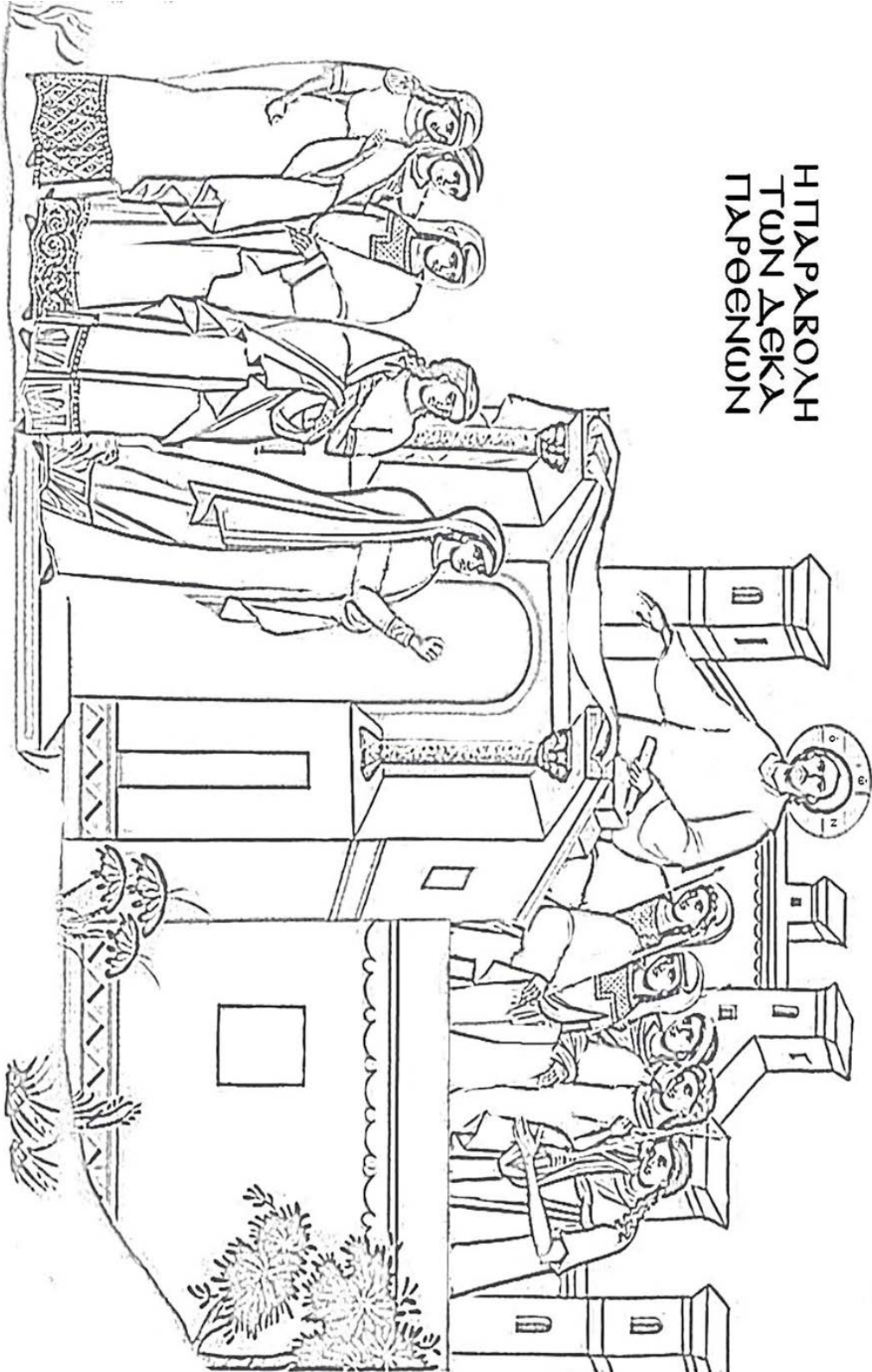
I. ΠΑΙΧΝΙΑΔΙ

ΤΟ ΚΕΡΑΚΙ

Κάθε παίκτης, εκτός από τη «μάννα», κάθεται σε μια καρέκλα (ή μια προκαθορισμένη από τις υπάρχουσες θέσεις, όπως σκαλάκια, πεζούλια κλπ). Η «μάννα» κρατά ένα μικρό ξύλο σε κάθε χέρι και πηγαίνει μπροστά σε ένα παιδί και του φωνάζει: "Αναψέ μου το κεράκι!" Το παιδί απαντά: "Στην παρά πέρα γειτονιά!" Στη συνέχεια η «μάννα» πηγαίνει στο επόμενο παιδί. Τα παιδιά όμως πρέπει ν' αλλάζουν κάθε φορά μεταξύ τους θέση, μετά από την ερώτηση της «μάννας». Αν καταφέρει η «μάννα» να πάρει τη θέση κάποιου παιδιού, το παιδί που έχασε τη θέση του γίνεται «μάννα» και το παιχνίδι συνεχίζεται.

ΙΑ. ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ

Η ΠΑΡΑΒΟΛΗ
ΤΩΝ ΔΕΚΑ
ΠΑΡΘΕΝΩΝ

ΙΒ. ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

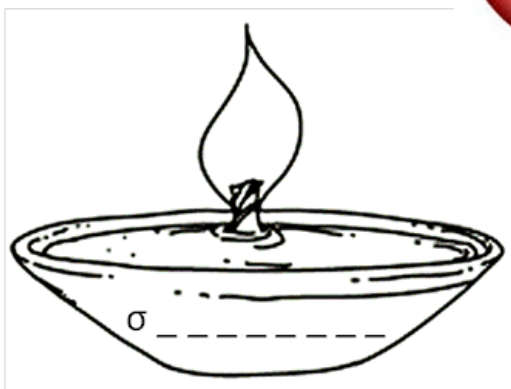
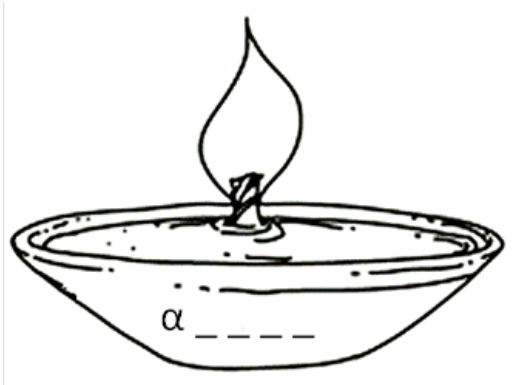
Να ενώσετε αυτά που ταιριάζουν:

παραβολή 10 παρθένων
ταξιδεύει 7 εβδομάδες
λυχνάρια με λάδι
λυχνάρια χωρίς αρκετό λάδι
«Δε σας γνωρίζω!»
άγνωστη η ώρα της
Ε΄ Κυριακή των Νηστειών
λιμάνι του ταξιδιού μας

Νυμφίος
Δευτέρα Παρουσία
Μεγάλη Εβδομάδα
Μεγάλη Σαρακοστή
ανόητες κοπέλες
μυαλωμένες κοπέλες
Οσία Μαρία η Αιγυπτία
Μεγάλη Τρίτη

Περιμένοντας τον Νυμφίο - Χριστό τι πρέπει να έχουμε στο
λυχνάρι της ζωής μας για να είναι αναμμένο; Συμπληρώστε:

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ!

A. ΒΑΣΙΚΟΣ ΔΟΓΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ

(Αυτό που κυρίως προσπαθούμε να μείνει στα παιδιά ως στοιχείο κατήχησης)
Να γνωρίσουν τα παιδιά την πίστη μας πως ο Χριστός αναστήθηκε την 3η ημέρα, όπως προφητεύτηκε και επαληθεύτηκε στην Αγία Γραφή.

B. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

(Μια σύντομη απεικόνιση του μαθήματος για πιο εύκολη δική μας απομνημόνευση)

- Ο Χριστός γέμισε με θαύματα την γη του Ισραήλ.
- Φαρισαίοι και γραμματείς συνέχισαν επίμονα να ζητούν «σημείο». Παλαιά Διαθήκη – η πέτρα που βρήκαν άχρηστη οι οικοδόμοι.
- Ο Χριστός γνωρίζει ότι θα Τον οδηγήσουν στον Σταυρό, τους λέει πως θα δουν μόνο το «σημείο του Ιωνά» (τρεις μέρες στην κοιλιά του κήτους).
- Κανείς δεν κατάλαβε τον λόγο του Χριστού, ούτε όταν είπε πως αν γκρεμίσουν τον Ναό, σε τρεις ημέρες θα τον ξαναχτίσει, εννοώντας τον Ναό του Σώματός Του.
- Όταν ο Χριστός αναστήθηκε, οι μαθητές θυμήθηκαν όσα είχε πει. Πολλές οι εμφανίσεις Του, για να πειστούν για την Ανάσταση.
- Οι Απόστολοι θυμήθηκαν και μια μικρή παραβολή με τον σπόρο του σιταριού: αν ο σπόρος δε θαφτεί στη γη, θα μείνει μόνος· αν θαφτεί, θα φέρει πολύ καρπό.
- «Αν με σηκώσουν ψηλά, θα σας τραβήξω όλους κοντά μου». Ας θυμηθούμε κι εμείς τα λόγια Του τη Μεγάλη Εβδομάδα.

Γ. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΔΙΗΓΗΣΗ

(Μια ιδέα για τον τρόπο αφήγησης)

Πιθανές ερωτήσεις για να ξεκινήσουμε

- Ξέρεις την ιστορία του προφήτη Ιωνά; Πού έμεινε για 3 ημέρες;
- Θυμάσαι κάποια από τα θαύματα του Χριστού μας κατά τη διάρκεια της ζωής Του στη γη;
- Τι νομίζεις ότι σημαίνει η λέξη σημείο (=σημάδι);
- Πόσο καιρός χρειάζεται άραγε για να χτιστεί ένα κτίριο, μία εκκλησία;

Με θαύματα είχε γεμίσει ο Χριστός μας τη γη όπου γεννήθηκε και μεγάλωσε. Τυφλοί βρήκαν το φως τους, παράλυτοι περπάτησαν, λεπροί καθαρίστηκαν, νεκροί αναστήθηκαν! Κι όμως, οι σκληρόκαρδοι Φαρισαίοι και γραμματείς, λες και δεν είχαν γίνει όλα αυτά, συνέχιζαν επίμονα να Του ζητούν ένα σημείο, τάχα «για να βεβαιωθούν» πως ήταν σταλμένος από τον Θεό. Η Παλαιά Διαθήκη, αιώνες πριν, το είχε προφητέψει: «Οι οικοδόμοι βρήκαν άχρηστη την πέτρα, μα ο Θεός στήριξε πάνω της όλο το κτίριό Του και φαίνεται στα μάτια μας αληθινό θαύμα».

Ο Κύριος λυπόταν βαθιά για το κατάντημα αυτών των ανθρώπων. Ως παντογνώστης ήξερε πως θα Τον οδηγούσαν στον Σταυρό και στον θάνατο. Κάποτε τους είπε λοιπόν: «Με πονηριά ζητάτε θεϊκό σημάδι. Αλλά κανένα σημάδι δεν θα σας δοθεί, εκτός από το θαύμα του προφήτη Ιωνά». Τρία μερόνυχτα είχε μείνει ο Ιωνάς στην κοιλιά του κήτους κι όμως βγήκε απείραχτος και ασφαλής με την φροντίδα του Θεού. Έτσι η ζωή του έγινε προφητικό σημάδι για την τριήμερη Ταφή και Ανάσταση του Χριστού μας.

Τούτο τον λόγο του Ιησού κανείς τότε δεν τον κατάλαβε. Το ίδιο συνέβη κι όταν άλλη φορά τους είπε: «Γκρεμίστε αυτόν τον Ναό και σε τρεις ημέρες θα τον ξαναχτίσω». Όλοι Τον περιγέλασαν, γιατί νόμιζαν ότι μιλούσε για τον μεγάλο ναό της Ιερουσαλήμ που χρειάστηκαν σαράντα οκτώ χρόνια για να χτιστεί! Μα ο Κύριος μιλούσε για το Ναό του Σώματός Του, που μέσα Του κατοικούσε ο Υιός του Θεού.

Όλα αυτά τα θυμήθηκαν οι Απόστολοι πολύ αργότερα, όταν ο Χριστός αναστήθηκε. Πολλές φορές τους εμφανίστηκε για να δυναμώσει την πίστη τους, ώστε να μαρτυρήσουν την Ανάστασή Του στα πέρατα του κόσμου. Τότε κατάλαβαν και τη μεγάλη σημασία μιας μικρής παραβολής, που είχε πει ο Κύριος λίγο καιρό πριν σταυρωθεί: «Αν ο σπόρος του σιταριού δεν θαφτεί βαθιά στη γη, θα μείνει μόνος. Αν όμως πεθάνει, πολύ καρπό θα φέρει. Ταράζεται τώρα η ψυχή μου, όμως γι' αυτή την ώρα έχω έρθει στη γη! Κι όταν με σηκώσουν ψηλά, τότε θα σας τραβήξω όλους κοντά μου».

Ας θυμηθούμε κι εμείς αυτά Του τα λόγια όταν θα Τον βλέπουμε ψηλά στον Σταυρό τη Μεγάλη Εβδομάδα, να νικά την αμαρτία και να μας οδηγεί όλους στη χαρά της Ανάστασης! Ας μην ντραπούμε, αν ο κόσμος ακόμα και σήμερα δεν αναγνωρίζει στο Πρόσωπό Του τον Σωτήρα.

Πιθανές ερωτήσεις εμπέδωσης

- Από πού φαίνεται η σκληροκαρδία των Φαρισαίων;
- Ποια είναι η πέτρα που βρήκαν άχρηστη οι οικοδόμοι;
- Ποιες προτυπώσεις της τριήμερης Ανάστασης είχε αναφέρει ο Κύριος στους Μαθητές Του;
- Τι συμβολίζει ο σπόρος του σιταριού της παραβολής;

Δ. ΣΥΝΘΗΜΑ

(Μια σύντομη πρόταση που μπορούμε να δίνουμε στα παιδιά σε τετραδιάκι κ.λπ.)

Ο Χριστός μας αναστήθηκε την τρίτη ημέρα, όπως είχε προφητευθεί από την Παλαιά Διαθήκη κι όπως πολλές φορές είχε πει κι ο Ίδιος στους μαθητές Του και στον λαό.

Ε. ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

(Παράπλευρες γνώσεις που θα μπορούσαν να κερδίσουν τα παιδιά αν καλύψουμε το βασικό μας στόχο και γίνει συζήτηση)

1. Ο Χριστός μας είχε κάνει τόσα θαύματα, που κάθε καλοπροαίρετος άνθρωπος θα είχε πειστεί για τη Θεία Του προέλευση. Κι όμως οι σκληρόκαρδοι Ισραηλίτες της γενιάς Του δεν πείθονταν και ζητούσαν με πονηριά κι άλλο «σημείο», σίγουρα όμως όχι για να πιστέψουν, αλλά ψάχνοντας ευκαιρία να βρουν κάτι εναντίον Του. Έτσι πραγματοποιήθηκε η προφητεία για τον ακρογωνιαίό λίθο που είχαν αποδοκιμάσει οι οικοδόμοι (Ψαλμ. 117/ριζ', 22-23) και που στήριξε όλο το θαυμαστό οικοδόμημα της Εκκλησίας.
2. Ο Χριστός μας ποτέ δεν έκανε θαύματα για να αποδείξει τη Θεότητά Του σε άπιστους ανθρώπους. Η πίστη είναι ελεύθερη ανταπόκριση στο κάλεσμα του Χριστού, βασιζόμενη στη διδασκαλία Του και στη σχέση μας μαζί Του. Τα θαύματα πάντοτε γίνονταν και γίνονται για ωφέλεια και στήριξη των πιστών κι όχι για εντυπωσιασμό.
3. Η ιστορία του Ιωνά (Ιωνάς, κεφ. α-δ) αποτελεί μια από τις πιο γνωστές και θαυμαστές προτυπώσεις της Ταφής και της Ανάστασης του Κυρίου στην Παλαιά διαθήκη. Αξίζει εδώ να συζητήσουμε με τα παιδιά τη μεγάλη αξία της Παλαιάς Διαθήκης στη ζωή της Εκκλησίας, που δυστυχώς κατά καιρούς πολεμείται ή απλά παραθεωρείται. Η Παλαιά Διαθήκη μας παρουσιάζει τον πόνο του πεσμένου στην αμαρτία ανθρώπου, καθώς και το σοφό σχέδιο του Θεού που οδήγησε στην ενανθρώπιση του Υιού Του, ώστε να σωθούμε από την αμαρτία και τον θάνατο. Οι προφητείες της, που διαβάζονται ιδιαίτερα τώρα μέσα στη Μεγάλη Εβδομάδα, είναι συγκλονιστικές, αν λάβουμε υπ' όψιν ότι γράφτηκαν αιώνες πριν τη Γέννηση και το Πάθος του Κυρίου.
4. Ο Ναός της Ιερουσαλήμ, χτισμένος πάνω στα ερείπια του κατεστραμμένου Ναού του Σολομώντα, προτύπωνε το Θεανθρώπινο Σώμα του Χριστού μας. Εκείνος είναι ο αληθινός Ναός, που μέσα Του κατοικεί το πλήρωμα της Θεότητας. Τίποτε, βέβαια, δεν κατάλαβε κανείς από τα σχετικά λόγια του Κυρίου, αφού μάλιστα τα χρησιμοποίησαν εναντίον Του στη δίκη Του μπροστά στον Άννα και τον Καϊάφα.
5. Η ταραχή του Κυρίου πριν τη Σταύρωση και τον Θάνατο, που γνώριζε πως Τον περίμεναν, δείχνει την ανθρώπινη φύση Του, που δειλιάζει μπροστά στον πόνο και τον χωρισμό της από το σώμα. Έτσι βεβαιωνόμαστε ότι ο Χριστός μας ήταν και αληθινός άνθρωπος, που υπέταξε πλήρως το αγαθό ανθρώπινο θέλημά Του στο Θεϊκό Του Θέλημα, αφήνοντάς μας το τέλει παράδειγμα και για τους δικούς μας πειρασμούς και δοκιμασίες. Η φράση «όταν με σηκώσουν ψηλά» αναφέρεται, βέβαια στη Σταύρωση.

6. Η Μεγάλη Εβδομάδα είναι μια ανεκτίμητη ευκαιρία που μας δίνει η Εκκλησία μας να ζούμε και να συμμετέχουμε στα Πάθη και την Ανάσταση του Κυρίου μας, ο καθένας με τον τρόπο του: τα παιδιά ως παπαδάκια και μυροφόρες, οι πιστοί, οι ψάλτες, οι νεωκόροι και, βέβαια οι κληρικοί μας, με όποια διακονία ανατίθεται στον καθένα μας (καθαριότητα και στολισμός ναού, άνθη Επιταφίου, προετοιμασία των πασχαλινών αβγών για την ευλογία τους από τον ιερέα τη νύχτα της Αναστάσεως, δέματα για τους φτωχούς της ενορίας, επισκέψεις σε ασθενείς ή γέροντες που τυχόν επιθυμούν να κοινωνήσουν, κ.ά.). Ας προτρέψουμε τα παιδιά να νηστέψουν έστω αυτές τις ημέρες, αλλά και να αποφύγουν την τηλεόραση και τις «θρησκευτικές» ταινίες των ημερών, ζώντας, αντί γι' αυτά, την ενοριακή ζωή και την κατανοητική ατμόσφαιρα του ναού μας, στην οποία όλοι θα πρέπει να προσπαθήσουμε να συμβάλλουμε. Μια ωραία ευκαιρία προετοιμασίας θα ήταν να δείξουμε στα παιδιά τα εγκόλπια της Μεγάλης Εβδομάδας (τα γνωστά βιβλιαράκια που κυκλοφορούν στο εμπόριο) διαβάζοντας μαζί τους και εξηγώντας μερικούς από τους πιο χαρακτηριστικούς ύμνους και μαθαίνοντας τα εγκώμια της Μεγάλης Παρασκευής.

7. Οι έντεκα μαθητές χρειάστηκαν καιρό για να βεβαιωθούν για την Ανάσταση του Κυρίου. Στην αρχή απιστούν μπροστά στη μαρτυρία των μυροφόρων, ο Θωμάς ζητά να Τον ψηλαφίσει κλπ. Ακόμα και στις επόμενες εμφανίσεις του Κυρίου μπροστά τους, οι Απόστολοι διστάζουν, φοβούμενοι ότι είναι φάντασμα. Όλα αυτά μας διαβεβαιώνουν ότι οι μαρτυρίες που διαβάζουμε στα Ευαγγέλια είναι αληθινές πέρα για πέρα. Δείχνουν ανθρώπους που δεν πείστηκαν εύκολα, που χρειάστηκαν σαράντα ημέρες διάφορων συναντήσεων με τον αναστημένο Ιησού για να σιγουρευτούν, και που έκτοτε πέρασαν αμέτρητους κόπους και βάσανα κηρύττοντας την Ανάστασή Του στην οικουμένη. Θα έκανε κάτι τέτοιο ένας ψεύτης ή ένας φαντασιόπληκτος, δίνοντας στο τέλος και την ζωή του γι' αυτό τον σκοπό;

ΣΤ. ΠΙΘΑΝΕΣ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ

(Δυσκολίες που συναντήσαμε στο παρελθόν και ιδέες αντιμετώπισης)

1. Γιατί ο Χριστός δεν εμφανίζεται θριαμβευτικά στους στρατιώτες, τους αρχιερείς, τον Πιλάτο ή γενικά σ' όλους που Τον αμφισβήτησαν και Τον Σταύρωσαν; Μια τέτοια ενέργεια θα ήταν εντελώς αντίθετη με την φιλανθρωπία και την αγάπη Του και θα καταργούσε την ελευθερία μας. Ο Χριστός επιθυμεί να Τον γνωρίσουμε και να Τον πιστέψουμε μόνο με την ελεύθερη θέληση μας. Οι αρνητές Του είτε θα απιστούσαν και πάλι θεωρώντας Τον φάντασμα (ας θυμηθούμε τους ίδιους Του τους μαθητές), είτε θα πάθαιναν αθεράπευτη ζημιά ψυχική και σωματική από την συνάντησή μαζί Του (ας σκεφτούμε τους στρατιώτες που έπεσαν μισοπεθαμένοι μόνο εξαιτίας της εμφάνισης του Αρχαγγέλου).
2. Πώς ακριβώς αριθμούνται οι τρεις ημέρες μετά το θάνατο του Χριστού (που συνέβη απόγευμα της Παρασκευής) έως την Ανάσταση (πρώτες πρωινές ώρες της Κυριακής); Υπάρχουν διάφορες ερμηνείες των Πατέρων σ' αυτό το συγκεκριμένο ζήτημα. Η πιο απλή και κατανοητή που μπορούμε να πούμε στα παιδιά είναι πως ο Χριστός μας είχε πει αρχικά «την τρίτη ημέρα θα αναστηθώ» και αυτό εννοούσε όταν έλεγε άλλοτε «σε τρεις ημέρες». Επομένως, πρώτη ημέρα Παρασκευή, δεύτερη το Σάββατο, τρίτη η Κυριακή, που είχε ήδη αρχίσει από τη νύχτα.

Z. ΠΗΓΕΣ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ

(Απαραίτητα αγιογραφικά χωρία και βοηθητικά ερμηνευτικά έργα)

1. Κατά Ματθαίον Ευαγγέλιον ιβ' 38-41 και κα' 42-44
2. Κατά Μάρκον Ευαγγέλιον ιβ' 10-11.
3. Κατά Λουκάν ια' 29-32.
4. Κατά Ιωάννην Ευαγγέλιον β' 19-22 και ιβ' 23-32.
5. Π. Τρεμπέλα, «Υπόμνημα εις το κατά Ματθαίον Ευαγγέλιον», εκδ. αδελφ. Θεολόγων «Ο Σωτήρ».
6. Π. Τρεμπέλα, «Υπόμνημα εις το κατά Μάρκον Ευαγγέλιον», εκδ. αδελφ. Θεολόγων «Ο Σωτήρ».
7. Π. Τρεμπέλα, «Υπόμνημα εις το κατά Λουκάν Ευαγγέλιον», εκδ. αδελφ. Θεολόγων «Ο Σωτήρ».
8. Π. Τρεμπέλα, «Υπόμνημα εις το κατά Ιωάννην Ευαγγέλιον», εκδ. αδελφ. Θεολόγων «Ο Σωτήρ».
9. Μητροπολίτου Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου Ιεροθέου Βλάχου, «Οι δεσποτικές εορτές», εκδόσεις Ιεράς Μονής Γενεθλίου Θεοτόκου.
10. Ιερομονάχου Γρηγορίου, «Ο Ιησούς Χριστός», Εκδόσεις Ιερού Κουτλουμουσιανού Κελλίου Αγ. Ιωάννου Θεολόγου, Άγιον Όρος.

H. ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΣ ΥΜΝΟΣ

Εὐφραινέσθω τὰ οὐράνια, ἀγαλλιᾶσθω τὰ ἐπίγεια, ὅτι ἐποίησε κράτος, ἐν
βραχίονι αὐτοῦ, ὁ Κύριος, ἐπάτησε τῷ θανάτῳ τὸν θάνατον, πρωτότοκος τῶν
νεκρῶν ἐγένετο, ἐκ κοιλίας ἄδου ἐρρῶσατο ἡμᾶς, καὶ παρέσχε τῷ κόσμῳ τὸ
μέγα ἔλεος.

Θ. ΤΡΑΓΟΥΔΙ

ΚΕΡΚΥΡΑΪΚΑ ΚΑΛΑΝΤΑ ΤΟΥ ΛΑΖΑΡΟΥ

Ἦρθε ο Λάζαρος, ἦρθαν τα βάνια, ἦρθε η εορτή μεγάλη κι ἅγια.

Με τον ορισμό λόγο να πούμε και το Λάζαρο να διηγηθούμε.

Αγρικήσατε μεγάλο θαύμα, όπου ἐγίνε δαιμόνων τραύμα.

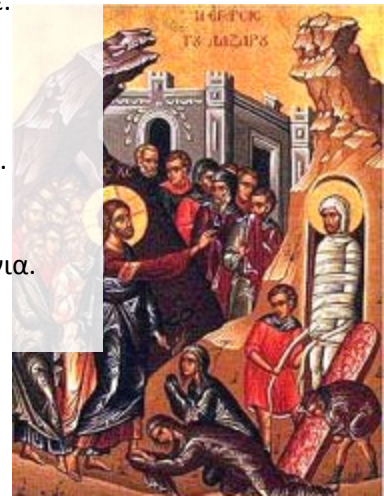
Πήγεν ο Χριστός στη Βηθανία διότι ἐκεῖ ἦταν πολὺ ἀπιστία.

Ὅσοι ἐμαθαν τον ἐρχομὸ του, ὅλοι τρέξανε στον ορισμὸ του.

Καβαλίκεψε εἰς πῶλου ὄνο, ἐτσι ἐμέλλε τούτο το χρόνο.

Ἄλλοι ἐκοβαν κλάδους και Βάια, συντηνέχοντες τα λόγια τα Ἅγια.

Ἄλλοι ἐλεγαν εὐλογημένος, ο ἐρχόμενος και κηρυγμένος.

Τότε ο Χριστός εμπρός κινάει και ο λαός τον ακλουθάει.

Τότε τρέξαν Μάρθα, Μαρία, γιατί ήτανε μεγάλη χρεία.

Λέγουν Λάζαρος είν' πεθαμένος, τετραήμερος στη γη θαμμένος.

Λέγει ,πάμετε να τον ιδούμε και στον τάφο του να λυπηθούμε.

Πάτησε ο Χριστός στην πλάκα επάνω, «Δεύρο Λάζαρε, σήκω επάνω».

Κι ώ του θαύματος η γη εταράχθη και ο Λάζαρος ορθός εστάθη!

Πού ήσουν Λάζαρε, πού'σαι αδερφέ μου, πού ήσουν φίλε μου και
γνώριμέ μου;

Δώστε μου να πιω λίγο νεράκι, τι είν' το στόμα μου πικρό φαρμάκι.

Ήμουνα βαθιά στη γη θαμμένος και με τους νεκρούς ανταμωμένος.

Τι είν' ο θάνατος που περιμένει κάθε άνθρωπο στην Οικουμένη;

Τώρα ευχόμεθα καλήν υγεία, Καλή Ανάσταση και ευτυχία

και η γιορτή που'ναι αύριο να'ναι βοήθειά σας.

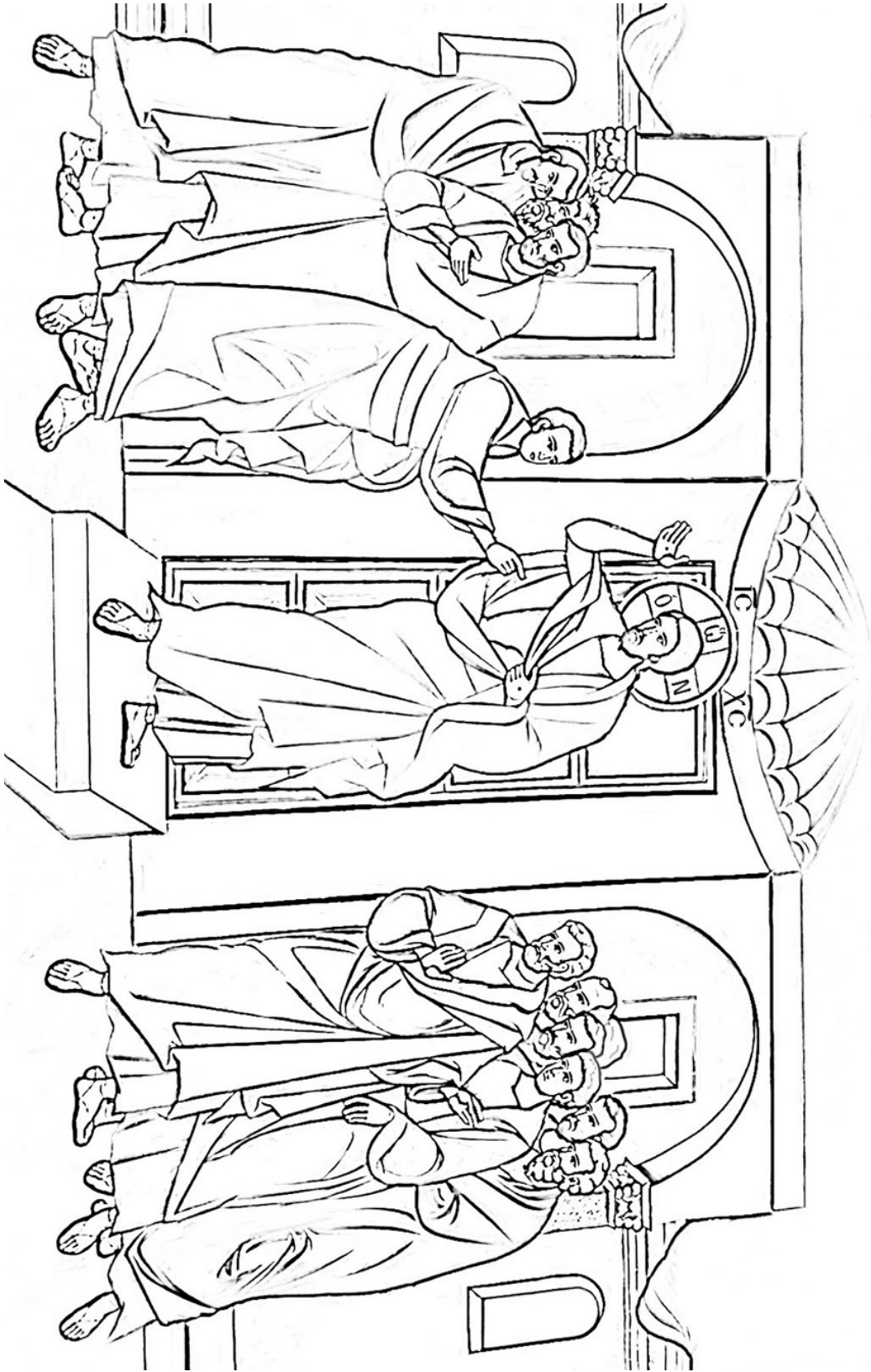
I. ΠΑΙΧΝΙΔΙ

Ο ΚΡΥΜΜΕΝΟΣ ΘΗΣΑΥΡΟΣ

Κρύβουμε σε διαφορετικά μέρη καραμέλες. Έπειτα χωρίζουμε τα παιδιά σε δύο ομάδες. Με το σύνθημα τα παιδιά σκορπίζονται κι ψάχνουν. Όποια ομάδα βρει τις περισσότερες, κερδίζει το παιχνίδι.

ΙΑ. ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ

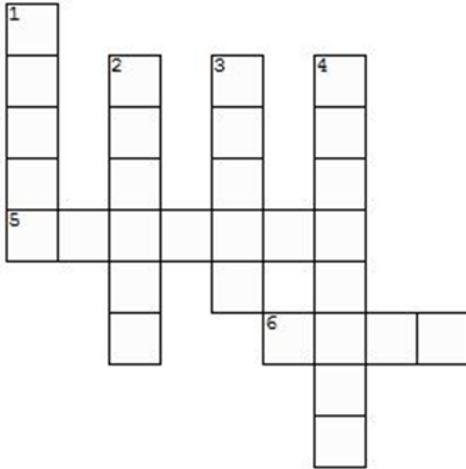

Ἡ Ἀνάστασις τοῦ Θεοῦ

ΙΒ. ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

Να συμπληρώσετε το παρακάτω σταυρόλεξο με τις λέξεις που βρίσκονται δίπλα:

ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ

ΝΑΟΣ

ΣΤΑΥΡΟΣ

ΚΑΤΑΚΟΡΥΦΑ

ΠΕΤΡΑ

ΣΙΤΑΡΙ

ΑΝΑΣΤΑΣΗ

ΙΩΝΑΣ

Έπειτα να συμπληρώσετε από τις παρακάτω λέξεις το ποίημα:

Πέμπτη, Κυριακή, μέρα, γιομάτο, κρίση, Δευτέρα, Τετάρτη, ανέστη,
Παρασκευή, σκοτάδι, Σαββάτο, Τρίτη, Χριστός, πέφτει, πολλή.

Μεγάλη _____, μεγάλη _____.

Μεγάλη _____, μεγάλη _____.

Μεγάλη _____, μεγάλο _____.

Μεγάλη _____, δάκρυο _____.

Μεγάλη _____, θλίψη _____.

Μεγάλο _____, χαρές _____.

_____ Λαμπρή, _____, Χριστιανοί!

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ!

